

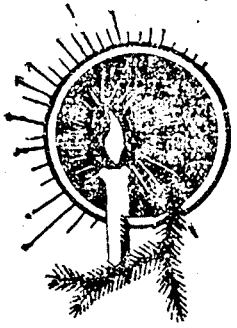
ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 54. No. 293.
1939. december 24., vasárnap.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietar: Societatea Anonimă pt. editura ziarului Aradi Közlöny, Inreg. in Reg. Publ. Periódice sub No. 10/1-1938, Trib. Arad.

EGY KORSZAK FEJFÁJÁRA

Az Aradi Közlöny számára írta:

Máriai László

A század a férfikor veszedelmes pillanatát éli: negyvenedik évébe fordult. Mi, gyermekei, vele öregszenk az időben, s e veszélyes fordulónál visszanezünk és csodálkozva kérdezzük: mit adott nekünk és mitől rabolt meg?

Mert átkozottul megajándékozott, ennyi bizonyos. Az elmúlt negyedszázad, — a negyvenéves nemzedék az időt most már örökké a szerajevói revolver kattánásának pillanatától számítja, — úgy megajándékozott és úgy kirabolt, mint talán még soha embert az idő. A múlt század romantikusai így mondták volna: „Egekbe emelt és poklokba taszított.” Nemzedékemet valóság-tiszteleire nevelte az idő. Megvizsgálom hát, milyen volt az ég, s csakugyan olyan kénköves volt-e a múlt?

Husz-huszonöt évről beszélnek, egy kurta emberöltő idejéről, mint könnyű szóval írni és mondani szokták, a technika az évtizedekben „a felismerhetetlenségig megváltoztatta a világot.” Ilyenkor a repülőgépre gondolnak, a rádióra, a villanyos hűtőberendezkedésre, a fénycsövekre, arra a csodára, hogy budai lakásomból felhívhatom háromszáz pengőért Tokiót és három percen át fecseghetek nyavalyáimról, vagy vágyaimról, vagy kétségbeeséseimről. E találmányokat mély tisztelettel nézem, használom és élvezem, de nem hiszem, hogy „megváltoztatták a világot.” Egyik sem szüntette meg az élet tragikus alapérzését, mely áthatja e civilizáció gyermekeinek gondolkodását és érzésvilágát. Még mindig megdöbben szívem, ha megszólal szobámban a telefon és Gyöngyös keres: de nem várok semmi jót Gyöngyöstől. A világ kisebb lett, az ember magányosabb.

Repültem és telefonáltam, karosszékben elnyújtózva hallgattam az angol királyt és Hitlert, fürdőszobámban folyt a csapból a hő és a víz, sugárzott a villanyfény, az orvos hasa elé kötötte az ólomkötényt, s a Röntgen-sugár segítségével bizalmasan társalgott lépémmel és májammal. Üzentem az Északi Sarkra és hírt kaptam Piccardtól, a sztratoszférából. Közben megtudták a hormonokról is valamit; éppen annyit, nem többet, hogy a belgyógyászat sóvárogva forduljon az új titok felé. Ma tudjuk már, hogy a pénzből, ami az új háború ára egy hónapban, — úgy tíz-tizenkét milliárd pengőre gondolok, — meg lehetne fejteni a belső kiválasztó mirigyek égési és termelési folyamatának problémáit, s ezzel a megismeréssel felelni lehetne az egészség és a betegség végső kérdéseire. A technika egyre nagyobb egységek felé mutat, az emberiség sorsa nem a csatatereken, hanem a vegyi és gépi műhelyekben dől el: így tanultuk e negyedszázadban.

S közben mindegyre magányosabb lettem, e „harmincas években”, én az ember. Mindenki érttem harcolt, miattam omlottak össze és születtek új életformák, és termelési rendszerek: csak éppen velem nem törődött senki.

Közcél és tudományos kutatás, politikai versengés, világnézeti hadjárat célpontja voltam, csak éppen munkáim nem szabadott a magam kétélyeivel; minden érettem történt, jögom volt szerepelni, mint nemzedéknek, osztálynak és nemzetnek, csak éppen elzavartak, ha szólni mertem, hogy én is itt vagyok és nem értem, miért áldoznak fel engem, személyesen, nagyon távoli és meglehetősen eszményi, tehát elérhetetlen célok érdekében. A kor nagyvonalúan bánt velem, az egyémmel. Megtanított rá, hogy minden bűn és lázadás a kor törvénye ellen, ami egyéni vágy és hajtás; feláldoztak különféle máglyákon és nem kérdezték meg, van-e kedvem áldozatnak, rözse-

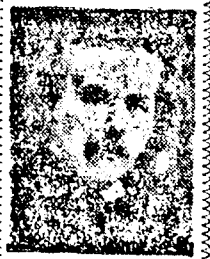
nek lenni, velem tüzeltek a kor nagy olvasztótégelyei alá, s ha azt mondtam, hogy fűtyülök az elkövetkező nemzedékre, s én, éppen én, bűnösen én szeretnék könnyebben, gondtalanabban, színesebben, tehát egyéniben élni, ha már e földre születtem, gyorsan bevették fejem. Lassan megzavarodtam, elvesztettem önbizalmam, tájékozatlanul néztem körül. A huszas, harmincas évek megtanítottak reá, hogy az ember csak trágva és áldozati bárány; majd később, egyszer, husz, vagy száz esztendő múlva, egy tökéletes, hibátlan nemzedék gondtalanul élvezi az új világot, melyet sürgösen, az én szabados és illetlen egyéniségem romjain kell felépíteni. „Nem lehetne várni kissé az építéssel?” — kérdeztem néha szerénytelenül és zavartan. — „Tudniillik, csak egyszer élek, s éppen most élek.” De ezt a kérdést csak egyszer mertem kimondani; aztán türtem, hogy megszijjazzanak.

A háborút követő két évtized eltelt azzal, hogy vártam valamire. Ez a valami homályosan derengett a láthatáron, egyesek azt mondták, hogy a napnyugati civilizáció pusztulása esedékes, mások, hogy óriási társadalmi megrázkódtatás következik be rövidesen, osztályok eltűnnek, termelési rendek meg-

MAGYAROKHOZ KARÁCSONYKOR

„Az Aradi Közlöny”-nek írtam.

Bánffy László

Karácsony est, karácsony éjjel.

A keresztény emberiség számára a szeretet és a béke ünnepe.

Az egyén számára a családé, de főleg a gyermeké, a jövőé.

Szimbóluma a bölcső és a Tavasz üzenete: téli álmában is örökzöld fa.

Szeretet és béke, gyermek és jövőendő... Milyen szép még e szavak hangja is! Ha végigmondjuk őket, mintha harangok kóborolnának. És midőn elgondoljuk értelmüket, elénk lép mindaz, amire vágyik az emberi szív.

Amire hiába vágyik.

Mert körülöttünk újra háború tombol.

E földgömb legnagyobb népei közül háborúznak. Újra háborúba kezdett ugyanaz a nemzedék, aki végigélt a világháború borzalmaiban. Annak tanulságaihoz nem azt szűrte le, hogy minden módon békét akarjon, hanem azt: miként lehet tökéletesíteni mindent, ami ő! A tudomány minden vívmánya ezt a célt szolgálja. Gépkocsik, repülőgépek, turbinás hajók. A kémia nagyfokú képességek közül nem annak van becsülete, ami termékeiből tenné a földet, vagy végezne a leprával és pestissel, hanem annak, ami biztonságban gyilkol. Még a rádió is, melyről midőn megindult világszeret az hittük, hogy a népek közelségét fogja szolgálni, — a rádió is csak gyűlölségi eszköz, a hátrétek kezében; romboló propaganda használatát, vagy hadihírek kikürtölésére: ma ezt a várost romhalmazzá löktük, ezt a várat

elcsúszítottuk, ma ennyi repülőt, holnap ennyi hajót. És büszkén hirdetik: „Bombavetőink sikerrel működtek.”

A tudomány ilyen fényes vívmányai a háború borzalmaival kiterjesztették a polgári lakosságra is. Míg a múltban a civil lakosság, — azgok, asszonyok, gyermekek — csupán nékülözést szenvedtek, vagy vagyon kört, máma közvetlen életvesztébe jutottak ők is.

A semleges országok helyzete is megváltozott. A múlt világháború idején irigylendő volt az állapotuk. Gazdagodtak, gondtalanul éltek és nyugalmiban.

Ma talpig tegyverbőn állanak. Kénytelenek vele „Légy készen arra, hogy ölj, nehogy megölessél” — ez most a törvény. Készen kell lenni minden megpróbáltatásra.

Midőn pedig végyszemlélik a világnak ezt a vigasztalan kénét, magunkba kell szállnunk. Minden ember kötelessége ez. Mindenkinek, aki felelősséget visel a vállán. És ki az akinek nincs ilyen terhe? — Nincs senki, aki ne hordozná gondját családjának, falujának, eovlázának, vagy népének, aszerint ahová állította a sors.

Ezért fordulok ma édes szülőföldünk magyar népéhez.

Bizonytalan, mit hoz a jövőendő. Bizonytalan, milyen problémák, vagy megpróbáltatások elé állít. Mit követelhet népi erőnkől és hűségünkől. De az az egy bizonyos: bármi következzen is, jó, vagy rossz, csakis akkor állhatjuk meg helyünket a történelem ítélőszéke előtt, ha lélekben is egybekapcsolódunk. Fogjunk hát egyetlen és igaz közösségben össze, békés akarattal és testvéri szívvel!

Ezért fogadjunk meg karácsony estéjén.

DAUER (tartós hullám) a legújabb modern gépekkel, hajvágás és mosással, 6-7 havi jótállással 200 lei

LUX NŐI FODRÁSZ-SZALON (Minorita-templom mellett) FÖTÉR Tulajdonos: IFJ. BIRKENHAUER PÉTER

Szakszerű kozmetikai kezelés Legújabb bálí frizurák!

semmissülnek, s aztán minden más lesz. Megint mások biztosan tudták, hogy mihamar kitor a háboru. Európa elpusztul, Páris, London és Berlin helyén füstölő romhalmazok maradnak, az emberi műveltség emlékjelei elrohadnak a szemétdombokon, a mustárgáz a költők és próféták tüdejébe fojtja a szót. Mindez nagyrészt be is következett, de nem egészen úgy, ahogy vártuk. Az osztályok összemosódtak, a termelési rendszerek részben átalakultak, a háboru kitört s az európai civilizáció sok részletében megérdemli az éles bírálatot. De az építmény, békében, forradalomban és háboruban, nem ingott meg, a műveltség és a termelési rendek, az osztályok tagozódása és az új társadalom kialakulása nem következett be robbanásszerűen. A világ változott, de az ember nem változott: talán szomorúabban vágyik az olcsó narkozisra és feledkezésre, amit a mozi-kultúra, a sport-civilizáció nyújtanak a kortársnak, talán kevésbé hajlamos az erkölcsi, művészi, irodalmi erőfeszítésre, kevésbé fogékony a katarzis nagy élménye iránt, mint volt a múlt század embere. De ez a vád is csak részben igaz: soha nem olvasott annyi ember könyvet, — s kitűnő könyveket, magas és nehéz irodalmat is, — mint napjainkban, s a zene, — Mozart, Bach, vagy Beethoven, — legalább úgy szükséglet a tömegeknek, mint az olasz-magyar labdarugómérkőzés, vagy Greta Garbo új mozgóképe. Az általános műveltség szintje nem apadt, csak nivelláltabb és arányosabb ma, mint volt évszázad előtt, mikor a műveltség a hanyatló feudalizmus és az új polgárság magánügye volt. Nem igaz, hogy ez a korszak nem emelte az embert; de az ember, akit ilyen félelmesen megajándékoztak, nem találta meg lelki egyensúlyát a földön. Ha így tart tovább, hamarosan odajutunk, hogy Európában gyakorlatilag lehetetlen lesz éhenhalni, mert a közösség nem tűri a rendetlenséget az uccákon, hivatalból beoltatják mindenkit feketehimlő ellen, minden munkás látni fogja egyszer életében társakirándulások jóvoltából az Akropolist, vagy a barcelonai kikötőt, s mindez csodálatos lesz. Csak az emberen nem segítettek a harmincas évek.

Az emberen nem segítettek, nyilván, mert más dolguk volt az éveknek: segítettek az osztályon, a fajon, a célen, s mindez sürgős volt, halaszthatatlan. Ténnyel nem lehet vitatkozni. Az emberi munkarend beérik. De az emberen nem segített senki. A világ, ez az európai világ, lassan felmő és olyan fanyaron egészséges lesz, mint az idegszerűléből kivégvített betegek: hideg, józan és céltudatos. Valami elveszett a harmincas években: talán éppen az élet színe és nagyszerű felelőtlensége. Nagy korszakokban az emberek eszméknek, de néha csak kedvteléseknek éltek, melyek lehettek nyájások, de lehettek vérszomjasok és félelmek is. A mi korszakunkban, — mert mindazt, ami történt, lezár és befejezett korszaknak lehet tekinteni, — célokra élünk. Félelmesen céltudatos kor ez. Néha kételkedem, érdemes-e ennyire józannak és következetesnek maradni egy fejlődési folyamaton belül, melynek célja nem én vagyok az ember, hanem az idegen, másik én, az emberiség?

Az évtized leáldozik, a század férfikorba lép. A férfikor mindig hallgató és magányos: nem panaszkodik, legfeljebb megállapít.

Márai Sándor.

Az ünnepi munkaszünet

A megyei prefektúra közli, hogy a belügy-minisztérium 21.990. sz. távirati rendelkezése alapján a munkügyi minisztérium 65.392—1939 sz. határozatával elrendelte, hogy az üzletek december 24-én, 27-én és 31-én egész napon át nyitva tartanak, az alkalmazottak pedig rotációs rendszer szerint kapnak ezen napok helyébe szabadságot. Fenti napokon a zárórát egvéként 1 órával meghosszabbítják.

A fodrászüzletek december 24-én és 31-én egész napon át nyitva tartanak, december 27-én és 28-án azonban déli 12 óra után zárva tartanak a munkások tartani üzleteiket.

KISEBBSÉGI JOGFEJLŐDÉS

Irta: Szász Pál dr.

szenátor, az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet elnöke

Amióta különböző országokban kisebbségeknek, kisebbségi jogok is vannak, mert az élet és a jog mindig elválaszthatatlan.

Mindenki mindig természetesen találta a múltban, hogy a kisebbségek saját anyanyelvüket használják, apáik, nagyapáik, őseik szokása szerint élnek, vagyis népi hagyományait ápolják. Az is természetes volt, hogy a különböző népcsoportokhoz tartozók ruházkozásukban is lehetőleg ragaszkodnak az öröklött formákhoz, már csak azért is, mert régebben ezt a primitív, vagy felettebb háziipar eszközeivel és őseiktől tanult módon maguk készítették, megszokott földművelési eszközeiket használták; állattenyésztésben, az állatok használatának módjában és más életfélékben ugyancsak él az ősi hagyomány. Másrészt nem is lehetett: egész életformájuk az ősi hagyományára épült s az ősi szelleméhez igazodott.

A régi államfők és az állam kormányzásával megbízott államférfiak hamar rájöttek, hogy a kisebbségek békés élete, erőiknek és értékeiknek az állam szolgálatába való állítása — fontos államérv.

Néhány bölcs államvezető sietett még idejekorán törvények által biztosítani és szabályozni a kisebbségi, akkor még nemzetiségi jogokat. Szüksége volt erre az államnak, egyrészt a benne élő kisebbségek megnyugtató céljából, hogy ezek a bennük élő erkölcsi és anyagi értékeket az állam javára is kifejeshessék és érvényesíthessék, de szükség volt erre másrészt azért is, hogy a kisebbségek anyaaállamainak barátságát a maga részére biztosíthassa.

Egvetlen helyes megoldási lehetősége van tehát a kérdésnek a kisebbségi jogok korszerű, új megfogalmazásának alkotmányos formák szerinti való törvénybe foglalása, a törvények igazságos végrehajtása és a kisebbségeket megnyugtató garanciák biztosítása. Elkerülhetetlenül szükséges ez különösen ma, amikor a kisebbségi jogok kérdése a közérdeklődés homlokterébe került és igen nagy politikai jelentőséget kapott a politika mindkét vonalán.

A kormány a magyar kisebbség egyes problémáit máris megoldotta. Aztán talánunk olvasnók is, amelyek eléggé közel jutottak a megoldáshoz. Egyesek megoldása viszont folyamatban van. A legfontosabb az, hogy a magyarság leginkább a kormánynyilatkozatok lényege iránt vár várakozásteljes reménységgel. Eszerint a kormány biztosítja a lehetőséget a magyar kisebbségi népek, hogy gazdasági, kulturális és szociális téren szabadon szervezkedhessék, életét szervezeteiben szabadon kiélhessék és fejleszthessék, hogy az állami életben ezen szervei révén kollektíve jelentkezeshessék.

A fentiek és rajtuk túlmenő, vagy többször hangsúlyozott kormánynyilatkozatok, a magyarságban őszinte örömet és sok reménységet keltenek.

De helytelenül látja és hibát követne el a magyarság valamelyik képviselője, aki azt állítaná, hogy ezen annyi reményre jogosító kormánynyilatkozatok után a magyarság lelki egyensúlya helyreállt és teljes megnyugvással néz a jövőre elé. Aki magyarságunkkal mély lelki közösségben él és vele együtt érez, tudja, hogy az helyes jogérzékében és igazságszeretetében megbízhatik. De épp ezért érzi és tudja, hogy az immár egy év óta elhangzott kormánynyilatkozatokban a szón szavak mögött valóban tartalomnak kell lennie. Jogosan kérde: Mikor mutatkozik meg e tartalom egész lényege? Ezideig ugyanis számos napiron szereplő rendelkezés és határozott kijelentés a végrehajtó közegek magatartásán és szellemén siklott el. Végeredményben a nép számonkéri vezetőitől, hogy miért továbbítja és népszerűsíti a különböző kisebbségi, vonatkozású kormánynyilatkozatokat, — amikor mind ezeknek csak elvi jelentőségét látja, de többnyire hiányzik a gyakorlati életben való tényleges keresztülvitele.

Kérdezi a magyar, hogyan képzelhető el például, hogy kulturális életemet valóban kiélhessék, amikor annak legelső és legelemibb eszköze — az iskola, nem tanítja gyermekeimet anyanyelvén, mert ma még gyermekeink közel 70 százalékának nincs helye magyaryelvű feleke-

zeti iskoláinkban és csak 30 százaléka helvezheti el azok pedagógiában? Igen, a magyar őszintén óhajtja, hogy gyermeke az állam nyelvét jól megtanulja, mert tudja, hogy az életben a többségi nép fiatalokkal együttélnie és versenyeznie kell. Akarja is, hogy nemes versenyre kelhessen szorgalomban, munkában, tudásban és lojalításban, de legyen módja arra, hogy nemzeti kultúráját őrizze, fejleszthesse és azzal életének nemzeti jellegét megadhasssa. Induljon el az élet után az állam iránti háláérzettel és ne a gyermekkorban ráerősített mesterséges gátlásokkal.

A magyarság látni akarja régi tradícióival bíró kulturális intézményei — a Muzéum Egyesület, Erdélyi Közművelődési Egyesület és a többi kultúregyesület jövőjének biztosítását, akarja, hogy ezen intézményeink hamarosan megerősödjenek a jövőre kiható egész munkásságukat. Elvárja és kéri intézményeink s kulturánk munkásainak tanítóit és tanárok részére az államnak ugyanazon erkölcsi és anyagi támogatását, amelyben az állami intézmények és az állami kulturális munkások részesülnek.

Az inferioritás érzésének kiküszöbölése nem csak kisebbségi, hanem éppannyira államérv is.

Elfogadott igazság, hogy a kultúra közelebb hozza az embereket egymáshoz, viszont keserűséget, gyűlöletet szül az indokolatlan mellőzöttség, főleg a másodrendűség érzete. Ezeket és ezeket okait kell bölcs előrelátással megszüntetni.

Nem akarok azonban felsorolásokra vállalkozni e helyen. Hiábavaló vállalkozás is volna és a magyarság képviselői illetékes heien lekiismeretük gyarancsának engedelmeskedve, ez amenny is mindenkor megteszik, csak a közösség nagy nyilvánosság részére nyitottam ki egy kis ablakot, néhány percre, hogy bepillantassunk, kölcsönösen a magyarság igényeinek és reményeinek tárházába.

Aki ezt a tárházat jobban ismeri, bizonyossággal tehet arról, hogy egy gazdasági, mint szociális téren, az államhivatalokban való részvétel ügyében, — vagy bármely más kérdésben nincs ott semmi olyan kívánalom, amely túllenalna a kisebbségi jog mai fejlettségi fokát, nem volna igazságos és ellentétben állna az állam érdekeivel. Mindezek teljesítése meggyőződésem szerint csak megerősítené az államot és járhatóvá tenné oly utakat, amelyeken a jövőben ugyanis együtt kell haladnunk.

Nagy hibát követne el, ha a kormány a megkezdett munkát nem folytathatná gyorsan, határozottan és azzal a bölcs előrelátással, amit az államérv, egy nép életéig és a mai idők egyaránt megkívánnak. S ami egy év óta hivatalos kormányprogram.

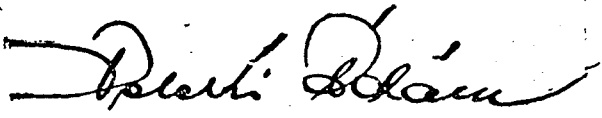
Ennél nagyobb hibát csak a kisebbség képviselői követhetnének el, ha nem tárnák fel teljes őszinteséggel mindazt, ami népünk lelkében él, Panaszait, kéréseit, kívánságait és igényeit.

Mert az a cél, hogy népünk lelki, társadalmi és politikai egyensúlya helyreálljon, az állam iránti bizalma megszilárduljon, hogy készséggel és önként bocsájtja az állam rendelkezésére mindazt, ami megelégedett állampolgároktól elvárható. Ez a cél elérhető: a kormány által a kisebbségi törvény megalkotása előtt kiadott és végrehajtott olyan intézkedések által, amelyek a kisebbségi törvény nyugodt tárgyalására alkalmas légkört teremtenek; a kisebbségi jogok törvénybeiktatása által; ennek azonnali helyes végrehajtása által, — amit megfelelő garanciák biztosítanak.

Mindezekkel egy a kormány, mint a magyarság képviselői tisztában vannak. S hinni akarjuk, hogy a kormányférfiak is. Egyik fél sem eshet hibákba s a cél elérésére szolgáló eszközöket együttesen óhajtják megteremteni s az ezekre vonatkozó felfogásbeli különbségeket összeegyeztetni. Mindnyájan érezzük és tudjuk, hogy kölcsönös megértés és kiegyensúlyozott lélek kell ahhoz, hogy megmaradhassunk a béke után s az állam polgárai kivétel nélkül becsületes munkával szolgálhassák az emberi civilizáció eszméjét.

EGYEK VAGYUNK

Az Aradi Közlöny számára írta:

országgyűlési képviselő

Akik népünk életének felelős örökei a legnagyobbat, állandóan kutatják a tényezőket, amelyek népük erejének gyarapodását, nemzeti életük fennmaradását biztosítják.

Karácsony szent ünnepén e délyi magyar népünk e fontos belső kérdésével foglalkozva, utólag csak azt állapíthatom meg, hogy nemzeti életünk biztos

fennmaradásának első és legfontosabb tényezője az egyetértés. Belső egyetértés szükséges ahhoz a komoly építőmunkához, amely egy nép biztos jövődjének rakja alapjait és emeli falait.

Ahhoz pedig, hogy ez az építőmunka a legnagyobb erőfeszítésre, alkotásra képes legyen, magába kell foglalja egy nép minden számottevő erejét. Szükséges tehát a társadalmi egybeolvadás, amelyben összeforrnak és egyesülnek az összes népi erők.

De gyakori példák óva intenek minket, hogy az egyenletesség népünk történetében igen gyakori jelenség és nemzeti fejlődésünket ez bizony nagyon sokszor hátrányosan befolyásolta, akadályozta.

Ma, amikor legfontosabb feladatunk, történelmi alapjaink megőrzése, közös nemzeti céljaink ápolása, népünknek, intézményeinknek erősítése, társadalmunk belső megszervezése, összefogása, fontos a munkához való maradéktalan felsorakozás, a lelki egybeolvadás, mert ez sokszorozza erőnket és csak ez biztosítja munkánk sikerét. Első feladatunk tehát az egyetértés, társadalmi egybeolvadás létrehozása. Ha ez megvan, akkor teljes erővel, teljes összefogással lendülhet neki az igazi munka, amelynek történelmi alapjainkat ápolni, védeni, fejleszteni népünket erősíteni tudjuk.

Adva van Románia magyarságának a Magyar Népközösség, adva vannak közművelődési, kulturális és gazdasági intézményeink, melyeknek keretében népünknek minden rétege, minden egyéne kifejtheti azt a munkát és elvégezheti azt a történelmi feladatot, amit teljesíteni kötelessége.

A Népközösség magában foglalja mindenkit, aki magyar. A keretében kifejtett munka a nemzeti egyetemesség céljait szolgálja. Nem demagóg szövegek. Nem természetű, ujszerű és néha ravaros elméletek azok, amelyek a Közösségnek törvényt s ezen munkának irányát szabnak.

A Közösség az egybeartozók egységét jeleníti lélekben és akaratban. A munka népünk egyetemét szolgálja.

A Népközösségi munka most van kifejlődés alatt, ennek döntő jelentőségét különböző társadalmi rétegeink megismerték és fokozatosan bekapcsolódnak abba, mind teljesebbé téve népi közösségi szervezeteinket.

A munkásság a napokban csatlakozott Népközösségünkhöz, ezen örömdetes tény is igazolja, hogy a munkásság is ebben a keretben óhajtja a maga magyar kulturális életét kiélni. Fontos az, hogy közös nemzeti érdekek szolgálatában kifejtett együttes munkában a munkásság, az intellektuel és a földműves társadalmom kölcsönös bizalommal, magyar testvéri szeretettel vegyen részt és versenyezzen abban a nemes törekvésben, hogy a szolgálatban kötelességét minél teljesebben betölthesse.

Az iparosság, a városi nemzetfenntartó értékes társadalmi rétegünk is fejleszti a Népközösségnek saját életére nézve döntő jelentőségét és igyekszik bekapcsolódnia és résztvenni a közösségi munkában. Az iparosság életkérdéseinek intézményes megoldása örömdetes lépésekkel halad előre, öntudatos megszervezése után van a Népközösség keretében.

Az ifjúságnak, nemzeti életünk jövő reményességének testi és szellemi tovább képzése, támogatása is az a feladat, amely szívünket betölti és hirtetjük, segítő kezét nyújtunk ott ahol azt a nemzeti szükség, az iskolán kívüli népművelési feladat megkívánja. Meg is találjuk a lelki kapcsot,

DR. ALEXANDRU MARTA
királyi helytartókarácsonyi üzenete az Aradi Közlöny útján
Temes-tartomány polgárságához

Dr. Alexandru MARTA Temes-tartomány királyi helytartója tiszteletteljes felkérésünkhöz tett kitüntetett módon eleget, amíg a karácsonyi ünnep alkalmából az alább következő sajtóközleményben írott sorokkal küldötte el karácsonyi üze-

netét az Aradi Közlöny ünnepi hasábjain a tartomány egész polgársága számára. A királyi helytartó ur Excellenciájának karácsonyi üzenete, hű magyarnyelvű fordításunkban a következőképpen hangzik:

- Az Úr születésének ünnepe szerencsés alkalom arra, hogy mindenki felfrissítse lelkét a felebaráti szeretet eszményével, azzal az eszmével, amelynek terjesztéséért ő született és szenvedett.

- Annak az embernek lelkében, akit a felebaráti szeretet eszménye vezet és, aki ezt valóságban is gyakorolja, a gondolatok és a tettek harmoniája nyer szállást, amely viszont meglegedettséget, tehát boldogságot szül. És mi más is kívánhatna a halandó a maga számára.

- Ezt kívánom én is Temes-tartomány lakosságának a Szent ünnepek és a közeledő újévi ünnep alkalmából.

(Az eredeti kézirat bevezető része:)

accorda i-o Jorece eu popu-
latiunii din Transilvania
prilejul sfintelor sarbatori si
anului nou, ce vine.
Reverentul Rejal
Alexandru Marta

latot, amely biztos záloga a kívánatos együttműködésnek.

Amin a Népközösség keretében kifejtendő munka történelmi alapjainkat, népünket erősíti, úgy erősíti azt sajátos, magyar intézményeink ápolása is. Tegye tehát kötelességé mindenki intézményeink ápolását és végezze kötelességét ott, ahol azt leghasznosabban teheti.

A történelem igazolja azt, hogy az emberi szellem önkéntes alkotásai jelenthetnek annyit egy nép életében, mint a politikai hatalom által létrehozott intézmények. Egyének, erkölcsi testületek szorgalma által alapított egyesületek, intézmények már sok esetben váltak nemcsak kicsiny, hanem nagy nyugati népek javára és dicsőségére, a nemzeti nevelés és tudományosság fejlődésére. Nem kell messze tekintünk, közeli példánk is vannak. A Mikó Imre által elvetett parányi kis mag, melyek nemzeti társadalmunkban ápolva, teretnyitve fává nőtt. Ilyen intézményünk az EMGE, amelyik már a múlt században teljesítette történelmi hivatását a gazdasági fejlődés útján elősegítve a magyar gazdátársadalmat. Ez az intézmény ma is alkalmas arra, hogy keretében öntudatos gazdáink történelmi hivatásukat teljesítsék és az új politikai helyzet változása által reánk hátró feladatokat gazdátársadalmunk érdekében elvégezhessek. A gazdasági tudás fáklyájának hordozásával nemcsak az anyagi megerősödést biztosítják gazdátársadalmunknak a lelkes vezetőik,

hanem a testvéri példaadással, az önzetlen munkával a nemzeti öntudatot a testvéri összetartozás érzését erősítik.

Sajnos egyéb intézményeink kereteiben az EMGE munkájához hasonló öntudatos munka még nem indult meg. De itt van már az ideje annak, hogy társadalmunk művelt rétegei megkezdjék leg nagyobb közművelődési intézményünk keretében a komoly munkát, és állítsák be ezen intézményüket azon szellemi, társadalmi és kulturális feladatok elvégzésére, amelyek sürgős megoldásra várnak. A történelem számon fogja kérni azt, hogyan sáfarkodtunk mi ezen értékünkkel, amelyik történelmi alapjaink kincsestárához tartozik.

Az újévi ünnepi küszöbén, karácsonyi szent ünnepek alatt imádkozunk mindnyájan azért, hogy népi életünk teljessé válhasson és nemzeti feladatainkat teljesíthessük. S ezen közös munkában vehessen részt maradéktalanul népi közösségünk minden tagja.

GRÓF TELFKI ÁDÁM

URANIA TELEFON: 12-32	Szenzációs kettős műsor: Ma utoljára: 11.30, 3, 5.
I. A kínai negyed rejtelmel „Tarzan” rendőrkutyával.	
II. „Fegyverbe” Aktuális Sponcor Tracy, Franchot Tone.	

A legszebb ünnepre a legjobb filmet!... az URANIA hozza ismét!

A szezon legnagyobb bucaresti-i, budapesti, bécsi sikere:

„BERRY ÖRMESTER”

HANS ALBERS a dínyeres szerepben felülmúlja a „PEER-GYNT”-ből alakítását is!

Millió rendezés, exotikus környezet, hol lélegzetfelfejtő, hol kacagtató jelenetek, melyek a legjobb gangster és cowboy filmeket tulszárnyalják! A „Paris Soir” szerint: „a kirobbanó humor és a hajmeresztő izgalmak páratlanul ötletes mesterműve”!

Jegyekről kérjük idejében gondoskodni: Telefon 1232.

Aktuális háborús világhíradók.

Előadások mindennap: 11.30, 3, 5, 7.15 és 9.30 órakor.

Bőröspecsenye és szopós-malac legolcsóbban **CZMOR**-cégnél, Str. Meşianu 3.

A MAGYAR HUMANIZMUS ÚTJA

AZ ARADI KÖZLÖNY SZÁMÁRA IRTA:

PETHŐ SÁNDOR

A középreszorítottság nem tartozik a politikában a legélvezetesebb és leghálásabb elhelyezkedések közé. Különösen nem olyan időkben, amikor az észszerűség helyett a szenvedély válik uralkodóvá a közéletben. E sorok írója mindig csodálattal csüngött a Gironde tragikus és dicsőséges erőfeszítésein. Nem csak azért, mert a mérsekletnek, az állandóság és a változás összhangjának a realitások, a szükségességek és a lehetőségek helyes egyensúlyának érzéke az alkotó politikának talán a legnékülözhetetlenebb feltétele, s mert a szélsőségek között való szilárd, megvitatlan állásfoglalás a legértékesebb államférfiúi erények közé tartozik. De hódolattal állok a Gironde magasztos vergődéseitől ugyszólván elmaradhatatlan tragikumnak árnyéka előtt, amelynek az a végzet jutott osztályrészül, hogy igazságának tudatában haljon hősi halált a politikai arénán vagy a csendes elvonzás panasztalan sóhajával viselje el roppant erejének és roppant tehetetlenségének súlyát az egymást lebecskázó politikai eszteleniségek részeg csárdájában.

E tragikum személyi és tárgyi elemeinek bonnyoltságot egy mákszemnyit sem enyhíti, hogy Gironde méltatlan pusztulása után számára mindig elkövetkezett a történelmi rehabilitáció, az osztó igazság jóvátétele, az elbukottak kései felmagasztalása. De a történelem nem az élet mestere, hármít mond is a régi latin bölcsesség. Legjobb is nem a nulla és a summa, a minden vagy semmi, a javíthatatlan maradás és az örjngő sietés kegyetlen ellentéteinek ismétlődő ritmusában. Hiszen — ha a szenvedély tanulókonny volna — akkor már régen abbahagyja a mult sötét példáj után, legjobb fiainak és legjobb fiai legfőbb eszméinek káprzó felfalását. De ha olyan zavaros fölfordult, a tömegpszichózis vak-sága által elsötétült időszakban, mint a miénk, nem is túlzottan bátorító és fölemelő a szellemi és az erkölcsi elit gironde-i sorsa, s ha senki sem talál különösebb élvezetet a balsors elleni küzdelemben, azért éppen az erős jellemekre ez a kísértés nincs minden hatás nélkül, sőt küzdelme a nehézségek iszonyu torlatagai között sem egészen reménytelen.

Még a mindenből kiábrándult, de rendkívül értelmes nihilista Karamazov Iván holt lelkét is megmozdította a Gironde sorsa. „Szeretem — mondta fivérének, — az ember némely nagy tette, melynek értékében talán rég nem is hiszek már, de amelynek emlékét tisztelettel óvom szívem reitkéiben.” Szeretem — mondhatnám Karamazov után — a haldokló hattyu énekét s a sejt, amely kénytelen csirkék és verebek társaságával beérni. Szeretem a dörgő fellegek közt a fehéletnyi fényt, a fájdalom verejtékének gyöngy szemét az izzó homlokokon. Szeretem azokat, akik olyan magaslaton járnak, ahonnan előbb-utóbb lezuhanhatnak az emberi butaság mocsarába. Szeretem a jéghideg átszellemültséget, amely az élettel csak egyetlen kapcsolatot ismer: a jutalomtalan áldozatot. Szeretem a nagy álmodókat, akiket a tömeg félreismer és megkövez, forró álmaiknak romhalmazán. Szeretem a sorsuk fölé emelkedőket, akik földi egzisztenciájuk omladékain sem szünnék meg dacolni végzetük mostoha-ságával. Szeretem azokat, akik fölülállanak minden elfogultságon és önhittségen. Szeretem a humanistát, aki harcolni tud az emberiségért a terror ellen s nem bizza a világot a kiszámíthatatlan ösztönökre. Szeretem Caesart a Rubikon partján tűnődve látni, de tán még inkább, amikor vadállatként viaskodik gyilkosaival Pompeius szobra tövében. Szeretem az „Adriai Tenger Szirénáját”, amint felbug egy titán torkából, de még inkább meghatódom, ahogy visszhangtalanul önyészik el egy rongy és gyáva nemzedék akusztikájában. És általában mindig nagyon vonzódtam azokhoz a politikában, akik személyes érdekeikre való minden tekintet nélkül szolgálták meggyőződésüket s akik épp oly kevéssé vadásztak kegyére a hatalomnak, mint a csöcseléknek s akik nem engedték helyesnek ismert álláspontjukat eltolatni magukat se jobbra, se balra, se a finomabb megkönyvekezés gráciájával, se a terror durvább ökljogával, s akik nem ismernek el maguk fölött más bíraskodást, mint lelkiismeretük és kötelességük totális hatalmát.

Ime, évek óta így húzódik a parancsuralmi eszmék és az alkotmányos szabadság nagy pöre és benne a különböző módon és mértékben érdekelteknek prókátorkodása, amelyek csak arra alkalmasak, hogy a kérdést elkomplicálják és az elméket megzavariák. Egyik részről úgy tüntetik föl a dolgot, hogy aki a parancsuralom ellen állást foglal, az egész szellemvilága lényegesen elutasítja a totalitást, annak az 1914. előtti szabadelvűség sáncában kell megvetnie lábait.

Másik részről ugyanilyen vakossággal és csöknyösséggel cipelik a jobboldali gondolatot, azaz a keresztény társadalom önmagáraeszméjének sorsát a totális, azaz parancsuralom felé. Ebben a szemléletben szinte még jobban leegyszerűsödik a probléma. Akár azért, mert szellemi fölkészültségük ténfogatába nem fér bele a politikai szabadság ideálja, akár azért, mert sejtelmük sincs a sajátos életforma igényeiről és szükségleteiről, akár csupán azért, mert — a külföldön észlelt példák sikereinek hangulatkező szuggeszciójában — vakon biznak a sommás és drasztikus intézkedések hatályosságában, ennél fogva a jobboldali irányzat eszméjét és módszerét azonosítják a parancsuralmi eszmével és módszerrel. Ha valaki nagyon egvűgyűnek ítéli ezt a fölfogást, vagy nem hajlandó a szellemi szabadságot áruba bocsátani a nagyidai antiszemizmizmus bunkóért, ha nem veti alá magát a kiskocsmái terrornak s tiltakozik az ellen, hogy a barbárság és a politikai műkedvelőség kislátítsa a világhevet egy leg súlyosabb problémáját: kész a fölébezhethetelen rögtönítélet s azonnal beutálnak a gyanusak, a defetisták, azaz a zsidóbérencék közé. Magyarán szólva: szabadelvűvé kell változnod, ha komolyan ellene mondasz a parancsuralomnak és horogkeresztessé kell átalakulnod, ha a zsidókérdésben olyan álláspontot foglalsz el, amely a társadalmi béke és a gazdasági egyensúly érdekében belátást és áldozatot követel a zsidóságtól.

Igy pörlekedik és ütközik össze két türelmetlenség és két totalitás. Így taszigálja a szegény polgárt, a liberális totalitás balra, a parancsuralmi totalitás jobbra, de mindenképpen olyan zsák-uccába, ahonnan nincs tovább. Hát akkor csakugyan nem marad a mostani Gironde számára más, mint az, hogy tehetetlenül sopánkodjék és sápitózzák a feje fölött dulakodó totalitások örült hangversenyén?

Valljuk és hirdetiük, hogy van egy harmadik út is. Sőt az egyedüli út, amelyik számunkra járható. Ez a keresztény magyar humanizmus útja. Ez a keresztény humanizmus nem azt jelenti, hogy az ember aléltan összeroskadjon a sors csapásai alatt. Nem jelent felemás, bátoratlan, jobbra-balra billegő, változókonny és megbízhatatlan magatartást, vagy éppen gyáva megszökést a problémák elől. Nem jelenti a gyanusítások, orvátmadások elől való megfutamodást. Nem jelent rákélküliséget, amely többet hátrál, mint halad. Nem jelenti azt, hogy a világ zajától elvonulva, selyemlejtőnyő módjára befonia magát saját platonai ábrándjainak gubójába.

Nem arra a humanistára gondolunk, aki akkor sem tud és nem akar harcolni, ha eszméjét és életét csak harc árán mentheti meg s akinek min-

den ürügy jó, hogy semmit se csináljon. Nem oly humanizmus feleg szemünk előtt, amely már eleve leteszi fegyverét minden erőszak előtt, ha látja, hogy kegyes ráolvasásai mit sem használnak. Ez a keresztény magyar humanizmus — ha szükséges — kész Mars ruhájába öltözködni, hogy megvédelmezhesse az emberi szabadságot, a történelmi hagyományt és a civilizációt a sötét és barbár erők támadásai elől. Ez a keresztény magyar humanizmus fölvertezi magát erővel és bátorsággal, hogy kiküzdje a szociális igazságtalanság krisztusi eszméjét a kapitalizmus túlzásai ellen. Ez a keresztény magyar humanizmus elveti és megtagadja a zsidókérdés megoldására propagált vad és esztelen módszereket s ellenmond a tömegszervevények professzionátus fölpiuskálásának, amely csak mártírokat tenvést a probléma, hasznos és gyakorlati megoldásának reménye nélkül.

Ez a keresztény humanizmus a tömegek nyers ösztöneinek hűtőváltásában csak akadályt látja a zsidókérdés reális, okos és emberséges megoldásának. S ha még célgondolatában helyeselné is a zsidóellenes irányzatot, meg kell hogy tagadjon vele minden közösséget a módszerekben és az eszközökben.

Ezt „a vox humana”-t hallatja a magyar Gironde, amely hiven legjobbjaink szelleméhez és hivatástudatához: eltolja magától a terror ködexét s ragaszkodik az ősi életformák szabadságához és emberségességéhez.

Meghalt Borneas Iulian dr. volt szenátor

Megrendítő haláleset híre terjedt el Aradon szombaton a késő esti órákban. Borneas Iulian dr. ismert aradi ügyvéd, volt szenátor és több ízben képviselő 54 éves korában elhunyt.

Borneas Iulian a régivágású jogászok közé tartozott, mint kiváló ügyvéd nagy rokonszenvenek örvendett, de a politikai életben is nagy szerepet játszott és politikai szereplését, csakugy mint ügyvédi működését mindenkor elismerés kísérte. Borneas Iulian dr. Aradmegyében, Nagy-lakon született 1885-ben, iskoláit részint Aradon, részint Szegeden végezte, majd a budapesti egyetemre iratkozott be és itt szerezte meg doktorátusát is. Később Aradra költözött és a főuralom-változás idején ő volt a lakáshivatal főnöke. Ekkor első ízben került összeköttetésbe a város közönségével és már ez alkalommal bebizonyította kiváló képességeit.

Nem sokkal később a városvezetés tagja lett. Több ízben képviselőnek választották meg, majd a szenátus tagja volt. Az utóbbi években sokat betegeskedett, szívvel volt baja és az egyébként erős, szívós szervezeti férfit meg-törte a betegség. Legnagyobb szenvedélye a vadászat volt, de betegsége következtében ezzel is felhagyott.

Halálhíre váratlanul érte széles baráti körét és őszinte részvétet váltott ki városszerte. Temetéséről eddig nem történt intézkedés, de minden valószínűség szerint vasárnap megvívog-be. Halálát édesanyja és Marius nevű fia, továbbá Traian öccse gyászolja.

CORSO 11:30, 3 és 5 órákor
Csak a mai napon!
Felnőtteknek és gyermekeknek hirdó és mesenap
Hiradók és Mickey-Mousek
Olcsó helyárrakkal!

CORSO TELEFON: 2065. JEGYELOVÉT. Minden nap: 11:30, 3, 5, 7:15 és 9:15-kor

Utolérhetetlenül legnagyobb karácsonyi műsorunk:

A francia filmgyártás diadala!

„KOZÁKOK” (A kaukázusi brigádok)

A Doni kozákok világhírű kórusának közreműködésével.

Főszereplők a legkiválóbb francia filmszínészek:

Vera Korene, Charles Vanel, Troubetskoy herceg

A szerelem, harc, hősiesség, romantika filmje telve a legmelódiasabb orosz zenével, énekkel és tánccal

Legujabb érdekfeszítő PARAMOUNT és UFA-hiradó!

Legpompásabb karácsonyi mulatság, teljes műsorral!
Transilvania-Bar -ban vasárnap, hétfő és kedd délután. **Az állomással szemben. Telefon 2618.**

Erdélyi magyar egyháziók emléksorai 1939. karácsonyára

MARTON ARON római katolikus, VÁSÁRHELYI JÁNOS református és DR. VARGA BÉLA unitárius püspök a romániai magyarság népi és valláserkölcsi feladatairól

Három erdélyi magyar egyház főpapijának sorait találja, saját kezzevonásával megerősítve az Aradi Közlöny karácsonyünnepi számának ezen a díszes oldalán az olvasó. Három erdélyi magyar püspök karácsonyi gondolatait gyűjtöttük össze ékes csokorba egy oldalon, hogy az Aradi Közlönynek ezek a püspöki emléksorai alkalmat szolgáltatassanak mindenki számára a betekintésre azok közé a nagy népi és valláserkölcsi kérdések sorába, melyek egyházfejedelminket, a magyarság egyházi vezetőit 1939. Karácsonyán foglalkoztatják. Ezek az emléksorok külön-külön is egy egész világot nyitnak meg az olvasó előtt, más és más szempontokkal és létkérdésekkel: abban azonban egyek, hogy egy formán a jobb és a nemesebb létformák utáni sóvárgásunk kifejezői, úgy népi, mint valláserkölcsi életünk szerény keretei között és sugárzó fényű utmutatói annak, hogy miként kell élnünk, hogy közös nagy céljainkat megközelíthessük.

Marton Aron püspök

az erdélyi és a nagyváradi-szatmári római katolikus püspökségek egyházfejedelme:

— „Olyan erőkre van szükségünk minden poszton, akik saját foglalkozásukban kiválóak, szorosan vett kötelességüket nemcsak lelkiismeretesen, hanem lelkesedéssel végzik, a reáik bízott szellemi és erkölcsi javaknak fáradhatatlan sáfárai és e mellett akarnak és tudnak munkát lelkesedésből a nagy ügyek szeretetével vállalni.”

— „Feladatunk kettős: nemzeti műveltségünk értékeit tegyük közkinccsé, hogy a reánk hagyományozott értéklomány erejével népiünk tömbjét tudatosan kapcsoljuk bele a nemzeti multba, s ugyanakkor a kultúra gazdag eredményeiből foglaljuk le számára hasznosításuk nála azt, ami életét szebbé, biztosabbá teheti, hogy reménnyel mehessen anélkül utján jövő felé.”

— „A szülő a családban, a nevelő az iskolában, a pap az egyházközségben, a jogász, politikus, orvos, közgazdász foglalkozása körében, és mindenki, akit hivatása vagy tudása hármilyen közösség élére állított, legyen a nemzeti kultúra apostola, Isteni parancsot teljesítenek. Segítenek egy nemzetet, hogy történelmi hivatását betöltsse, hogy ne legyen szégyenül Isten és emberek előtt, hanem az örök rend földre szánt terveinek valósításából neki kiosztott munkát becsülettel az idők végéig végezze.”

Vásárhelyi János

erdélyi református püspök:

„Történelmi élete legszomorúbb korszakában azzal vigasztalja Ézsaiás próféta népét, hogy hirdeti a boldogító ígérést: „Gyermek születik nekünk, Fiu adatik nekünk és az iralom az ő vállán leszen és hívják nevét csodálatosnak, tanácsosnak, erős Istennek. Örökkévalóság atyjának és békesség fejedelmének.” Rendszerint nem is gondolunk arra, hogy már általánosságban is milyen nagy vigasztalás, megnyugtató, milyen szent reménység van ebben a prófétai ígéletben: Gyermek születik. Gondoljuk el, hogy él valahol egy család, mindene megvan ennek a családnak. A házastársak szép, ősi házában laknak. Gyönyörű nagy hirtokuk van. Körülveszi őket a jó hírnév, fény és pompa. Csak egy hiányzik nekik: Gyermekük nincsen. Gyötri szívüket a gondolat, nem tesz, aki tovább viselje a dicsőséget koszoruzott, ősi, szép nevet. Milyen nagy örömet, milyen kibeszélhetetlen vigasztalást jelentene egy ilyen családban az isteni ígélet: Gyermek születik nektek. Ott egy egész ország. A király dicsőségesen és áldásosan uralkodik, de ő a legutolsó tagja a dinasztiának. Hogy várja az egész or-

szág a trónörökös. Milyen komor szomorúság uralkodik a fényes királyi palotában és milyen nagy örömet jelentene ott is az isteni ígélet: Fiu adatik nektek.

— „Gondoljuk el, hogy valami rettenetes átokként az történe, hogy egyszerűen csak meddővé válna minden anyamé. Mi lennénk a legutolsó nemzedék és utánunk nem következne senki és semmi. A házak mind üresen maradnának. A templomokban többé zsolttár nem hangzana. Az utcákon megszűnne minden élet. Ez a jelen való nemzedék élhetne úgy, ahogy akar, cselekedhetne mindent úgy, amint neki tetszik, de jisztaban kellene lennie azzal, hogy utána nem következik semmi, csak a halál. Erdemes lenne-e így élni? Mi értelme lenne minden emberi küzdésnek? A magyar költő megrajzolja Ádámot a kétségbeesés sziklapartján. Hiába küzdött, hiába reménykedett, mindenben csalódott. Ugy érzi, hogy életének nincs más megoldása, csak a halál. Ott a legutolsó pillanatban azonban fölébe ugrik Éva a titokzatos, a drága szót: Gyermek születik. Az elcsüggedt, kétségbeesett Ádám új erőre kap. A gyöngye nő

szívén keresztül meghallja az égi biztatásnak megtartó szavát: „Ember, küzdj és bizva bizál!”

— „A mi korunk a lelki bizonytalanságnak, meghasonlottságnak korszaka. Életünk végső kérdéseire hiányzik a megnyugtató felelet. Milliós és milliós szöszékről hangzik a karácsonyi evangélium által hirdetett holdogító evangélium: „Tinektek Megtartó született.” Az Isten irgalmanak jele az, hogy még nem némult el a világban, a mi körünkben sem némult el az anyagi szó. Ha elmélna, azt jelenére ez, hogy elvétezik tőlünk a megváltás kiltása, az örökélet reménye. Az Isten irgalmas hozzánk, mert meg hagyta számunkra azt a fénylő tizoszlopot, a mely felragyogott egykor karácsony északán a betlehemi násztorok előtt.

— „Mi lehet a mi kötelességünk? Csak az, amit a pásztorok is cselekedtek. Előülhatunk a fényoszlop után, odaadhatjuk szívünket a holdogító evangéliumnak: Tinektek Megtartó született. Még aki így adta át szívét az Ur Jézus Krisztusnak, mind azt tapasztalta, hogy a karácsony isteni gyermeke tudott rajta segíteni. bűnbocsánatot, erőt, vigasztalást, örökéletet ajándékozott neki. Cselekedjék a kegyelem Istene, hogy ez legyen a mi boldog karácsonyi tapasztalatunk is.”

Varga Béla

erdélyi unitárius püspök:

— „Mi lehet vigasztalóbb és erősítőbb, ha a nyomoruságnak és a háborúságnak ezekben a nehéz napjainban, amikor a külső körülmények rendkívül alkalmassak arra, hogy csökkenték ellenállóképességünket, a lélek erejére támaszkodhatunk. Külsőleg állandó megpróbáltatásnak vagyunk kitéve. Zavarunk az anyagiak, a megélhetés, a mindennapi kenyér gondja, állandó feszültségben tartja lelkünket a világháború, amelynek kimenetelét senki sem láthatja. Az isteni gondviselés eddig még megóvott attól, hogy mi is bele keveredjünk ebbe a közvetlen részesei legyünk az élet és halál, a szabadság és az elnyomás rettenetű küzdelmének. De ha távol vagyunk is ettől, hatásait megérezzük itt is lelkünkben és anyagiakban egyaránt.

— „Sajnos, a külső nehézségeken alig van módunkban segíteni. El kell tűrnünk, mert reánk írték. Egyetlen legyverünk a belsőnek, a léleknek a megerősítése, a lelki béke és nyugalom megőrzése, amely növeli ellenállóképességünket s alkalmassá tesz arra, hogy az elkövetkezendő megpróbáltatásokat is el tudjuk viselni.

— Az apostol igen helyes meglátással úgy állítja be a dolgot, hogy minél inkább tudjuk győzni a kívülről jövő megpróbáltatásokat, annál erősebbek leszünk lélekben, mert a belső napról-napra utul.

— Vigasztalnak és reménységet keltenek a szavak, hogy a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen nagy örök dicsőséget szerez nekünk. Ez a dicsőség is belső, a lélek erejének öröme és a megelégedettség érzése, hogy ezt az erőt ki tudjuk feleltetni s ezáltal lelki békénket s nyugalomunkat meg tudjuk teremteni. Nincs nagyobb dicsőség, mint a lélek dicsősége, amikor gloriát ülhet önmaga erejének be teljesedése fölött.”

A Forum-filmszínház nyújtja a legszebb karácsonyi ajándékot,
 a szezon legnagyobb filmszenzációjával

TELEFON: 2010.

A BROADWAY RÓZSÁJA

Amely csupa sziv, csupa szerelem és muzsika.

Az ALEXANDER'S RANGTIME BAND testvérfilmje, 17 világhírű zeneszerző, világhírű slágereivel

TYRONE POWER

ALICE FAYE

AL JOLSON

Uj román és Fox-hiradó a legujabb eseményekkel. Előadások kezdete: vasárnap, hétfőn, kedden és szerdán 11.30, 3, 5, 7-15 és 9-15-kor

Szórakozni karácsonykor legkellemesebben csak a **TAVERNÁBAN** lehet. Asztal előjegyzés telefonon: 2177.

GYERMEKJÁTÉKOK

NOVELLA

Az Aradi Népművelő

Szűcs István

Valami urak vetődtek a faluba, kik a régi holmit szedték össze. Öreg, feslett butorokat, guzsalyokat, lakó szekereket, zergős sulykokat, rozsdás záratokat, fénkököket, le egy puliszka-keverőig minden semmiséget. Tiszta csuda volt, hogy mindenféle mocskot összehordtak. Mondotta is Vágó Dénes:

— Fenerosszul mehet az uraknak is, hogy efféle vete-medtek!

— Muzemba tesszük, bátyám — szegyenkezett a fiatalabb, — hogy megmossuk az ős székely népművészetet.

— A' csak beszéd — tromfolt vissza Vágó Dénes. — Tegyük bé az anyósomat a muzemba, akkor elhiszem.

Renkő Jóska bácsi, a löherelő csak értelmes ember, de még is a fejét tekergette:

— Ha zsidók volnának, még megérteném...

— Akarmifélek, csak pénzt adjanak! — örvendett nekik Béla Mihály, ki a nagyapja penészes, vásárra járó tarisznyáját súzta a nyakukba.

Házró-házra jártak. Nem néztek, szegény-e, gazdag-e akihez bemennek. Még a Bors Dani kecskepásztor putriáját sem riadtak vizsgálva, pedig a szomszédok figyelmeztették:

— Ott tetűt kaphatnak háromlélt is, de egyebet nem. Olyan szegények.

— Hadd el te — mondotta Vén Alézine — hátha a beteg gyermekükön tudnak segíteni! Sokat tudnak az urak.

A fiatal Bors Daniné alkára tett ujjal figyelmeztette:

— Csendesesen! Aluszik a lelke! Ha lehet, ne költse fel! Három nap óta most szenderedte el egy pseppep.

A szerencsétlen anya nem látta, hogy meg van halva a gyermek. Nem is igen tudta, hogy mi az a halál. Az is igaz, hogy nem is igen látszott a négy-öt éves legénkén. A szeme félig lecsukva, zavarosan felfelé fordítva, a szája leesve, de máskülönbben olyan szép volt, mint az írott hó. Az ágyon még ott heverték a játékok, ahogy kihullottak a kezéből. Szóp, nyolcágú ostor, iratos nyéllel tiszta, tökéletesre kiáragott kicsi szekér, faökrök, apró eke-borona, játékkürt tinszarvából, de egy megdíszítve, hogy a „Lehel” vezéré sem lehetett ekesebb. Ostyan volt még egy kulánc-fácska is, ami olyan szépen szólt, hogy hasadt meg tőle az ember szíve. Az a bolond apja faragta, meszterkedte a télen, hogy legyen mivel töltsse a beteg gyermek az üdőt.

— De feinste Kriszt! — sugta oda társának az idősebb.

— Mégis csak zsidók! — hunyorgatott a többinek Benkő Jóska bácsi, aki kísérte őket önkéntesen a oktatgatja a falu bájára.

Az urak láthatólag meg voltak rendülve, de nem láthatták a szájukat, míg a világ.

— Mikor halt meg a kicsi? — kérdezte részvétellel a fiatalabb.

Mint az oroszlán, úgy szökött fel a pad véglről Bors Dani, a kecskepásztor és felordított:

— Meghalt!

Az anya csendesen mosolygott és rázta a fejét:

— Dehogyan halt! Mit tunk az urak!

Az urak borzadózva meredtek az anyára, kiből az örület nyugalma áradt.

— Megörült szegény! — mondották németül.

— Ugy-e, mondtam, hogy zsidók! — győződött meg Jóska bácsi.

Dani, a kecskepásztor tért magához elsőnek. Könynyes szemekkel és tisztelettel az urak elé lépett:

— Ugy-e, végrehajtók az urak?.. Megistálom.. valahogyan megfizetem azt az adót, de most nem tudom. Semmiféleképpen nem tudom!

— Nem adóért lötlünk! — vigasztalta megindultan a fiatalabb, — hanem a népművészetért...

— Azt es megfizetem, ha az Isten éltet — felelte kétségbeesetten Bors Dani, mert nem tudta, mi az a népművészet. — Semmiféle községi rovatallal nem maradok adós... csak adtanak halálcéket!

— Ne menjen el a szépeszed, Dani! — magyarázta Jóska bácsi is. — Az urak aliféle régi, cifra holmit szednek a muzemba. Pénzt adnak érte. Appedig jól fog!

— Ammá' más! — könnyebbült meg Dani.

— Azokat a gyermekjátékokat szívesen megveszszük... majd a temetés után. Hozza be Udvarhelyre!.. No, vizsgálatát kívánomék! — bucsuztak az urak.

— A gyermekjátékokat? — hökkent meg Dani, de a nagy bajában mindjárt el is feledte az egészet.

Odaállt a felesége mellé és lenézett a kicsi, karikás ágyra, amelyen játékok közt holtan fekiútt egyetlen fia, Kicsidani.

Aludt a gyermek is, aludtak a játékok is: a nyolcágú ostor, a kicsi szekér, faökrök, játékkürt és kicsi klánéta.

— Te öltöztess fel tisztességesen! — mondotta szeliden a feleségének. — Én megyek sírásni.

— Én nem tudom, hogy mit akar az Isten ezzel az időjárással, de az idén se tavasz nem volt, se nyarunk nem volt. Az ősszel rohadt le a szarvuk a marháknak a sok esőtől s november farkára olyan hideg ütött be, hogy a szíviig lefagyott a föld. Arra ostyan jött a hó, de akkora hó, mintha az egész ég reánk szakadt volna.

Nem volt könnyű dolga Daninak a sírásással. A temető hegyen van, ahol állandóan vág a metsző szél és nagy beült mindent, hogy a keresztláknak csak a feje látszott ki. Jó órába tett, amíg a hóhányó lapáttal helyet takaríthatott a sírocskának, de azután jött a nehezebbje. So' ásó, se csákány nem fogta a csontkemény földet. A szerszám szemben pattogott róla. Fel kellett engesztelni. Güzgált, ágat, förmelékfiát gyújtott meg rajta, néhány kidőlt, gazdátlan keresztfiát is elégetett, sokáig mocskolódott, de a föld ugyis nehezen engedett.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

— Várhattál volna te es Kicsidani a halállal, legalább tavaszig! — türelmetlenkedett és nyögött, a nehéz munkában.

Segítségé nem volt. Nem bolondult meg senki, hogy ilyen kúpus-senkiért, mint ő, ebben a farkasordító hidegben egész nap tapodja a havat.

Kezel, arca, fülei feketére fagytak, de valahogy áttörte a jeges talajt s mire beszűrült, készen volt a sír.

Sietett is, hogy a virrasztásra otthon legyen, bár Nem zavarta senki, gondolkodhattak.

— Nem tudod, mennyit kell fizetni a napnak, kántornak, harangozásért? — kérdezte egy idő múlva ismét az ember.

Az asszony megrezzent:

— Honnan tudiam!

Az ember hátra ült a platten mellé a kicsi likas székre s pipára gyújtott. Azon járt az esze, hogy amit a pásztorságból szerzett fogytán van s új keresete nincs. Itt volna a favágás, igaz, hogy a vágteret még az ősszel kinyillazták, de a hó az erdőt úgy megnyomta, hogy tavaszig nem lehet a fához férni. Hiába nő! A tél nem szegény embernek való! Akinek semmije sincs, az mit csináljon.

A nipa tüstött, a lámpa drófla csikorgott a halott felett. Az ember loppal az asszonyra nézett:

— Te Amáli!.. Vajon azok az urak mennyit adnának csekért a játékokért?.. Ugy sincs, aki iácodjék velük...

Az anya felesattant. Szemei lángoltak, arca eltorzult. Szinte skoltotta:

— Azokat nem adnk!

— Jó — jó! — dűnyögött az ember. — Hásze nem azért mondom!.. Kérdőzni szabad!

Leccsendesedtek s néztek a halottat.

Egyszerre hatalmas robaj támadt. A hőtömeg zuhant le a magas tetőről. Az asszony felriadt:

— E mi vala?

Az ura megnyugodta.

— Semmi! Csak a hó zuhant le.

Mégis nyugtalan volt a kecskepásztor:

— Hiegnézem, hogy a kecskének nem lett-e valami baja.

A vesszűből font kerek kecskeól ott állott a ház végiben.

— Ha arra esett a hó, akkor baj van! — ledejt meg.

Jól sejtette. Mikor odaért, a kecskének csak a hátrorótt feje látszott ki a hőtömeg alól. Bors Dani káromkodva odaugrott s a szarvánál fogva nagy kinnal-bajjal kihuzta a hóból.

— Miért nem mekedtél, te bolond! — szidta keserűen, de a döglött kecskének már jégpára fagyott a szájára és holta után is reszketett a szakállja, mint az öreg franciáknak.

Nagy felindulásában észre sem vette, hogy az asszony ott áll a háta mögött. Csak amikor lajzatul kezdett:

— Most már melyiket sírassam?

— Hagyd el, — vigasztalta Dani — is lesz legalább a torral! Ha gyermek nincs, minek legyen kecske!

Ebben megnyugodtak. Az ember a kecskét felakasztotta a ház gerendjére. Ilyen időben nem nyuzhaja meg, a házba, a ravatal mellé pedig nem viheti be. Majd reggel!

A sok keserűség elnyomta. Egvet szundítottak, csak úgy gunyástól. Eppen csak a lámpát huzták ki-sebb lángra.

Nem alhattak többet egy óránál, valaki megverte az ablakukat:

— Te Dani! Jere, nézd meg, nem a te kecské fékszik-e az uton! Most verem el a kutyákat róla.

A döglött, fagyott kecskét darabokra tépték a falu kutyái. A kecsketorból nem lett semmi. Még kacagtak is rajta az emberek.

Kacagni is fognak, míg a falu fennáll.

— Most már az asszony sem ellenkezett, hogy eladják a gyermekjátékokat. A pénzre szükség volt. Igaz, hogy az embernek is reszketett a keze, mikor a fagyott testecske nyakáról lekanvarította az ostorkát, elvette a kicsi szereket, faökröt, tinszarvükürtöt, kicsi klánétát. Ugy lopta ki a kapun, hogy a szegény asszony ne is lássa.

Szerencsére a hó ottnyomta az urakat a faluban. Három-négy napig nem is tudnak elmenni, míg az ut meg nem verődik s ha így tart az idő, tovább is itt telelhetnek.

Bors Dani a szerzetek se akart hinni, úgy megijeztették azokat a semmiségeket. Ritka tisztességes emberek. Azok, az Isten éltesse őket!

Sokat azonban nem barátkozhatott velük, mert készűlnie kellett a temetésre s még utat is kellett hányni a sírhoz, ahol a testet elvigyék. Igaz, hogy csak

Praktikus ajándékok: Harisnya, kötöttáru, retikül

BÁRSONY áruházban szerezhető be legelőnyösebben Neuman-palota.

Königstorfer
cukrászdák a legjobb és legolcsóbb karácsonyi szórakozóhelyek.
TEL.: 21-95.

KAIN gyógyszer-tár szerdán egész nap nyitva.

annyi ideje maradt, hogy épen a koporsó mellé szök-
lék, mert már ott volt a „háznál“ a pap s a kántor. A
gyásznapra ugyanis hiába vártak volna ilyen időben.
Nyolcan tizen szállingóztak a koporsó után. A pap,
kántor is csak félig mondták ki az imádság szavait.
Azt is úgy elkapta a szél a szájukról, hogy meg se le-
hetett érteni. Többet nem is várhatott Bors Dani azért
a pénzért. Az egy édesanya tisztességesen sírt s Dani
is eléggé birkózott a keserűséggel. Így hát az Isten
nyugtassa a halottat, eleget szenvedett az a szegény
legénke s jól járt ebben a mai világban, hogy a föld
alá került. Egy kecskepásztor gyermekének a halálá-
ból nem is szokás nagy derendóciát csinálni. Elég szá-
már volt így is az a Bors Dani, hogy az ui haris-
nyát, bocskorkát nem húzta le róla. Szén pénzt kap-
hatott volna érte. De hát mit mondjunk A tisztesség-
re is kell adni valamit s annak a szegény gyermeknek
több nem kell az életben.

Mire elhalt a haragszó, Kicsidani el is fedték a
faluban.

Csak az anyja nem vigasztalódott. Az urát hajna-
osan elhívták dísznótólni, mert senki se tudja olyan
igyesen „felszedni“ a dísznót, mint ő. Az asszony
hozzá se szólt. Egész éjjel a nárnába bujva zokogott
s furt a t hajtogatta:

— Most mivel ládázol lelkem, kicsi fiam, a más-
világon!

Dani még meg is mérgeledött

— Szájba váglak, ha nem hallgatsz! — fenyegette,
de nem nyult hozzá, mert hát az édesanyját meg kell
érteni s a nagy fájdalom elvette az eszét szegénynek.

Napok óta látszott különben, hogy nincs helyt az
esze annak az asszonynak, de arra nem számított sen-
ki hogy fényes nappal megfutamodik az uton s úgy
átkozza Danit s magát.

— Verie meg az Isten Danit is, engem is!

Bors Danit úgy kellett a dísznótólsból elhívni,
hogy vigye haza valahogy a feleségét. Az asszony
azonban meg se akarta ismerni. Haladon fővel, mel-
lén feltépett ruhával hámult rá, szeméből sütött a
láz és alig állott a lábán.

Erőszakkal kellett hazacipelni, de minden pillá-
natban ki akart ugrani az ablakon.

— Kicsi fiam! Lelkem kicsi fiam!

Hívták a papot, de az se tudta megnyugtátni.

Orvosért kellett volna menni, de orvos nem volt
a faluban. Szegény Dani kapkodott fűhöz-fához a fe-
lesége miatt, de senki sem tudott rajta segíteni.

— Meg kéne hogy próbáld azokat a rongvszedő
arakat — tanácsolták. — Az ilyen nadrágos emberféle
jok mindent szokott tudni.

Ettől is elkésett. Fertál órával azeőt burrogta
s az autóval.

Sötétben, kétségbeesetten ment haza Bors Dani a
nyomorúságba. Sokan voltak a házban, asszonyok, em-
berek. A szegény anyja csendesen, kimerülten feküdt
az ágyon. Már nem sikoltozott, csak a két szeme sar-
kán csurgott le a könny. Mindenki láthatta, hogy ha
sokáig így tart, megöli a szive. Bors Dani nem tudta
nézni. Fekete indulatában kiragadta a gyermekiátékért
kapott pénzt és a földhöz vágta. Az asszony meg se
mozdult. Nem is látta, hogy férfiak fogják le elkese-
redett urát.

A roham után csend volt.

Egyszer csak egy vékony, kicsi leányka megszól-
alt: Észre sem vették, hogy ott van.

— Ki kéne vinni Amáli nénémet a temetőbe! Én
tudom, hogy Kicsidani megvizasztaná!

Az emberek elcsudálkoztak:

— Mit beszélsz, te?

Igazan lehet a gyermeknek.

A beteg asszony szó nélkül követte az embereket
a temetőbe.

A kis, irissen hánvt sír-
nál sápadtan döbbentek
hátra. Az anyja boldogan si-
koltva vetette rá magát.

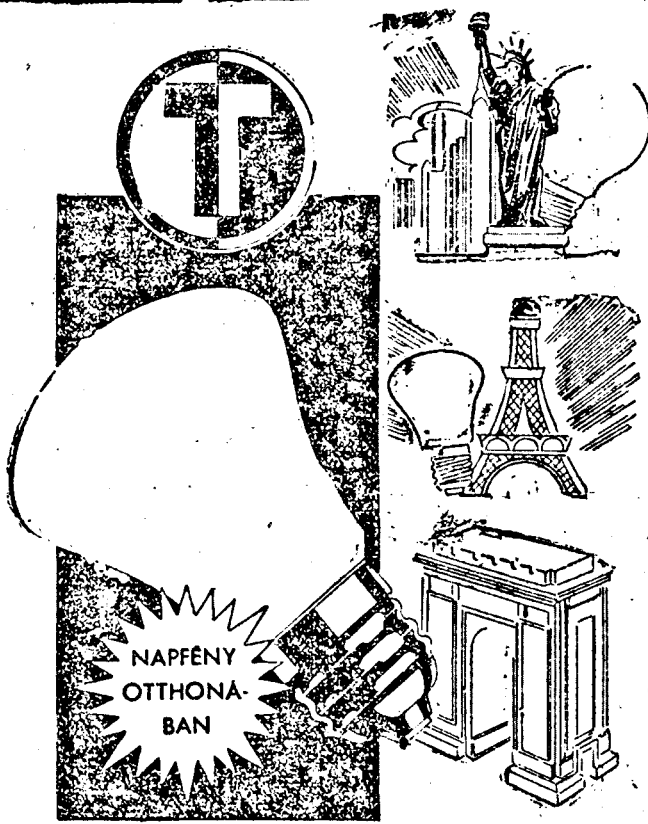
A kópátára fel volt
akasztva a kicsi ostor, a sí-
ron állottak a faökrök, az
apró székér, a iátékkürt és
kicsi klánéta.

Senki sem tudta, hogy ki
fette oda.

Némelyek Jézusra gon-
doltak és keresztet votet-
tek.

A hatalmas, havas hegyek némán és fehérén ál-
lottak a régi helyükön.

(Illusztrálta: BELEZNAV ISTVÁN)

AMERIKÁBAN

a jó minőségű izzólámpák
átlagos élettartama 750 óra

EUROPÁBAN —

1000 óra

4
ROMÁNIÁBAN
GYÁRTOTT

TUNGSTRAM

T KRYPTON

izzólámpák ÉLETTARTAMA — GAZDASÁGOS ÁRAMFOGYSZTÁS
MELETT — szintén 1000 ÓRA.

Kapható:

Szabó Albert cégnél,

Arad, Bul. Reg. Maria 20.

A KARÁCSONY ÜZENETE

Az Aradi Közlöny számára írta:

DR. LAKATOS OTTÓ *minorita rendiönök*

A legnagyobb adomány, mellyel a betlehemi
Kisded világra születésekor megörvendezette a
világot, az Isten dicsősége mellett, a béke adomá-
nya volt. „Dicsőség a magasságban Istennek s a
földön béke a jóakaratu embereknek“ — éne-
kelték az angyalok az első karácsony éjszakán...

Csodálatos alkotás az ember! Attól a pilla-
nattól kezdve, amióta először érintkezésbe lépett
a sáttánnal s amióta a boldogság inonát, a paradí-
csomót elvesztette, — nincs egy nyugodt pillana-
ta. Századok múltak el s újabb századok szü-
tek, de az emberiség képe mindig és mindenütt
ugyanaz volt. Nyugtalan és elégedetlen. Testvér
a testvérét, a férj a feleségét, a gyermekek a szü-
leiket s a szüők a gyermekeiket csak addig tü-
ték és türik meg maguk mellett, amíg rájuk voltak
és vannak utalva, de amikor az a gyöngye szá-
mely őket egymáshoz köti, elszakad, a rokonok-
bol egymás iránt idegenek s a jóbarátokból ellen-
ségek lesznek. Miért?

Miért?

Mert az emberek lelkéből hiányzik az igaz,
az önzetlen jóakarát, mely az anyai ének sze-
rint a megelégedésnek és a békének az alapja. Is-
mértlem, az embereket a legtöbb esetben nem a
jelkek közössége, hanem az érdek fézi egymáshoz
s amint ez az érdek valahogy megszűnik, vége
a jelkek között uralkodó harmóniának is.

Az a sátán, mely a paradicsomkertben az em-
ber eljensége lett, állandóan ott leselkedik az em-
berek sarka körül. Szóvi az intrikákat, szítja az
ellentéteket, felkelíti az ember lelkében a fékezhe-
tetlen vágyat mindaz iránt, ami alacsony, csak
azért, hogy az megfélemedezék az Égről, ahonnan
jött s ahova vissza kell térnie. Az ember mélyse-
ges áhitatja áll meg a mindenség csodája előtt,
keresi, kutatja az okot, mely ezt a csodát létre-
hozta, de a sátán ott áll mellette és aztól való fé-
lelmében, hogy az ember esetleg ráeszmél pará-
nyiságának tudatára és férdre ereszkedik a hajá-
mas, a bölcs Teremtő előtt — elhíni lelkében a
kétkedés magvát es elhíeti veje, hogy ez a cso-
dálatos szóp világ, a maga nagyszerű berende-
zésével, sok milliárdnyi lényével alkotó neküi ísz-
tán a végtelenség játékából született meg. És nem
az a kétségbeesítő, hogy a sátán ezt állítja, ha-
nem, hogy az ember elhiszi.

Ha pedig egyszer sikerült a sáttánnak az em-
bert elválasztani a Teremtőtől, a többi már
könnyen megy. Ha nincs Teremtő, akkor nincs
vallás, nincs istentisztelet, nincs imádság s az em-
ber felkelhetik és jefekhetik anélkül, hogy szemét
és szívet az égre kellene emelnie. Akkor nincs tör-
vény: nem kötelező az emberszeretet, akkor
Nietzschének van igazza, aki azt mondja. Hogy

Szilveszter éjszaka legkellemesebb **TAVERNA** megnagyobbított helyiségei. szórakozóhelye a **ASZTALELOJEGYZÉS. Telefon 2177**

minden jog, minden vagyon, minden élvezet, az erősebbet illeti.

És ha széttekintünk a mai világban, rádöbbenünk arra a szomorú valóságra, hogy ez így is van. Hogy közel vagyunk ahhoz, hogy visszasüllyedjünk a Krisztus ejtői idők sivárságába. Ajg jelent sokat, hogy vajamivel kulturáltabbak vagyunk, mint volunk valamikor, de hitünk, reményünk, szerefünk, amin az ember lekiellete felépül, nem tud magasabbra — nem tud az égisz emelkedni. Születünk és egy kevés idő múlva fejlődő értelemünk, nyiladozó szívünk minden erejével keresi az Istent, de ez csak addig tart, míg szenvedélyeink alszanak, de amint ezek fejbrednek, néha csak félig, de néha egészen elfordulunk az Istentől és oda dobjuk magunkat a sátn karjaiba. Csak mikor szenvedélyeink nagy későn elcsen-

desednek, amikor nagy nehezen tudatára ébredünk annak, hogy könnyelműségünk idején mit nyertünk és mit veszítettünk, mikor rá gondolunk arra, hogy fiatalabb éveinkben fel akartuk fajni a világot és ennek dacára az éhség gyötör, a szomjuság kínoz és szívünk kétségbeesésként üres maradt, akkor, csak akkor jut az eszünkbe gyermekkorunknak csodálatosan szép élménye és akkor sirunk a befelelmi kised Jézus után, hogy jöjjön a szívünkbe, töltse meg azt újból a pásztörök és napkeleti királyok áhítatával s ennek nyomán azzal a békességgel, melyet csak Ő, egyedül Ő adhat nekünk és a világunknak...

És hogy az ember néha-néha észreterül és sok hiábavaló keresés és küzdelem után rátalál az igazságra, ebben van nagy jelentősége az évről-évre visszatérő karácsony ünnepének.

róluk. Természetes, hogy felhorkant az egész világ! Hiszen minden nagy gondolatnál úgy volt: az ellenállás, a tagadás egyenlő nagy az új gondolat nagyságával. Fel volt háborodva a társadalom: kellemetlen, hogy a grótot ugvan azok az ösztönök irányítják, mint a hűbéres parasztiát. A pedagógusok méltalankodtak: hallatlan malacosság ráfogni arra a szegény csecsemőre és a kisgyermekre, hogy az is székszuális lény. Költők, festők, művészek tiltakoztak az avatatlan beavatkozás ellen.

De legnagyobb volt a felháborodás orvosi körökben: Freud nem tartotta az orvosi diplomát elengedhetetlen szükségességnek a pszichoanalízis gyakorlására. Szerinte embertársa lelki nyomorán joga van segíteni annak is, akit tudása, szíve és lelke tesz erre alkalmassá és nemcsak egy mechanizált, kiverjétekezett orvosi diploma. A bécsi ervelem sem tette meg rendes tanárnak, csupán a rendkívüli tanári címet adományozta számára — nehezen.

Freudot, ezt a hatalmas lelket semmi nem mozdíthatta ki pályájából. Ment előre a maga útján. Tanítványainak táhora egyre nőtt. A pszichoanalízis épülete mindig nagyobb lett, a mellékszárnyak: az álomélet, az álomfejtés, a neurozisek keletkezése, a tudatalattiság szerepe a nevelésben, a févedések elmélete mind jobban kiépültek. Kezdt divatba jönni, kissé már kelletlenül jobban divatba: nemcsak az egész világ megalakult pszichoanalitikus társaságok, egyesületek foglalkoztak az elmélettel, de irodalmi és kevésbé irodalmi szalonok is. Még ez sem ártott neki. Ellenségei szaporodtak ugyan, még számítani arányban is, de mértani arányban nőtt a hívők száma az egész világon! Az első idők defetizmusát, amely Freud elméletéből látszólag kiárad, akkor, amikor az ősi, primitív ösztönök jelenig nyúló polin-karijának erejét hirdeti, felváltja egy optimista álláspont. Igaz ugyan — hirdeti Freud — hogy hallatlan erejük van a tudatalatti erőnek, de ezek az erők nem követnek egy előre meghatározott pályát, amelynek útja annyira nem befolyásolható, mint egy égitesté, ezek az erők megfékezhetők, átalakíthatók, megsemmisíthetők, szublimálhatók. Ahogy a durva, fekete kő szénből keletkező energia hajsál-finom precíziós műszereket hajt, ugyanugy alakíthatók a lélek durva, fekete, primitív indulatai, ugyanugy hajlíthatók, nemesíthetők és állíthatók a fejlődés, a kultúra és végeredményben az emberi boldogság szolgálatába! Az elektromos energia nemcsak a mágneses aknákat, de a röntgen-gépeket is irányítja, a lélek elektromos energiájából ne a harag, a gyűlölet, a testvérgyilkosság, de a szeretet szikrája szikrázson ki!

„Egy helyen azt írja Freud, hogy tanítása nem fogja túlélni őt, hogy halála után elfelejtik elméletét: az ember „nárcista” — mondja Freud — szerelmes önmagába s kétségbeesve igyekszik elhárítani minden olyan lehetőséget, amely lekéneket sötét, ismeretlen zugait megvilágítja. De tévedett Freud abban, hogy halálával műve is elenyészik, mert nagysága áttörte az emberi nárcizmus védőbástyáit és már ma is kétségtelen. Hogy a tudomány történetében helye Kopernikus és Darwin mellett van s jelentősége az időben mindig magasabbra fog nyulni.

FREUD

Az Aradi Közlöny számára
irta:

Alexandru Domán

Az aggasztán, aki rövid idő előtt hunyta le Londonban fáradt szemét, ahova mint üzőt nemes vad a kopók elől elvonult, már rég szobor volt. Utolsó évei már nemes és hideg csendben teltek el, a jármás vásári tülekedést, a zajos szeny nyes éjeteit, amelynek olyan mélységeit és magasságait járta meg a tudós kutató szemével, mint ejőtte soha senki, már régen csak messziről nézte. Tul volt már mindenem immáron. Élet és halál problémáján, embereken és önmagán is túl élte életének sötétbe boruló alkonyát.

A világ, amelyet itthagyojt, számára újat mondani nem tudott: látta beteljesedni azt a végzetet, amelyet hosszú életének munkája megsejtett véle: járta uralomra jutni a lélek leggonosszabb, legvéresebb furiáit, a primitív, ősi csorda gyilkoló ösztöneit, látta az apokaliptiszis lován közeledni az emberi lélek legmélyebb tömlőcébe zár rombozó ösztönöket, azokat az ősi erőket, amelyek az egyen tudatalatti bőrönébe zárva várják, türelmetlenül toporzékolva, hogy megindítsák koncentrált támadásukat a legnagyobb érték: a kultúra ellen.

A reflektor, amelyel Freud az emberi lélekbe először világított be, rettenetes látványt jelentett a nyugodtan kérdőzö polgári léleknek. A jólápoltt, jóléssült, udvarias, kölnivizes tudat ajatt a léleknek egy másik ismeretlen sötét zugát világítja meg a fénycsóva: Ebben a sötétben tartózkodnak a tudat alatti lelki térnek undok csuszó-mászói, hüllői, a lélek sötét és kínos szenvedélyei, gyűlölet és bosszu, vad fékezhetetlen uralmi vágy és főleg a mindenütt jelenvaló és minden akadályt legázoló hatalmas ősi vágy: a fajfenntartási ösztön, a libidó. Felhorkant a társadalom minden rétege! Az első második és harmadik emelet tiltakozott a pincelők uralma ellen! A pince nem szólhat beje az emeleti lakások kényelmes, jólápoltt, képmutató, hazug életébe! Vissza, mélyen vissza a nem szabatisz: a vágyakkal, indulatokkal, ösztönökkel!

Freud fellépése a lélek tudományában, a pszichológiában ugyanazt jelenti, mint Columbus, vagy Magellan fellépése a geográfiában: vezető királyi gondolata a tudatalattiság démoni ereje, hallatlan nagy jelentőségű a lelki történelemben. Előtte a lélekben csak azt ismerte el, ami látható, megfogható, érzékelhető. Ami nem volt a tudatban, az egyáltalában nem is létezett számára. Freud egy új világot mutatott meg az ámuló emberiségnek: a vágyak, szenvedélyek, ösztönök, bűnök doognak a lélek mélyén, a tudatalattit, évszázadekig visszanyulva az ősi, primitív kőbejesző kor-

szakokig. Ahogy a test nem felejt, úgy a lélek sem felejt el semmit! Az emberi magzat csodálatos módon átvonult az éjények összes fejlődési fokozatain a méhben, ugyanugy magánviseli a lélek is fejlődésének összes fázisait, visszanyulván egész az állatvilágig. Hallatlan nagy mutat hoz magával a lelkünk, ősi történetünk misztikus mélységeiből és kínosan emlékszik vissza mindenre a lélek! Freud mutatta meg zseniális tisztasággal a módot, hogy igyekszik kordában tartani, visszatorítani ezt a kellemetlen évszázazredes örökséget, az a lelki mechanizmus, amelynek legfőbb segítőitársai a kultúra, a civilizáció és legfőképpen a nevelés. Válvetteve álnak a vártán, örökös kü-

A legszebb ajándék egy POLAR KORCSOLYA

Óriási raktár mindennemű koresolyákban és ródlikban. Árunk olcsóbbak, mint bárhol. Bárkinek 8 havi részletre

CSETEY Alexandru

vaskereskedés Arad, Bul. Reg. Ferdinand 49.

dejemben a multtal és aki kissé befelel nézve, önjudaatosan figyeli ezt a küzdelmet, megborzadva ismeri fel, hogy milyen gyenge fegyverek ezek a mult mindent elsöprő ereje ellen. Milyen gyakran gázol át a kultúra és a nevelés első vonalán a mult ellenállhatatlan tank-támadása magával rántva és eszodorra mindent, egyént, családót, országokat, könnybe, vérbe, és agyvelőkön gázolva át.

Kínos, felháborító, kellemetlen volt az emberiség számára mindaz, amit Freud elmondott

Furnisor al

Curtii Regale

ALEXANDRU DOMÁN

Királyi udvari szállító — Königlicher Hoflieferant

MAGAZIN de COVOARE — TEPPICHHAUS

SZÖNYEGHÁZ

ARAD.

Hócipőket
és cipőket
legjobbán vásárol

APPONYI

TESTVEREK-
nél Arad, városházával
szemben. Külön férfid vat-
osztály. Nagy választék
estélyi cipőkben.

KÖZÖS MUNKÁNK

*Az Aradi Közlöny
számaiban írta*

Atadagyi

az aradi Magyar Népközösség
elnöke.

Románia új alkotmánya felosztotta a különböző politikai pártokat és állampolgárait egy politikai pártba: a Nemzeti Ujjászűlésés Frontjába tömörítette. A Front adja a parlamenti képviselést is, amelyben bizonyos arányban a kisebbségeknek is jut kamarai és szenátusi mandátum. A magyar képviselők a Front tagjai és ott parlamenti csoportot alkotnak. Minthogy a Front megszervezésével és parlamenti képviselőségünkkel csupán a magyarság politikai érdekei nyertek megoldást, fejmerült az a kérdés, hogy népünk egyéb fontos ügyeiben milyen alakulás intézkedik majd. Az új alkotmány előtt ugyanis a volt Magyar Párt, amelytől, hogy politikailag képviselte az itt élő magyarságot, irányította és végezte annak egyéb ügyeit is.

A politikán kívül eső kérdések intézésére alakult most a Romániai Magyar Népközösség, amelynek célja kulturális, gazdasági és szociális téren a Romániában élő magyarok egységes képviselése, érdekeinek megóvása és előmozdítása.

A Népközösség nálunk újszerű alakulat, mert eddig ahhoz szoktunk volt, hogy társadalmunk vagy politikailag, vagy osztályok szerint tagozódott.

A Népszövetség nagyszerű elgondolás, de ahhoz, hogy valóságos váljék, sok jóakarát és sok ideajizmus kell. Ez az első alkalom, amikor különböző ideológiájú társadalmi rétegek egy közös cél érdekében együtt hajadnak és együtt dolgoznak.

A Népközösség az első kísérlet arra is, hogy a polgári osztály a munkássággal együtt meneteljen, ne pedig egymás ellen. Természetes, hogy ez az együtt-menetelés kezdeti zökkenőkkel jár, hiszen mindkét osztály évtizedeken keresztül elkülönülten nevelődött, egymásról nem sokat tudott és amit tudott, az is rosszul, vagy hamis beállításban tudta.

Az együttműködés kezdetén hiányzott az egymás iránti bizalom. Mindkét félnek ismeretlenek és szokatlanok voltak a másik elgondolásai, nézetei, céljai. De még az érintkezési és tárgyalási formáik is mások. Ez is egyik oka annak, hogy mervebbek egymással szemben. Gyakori érintkezés kell ahhoz, hogy a feltétlenül szükséges bizalomteljes és megértő légkör kialakuljon.

A szakmai szervezetekben tömörült magyar munkások december 3-án tartott országos értekezése egyhangulag elhatározta, hogy belép a Magyar Népközösségbe. De egyben azt is kijelentette, hogy a Népközösség keregében belül csakis azokat az ügyeit, kívánságait, vagy sérelmeit kívánja intéztetni, amelyek őket mint magyarokat érintik és az egyetemes magyarságnak is ügyeit képezik. Más, különlegesen munkás kérdések megoldását továbbra is szakmai képviselők útján óhajtják megoldani.

Ez az elhatározás lényegesen megkönnyítette helyzetüket a Népközösségben és egyszerre kiküszöbölt olyan surlódási felületeket, amelyek a december 3-i határozat előtt önként adódtak. Most már a magyar munkásokkal megerősödött Népközösségben megindulhat az a folyamat, amely kiterjeszti a közösség valódi lényegét! A legnehezebb lépésen túl vagyunk, mert a polgárság különböző rétegeit megnyerni a népközösségi gondolatnak nem lesz nehéz!

Aradon már is megindult az együttműködés, amelynek első sikere a Népközösség tagjainak nagyarányú önkéntes adományai. Ez lehetővé teszi, hogy a legnagyobb nyomorral küzdők százait részlejtse ünnepi segélyben. A segélyakciót a társadalmi szakosztály bonyolítja le. Ennek a szakosztálynak a keregében nyilatkozott meg első ízben a közösség gyönyörű munka-megosztása: a tehetősebb magyar testvér adományával felszárítja a nélkülöző magyar testvér könnyeit. Az első lépés sikere bizonyára példaadó és jelkésítő lesz további munkájukban.

A kulturális szakosztály tervbe vette, hogy a tudomány minden ágában népnevelő előadásokat tart és ha az átmeneti korlátozások megszűnnek, a népművelés terén fejleszti azokat, akiket fokoz-

osan akar nevelni már meglévő kultúregyesületeink magas színvonalú előadásaira.

A gazdasági szakosztály legfontosabb feladata, hogy gazdasági helyzetünkről katasztrófát állítson fel, amely világosan feljutteti a való helyzetet és rámutat arra, hogy hol és miként szükséges a segítség.

E mellett a Népközösség nyilvánított minden olyan ügyet, amelynek elintézését a szegény és gyámoltalan magánegyen nehezen, vagy sehogy sem tudna elintézni. Utmutatással, közbenjárással, máris százaknak a dolgát elintézte. Összekötései a Központtal és azon keresztül a parlamenti csoporttal lehetővé teszik, hogy elintézés alatt levő dolgok átlásáról információt kapjon és azok elintézését szorgalmazhassa.

porttal lehetővé teszik, hogy elintézés alatt levő dolgok átlásáról információt kapjon és azok elintézését szorgalmazhassa.

Ezek a Népszövetség célkitűzései és munkarendje. Bizonyos, hogy a gyakorlat fogja igazán megjelölni, hogy mit kell és mit lehet tenni a földművesek, munkások, iparosok, kereskedők, tisztviselők és a szabad foglalkozásúak, szóval — egész népiségünk közművelődési, társadalmi és gazdasági érdekei megjavítására és védelmére. Nagy és nehéz feladat, elvégzéséhez valóban szükséges az erők egyesítése, a tehetségek felkutatása és a karácsonyi szeretet áldása.

BABONA Írta: HARSANYI ZSOLT

Szilveszter éjszakáján, vagy inkább az év első napján, hajnalban fél ötkor Lácayékhoz új vendég érkezett. Ez az új vendég, fáradt arcú, meglelt kora, de koránál már derecsabb férfi, színjében cseppent az emelkedett hangulatu társaságba. A háziasszony a gramofonzenére táncoló vendégek csoportján át a sűrű füstben is meglátta és odasietett hozzá.

— Isten hozta, Zoltán, már azt hitük, el sem jön. Tavaly bezzeg sokkal korábban jött.

— O tavaly — legyintett a férfi gyenge mosollyal — az más volt. Akkor valaki miatt siettem ide annyira.

— Valaki miatt? Ki miatt?
Egy pillanatig tündődött a háziasszony, majd vidáman felsikoltott.

— Szent Isten, most már emlékszem. Tudja, mi az érdekes? Hogy Franciska itt van.

— Hol? — kérdezte a férfi megrendülve.

Lácayné kézenfogta a vendéget és szó nélkül a szomszéd szobába vezette. Ott három csoport vendég kártyázott. Az a hölgy, akiről beszéltek, ötödik lévén az egyik asztalnál, tétlenül ült a maga játszmajának egyik játékosá mögött.

— Nézz ide, Franciska, kit hozok neked. Hagyd abba a kártyát, itt ugyanis megvannak négyen, beszélgetsetek egy kicsit. Ott a sarokban je tudok ülni, majd kiüldök nektek pezsgőt.

A hölgy rögtön felkelt és különös mosollyal nyújtott kezét. S már mentek is a sarok felé. Ott leültek és kutaftóan, kissé zavartan néztek egymásra.

— Ez bámulatos — szölt végre a férfi tettezett könnyedséggel — mi már, ugylászik csak Szilveszterkor tudunk találkozni. Most egy éve ugyanebben a sarokban ültünk. Maga reggel indult Bécsbe és elhatározta, hogy nem is fekszik le, majd alszik a vonaton. Emlékszik?

— Hogyne emlékezne. Milyen különös az élet, hogy azóta nem is láttuk egymást. Mikor a nyáron Pesten jártam, azt hittem, hogy nincs itthon.

— Ugy van. Amerikában voltam két hónapig.

Mire hazajöttem, maga már nem volt itt. Visszament Brüsszelbe.

— Igen, nagyon sajnáltam is, hogy nem találkoztunk. — Há? mesélje, hogy megy sora, hogyan telt az esztendeje, hogy van?

— Az elejét még tudja — felelte a férfi belenézve a levegőbe — az autóbalesetet megirtam. Arra válaszolt is. Még a második levelemre is válaszolt. Aztán a többire már nem. Most mondja meg, hogy miért nem válaszolt.

Hozták a pezsgőt. Ittak egy-egy kortyot mind a ketten.

— Boldog új évet — mondta az asszony.

— Boldog új évet. Miért nem válaszolt?

— Ez későbbi kérdés. Egyelőre magánál tartunk. Mondjon el mindent magáról.

— Szívesen. Bár nem hiszem, hogy nagyon érdekli magát. Nem, nem, ne legyen udvarias. Inkább beszámolok az esztendőről. Tehát az autóbalesetet megirtam. Emlékezhetik, hogy akkor éjjel itt lent vártam a kocsit. Tulcsoká maradtam itt,

pedig a sógoroméknak megígérttem, hogy legkésőbb kettkör náluk leszek. Kettő volt, mikor magától elbucsuztam, leszaladtam és ráparancsoltam a sofőrre, hogy lóhalálában rohanjon a Fortuna-uccába. Utközben is folyton nógattam, hogy siesen; ha a rendőr felírja; vállalom a felelősséget. A Lánchidon elcsuszott a kocsit és beleszaladt egy másik taxiba. Nekem nem lett semmi bajom, de a másik taxi két utasa csunyán összeverte magát. Szanatóriumba kellett vinni őket. Két hétig feküdtek, azt én fizettem. De ez még semmi. Az én sofőrömtől elvették a hajtási igazolványt, mert az előleget nem volt már rendben. Hát mondhatom, az egész évem ezzel a sofőrrel telt el. Mivel vállaltam a felelősséget, kénytelen voltam állást szerezni neki. Hosszu időn át minden áldott nap jelentkezett nálam. Pénzt adogattam neki, de elhelyezni nem tudtam. Tavasszal aztán az inasom aki kerész is volt a villában, meghalt. Felvettem inasnak és kertésznek ezt a sofőrt. Most is nálam szolgál. Kiállhatatlan, részeges fickó, de nem tudom kitenni. Hiszen az állását csakugyan miattam vesztette el. Azazhogy tulajdonképen magam miatt.

— Miattam?

— Ugy van. Én magat akkor éjjel mindenáron látni akartam, még pedig úgy, hogy éjfélikor — maga legyen az első, akit látok. Babonából tettem. A babona úgy szól, hogy az első, akit újév percében meglátunk, egész esztendőben sokszor látni fogjuk. Család nem érvényes. Talán emlékezhetik is, mi volt a megállapodásunk: maga az előszobában lesz és mikor csengegetést hall, maga nyit ajtót. Így is történt. Maga volt az első, akit éjjel után megláttam. A családom meg is sértődött, hogy éjjel után egy perccel már elrohanok. De én nem törődtem velök. Mindenáron magat akartam látni. Láttam is. Itt ültem két óra hosszat maga miatt. Maga miatt késtem el, úgy, hogy aztán hajszo-nom kellett a sofőrt. Később aztán kiderült, hogy amit akkor képzeltem kettőnkéről, füstbe ment. Naiv számárság volt. Maga Bécsből nem jött vissza. Elfelejtett. Csodálom, hogy most, mikor beléptem ide, még rám ismer. Ez az én évem története. Most halljuk a magat.

Az asszony szeliden és bocsánatkérő mosollyal kezdetű beszélni.

— Egészen őszinte leszek, talán akkor nem fog rám haragudni. Én úgy utaztam el tavaly újév reggelén Bécsbe, hogy magához fogok menni feleségül. Tudtam, hogy nem vagyok szerelmes magába, de úgy láttam, hogy még lehetek. Bécsben megismerkedtem egy belga urral, akiről kitűnt, hogy egy nagy brüsszeji divatszalon tulajdonosa. Elmondtam neki, hogy ez éppen az én szakmám: elég jól rajzolok jelmezeket. Rajzokat kért tőlem. Adtam neki. Azonnal szerződtejté. Pestre nem is jöttem haza. Csak nyáron, mikor a főnököm eljegyezt.

— Micsoda? Eljegyezt?

— El. Sőt most már a felesége vagyok.

Bejennyult a táskájába, moszkált benne és fényképet húzott elő. Szó nélkül átadta. A férfi megnézte és bólintott.

— El kell ismerni, ritkán láttam ilyen szép férfit. És nagyon tehetséges arca is van. Mondja, boldog?

— Teljesen boldog vagyok. Két kétre jöttem haza anyámhoz, tegnapelőtt érkeztem, de máris szeretnék visszamenni. Haragszik rám, mondja?

— Nem. Most már én sem vagyok szabad. Tavasszal házasodom. Akit elveszek, azzal mostanig voltam együtt társaságban. Ide csak udvarias-ságból jöttem egy negyedórára. Azt hiszem, magat most tovább hagyom kártyázni, végigmegyek a szobában, köszönök jobbra-balra, aztán szépen hazamegyek. Mindenesetre örülök, hogy láttam és szívből gratulálok.

— Én is magánal.

Már állottak mind a ketten. A férfi még hozzá-
jette bucsuszóul:

— Szóval a babona nem vált be.
— Várjon csak — szólt az asszony — maga
valy pont éjjel után indult el a csajjától?

— Pont éjjelkor.
— Akkor tehát az első ember, akit éjjel után
meglátott, a sófőr volt.

— Milyen furcsa. Az. Ha gondolkozom rajta,
fulajdonképen a házmesternek kellett volna az el-
sőknek lenni. De jól emlékszem: a házmester soká
jött kaput nyitni és a sófőr már ott topogott a
vasrúdos kapu előtt. Ő volt az első. És öbelőle
csakugyan kaptam egész éven át eleget.

— Hát ne legyen az ember babonás? — ne-
vetett az asszony.

A férfi is nevetett. Kezeit szorították. Egyik le-
nyit karttyázni, a másik tovább ment és nem is né-
zett vissza.

SUOMI BESZÉL...

Tízperces csevegés Onni Talas budapesti finn követ feleségével,
akinek öt fivére harcol a szovjet ellen

Budapest. A finn követség tágas fogadószó-
hájában várakozunk Madame Onni Talas-ra, a
budapesti finn követ feleségére. Értékes szobrok,
képek, gyönyörű bútorok, asztalkák, heverők
közepette két jegesmackó bőre segíti úzni a vára-
kozás unalmát. Az óriási fogadóban kevetlen hi-
deg az éghajlat és indokoltá teszi a kérdést, a
mellyel a belépő követnével üdvözöljük egymást:

— Nem fázik?
— És ezzel már elkezdődik a legközvetlenebb
beszélgetés. Onni Talasné mézszőke haja, tőkés
szeme, egész markáns északi egyénisége, mintha
egyenésen az ezer tavak országából, megcáfolva
a nehézkedés törvényét, lebbent volna ide Buda-
pestre, a követség Kelenhegyi-úti épületébe. Az
ember csodálattal nézi a határozott asszonyarcot
és azonnal, szavak nélkül érti a finn nemzet leg-
újabb hősi époszát.

Éghajlat és akarat...

— Nem fázom — feleli az első spontán kér-
désre. — Leállítottuk az összes fűtőtesteket, fa-
gyószóbb klímához vagyunk szokva. A túlzott
melegben úgy érzem, túlságosan elpuhulnánk és
a mai időket tekintetbe véve — ez nem volna
egészen tanácsos. Főnti, a messzi Finnországban
bizony hideg az ősz, a tél, sokat járunk, sporto-
lunk, dolgozunk, hogy az éghajlat mostohaságát
saját erős akaratunkkal ellensúlyozzuk.

LECHNERNÉ
BUDAPEST, IV. Véc.-ucca 8.

Kárpitosmunkák:

Modern ülő- és tekvőbutorok első-
rendű kivitelben! Szolid polgári árak

Wolf András

kárpitos, Arad, Str. Consistorului 2.
Szántay-palota.

— Azelőtt Finnországban, magam is „dolgo-
zó nő” voltam. Finnországban mindenki dolgozik,
nők, férfiak, válogatás nélkül. Kiváló sebészpro-
fesszoraink, építészmérnökeink, ügyvédek, ál-
lami hivatalnokaink vannak, akik a „gyenge női
nem” soraiból kerülnek elő. Finnországban sem-
mi sem lehetetlen, talán csak katonatiszt és bíró
nem lehet a nőkből. Még a papi hivatást is életcé-
lünknek választhatják, csak a szöszékről nem
mondhatnak szentbeszédet, prédikációt. A fogor-
vosok kilencven százaléka nőkből áll, ugyanugy,
mint a villamos- és autóbusszvezetőknek és jegy-
szedőknek.

— Beszéljen egy kicsit a saját hivatásáról,
mesterségéről — kérleljük.

— Jogi végzettségem van — mondja — és
hosszu időn keresztül a hadügyminisztériumban
teljesítettem a szolgálatot. Régebben az egyik leg-
nagyobb helsinki újság belső munkatársa vol-
tam. Két évig dolgoztam az „Uusi Suomi” szer-
kesztőségében, később pedig mint külső tudósító
szerepelttem a lapnál. Magyarországról is irtam
cikkeket — mondja dicsekedve.

A ragyogó kék szemekre nedves fátvöl eresz
kedik, a csillogó pillantás elborul, homályossá vá-
lik. Rövid szünet után folytatja a követné:

— Tudja, öt fivérem harcol a fronton. Ne-
héz az ilyesmit zokszó nélkül tűrni, hiszen még
híreket sem kaphatok róluk. Nem tudom élnék-e,
halnak-e, néha a nővéremtől kapok csak értesít-
ést, levelet. A legidősebb bátyám Vipuriban él,
nem hagyhatja el a várost, miután a villanyköz-
pont vezérigazgatója. A házat, amelyben laktak,
bombatalálat érte, karácsonyra az egész család
fedél nélkül maradt. Nagyon nehéz ezt elviselni,
ismétli.

— Hányan vannak testvérek? — Öt fivér a
fronton, egy Vipuriban, nővérek, ez legkevesebb
nyolc, — szalad át agyunkon a kalkuláció. De a
válasz minden számítást meghalad.

— Tizenegyen vagyunk testvérek — feleli
Onni Talasné. — Illetve most már csak tizen, a
legidősebb nővérem tavaly halt meg. A híres
„Lotta Svárd” női hadsereg egyik vezető-tiszti
állását töltötte be. Igaz, kérem, írja meg, hogy
a „Lotta”-k nem harcolnak a fronton. Eddig már
több napilapban látott világot ez a tévhir: a női
hadsereg kizárólag a betegápolás, ellátás és a
léghajítás területén tevékenykedik. Ezt a mun-
kát azonban olyan meggyőződéssel, hittel és ki-
tartással végzik, hogy Helsinki kiürítése után
még a szociálista újságok is oldalakat szenteltek a
női hadsereg dicséretének. Tudniillik ők voltak
legnagyobb ellenfeleink és az egész akció ellen-
zői: — mire jó az egész, nincsen erre semmi
szükség. — híresztelték állandóan. Most azonban
ők is meggyőződtek a több, mint százezer tagu
„Lotta Svárd” alakulatok kitartó segítő-munkájá-
nak értékéről.

— Hogyan áll az „egyke” problémája Finn-
országban? Tizenegy testvér a családban nagy
teljesítmény. Másutt is ugyanigy van?

— Hát nem egészen — mosolyog a követ fe-
lesége — sőt. Nem mondom, a földművesréteg,
az iparosztály, a parasztság nem hajlik az egy-
ke felé. Hiszen ha csak a természetadta lehető-

ségeket számítjuk, akkor is olyan nagy földterü-
leteket kell benépesíteni, hogy szociális nehéz-
ségekről szó sem eshet. Azonban egyik híres nő-
orvos barátom megállapításai szerint: a finn kö-
zéposztály asszonyai, leányai maguk lesznek hi-
básak abban, ha a finn kultúra — a népszanoro-
dás csökkenésével — hanyatlásnak indul. Az új
finn asszonygeneráció annyira önálló, annyira
csak a munkájának, hivatásának él, hogy számo-
san közülük egyáltalán nem hajlandók férjhez-
menni, lemondani önállóságukról és lekötöni ma-
gukat. Az egész jelenség azonban inkább átmeneti
jellegű. Nem olyan veszélyes a helyzet, mint aho-
gyan most vázoltam, ezek csak az egészen ki-
rívó tünetek.

— Még néhány mondatot az iparművészetről,
háziiparról, testi és szellemi kulturáról — folyik
tovább a kérdezősködés.

— A finn háziipar rendkívül fejlett. Szőttesek,
fali-szőnyegek, népi kézimunkák és gyöngvöri fa-
faragások képezik háziipari termékeink zömét. A
magyar népművészettel szoros kapcsolatokat tar-
tunk fenn, két évvel ezelőtt Helsinkiben népiipari
kiállítást rendeztünk, amelynek hallatlanul nagy
sikere volt. Gondoltunk különféle csereakciókra
is — népi zene, dal, tánc, könyvek, kulturtermé-
kek bemutatására, azonban a nemzetközi helyzet
meggátolt bennünket terveink keresztülvitelében.

Főiskolák Helsinkitől Petsamóig

— A testi és szellemi kultúra a finneknél szo-
rosan párhuzamosan halad. Véleményem szerint
egyik sem képzelhető el a másik nélkül. Termé-
szetes, hogy a finnek rendkívül fontosnak tart-
ják a testi kulturát, hiszen, mint már egyszer
mondottam, a zord időjárás, nehéz klimatikus vi-
szonyok, szűkségre teszik a tökéletes tested-
zést. Szellemi kulturánk viszont, különösen a
nép-főiskolák felállítására óta rendkívül nagymér-
tékben fokozódott. Finnországban nincsenek ana-
fabéták, sőt többet mondok, már harminc évvel
ezelőtt sem voltak. A nép-főiskolák felállítására óta
a népkultúra fokozott mértékben fejlődik. A föld-
műves lakosság gyermekei négy évi népiskola
után kerülnek a hároméves főiskolai tanfolyam-
ra, ahol az elvont tudományok mellett mezőgaz-
daságra, háztartási ismeretekre, szövés-fonásra
és kertészetre oktatják őket. Az iskolákban ko-
edukációs rendszer uralkodik, a tanulók internát-
sokban laknak s rendkívül olcsón látogathatják a
tanfolyamokat. Az ország egész területén, kis-
városokban, falvakban szétszórva, Helsinkitől
Petsamóig, mindenütt megtalálhatjuk ezeket a nép-
főiskolákat. Mindenütt tanulnak a távoli magyar
rokonokról is — teszi hozzá kedvesen.

— Bucsuszóul rendkívül megható jelenségek-
ről mesélhetek. Nap-nap után ismeretlen embe-
rek tömege tartja ostrom alatt a követség épüle-
tét. Mindenki hoz valamit, mindenki ajánl valamit,
mindenki segíteni szeretne a finn nemzet hősi
szabadságharcában. Ma délelőtt matrózruhás is-
koláslány jelentkezett: gyűjtést indított az isko-
lában és a pénzt — ötven pengőt — elhozta a
finn katonaság segítségével. „Nem sok, de talán
mégis valami. — mondotta — kitelik belőle né-
hány érmelegítő és vastag harisnya a téli hideg-
ben szükségét szenvedő szegényeknek.” Egy ur
asszony pedig arany karperecét hozta el nekünk:
„Nincsen pénzem, nem tudok másként segíteni.
Hogy mégis segíthesek valamivel, engedjék meg,
hogy felajánljam ezt a karkötőt.” Alig tudtam
visszafojtani a könnyeimet ennyi szeretet és me-
legség láttán.

BAKY MARICA

A LEGJOBB BUTOROK A LEGSZEBB BUTOROK CSAK
BUDACSEK-nél, Bul. Reg. Ferdinand 7. sz. Allandó nagy kiállítás.
Tervszerinti megrendelések a legújabb minta-albumokból.

Dr. R. Martossy Margit:

Őszi vallomás

Maga lehetett volna
Mosoly az életemben;
Féltett kincsem,
Két üres kezemben.

Lehetett volna:
Szerelem... könny... kacagás,
Ha nékem nem lenne már,
Csak közöny és lemondás.

Lehetett volna:
Haldokló lelkemnek fehér lovagja,
Ki a csókomat bőkkal viszonzza,
Talán bánat... talán komédia.

Lehetett volna:
Remény, mi szépíti életem, —
Es nem lett semmi én nekem;
Mert a szívem keresem.

Keresem... vajjon hol lehet?
Es ha valahol megjelenne,
Új fény gyulna benne,
Es Maga mindenem lenne.

A ZARÁNDOK

Kőrösi Csoma Sándor emlékének

1.

Én láttam őt a városveg felett
Indulni könnyű bottal, egymagában.
Ott ültem fenn az erdőszéli domb
Galagonyavirágos oldalában.

A templomcsillag búcsúztatta még,
aztán a fényben nőtt a tér naponta.
Tekintetem büszkén utána nyult,
amerre őt a fajta vágya vonta.

Néztem, komor hegyeknek, hogy feszül,
s hervadt pusztákról hogy lép át a hóba.
Nyugati ködben messze elmaradt
a nagy lázakba zsibbadt Európa.

S még mindig ment, és óriásra nőtt:
égő zarándok, vakmerő apostol.
Mig elnyelte a magasság s a csend:
Himalája, a roppant kőkolostor.

2.

Én láttam őt, amikor útra ment,
s láttam a dardzsilingi szalmaágyon.
Nagy, látomásos szemmel hogy futott
hazafelé az irtó pusztaságon.

Zengő szelekben, vad vizek felett
jéhegve lábalt mindig új oromra.
Számum ragadta: forró szomjuság,
mig rálelt városára. Városomra.

Tűzzel kivert száján a régi szó,
a visszahívó föld zenéje égett.
Ő, idegenül hallgatók hogyan
érthették volna ezt a lázbeszédet?

Késő dicsőség szent révületét,
s a mámortalan, tompa szót: Hiába...
Az óriást, aki lobogva hullt
a felséges magyar tragédiába.

ÁPRILY LAJOS

A LEGBIZTOSABB IDEGCSILLAPÍTÓ

**Sorsintéző
láthatatlan fonalak**

Irtá: Dr. SCHVEITZER JOZSEF, az aradi római katolikus főgimnázium tandra.

Régmult idők mondái és mítoszai hangzanak felénk, amelyekben a megszemélyesítésre annyira hajlamos görög nép képzeletével az emberiség sorsát, komoly női lények, a Moirák alakjában testesítette meg. Hármán vannak és megállás nélkül szövik az emberi sorsot: Klotho fonja, Lachesis eregeti és Atropos kérlelhetetlenül elvágja az élet fonalát. És ime, ki hitte volna, hogy a görög Moirák, a római Parkák, vagy a germán Nornák sorsfonalainak a mesevilága tudományos valósággá váljék. Az élet nagy titkát kutató mai biológus azonban tudja, hogy az emberi szorgalom és a tudásvágygal párosult fáradahtalan buvárkodás a teremtés újabb és újabb csodáit fedezi fel.

Ezek a, minden élet alapját alkotó titokzatos fonalak kötik össze az élőlényeket egymással, irányítják minden egyes élő sorsát, uralkodnak élet és halál felett és határozzák meg életünk nagy titkát. Jól ejrejtve, testünket felépítő legkisebb élettani egységekben, a sejtekben és ezekben is egy még kisebb üregben, az úgynevezett sejtmagban foglalnak helyet. Amde nem mindig találjuk meg őket, mert változatos játékkban, a sejtosztódásnak mondott jelenségben, hol elhúznak, hol pedig ismét megjelennek. Ilyenkor csodálatos nyugtalanság tölti el a fonalakat. Először egyetlen gomolygót alkotnak, majd azután minden egyes fajnál meghatározott számú fonatra — az embernél 48-ra — darabolódnak fel. Egy-egy ilyen fonalat tudományosan kromoszómának hívunk és ezek mindegyike a sejt középvonalában helyeződik el. Miközben azonban elragadtatással szemléljük mikroszkóppal e nagyszerű változást, már is újabb események ejtenek ámulaiba. A sejtből szemünk látára két sarok alakul és azokból az egyikből a másikig végtelen finomságu szálak indulnak ki, akár csak a földön a délkörök. Alig járattuk végig tekintetünket a leheletfinomságu szálakon, amikor egyszerre csak a kromoszóma fonalak kettéhasadnak. Ha valaki képes volna egy vékony hajszálát éles boroivával hosszában kettévágni, úgy ez a munkája durva favágás lenne ehhez képest, mert hiszen a milliméter ezredrésznyi vékony fonalához viszonyítva a hajszál valóságos vastag dorong. A kettéhasadt párok egymástól elválva, az egyik csoport az egyik, a másik a másik sarokra vándorol. De ki tudná megmondani azt az erőt, amely polusok felé vonzza őket! Valószínűleg a finom fonalak. De bármi is legyen ez az erő, egy bizonyos: a természet hihetetlen leleményességgel tudja célját elérni. Az ujonan keletkezett két testvér sejtből ismét annyi a sorsdöntő kromoszómák száma, mint amennyi az eredetiben volt. Ez a sajtáságos folyamat, amely ilyen jelkiismeretes pontossággal osztja ketté az értékes öröklődő tulajdonságok hordozóit, földünkön minden pillanatban kimondhahtatlanul sokszor történik meg. Minden szaporodás, minden növekedés sejtosztódás és minden sejt osztódásakor az élet ezen rendkívül értékes anyagai keletkeznek, mert hiszen miként az örökléstan tanulmányok bebizonyították, valóban a fonalak hordozói az átörökítés tényezőinek.

Micsoda erők nyilvánulnak meg az öröklésben! Elegendő az úgynevezett egyiptés ikeket tanulmányozni, amelyek a megtermékenyített petesejtből úgy keletkeztek, hogy annak első két sejtje ismeretlen okból egymástól elválik és mindegyik, mintha csak egy lénynek két felét képviselné, de különálló élettel. Minthogy a sejt szigorú kettéosztódásával mindkettőnek ugyanazon örökletes té-

nyezői vannak, a megtermékenyítés hasonlítanak egymásra. Az irodalom említését tesz olyan egyiptés ikekről, kiket még a feleségeik is alig tudtak megkülönböztetni. De nemcsak külső alakjukban, hanem lelki életükben is azonosak az ilyen eredetű ike. Mindezeket csak úgy érthetjük meg valamilyenest, ha feltesszük, hogy a kromoszómák megfoghahtatlan finomságu szerkezetükkel döntő befolyással bírnak testi és lelki tulajdonságaink kialakításában.

Akkor kezdődött először ez a megfoghahtatlan tevékenység, amikor 24 darab ilyen apai és anyai fonal, kromoszóma találkozott és egyesült. Ez a hihetetlenül kicsi apai és anyai anyag indítja meg és határozza meg az emberrélevés minden fejlődési lehetőségét.

Habár az ember testét felépítő megszámlálhahtatlan sok sejt mindegyikének magjában 48 ilyen finom fonal van, mégis abban a két sejtben, amely a létezés lehetőségének az útját nyitja meg, az apai és anyai csirasejtekben azoknak a száma csak 24. Ennek a meglehetősen bonyolódott, de rendkívül fontos folyamatnak a lényege a kromoszóma fonalak párosodása, amikor is azok kicserélik az öröklés tényezőit és azután a párok szétválnak. A fele az egyik, a másik fele pedig a másik sejtbe vándorol és így a keletkezett két csirasejtben csak félannyi fonal lesz, mint a mennyi a testet alkotó többi sejtben van. És ha arra gondolunk, hogy az új élet megindításakor — a kétféle csirasejt egyesülésekor — ismét 48 fonal lesz a megtermékenyített petesejtben, úgy mindjárt be is látjuk ennek a szükségességét. Igazán bámulatraméltó a teremtor erő tervszerősége és az a féltrehtetlen törekvése, amellyel a drága anyagból semmit nem enged elveszni, semmit hiába el nem pocsékol.

A változatos teremtmények egyik jelentéktelennek látszó lényében, az ecezmusicában az addig ismert kromoszómáknál százszor nagyobbakat találunk. Ez az igénytelen légyfajta óriási nagy magfonaláival a fáradahtatlanul kutató emberi tudásvágynak lehetségessé tette, hogy egy kevés-sel még beljebb léphessen arra a területre, amely csak a legnagyobb küzdelem és kitartó munka árán enged kissé közelebb a nagy titkokhoz. Azóta tudjuk, hogy a kromoszómák számtalan sok, különböző vastagságu finom korongocskákból állanak. Két egymásnak megfelelő formában ugyanabban a sorrendben lépnek fel. A szorgos megfigyelések kimutatták, hogy ezek a korongok az átöröklés tényezői, alapanyagai. És ez a sorban való elrendezés mindjárt mély értelmet is nyer, ha a sejtosztódásnál említett magfonalak hosszirányban való kettéhasadására gondolunk, mert csakis ilyen módon történhetik meg az öröklődő tulajdonságot tartalmazó anyagoknak szigorú és pontos megosztása.

Min? ahogyan mindennek a világon meg van a maga értelme, úgy a mi sorsunkat eldöntő fonalaknak, a kromoszómáknak a mikroszkopikus világában is minden kicsi mozzanatnak meg van a maga jelentős oka. Csodálatos és titokzatos, de soha meg nem szünő tevékenységgel mozognak, nőnek, szaporódnak és úzik rejtélyes életüket a láthatatlan világban a fonalak és összekötnek a multon át őseinkkel, a jelenen keresztül pedig a jövő idők utódjaival. Így erősítette meg a kérlelhetetlenül szigorú tudományos kutatás a mítosz naiv világának a képzeletét.

UJ KAPUK NYILTAK

Irta: Dr. BERTHE NÁNDOR

Akik utóbbi időben, este felé végigsétáltak a Ioan Calvia utcán, azoknak bizonyára fölűnt, hogy az addig a sötétben magánosan álló kat. gimnázium épületének ablakosai este is teljesen ki vannak világítva, az ablakokon át is látszik, hogy ott még munka folyik.

Uj hajás fakad. A kat. gimnázium és a f. iu elemi iskola mellett megindult a magyar tannyelvű tanonciskola és megindulásával azonnal Arad iparos társadalmában népszerű lett. Az első hívó szóra 145 tanuló jelentkezett s látogatja azóta Arad ezen legújabb kisebbségi iskoláját. Kétségtelen jele ez annak, hogy erre az intézményre nagy szükség volt és hogy az aradi róm. kat. egyházközség, mint minden intézményével, úgy ezzel is tanúságot tett arról, hogy mindenkor megértette és megérti az idők szavát.

Az évek hosszú során át a kisebbségi tanoncok egész tömege szakoktatás nélkül maradt. Az állami tanonctanfolyamok annyira túl voltak zsufolva növendékekkel, hogy évenként majdnem 200 kisebbségi tanonc ki volt rekesztve az iskolából, már pedig a legutóbbi iparügyi törvény a tanoncok iskolai szakoktatását nemcsak kötelezővé tette, de a segéd, illetve a mesterkönyv elnyerését e szak tanfolyamok sikeres elvégzéséhez kötötte.

Az aradi róm. kat. egyházközség azon nagyfontosságú elhatározása, hogy intézményeinek sorát egy magyar tannyelvű tanonctanfolyammal kibővíti, éppen arra az időpontra esett, amikor az államhatárolom is nagyobb megértést kezdett mutatni magyar kisebbségi jogaink és óhajaink iránt s így e tanfolyam létesítéséhez az engedély utánjárással és a temesvári róm. kat. püspökség határozott támogatásával mellett kieszközölhető volt s ez év október 1-én megnyílhattak az iskola kapui a magyar tanoncok előtt is.

Arad magyar iparos társadalmá megértette a hívó szót s oly telkesedéssel küldötték tanoncaikat, hogy ez az intézmény 3 osztállyal kezdhetette meg működését. Szeretnők azonban, hogy a jövőben minden magyar iparos- és kereskedőtanonc itt állna soraink között, tanúságot téve arról, hogy iparosaink kellő megértéssel viseltetnek saját jól fölfogott érdekeik és a magyar közösség érdekei iránt.

Kisebbségi érték

Az iparágban járás, de kellő szakképzettséggel is rendelkező iparostársadalom igen fontos kisebbségi tényező. Elkeseredett küzdelem folyik ma, nemcsak a háborus frontokon, a Mannerheim, Siegfried és Maginot vonalakon, de az élet minden síkján is. Régi igazság, hogy a nyers erő nem mindenhez elegendő. Maroknyi népek tudtak sikeresen ellenállni szinte beláthatatlan tömegnek s ezt kulturális fensőbbégüknek, magasabb erkölcsi színvonaljuknak, fegyelméletességüknek köszönheték. Kisebbségi iparos társadalmunk is csak úgy tudja sikerrel megvívni a maga harcát az életért, ha megérti az idők szavát és nem foglal el merev, sokszor ellenséges álláspontot azon törekvésekkel szemben, amelyeknek éppen az a céljuk, hogy kulturális színvonalukat emeljék.

Amióta az 1936. évi iparügyi törvény a tanoncokat heti 12-15 órai iskolai oktatásra kényszeríti, mind sürűbben hangzanak el panaszok ezen intézkedés ellen, mind gyakrabban, lehet hallani, hogy az iskola teljesen elvonja a tanoncot szakmájának gyakorlásától.

Ez a panasz azonban indokolatlan. Az az idő, amelyet a tanuló az iskolában tölt el, távolról sem elveszett idő. Szakmájával foglalkozik ő itt is, csak más formában, avagy általános műveltségét gyarapítja, ami szintén nem tekinthető elveszett időnek. Igen sok iparos bizonyára önmagán tapasztalta, hogy elméleti ismereteinek hiányossága mily hátrányt jelent számára. Mennyivel észszerűbben tudnának sokszor valamit megalkotni, ha alapösőbb elméleti tudásuk volna. Csak egy újabb iparágat szeretnék fölemlíteni. Hányan vannak, akik rádió megszerkesztésével és javításával foglalkoznak és vajmi kevés fogalmuk van az elektromosság mibenlétéről. Mennyi bizonytalan próbálkozás, tapogatózás a munkájuk és mennyire kétes sokszor az eredmény! Természetesen nem kívánhatjuk, hogy minden villánszerelő rádiómérnöki ismeretekkel rendelkezék, erről nincs is szó, de a nagyobb elméleti tudás mennyi időmegtakarítást jelent és mennyi kellemtelen szemrehányástól óvhatná meg.

A szociális fejlődés manapság már világszerte árambolja az osztályok közötti válaszfalakat.

A társadalmi, kulturális, politikai életben, minden réteg egyaránt hallatja szavát s tart igényt vezető szerepre. Ez meg is illeji. De aki vezetőni akar, annak értenie is kell hozzá. Annak tudnia is kell. A mai élet sokoldalúsága nem tűri meg a szűk látókört. Tanonciskoláinkban nem akarunk tudósokat nevelni, de általános műveltséget, annak legalább is a mai élet által megkívánt minimumát akarjuk nyújtani.

Amit az elemi iskola nyújt a tanulóknak, az nem lehet ma már elegendő az életben. Anyaga ugyan elég bő, sőt éppen ez a baja. Ez az alaposság rovására megy. Ne csodálkozzunk, hogy elemi iskolát végzett növendékeink írása például annyi kívánnivalót hagy maga után. Ez nem a tanító hibája. Őt is hajtja az előírás. Nem ér rá minden tanulóval úgy és annyira foglalkozni, ahogy kellene. Különösen a kisebbségi gyermek

snyli ezt meg, aki vagy egyáltalában nem tanul meg anyanyelvén írni és olvasni, vagy pedig az államnyelvvél egyidőben s mint hogy utóbbi erősebben szorgalmazzák, természetesen, hogy az előbbi mostohagyermek elbánásban részesül.

Az állam nyelveknek szóban és írásban való jó bírása elengedhetetlen kellek. Nap-nap mellett a rendeletek és intézkedések zuhataga nehezedik iparosra és kereskedőre, ezekben pedig nehezen igazodik el az államnyelv ismerete nélkül. Hiszen általános a panasz, hogy minden kisembernek szinte könyvszakértői ismeretekkel kell rendelkeznie a regiszterek és egyéb hivatalos könyvek vezetésében, hogy mindenben eleget tudjon tenni a törvényt szabta követelményeknek.

De a kisebbségi magyar iparosnak a saját vevőkörét is tekintetbe kell vennie, amely első sorban szintén kisebbségi és magyar. Hiszen ezektől méltán elvárhatja, hogy mint fájcsévért őt keressék föl megbízásaikkal, őt támogassák. Esetleg vezető szerepre is törekszik kisebbségi sorsában, de akkor méltán elvárhatjuk tőle azt, hogy kisebbségi nyelvet írásban és szóban jól bírja.

Uj magyar iparosnemzedéket!

Nem becsülhetjük le azt a vallás-erkölcsi nevelést sem, amelyet tanonctanfolyamainknak nyújtaniok kell. Ne feledjük el, 14-18 éves ifjakról van szó. Ezek lelke puha, mint az agyag. A legcsekélyebb behatás itt mély nyomokat hagy hátra. S mily könnyen jöhet ez a hatás éppen nem kívánatos oldalról! A mai élet, a maga ríktó színeivel és tulzásra annyira hajló tendenciáival igen könnyen megmérgezhetik a könnyen formálódó és torzuló lelkeket! Az iskolának itt is helyt kell állania, sőt itt kell a leghatékonyabban bekapcsolódnia. Becsületes, fajukhoz és vallásukhoz kitartóan ragaszkodó, törvénytiszelő iparostársadalom nevelése, ez az iskolai oktatás legfontosabb feladata.

Hogy az aradi magyar tanonctanfolyamnak ez a célja, arra biztosíték az intézményt elejrehívó és fönttartó hatóság, amely a maga erkölcsi tekinéllyével alátámasztva, a katolikus gimnázium kipróbált tanári karára bízta tanoncifjaink értelmi és erkölcsi nevelését. A szakképzett és tapasztalatokban gazdag tanferfiak szeretettel fogadják ezeket a fejlődni vágyó ifjakat. Válogatás nélkül adják oda legjobb tudásukat a szépruhás diákoknak épűgy, mint a talán kopott s foltozott ruhájú tanoncoknak, mert mindkettőben egyaránt a fejlődő sorstestvért látják, akinek helyt kell majd állania a kisebbségi életküzdelemben. Mert akár tollal, akár kalapáccsal a kezében keresi majd kenyereit, nem társadalmi helyzete szabja meg értékét, hanem hogyan felel meg az életben.

Súlyos értékek ezek az ifjak. A tanonc fogalom sohasem foglalja magába az alacsonyabb ranguságát. Nem a szorgalom, vagy tehetség hiánya vezeti az ifjút az iparos, vagy kereskedői pályára, hanem a hajlam, sokszor meg az anyagi lehetőségek fosztják meg atól, hogy középiskolai tanulmányokat folytasson. Kisebbségi tanonc-

tanfolyamaink nagy szociális fontossága az, hogy figyelemmel kíséri és nevelni igyekszik a tehetséges fiatalokat. Nem engedhető meg, hogy paragon heverjen ez a termékeny humusz. Nem engedhetjük meg magunknak azt a fényűzést, hogy érdeklődés nélkül menjünk el olyan értékek mellett, amelyeknek kisebbségi társadalmunk legfontosabb rétegét kell majd képezniök.

A tanoncok nem haszontalanul töltik el idejüket akkor, amikor az iskola kivonja őket a mi helyből, avagy az üzemből. Ez az idővesztéses kamaosztól térül meg a munkaadónak. Lássuk be már egyszer, hogy a tanonc nem pusztán olcsó munkaerő. A súlyos áldozatok mellett, amelyeket úgy is viselnek a munkaadók, még azt is el kell viselniök, hogy tanoncaik nevelése számára a kellő időt engedélyezik. Hiszen éppen iparosainkban élt és él legerősebben az osztályönudat, tehát inkább hálával kell fogadniök, amikor a kisebbségi társadalom az ő osztályukat kívánja magasabb szellemi színvonalra emelni.

Hol vagyunk mi még atól, ahol Nyugat számos iparos, akik az érettségi vizsga sikeres letelete után mennek csak az iparos pályára. Mi még ott tartunk, hogy a szülő a tanulni nem szerető diák fiát azzal ijeszti, hogy inasnak adja. A közudatban még mindig az a helytelen felfogás az általános, hogy iparosnak menjen az, aki nem tud szellemi pályára fölkészülni. Ideje volna már, hogy ez a balítélet megszűnjék, ehhez pedig az kell, hogy az iparos öntudat ne álljon meg az ipari termelés megbecsülésénél, hanem jegyei közé iktassa be az iskolai tudást is.

Ime, meg van hozzá a lehetőség. Már nem lehet panasz, hogy nincs hely tanoncaink számára az iskolában. Az uj kapuk megnyíltak, tárva nyitva minden komolyan tanulni vágyó magyar tanonc előtt.

JUHÁSZ-vasöntőde és gépgyár

Tulajdonos: JUHÁSZ J. ÁRPÁD

ARAD, Str. Abatorului 1-9. szám (Gyermekórház mögött)

Gépöntvények minden méretben. Kereskedelmi öntvények
Motorok, gőz gépek, ipari és mezőgazdasági gépek
gyártása és javítása

Fagáz- és széngáz-generátorok gyártása,
motorok átalakítása fa vagy széngáz üzemre.
Üveggyári formák, gépek és berendezések gyártása.
Fogaskerekek gyártása. Malomhengerek rovátkolása.

Telefon: 16-66

RÉGI BUTORDARAB

Az Aradi Közlöny számára

Írta: BODOR PÁL

Szántóék a múlt héten felhívtak telefonon.
— Maga még sohasem volt nálunk. — mondta Szántó — okvetlen legyen szerencsénk ma este.
— De pontos legyen ám. — tette hozzá Szántóné — kilencre itt legyen, mert különben kikap.
Pontosan tíz órakor becsengettem Szántóékhoz. Fehérbóbitás, szobacicanak maszkírozott tenyerestálpas mindenes nyitott aítót.
— Tessék csak befáradni. — csicseregte — a nagyságos ur ugyan még nincs idehaza, mostanában rémisztően el van foglalva, szegényt egész nap macerálják a hitelezők.

— És a nagyságos asszony?
— Az itthon van, de még agyusztálja magát. Na, la az ilyesmi írtó soká szok tartani, tetszik tudni, amíg azt a sok hamis hacacárét, meg kulimászt magára rakja, mert különben úgy nézne ki, hogy undor ránézni, nehehe!

Lesegítette a kabátomat, megnézte kívül, megnézte belül, aztán megjegyezte:

— Klassz kabát, Tessék mondani, mennyiért tetszett venni?

Kissé kellemetlenül érintett ez a tulságos bizalmasság

— Már nem emlékszem pontosan, hogy mennyibe került — feleltem — és bementem a szobába. A „szobalány” utánam.

— Tetszik tudni, csak azért érdekel, mert a Tóni vett egy rém drága kabátot kéz alatt, harminc pengőbe került és mégis olyan finom, mint az uré. Én azt hiszem, a Tónit bepálinkálták, Nem tetszik véletlenül ismerni a Tónit?

— Nem, Ki az?

— A vőlegényem tíz év óta. Nem akar elvenni a tróger. Csak azért gondoltam, hogy az ur esetleg ismeri, mert a Tóni újságos az Afganisztán-kávéházban. Nem tetszik látni az Afganisztán-kávéházba?

— Nem járok.

— Nem baj, Mondtam, vidd vissza azt a kabátot. Vissza is vitte, de nem akarták visszavenni. Tessék mondani: köteles-e visszavenni az illető a kabátot, vagy nem?

Válaszolni akartam neki valamit, de előbb elővettem a tárcámat, hogy rágyújtsak.

— Megkínálnám az urat a mi cigarettáinkkal — mondta jóindulattal, — de magunk közt legyen mondva, pocskók. A nagysága sajátkezűleg tölti őket, valami írtó büdös kapadóhánnyal. A multkor csörtam magamnak vagy tízet belőlük, de rosszul lettem tőlük. Oda kellett alándékozni a vicinek, Nem cigaretták ezek, hanem koporsószőgek.

Idegesen mozgolódtam. De nyílt az aító és belibeggett a szobába Szántóné.

— Bocssáson meg. — mondta és csókra nyújtotta kezét — a szabónóm volt itt, nem tudtam szabadulni tőle.

A szobalány szája elé tartotta a kezét és gonyosan aprókat köhécselt. Azután Szántóné mögé állt és onnan hunyorgatott felém.

— Miért nem gyújt rá? — fordult most felém Szántóné és nyújtotta a cigarettásdobozt — valódi egyiptomi, saját töltés.

A szobalány úrra köhécselni kezdett. Elszántan a doboz felé nyultam, de szerencsémre abban a pillanatban csengettek.

— Menjen, Borcsa — szóló Szántóné — nyisson aítót.

— Felesleges, nagyságos asszony kérem. — válaszolta Borcsa — mert ugyibár csak a nagyságos ur jöhet és ő be tud gyünni magától is.

Csakugyan, Szántó érkezett.

— Ne haragudjon, — mentegetőzött — hogy ilyen későre jövök. Egyik külföldi üzletbarátom van Pesten, vele tárgyaltam, nem tudtam szabadulni tőle.

Borcsa megint aprókat köhécselt a háttérben.

— Hát meséljen, — fordult most hozzám Szántó — mit csinál mindig? Volt sokat színházban, moziban?

Mondja, melyik filmet érdemes megnézni?

Válaszolni akartam, de Borcsa a szavamba vágott:

— A „Fekete Sántán”-t tessék megnézni, nagysága kérem, vasárnap megnézték a Tónival, náhat mondhatom, valami csuda!

Azt hittem, most már Szántóné is megelégedt Borcsa bizalmaskodásával és kiküldi a konyhába. Am Szántóné így szóló hozzá:

— Igazán, olyan szép az a film? Dezső, akkor azt holnan mi is megnézzük.

Most már torkig voltam. Felálltam és közöltem Szántóékka, hogy nagyon fájl a fejem, hazamegyek.

Szántóné szólni akart valamit, de Borcsa megelőzte:

— A villágér se engedjük elmenni a nagyságos urat. Azonnal leszaladok a patkába és hozok neki biramidont.

És már rohant is kifelé. Szántóné észrevette, hogy Borcsa jelenléte nem volt ingyenre és magyarázkodni kezdett:

— Tudja általában én se engedném, hogy egy cseléd ilyen hizalmas legyen és hogy mindenbe belebeszéljen. De a Borcsával kivételt teszünk. Nagyon régi cseléd már nálunk, úgynevezett régi butordarab. Úgy tekintjük, mint ha a családhoz tartozna.

— Ja, ugy. — feleltem kissé mecsillapodva — az más, Mióta szolgál önöknél a Borcsa?

Szántóné büszkén felelt:

— Három hetel.

KOPROL

A legjobb csokoládé habhajto

A barátom lánya verset írt

Írta:

Török Sándor

Azért mindig csak történik valami oly megnyugtató dolog, mitől az ember elcsendesedik s minden keserőségeken túl ismét rábukkan az emberek józérére. Valami, amitől ideig-óráig úgy érezzük, hogy hiába, pénz és politika és háboru és panama — s mindaz, ami nem emlékeztet arra, hogy Isten saját képe teremtett volna — azért az emberek mégis jók s kedvesek. Az emberek jók külön, külön s csak egvedül — csak a körülmények rosszak.

Most például ez történik: ülök a munkahelyemen és különböző egészen alapos okok miatt kissé szomorú és nagyon ingerült vagyok. Azután meg előttem egy csomó munka, amit el kellene végezni, de közben ezt is meg kellene csinálni, meg amazt is. Az asztalon pedig ott az az undorító kis fekete állat, ugrásra készen, a telefon. Bármelyik pillanatban megszólalhat. Ismerős és ismeretlen emberek a legtávolabbról is elérnek rajta kérésükkel, ienvegetésükkel, üzenetükkel, ezerféle ügyyel-bajjal és jórészt nem tudják — az iskolában tanítani kellene — hogy a telefon nem a szónokok miatt van. Az más, az a hordó. A telefon arravaló, hogy az illető a legrövidebb uton közölje azt, ami feltétlenül szükséges s aztán sürgősen tegye le a hallgatót. Nem tudják,

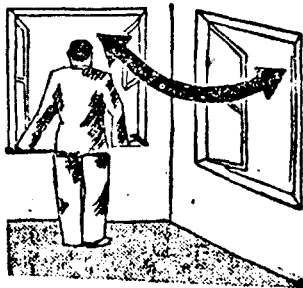
Mindezeken felül asztalomon itt vannak az estilapok vastagbetűs címeikkel: „Anglia nem enged!” — „Franciaország így meg amugy!” — „Repülők bombázzák ezt, meg azt!” — s előttem a ma reggeli újság — a vezércikk óvatosan íszült, a következő cikk azt mondja: „Remények között...” — azán, ismét a „Baltikum... finnek... oroszok...” — fegyverszállítás — ennyi és ennyi halott — stb., stb., odébb a helpolitika, bünügyi tragédiák, öngyilkosok stb., stb., micsoda világot élünk!

És akkor benyit a barátom. Diadalmasan és szélesen s nagy, jó mesolygással nyit be, bár kissé — ugy látom — amint oldalt kipillantok a munkából, újságból és gondból — kissé várakozó leseikezéssel. Mint aki vár valami jót, vagy talán meglepetést tartogat. S tiszta és derűs a szeme — holott egyébként sok gond, nehéz életű és sokszor keserű száju ember — jön, megáll az asztalom előtt és azt mondja:

— Na?!

— Parancsolsz? — de már veszem át a jókedvét, nem tudom miért, ugy de ugy árad belőle.

Ha léghuzatba kerül...

Ez az ur léghuzatban áll. Ha nem döröszöl be magát **Carmol***)-al, hogy elejét vegye esetleges gripának, hűlésnek vagy idegfájdalmaknak, úgy rosszul fog járni.

*) Carmol a legajánlatosabb bedörzsolőszert meghülés, gripa, reumatikus fájdalmak és láz ellen.

hogy megtelik vele a szoba valami boldog nagy büszkeséggel, csak tudnám, miről van szó?

— Átnézted a mai lapot? — azt mondja

— Át... miért?

— Jól átnézted?

— Hát ugye... — s kapkodok az újság után, biztosan én elírtam valamit, valami számár, ságot csinálhattam persze s most tréfa készül belőle... — átnéztem, deee... most akartam még valamit, egy pillanatra! — s végigfutom, nem talállok semmi különösöt.

Átnéztem! figyelmesen... Anglia nem enged, Franciaország így meg amugy... bombázzák... fegyverszállítás... finnek, oroszok... öngyilkosságok... igen ezt már mind láttam.

— Na, te! mondja már kissé türelmetlenkedve — A hatodik oldalon! Legfelül! Az első hasábon! Alu!

Rálapozok. Vers. A két keze széles mozdulattal előkerül s azt mondja azzal a szerény dicsekedéssel, ahogy csak apák és anyák tudnak:

— A lányom írta!

— Ne beszélj, remek! — de ez még csak a szokásos társadalmi felkiáltás, modor, illedőség. Am rögtön átfutom a verset s a vers jó. Nagyon kedves. Mondom neki.

— Ugye?!

— Igen, nagyon üde friss, bájos.

— Tetszik? — megegyszer akarja hallani.

— Nagyon szép, mondhatom anyai kedveség van benne, őszintén gratulálok.

— Na látod pupák, Köszönöm. — s megy, szélesen és mosolyogva, szinte kövéren.

Ime: vers. | Az őszről. De nem az elmúlásos őszről, a lemondásról, a halálról, amit leginkább öregedő költők írnak meg igen szépen és nagyon fiatalok többnyire nagyon rosszul, hanem az őszről, mint beteliesedésről, mint vidámságról. Angolok, franciák, és fegyverszállítás s kül és belpolitika és bombázás és vámrendszerek, és öngyilkosságok, s a hatodik oldalon egy vers — az őszről! Boldog büszke és csilingelős vers. Hogy mi van ezenkívül ebben az újságban, ez a dátum itt fejt a vonal fölött — ilyen meg ilyen szankciók életbeléptetése, bombázások és egyebek a dátum alatt — nem tudom ez a dátum mit jelent? ... De hogy neki mit jelent ez a szép dátum, ez a gyönyvörű dátum itt a vonal felett! ... Azt jelenti, hogy ezen a napon jelent meg a lányának az első verse! Ilyen dátumai vannak az embereknek — hálisiennek — s megnyugszom ezen és nem is vagyok már se szomorú, se ingerült, se aggodó és indujok, hogy utánna menjek megköszönjem ezt a pillanatot s átvegyek tőle még egy kis fényességet a boldogságból, de már a következő aítón kopog s benyit büszkén és diadalmasan — szervusz öregem, olvastad a mai lapot?..

AKKORD

Egy hangszer voltam az Isten kezében. Ki írtszott rajtam néhány dallamot. Abrándjalt a boldog Szenvedésnek. Azután összetört és elhagyott. Most az enyészet kezében vagyok. De fölöttem égnek a csillagok.

JUHÁSZ GYULA

A nő és az ajándék

Irta: VASZARY GÁBOR

Azon kezdem, hogy maga a nő is ajándék: az élet legszebb ajándéka.

Kivétel nincs.

A nő ajándékszerű voltát pontosan igazolja a következő kifejezés:

— „Ő ajándékozta magát a férfinak.”

Aztán ezt is mondják:

— „Na megkaptad a nőt, öregem?”

Ha most azt mondhatnám: mivel a nő maga is ajándék, az ajándéknak magának pedig nem szokás ajándékot venni, már be is fejeztem volna ezt a cikket, — de én ezt nem mondám.

Ilyenkor, karácsonykor van az ajándékozás főszerepe: mindenki jobbra-ba ajándékozik.

Van egy közmondásunk: — „Jobb adni, mint kapni.”

Teljesen érthetetlen, hogy kik találják ki az efajta mondásokat. Mert van egynéhány ehhez hasonló elvont állítás. Például:

— „Ki korán kel, aranyat lel.”

Eppen azoknak a szerencsétleneknek, akiknek reggel 5 órákor kell felkelniük, nincs rendszerint egy vasuk se. Jobb közmondás volna így: „Ki korán kel, keveset lel.”

Ha a férfi nem vesz a felesége nevenapiára ajándékot, teljes a felháborodás. Ellenben a férfinak nincs jogában felháborodnia, ha történetesen az ő születésnapjára nem kapott semmit.

Észoruj a szívem, ha ilyesmire gondolok.

Mindezekon kívül, nem is olyan könnyű dolog úgy megajándékozni a nőt, hogy ezzel örömet is okozunk.

Egy hölgy felháborodva mesélte nekem a következőket:

— Házasságom első évfordulóján egy olajfestménymásolatot kaptam a férjemtől. Egy méter nyolcvan centiméter magas és két méter nyolcvan centiméter széles volt. A címe: „Disznótör”. A képen 17 emberi teremtmény tartózkodott egy kutyával és két meghámozott disznóval egyetemben.

— Ennek a disznóságnak az eredetije állítólag a müncheni „Pinakothéka”-ban pihen. A képet egyedül a hálószobában lehetett elhelyezni a két ágy fölé, miközben a fél fal leszakadt. Végül is minthogy a falba nem lehetett mindenütt szögöt verni, az ágyaknak kellett a kép alá igazodniuk és ezáltal a szoba berendezése is megváltozott. Hát ilyen ajándékot vesz egy tisztességes férfi a feleségének a házasságuk első évfordulóján?

Ime egy elégedetlen asszony.

Egy lépéssel tovább ment az a másik férfi, aki a feleségének hintalovat vett a születésnapjára.

— Nézd édes — mondotta — mindegy, hogy mit veszek neked, mert ugyis kicsereled.

Hogy ki, kinek micsoda ajándékot vegyen, azt én se tudom megmondani, de igenis tudom, hogy mit nem szabad ajándékoznunk.

Ime a legfontosabbak:

1. Nem szabad olajkép-másolatokat ajándékozni. És még olyan embert nem láttam, akit ez-

zel boldoggá tettek volna. (Ugyanis a legnehezebben lehet rajta tuladni.)

2. Ajándékképpen nem szabad adósságokat elengedni. Az illetőknek ugysem volt szándékukban adósságukat megfizetni, így tehát csak keletlen helyzet elé állítjuk őket, amikor örülők kell számniért.

3. Tizenhat éven aluliaknak nem szabad hasznos tárgyakat venni karácsonyi ajándéknak. A hasznos tárgyak megvételére a szülő amugyis kötelezve van. (Ne ő ünnepeljen, hagyja ünnepelni a srácot.)

4. Tréfás meglepetéseket venni nem szabad, miután ilyenféle ajándékokon ma már senki sem lepődik meg. (Jól tudjuk, hogy az efajta ajándékok a legolcsóbbak.)

5. Az egész férj-nem nevében térden állva könyörgök a nőknek, hogy ne ajándékozzanak nyakkendőket, az Isten irgalma legyen veünk!

Legvégül pedig a kora délutáni órákban adjuk át ajándékainkat, hogy az illetőknek még elegendő idejük legyen a védekezésre, hogy az ajándé-

A parányi ember...

a nagy természettel szembenállva, küzd a maga nyugtalan kielégethetetlen idegeivel és gvenge szervezetével. Bámulatos szívóssággal akaria meghódítani az egész világot. Pedig ráeszmélhetne arra, hogy ezáltal nemról-nanra kopik-romlik szervezete és észrevétlenül hajad a mecsenmisülés felé, mert nem bírja a nagy temető kézzelének világával felvenni és előbb-utóbb a betegségek sorozata támadja meg szervezetének ellenálló képességét, u. m. ideges gyomorhaji, bélzavarok, epe- és májmegbetegedések, ideges álmatlanság, szédülések és hevülések.

A világhírű amerikai „GASTRO-D”, amely egy nemrégiben felfedezett gyógynövény kivonából készül, súlyos gyomor- és bélhajok esetében kitűnő eredményeket adott és melynek gyógyhatását úgy külföldi, mint helyi orvosi szaklapok a legelismertebben méltatják.

„GASTRO-D” kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 140 lei utánvét mellett Császár F. gyógyszerárakban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

kokat becsereíhessék, vagy tovább ajándékozhassák, nehogy előálljon az az eset, hogy az ember egy földél alatt marad az ajándékával, még beígilt is eszik hozzá és elátkozza az életet.

A MADONNA FAKIRJA

Hogyan lépett e primitiv Madonna e volutás barokk párkányra? Ollyan magas a párkány, hogy mint az évek malma csikar, ki béna földön ülök, romló szemem nem éri már a márvány unt diszein tul ama boldog arcot.

Mert jaj, ma, társak, földön ül a költő, mint egy fakir az aranyos teremben, zsákmány és gyöngyös táncok közt — de ő csak mesitelen és soványan ül, a nábob szőnyege sáros lesz nyomától, úgy ül idegen és csuf sebeit vakarva.

Mit keres ott a földön? Tán a rimet, mint leejtett pléh-csörgőjét a gyermek, keresi gyermekeken... A cselédek kisöpörték? vagy ott csörög a táncban perecnek kötve egy frivol bokára? vagy legurult a terrasról a sárba?

Nézz föl az égre, lelke! Már a vércsék kerengnek ott; s az ember is, ha szárnyas, vércsét csinál magából. Jön a sűrű tavasz — de vadszin egében csak inkább rémit a szürke berregés, csak inkább eltűnik az angyalok kék ruhája.

BABITS MIHÁLY

GYAPJUIPAR R.T.

TIMISOARA

Gyártja:

a legfinomabb női és férfi szövetujdonságokat, a legmodernebb kötött és kötszövött cikkeket, fonalat, szalagot a legolcsóbb áron.

Asszonylázadás

Amikor a finn, az orosz, az angol és a francia „szoknyás-hadsereget” megelőzték a szentannai bíróválasztás ellenzéki asszonyai — Hogyan zajlott le a Jesztl-Schöller háborúság a község házában?

Szentannán

Most, amikor nem egyszer olvashatunk arról, hogy az északi háború arcvonalain női zászlajok is megjelentek és amikor a korszerű filmszurnálok a női katonai alakulatok egyenruhás osztagait látjuk, talán nem érdektelen megemlékezni arról az eseményről, amikor aradmegyei asszonyok résztvettek egy ostromban és többen közülük fegyvergyóttól találva haltak meg. Ennek az esetnek résztvevői ugyan nem hadiállapotban és nem csatatereken folytatták le az ostromot hanem a régmúlt békeidőben, negyven esztendővel ezelőtt, 1899-ben, haditényüket pedig az akkori krónikások ezen a néven örökítették meg: az újszentannai asszonylázadás.

Maga a különös történet pedig a következő: Az asszonylázadás tulajdonképpen a legelő kérdése miatt támadt, magát a véres eseményt azonban közvetlenül a bíróválasztás robbantotta ki.

Akkoriban erős szervezési mozgalmat kezdett a Délmagyarországi Gazdasági Egyesület, az úgynevezett „Bauern-Verein”, amelynek újszentannai elnöke Totterer András nevű ottani gazdálkodó volt. Az újszentannai fiók ellen a hatóságok részéről különböző vádak merültek fel, megnemengetett politizálással vádolták és Páris Gábor akkori világi főszolgabíró feloszlatta a fiókot. A lakosság körében ez az intézkedés visszatetszést keltett és tovább folytatták a „Verein” kebelén belül már régebben elkezdett propagandát, mely a közlegelő feloszlátását célozta.

Ezekkel az eseményekkel esett egyidőre a bíróválasztás időpontja is. Még a bíróválasztást megelőzően a lakosság egy része küldöttségileg felkereste Jesztl József községi bírót, akit arra kért, hogy vezesse őket a földművelésügyi miniszter elé és képviselje az ő álláspontjukat a legelő kérdésében. Erre Jesztl nem volt hajlandó.

— Nem vagyok egyes emberek bírója — mondotta — és csak, ha az egész község érdeke kívánja, megyek a földművelésügyi miniszter elé.

A bíróválasztást megelőzőleg ezért mindazok, akik a legelő felosztását kívánták, vagyis azok, akik a Bauern-Verein-ben tömörültek, elhatározták, hogy Jesztl-t a bírói székéből kibuktatják és helyére a „Verein” jelöltjét, Schöller Andort választják. Ez a terv azonban meghiúsult. Az akkori törvények értelmében ugyanis a községi bíróválasztásra három jelöltet lehetett állítani. Viszont jelölt csak az lehetett, akinek jelöltségét a főszolgabíró is jóváhagyta. Páris Gábor főszolgabíró viszont éppen az említett egyesület feloszlátásával kapcsolatos események miatt nem járult hozzá Schöller Andor jelöléséhez.

„Vonuljanak az asszonyok a község háza elé”

Schöller hívei ismételtelen is arra kérték a főszolgabírót hogy járuljon hozzá Schöller jelöléséhez, majd pedig, amikor ezt a kérést újból megtagadta, öten: Oszter György, Raáb József, Lutz János, Fusz József és Oszter Sebestyén elhagyták a község házat és közölték, hogy képviselői tagságukról leköszönnek.

A választás Jesztl József újbóli megválasztásával végződött.

Amikor ez az eredmény köztudomású lett, a község háza előtt izgalmas jelenetek játszódtak le. A község háza előtti téren hatalmas tömeg csoportosult, fenyegetődött és csak akkor oszlott szét, amikor Schöller Andor főkortesei közölték velük, hogy harminc tagu küldöttség utazott Aradra azzal a céllal, hogy a választás eredménye ellen tiltakozzék.

Ajg, hogy beköszöntött az este, a csendes faluban izgalmas tanácskozások kezdődtek. Az éj folyamán négy helyen gyűltek össze az ellenpárt tagjai és elhatározták, hogy megbosszulják a január 16-iki bíróválasztást.

Az összejövetel — Szent Antal napja lévén — névnap vacsorák ürügye alatt folyt le. Az egyik helyen állítólag Totterer András, aki a feloszlátott egyesület elnöke volt, a következő kijelentést tette:

— A bíróválasztás megtörtént, mi férfiak nem tehetünk semmit.

Ellenben az asszonyok hátra vonulhatnak a község házára hogy onnan a bírót kidöbjék, mert a csendőröknek az asszonyokat bántalmazni nem szabad.

Ilyen indoklással született meg tehát a szentannai asszonylázadás terve és ötlete.

Másnap reggel Jesztl József bíró, valamint a községi előjáróság több más tagja, gyanútlanul megjelent a község házában. A község végrehajtója, Hacker Jakab kora reggel értesült arról, hogy milyen határozat hangzott el az éjjel és azért óvatosságra intette az előjárósági tagokat.

— Vigyázzanak az urak, mert ma alighanem baj lesz! — mondotta.

Jesztl József és az előjárósági tagok kinevették.

— Ugyan, miért lenne baj? — kérdezte Jesztl József.

— Asszonyok jönnek, meg akarják verni az előjáróságot. — felelt a végrehajtó.

Ezt azután valóban senki sem hitte el. De ha igaz is lenne, szoknyás hadseregtől csak nem ijed meg egy község előjárósága?

Rövidesen azután megjelent a község házában Kovács István őrmester, csendőr-őrsparancsnok, aki közölte, hogy ő is hallott a készülődésről és éppen ezért a parancsnoksága alá

Eldördül a sortűz

Az ostromló asszonyok ezalatt az uccára nyíló ajtót benyomták és a tömeg a szűk folyosó előtt foglalt állást, amelyet csak egy gvenge szélvédő ajtó választott el az udvartól. Izgalmas pillanatok következtek. Ha ezen is sikerül áthatolniok.

agyonverhetik a tanácsbelieket.

A csendőrök ekkor kinyomultak a szűk folyosóra. Kovács őrsparancsnok kiadta a rendeletet, hogy senkit az ajtón be ne engedjenek s a fegyvert csak a legvégső kényszer hatása alatt használják. A csendőrök ekkor felszólították a tömeget, hogy oszlon szét, a felszólítás azonban nem járt eredménnyel, sőt az asszonyok az ajtót is benyomták. Még néhány pillanat és a tanács-terembe hatolnak...

— Szuronyt szegez! — hallatszott ekkor a vezényszó.

Ugyanekkor azonban a tömeg is felkapott egy jelszót:

— Vegvétek el a csendőrök szuronyait!..

— Vonuljanak vissza, mert kénytelenek leszünk tüzelni! — figyelmeztették a tömeget a csendőrök.

Ez a felszólítás sem használt. Amikor a csendőrök szuronyt szegezve vissza akarták szorítani a tömeget,

az egyik asszony meggondolatlanul mecmarkolta az egyik balonettet és lecsavarta azt a puskára vért.

Ekkor hangzott el a második vezényszó:

— Cél tüz!

Egymásután

hat lövés dördült el. Két asszony és két férfi holtan esett össze.

Rajtuk kívül még többen rendkívül súlyosan megsebesültek. A csendőrök ezután

szuronyrohamra indultak, melynek során két asszony és hat férfi kapott súlyos sebet.

A sortűz következményeképpen azonnal meghaltak: Hellstern Józsefné 48 éves és Marksteiner Mártonné 37 éves asszony és Khemmerle János 60 éves napszámos, valamint Zöllner András ó-szentannai lakos. Később a sortűz során kapott sebébe belehalt Tajber Antalné is.

Másnap az ügyben a legerélyesebb vizsgálat indult meg.

Két század katonaságot küldtek a községbe.

Néhaj Dálnoki Nagy Lajos helyettes alispán Újszentannára utazott és a bírói hatóságok lefolytatták a vizsgálatot. Az asszonylázadás epilogusához tartozott, hogy

Blaskovits Ferenc és Wittmann János, a Dél-

tartozó négy csendőrt a község házában akarja elhelyezni. Ugyanakkor pedig segítségül hívta a simándi őrsöt is. Kovács ezzel visszatért a harmadik házában lévő lakotanyába, a csendőröket pedig a község háza tanácsstermében hagyta. Itt dolgozott egyébként Jesztl bíróval az élen a községi előjáróság.

Kilenc óra felé járt az idő, amikor a mise véget ért. Hetivásár lévén, a község háza előtti terep óriási tömeg lepte el. Közel négyezer ember tolongott a térségen. A tömeg egyszerre megmozdult és a község háza előtt foglalt állást. Az első sorokban kizárólag csak asszonyok voltak, senróvel, kövekkel, tégladarabokkal, tojással, krumplicsal, stb. ellátva. A támadásra kendőlobogtatással a jelt egy Adelmanné nevű asszony adta meg.

Fülsiketítő járma, ordítás, kiabálás kezdődött és amikor a tömeg a község háza faláig jutott, száz és száz kő és tégladarab, tojás és krumplicsal repült be az ablakon.

— At... Jesztl! Éljen Schöller! — hangzott a káltás.

A férfiak, akik létrával, csákánnyal, kalapáccsal voltak felszerelve, az éjszaka elhatározott taktika alapján hátul maradtak és a község háza ostromát az asszonyok kezdték meg.

Az asszonyok pillanatok alatt az összes ablakokat beverték úgy a földszinten, mint az emeleten. Az előjárók ijedten röppentek szét, tanácstalanul álltak a fülsiketítő zsvájiban. Időközben a helyzet egyre veszélyesebbé kezdett válni. A hivatalos helyiségbe egyre röpködtek a téglák,

az asszonyok pedig elvették a létrákat a férfiaktól és a létrákon át bekezezték bejutni az emeleti termekbe.

A tanácssteremben lévők közül többen megsebesültek.

Az előjárók kiszaladtak a folyosóra és a csendőrökkel kerestek oltalmat a felháborodott tömeg ellen.

magyarországi Gazdasági Egyesület két vezetője az ügyben a parlamentben interpellált. Zórád községi jegyző benyújtotta lemondását, Müller András szentannai gazdálkodó pedig a vizsgálat eredményéről való félelmében leköszöntötte magát.

Egy elfelejtett történet...

A vizsgálat során számos letartóztatás történt és megállapítást nyert, hogy a csendőrség jogosan használta a fegyvert. A katonaság egy hónapig maradt a községben és ennek költségét a község viselte. A kihallgatások befejezése után a letartóztatottakat szabadlábra helyezték. A törvényszéki tárgyaláson védelmüket néhai Barabás Béla dr. látta el.

A törvényszék a vádlottakat bizonyítékok híján felmentette.

Ezzel azután lezárult a „szentannai asszonylázadás” utolsó fejezete is. A különös történetet régen elfelejtették, hőseinek jelentős része ott nyugszik a szentannai temetőben a januári halálos sortűz áldozatai mellett és hosszú téli esteiken talán csak a gyermekek és unokák mesélnek arról a napról, amikor anyáik és nagyanyáik kövekkel és téglákkal, tojással és krumplicsal felfegyverkezve megostromolták az újszentannai község házat... (m. t.)

MAGYAR NÓTÁK

Irtá: FARKAS IMRE

Szép májusi estén én is meg-megálltam,
Hol egy lányra vártam, hol egy csókra vártam
Csak úgy csókolódtam vakon a világba:
„HÉTSZER IS NYILT AZ AKÁCFA VIRÁGA”

Az én tavaszom volt akkor az a tavasz,
Az én panasom volt akkor minden panas,
Minden nóta az én bánatomat zeng:
„AHOGY ÉN SZERETLEK, NEM SZERET UGY SENKI”

A megszokott utat végzártem én is
Egyet megszerettem, az hagyott el mégis,
Igy jaidult fel akkor dalomban a bánat:
„HÜTLEN KICSI PÁROM, MEGHALOK UTÁNAD”

Szép tavaszi estén most is meg-megállok
Eltűnnek mellettem legények, lányok,
Igy van ez mindg, ha piros pünkösdi ellő,
Összehozza őket a tavaszi szellő

Akácvirág elhullt, szép tavaszom eltűnt,
S mások szerelménél dödereg a lelkünk,
Tudok rája vigaszt, tudok egy nőt is
„SEPERTEM ELEGET, SEPERIEN MÁY K... ”

REGÉNY BURGOSTOL ABESSZINIÁIG

Dia bárónő, a burgosi fogoly és a négus ápolónője végleg elhagyta Romániát

Atzél Lidia bárónő kalandjai és sorsa Hillaire du Berrier gróf, a házasságszedelgő költő és a német bolhapusztító mérnök között — Egy téli nap egy kolozsvári szállodában és iurcsa vesszőfutás két háborun át

Kolozsvár, karácsony hava. Néhány héttel ezelőtt egy téli hajnalon — borongós, nehéz köd űlte meg a levegőt — alacsony, barnabundás nő mögött csapódott be a kolozsvári katonai fogház kapuja. A szőke nő zokogva nézett vissza egy cellaablak felé:

— A dieux, Joan!

Mellette kopott férfi állt és hátk mögött szuronyos őr. Kisérték őket a magyar hájára. Mikor elértek, a szuronyos katona átadta őket a háttörőknek, akik egy irányba mutattak:

— Menjenek arra.

Megindultak. Néhány perc múlva már magyar területen jártak. (A férfi, akinek cellája felé zokogva intett a szőke nő, költő. Román költő. Versék, rímusok és borongó hangulatok közt kissé megbotlott. Azután házasságszedelgésért ítélték el. A fogházban ismerje meg a szőke angyalt és eljegyezte. A kopott férfi, aki a menyasszony mellett haladt, Weisz Imre. Magyar katonaszőkevény, aki Budapestről Bucuresztbe utazott, két hónapig a Calea Victoriei szőke angyalal és kavargó élete közt élt, állást is kapott, azután leleplezték és letartóztatták. Egy hónapra ítélték tiltott háttörélpés miatt. Miután büntetését kiöltötte, kiutasították. S ki a szőke nő, akiért egy költő győtri most magát a cellamagányban? A szőke nő, Dia. A fírom könnyű, franciás kis név mögött — pedig kuszlik a mélyben és kalandokban az életregény.)

„Abesszinia első közellensége a földi bolha” —
A bárónő utra kel

Dia, a szőke, barnabundás nő erdélyi asszony. Mánásasszony. Egy erdélyi főúr elvált felesége, teljes neve Atzél Lidia bárónő. Családja minden kapcsolatot megszüntetett vele. Mert Dia...

...a kalandokért élt. A „vére kergette”, ez a kavargó kékvér, a szive hajította, bonyolult lelke, szelleme, amely kutatta a kalandokat, emberek arcát, történelmet és háborút. Néhány évvel ezelőtt a szőke hölgy egy kövér, potrohos urral ült a kolozsvári Newyork-kávéház teraszán. Tél van. Hull a hó és a forgóajtó előtt vastag függöny. A kövér ur szivarozott. Ki ez a férfi?

A pincér kacsint:

— Rumpler mérnök, Németországból.

A mérnök azután fogadja az újságírókat. Drága cigarettát kínál és szállodaszobájában li-kört. Azután hanyagul hátrahajlik, fujja a füstöt és füstkarlikák gomolygásában odavejt:

— Abessziniába indulunk. Fiam, a négus főlovászmestere, évek óta ott él.

— Miért megy? — kérdik az újságírók.

Kezében ceruzával játszik:

— Abesszinia elsőszámú közellensége a földi bolha. Ezt megyek kipusztítani. Megvették a vegyszeremet.

Kérdések öntik el:

— Miben áll a vegyszer? Ki hívta meg? Nem fél az olasz fegyverektől?

Már nem szól. Annyit mond csak:

— ... pszt!

És kezét ajkához emeli.

— És a bárónő?

Atzél Lidia feláll, az ablakhoz megy, ahogy hull a hó, azután mint hős, mint új Jeanne d'Arc, kihuzza magát:

— Ápolónő leszek a négus oldalán.

És elindultak. Fekete mozdony vitte őket a kalandok és háborúk felé: Bucureszt—Athén—Alexandria—Dzsibuji.

Hillaire du Berrier, a négus sajtófőnöke

Azután... megállt a hó, eltűnt a tél, eltűnt Abesszinia és egy nyári nap két ismeretlenült le a Newyork-kávéház teraszára. Egy fiatal szakállas férfi és egy szőke nő. A szálloda portása aznap jeleni telefonon:

— Akar egy szenzációt?

?

— Jöjjön azonnal. Megérkeztek és itt laknak Hillaire du Berrier gróf, a négus sajtófőnöke és Atzél bárónő. Abessziniából jöttek.

Nyár volt. Olvadott az aszfalt és az ucca kihalt. A szakállas fiatal gróf hűsítő ivozt és a bárónő fagyaltot majsolt. Az újságírók rohama indul. De Berrier gróf udvarias, s francia szellem fölénye és charmeja él benne. Meghívja a sajtó munkatár-

Egy spanyol börtönben két szempár összevillan

Néhány hónap múlva egy burgosi börtöncellában találkozott Berrier gróf és Atzél bárónő. A gróft a felkelők fogságba ejtették, mint közársági repülőt, a bárónő pedig kémgyanus lett. Dia, a szőke, a kalandos Dia, Spanyolországban újságíró lett. Cikkeit francia nagylapok hozták. A felkelők később szabadonengedték és Dia akkor felvette magára Franco hadseregének arany fekete zubbonyát, a frigiai sapkát, a fekete bársony nadrágot és... elvegyült egy nép történelmesinálásának kavargó áradatában.

Azután csend... Hosszu ideig senki sem hall róla. Csak néha érkezik egy-egy jelentés: Atzél Lidia bárónő Párisban teát adott a francia újságírók tiszteletére. Egy másik: Dia bárónő a budapesti Dunapályán képkiallást rendezett. Azután: kiutasították Magyarországról, mert egy vezető államférfiőrj gunyos karikatúrát készített.

Egyszer megérkezik haza. Néhány nap múlva letartóztatják, mint magyar állampolgárt. Tiltott háttörélpésért egy évi fogházra ítélt a kolozsvári katonai törvényszék. Mikor Negulescu Dumitru hadbíró-alezredes megkérdezi tőle, hogy miért járja a világot, Dia a vádloftak boxából így felel:

— Mert szeretem a szerelmet.

(A bírák mosolyogtak. A bárónő szeme villogott.)

Szeretem a börtönben — Versek és eljegyzés

Dia berendezkedett a kolozsvári katonai törvényszék fogházában. Könyveket olvasott. (May Károly, Jules Verne,) azután verseket írt egy férfihez, akit szeret s kit „nem látott soha...”

Egyszer, mikor a fogház udvaron sétált, meglátta a költőt, aki házasságszedelgésért ült.

Egyszer beszélgetni kezdtek. Akkor érezte Dia

Háziasszonyok figyelmébe!!

Használjon

Dr. „LUCULLUS” vanília cukrot

Sütéshez Dr. „LUCULLUS” sütőport.

Alapítva: 1908

MEISL & ADLER

kálap- és uridivatüzlete

Arad, Eulev. Regina Maria 24.

FEHÉRNEMÜEK / GALLÉROK / NYAKKENDŐK / HARISNYAK / KEZTYÜK
NAGY VALASZTEKBAN

Alapítva: 1908

saít a szállodaszobájába és parfümözött szakállá fölött elmondja amiről faggatják:

— Cher messieurs, én elsősorban repülő vagyok. Vérem francia, de Amerikában születtem. Ötszáz ejtőernyős repülést végeztem és a háboru elején hívott meg a négus, hogy szervezzem meg az abesszin légi haderőt. Hónapokat töltöttem a fronton. Azután svéd tiszték vették át szerepemet és én a négus sajtófőnöke lettem.

Képeket vesz elő és mig finom ilkört tölt s illatos cigarettá füstjét fujja, hólyagos lábakat mutat.

Mustárgáz.

Mesél a háborúról „kullszatitkokat”, idéz a négustól, közöl „ismeretlen részleteket”, azután egyes kolozsvári lapok megtámadják, hogy szélhámos és soha nem volt a négus sajtófőnöke. De Berrier gróf — noblesse oblige — igazolja magát. Londonból hivatalos igazolást küld neki az „abesszin követtség. Még megmutatja a londoni sokpécsetes levelet, azután eltűnik.

— Viszontlátásra Dia — mondja az álomáson a bárónőnek. — Vajjon hol találkozzunk?

Azután elrobogott a vonat.

bárónő, hogy a költő az „igazi”. A költő egyszer így szól:

— Akar a feleségem lenni?

A bárónő bólintott. Így zajlott le az eljegyzés. Azután kérvényt írtak a katonai börtönök vezérigazgatóságához és kérték, hogy járuljanak hozzá házasságukhoz.

De a kérvényre nem jött válasz. A bárónő me-rengett, sétált, olvasott. Egyszer pedig felvette a fogházcellában régi egyenruháját, amit Burgosban kapott és frigiai sapkában sétált az udvaron. Néhány nap múlva kedvező elintéztést kapott kegyelmi kérvénye: az udvarnagyi hivatal közölte, hogy a bárónő büntetéséből négy hónapot elengednek, ha azonnal elhagyja az ország területét.

Dia bárónő pedig szabadság és szerelem között az elsőt választotta. Könnyes bucsút vett a költőtől, visszaadta merengő verseit és egy hajnalban megindult, hogy elhagyja Romániát.

(Most talán Pesten él, talán elutazott Finnországba, talán lengyel földön barangol, talán a nyugati fronton. Tűz ég benne és olthajátlan nagy szerelem. A világ iránt. Ha írni tudna, talán művész lenne, vagy bölcselő. Így csak Dia, a szőke Dia, aki „szereti a szerelmet”, a háborút, vesztélyt, s mindazt az életben, aki rejtélyes és ismeretlen.)

KOLOSVARY PAL

Falt a falon

*

Kerek folt ingott a kopár falon.
Most már tudom: az esti mécses árnya.
Őt évennek iszonyu hatalom.
Féltém: a folt megójt majd éjszakára...

HORVÁTH IMRE.

Darabcs, kocka-, akna-, dara- és kovácskőszén, kőszén-tojásbrikett, semikox brikett, tojás, kocka és téglány alakban, folytonegő kályhák és központi fűtés céljaira

ALTMANN EDE-cégnél, Arad, Bul. Reg. Ferdinand 44. TELEFON: 2446, 2121 ALAPITTATOTT: 1893.

Első aradi sómalom — Só, kőszén, sziléziai kox — Retorta és erdei faszén házi és ipari célra és tüzfű minden mennyiségben.

Népközösségi szervezkedésünk

Az Aradi Közlöny számára

Írta: *Borbély János dr.*
"Művelődési Kézirata".

A hivatalosan elismert Romániai Magyar Népközösség az itt élő magyaroknak az a kerete, melyen belül önmaguk öröködnék és vigyáznak közművelődési, társadalmi és gazdasági ügyeik fölött és azok fejlesztésén iparkodnak. Következésképpen minden magyarnak a keretén belül van a helye.

Husz éves kisebbségi mult áll a hátunk megett. Ez a hosszú idő megtanított minket arra, hogy nem elégséges a keretet felállítani, azon belül lézengeni, hanem a szervezet minden egyes szakosztályának mozgó csapatként kell dolgoznia és a keretet élettartalommal kitöltenie. Az itt élő magyarságnak életét számba kell venni minden vonatkozásban és a személyi ellentétek félretevéseivel, összefogva megindítani a belső szorgos munkát.

— „Ne hagyjuk el egymást!” — ez legyen a jelszavunk.

A politikai pártok feloszlatása alkalmával az akkori kormány megszüntette a Magyar Párt szervezetét is. Az itt élő magyarság egy időre képviselő nélkül maradt. Minden félreértés elkerülése végett helyén való annak a leszögezése, hogy a régi Magyar Párt sem volt valóban politikai párt, hanem az ország határain belül élő magyarságnak szervezetben megnyilvánuló egysége. Ezért lepett meg mindnyájunkat ennek a magyar kisebbségi szervezetnek a megszűntetése. Az adott viszonyok fegyelmezettséget követeltek és így a régi szervezet élete megszűnt. Nem meilőzhetjük azonban annak a megállapítását sem, hogy minden esetben megállította a helyét és mindig ott volt, ahol a veszély jelentkezett.

Helyére az új alakulat, a Magyar Népközösség lépett, melynek megalakítására, az 1939. január 17-én kelt kormány-megállapodás értelmében gr. *Bánffy Miklós* kapott megbízást. Ennek alapján a népközösségi szervezkedés országsszerte megindult. Egymásután alakulnak meg az egyes tagozatok.

Nemrégiben a magyar munkásság emlékeztetés módjára csatlakozott a Magyar Népközösséghez, kimondván határozatképpen, hogy „érdekeit és egész életét ehhez a közösséghez köti.”

Szent a meggyőződés, hogy a magyarságot minden körülmények között és minden eshetőségre meg kell, hogy szervezzük.

A beszervezett magyarság egységére feltétlenül szükségünk van és ezért dolgozunk kell.

Hivatalos engedély alapján szervezkedünk. Megnyit a lehetősége annak, hogy számba vegyük egymást. Nem szabad széthúzónak lennünk, fel kell hagyni a pártoskodással, el kell temetni a személyi ellentéteket és meg kell éreznünk a pillanat komolyságát és husbavágó fontosságát. Egységes magatartásunkkal tanujelét kell adjuk annak, miszerint a romániai magyar kisebbség mindig meg tudja érteni fontos hivatását és megéri az idők hívó szavát.

Adjunk hát kezét egymásnak! A válaszfalak, melyek osztályokra tagolták a magyarság különböző rétegeit, leomlottak.

A nemes, előjogos történelmi osztály, a polgári középosztály-embere, a munkás, az iparos és kereskedő, a gazdag és szegény nyújtson kezét egymásnak. Nézzünk egymás szemébe. Ugyanaz a fény ragyog mindenikben. Legyen törvény részünkre a mondás:

„Ne hagyjuk el egymást!”

... És induljunk el az egyenes úton, hogy végrehajtsuk azt, ami nekünk szent kötelességünk: a magyarság egységes megszervezését!

MOTTT
MOTTT
MOTTT

Fülkevaló

Írta: *Ligeti Ernő*

Germuczynak álmaiban sem jutott volna eszébe, hogy gyanakodjék a feleségére. Tizenhét éve éltek már együtt. Ez alatt a tizenhét év alatt a férjiből igazgatói címmel fölrüházott cégigéző lett a Hitel Bankban, a kaszinó választmányi tagja, ismert közéleti férfi, akinek közreműködésére minden jó ügynél számítani lehetett. Feleségéből, a hajdani virgonc kis Katicából pár év alatt Katalin lett, hüvös és előkelő dáma. Kívánatos asszony még ma is, de a legteljesebb hozzáférhetetlenség hírében állott. Katalin alaptermészetű a közönyösség volt s akit nem szívelhetett, meg kellett fagynia közelében. Erre a tulajdonságára építette föl Germuczny felesége hűségének a biztosítékát. Gyermekek nem voltak. Néhány évvel ezelőtt egy foxterrier-kölyköt kaptak ajándékba; ezt nevezték és bubusgatták.

Vajon boldogok voltak? Valion boldogabbak-e ezek a Rendés Emberek, mint akik társadalmi, vagy anyagi okok miatt szüntelen nyugtalanságban élnek és szakadatlanul kinozzák egymást? A kívülről szemlélő nem igen tudott behatolni e minden oldalról betapasztott családi életbe. Az asszonynak nem voltak barátai sem, akiknek meggyónhatta volna a maga kis női intimitásait. Egyedül Pusztai Béla, a lírai költő és a Híradó munkatársa találta gyamsnak, valahányszor meglátta a sudár, feledelmi tartású nő magányosan végigvonulni az utcán, senkire sem pillantva, fekete szemében elfojtott sóvárgással és szenvedéssel, amelyet csak a líraiak és a jó öreg háziorvosok tudnak kitalálni. Egy ízben a költő valamelyik négyzetes estélyen közelebről figyelte meg a Germuczny-házaspárt. Uttek egy asztalnál az alispánnal és a püspökkel együtt, aki jelkészlátogatásra jött a kisvárosba. Olyan urakkal, akikre Germuczny társadalmilag nem volt szüksége, tehát a legjobban szívesen igyekezett megmutatkozni előttük. Most olyan lelkesen dédelgette feleségét, hogy Katicám, úgy Katicám, duruzsolt hozzá, mintha azt a hitet akarta volna ébreszteni, hogy ők még mindig a mézeshegyeknél tartanak. Az asszony finom fölényességgel, nagy magasból mosolygott csak vissza, egy-egy villanással jelezve csak, hogy ez jatek, ugyanakkor azonban tár-

sadalmilag ő is ügyelt, hogy a jó látszat megmaradjon. Nézd — mondta Pusztai Kronernek, a zongoratanárnak: hát nem olyanok, mint két galamb?! Az ember azt hinné, hogy csókolóznak, pedig csak a buzaszemet akarják kivenni egymás szájából.

A költő tulzott, azon felül, hogy működött a fantáziája is, titokban tetszett neki az asszony, szívesen rombolt hát ebben a távoli családi életben. A zárkózott Katalin asszony évek óta foglalkoztatta a most, amikor a kezdő ős és a magányosság glóriája csillogott számára féssült fekete haja fölött, még inkább.

Germuczny is jól tudta, hogy az asszony elégedetlen, de e tünetnek nem tulajdonított fontosságot. Katalinnak megvan mindene, illatszerben, selyemharisnyában a drágát vásárolhatja meg magának. Délelőtt akár tizenkettőig is nyújtózkodhatott a kék selyem pelyhapaplan alatt. És ha kedve kerekedik akár télen is elutazni, a sanatóriumba üdülni, pihenni, ám tessék! A társadalmi életben olyan helyet biztosított a számára, hogy minden asszony csak irigyelheti. Ő ellene, már mint a személye ellen, nem lehet semmi kifogás. Nem él megbotránkozható életet, rendszert gyöngéd és udvarias, fegyelmezti magát, ami pedig a mai zavaros világban meglehetősen nehéz. Hát akkor?.. Miért olyan fölényes, miért érezteti vele minduntalan; ez még nem elég, valami hiányzik nekem, emé te nem tudsz és sohasem fogsz tudni megadni. Hibát mindenkinek vannak, készségesen elismeri, hogy ő például minden nagylelkűsége mellett is farkasul a garason, talán kicsinyes is, ez már családi dolog. Ha helyteleníti, hogy a felesége a homlilit elaládkozgassa jobbra-balra, csak azért teszi, mert ki tudja, mi hoz a jövő. Vagy talán olyan nagy bűn az, ha rászól a feleségére, mert a szobában állandóan égve hagyja a villanyt és mert sohasem áll a sarkára, lopja a cselédség és úgy törli a porcellánt, mintha ingyen adnák. Kölcsonösen elfásultak, sőt el is hidegedtek egymástól. De honnan indult ki az első alapvető félreértés, ki kezdte? Nem inkább az élet természetes rendje-e ez — tizenhét év után? Arról sem tehet, hogy nincs gyermekük, aki összetartsa őket.

Katalin egy téli este — lehetett március első napja — égő arccal, izgatottan érkezett haza. Germuczny, aki ugyan bejelentette félben, hogy bankközi megbeszélés miatt csak éjjeltájban fog hazajönni, már otthon volt a hálószobában, egy széles karszékből lapozgatta az újságokat a kandalló előtt, a kutya pedig az ölében.

— Hol voltál? — dünyögte Germuczny a megszokott sulytalan érdeklődéssel.

— Margit néni látogattam meg. Ma megint rosszul volt. Már csak néhány hete van.

Margit néni Katalin egyetlen nagynénje a városban, tavaly óta nyomja már az ágyát. Családi érdek volt, hogy törődjenek vele, járjanak utána, mert ha lehunya a szemét, ők fognak örökölni.

— Ugy — hagyta helyben a férj, egy másik lapot vett elő és szórakozottan nézegette a közgazdasági rovatot.

Katalin ásitott, levetkőzött, bebújt a háziköntűsbe, a toalett-asztalkához ment, elővette tégelyeit, hogy bekenje arcát éjszakára. Minden mozdulata azonban szokatlan idegességet árukt el. Hogy megtörje a csöndet, amely e pillanatban elviselhetetlenül vált, megkérdezte:

— És te hol voltál? Valami olyasmit mondtál, hogy bankgyűlésen van dolgod és csak éjjel jössz haza. Elmaradt?

— El. Gerő sürgővözött Pestről, hogy halaszta!

A szavak fájnak...

IRTA: FALUS LAJOS

A szavak fájnak, miket másnak mondok.
A nézés fájl, amellyel másra nézek.
Ha mellettem vagy, csak akkor élek...

Megáll az idő, ha nem vagy velem
És örökké tart minden pillanat.
Ha meg itt vagy: az óra is szalad...

Ha megjelenisz: ragyog, tündöklök minden.
Ha elmegy: rám bus éjszaka szakad
És nem találok sehol magamat.

Te kis kezében összegyűrve tartod
Jövendő egész életem,
Tudod-e most már, mi vagy énnekem?

„Nyári mulatság, könnyű kis kaland?
Továsuhanó, tűnő szerelem?”
Neked tán ennyi — nekem: végtetem.

hatatlan tárgyalással vannak a Hittel, nélküle pedig sem volt célja neki.

— Vacsoráztál? Volt idehaza hidegsült, sajt...

— A Bagolyban vacsoráztam, — szólt Germuczy, összehajtogatta a lapokat, átvitte a fürdőszobába, fölrakta a szekrény tetéjére a többi kiolvasott lap mellé. Azután meggyőztesen terenszemlét tartott a hálószobában. Megigazított egy képet, fölnézett a mennyezetre, jól betette az ablaktáblát. Katalin ismerte tulontúl a körsétákat, Germuczy ilyenkor vizitálja a lakást, hogy rendben van-e minden, nem csorbult-e ki a virágváza széle, avagy nem tűnt el egy nyaláb fehérnemű a szekrényből. Azonnal észébe jutottak a stereotíp fejcsováló mozdulatok, oktató tanács-szavak, amelyekre csak lenéző és megsemmisítő mosoly lehetett a válasz.

Germuczy figyelme ezúttal is alaposan kiterjedt a legcsekélyebb tárgyra, egyedül az asszony személyén nem pihent meg. Ott állhatott előtte kombinában, asszonyiságának teljes varázsában, akár hainallig. Katalin azonban ma este nem volt ura idegeinek. Ingerülten szólt a férjéhez:

— Mondd meg az Isten szerelméért, hogy mi történne, ha egyszer kizökkennél a rendes kerékvágásból? Ha nem csaknád-nyitogatnád minden áldott este a szekrényeket, ha nem nyomoznál pókháló után a szögletekben, mert az úgy sincs, hanem valami más csinálnál, nem amit tizenhét év óta pontosan csinálsz?

Germuczy rá sem hederített, most a nyakára rakta föl Fikket, átment az ebédlőbe, hogy legalább egy pillantást vessen a szobára. — Nos, találtál valamit? — gonyolódott Katalin, amikor visszajött és hangja megtelt nem pakácsolható gyűlölettel.

Germuczy most ránézett. Tekintete nem siklott le, közelebb lépett hozzá, egészen közel az arcához. Jedd hangon szólt meg:

— Hol van a fülönfüggő? Elvesztetted?

Az asszony nyugtalanul kapott a füléhez. Valóban a briliánsfüggő, amelyet néhány évvel ezelőtt kapott és az ő vagyoni viszonyukhoz képest óriási összegbe került, hiányzott.

— Sejtelmem sincs — válaszolt felizgultan és forrta a fejét, hogy hol vesztethette el.

— Ne mondd azt, hogy nincs sejtelméd! Beszélj! Letetted valahol? Nem maradt-e ott a hőlgyödrásznál? Ellopták? Mondj már valamit, tegnap még megvolt, láttam rajtad.

— Csak ma vesztethettem el. — mondotta Katalin inkább önmagának, gondolkodott és most valami név nélkül fölélem fogta el, úgy hogy el kellett fordítania az arcát.

Germuczy rettenetesen fujt. Dühét egyedül az enyhítette, hogy az asszony nem vonogatta közömbösen a vállát, mint máskor, hanem most házasságuk alatt első ízben izgul vele egy tárgynak az elvesztése miatt.

— De ez mégsem maradhat annyiban. — lehajolt a szőnyegre, széthányta a párnákat, motozott a toalett-asztalkán, hátha valamilyen csodálatos véletlen folytán az ékszer előkerül.

Katalin visszanyerte az önralmát.

— Remélem, hogy megkerül. De legújabb elvész. A végén én viseltem és most már én leszek az, akinek nem lesz fülbevalója.

Igyekezett kényszeredetten mosolyogni, mit is tehetett volna mást. Germuczy azonban sötéten mérte végig. Ez ő! Már is belenyugszik, még egy könyvet sem ejt. „Én viselem a fülbevalót” — de ez a fülbevaló hegyvennyolcezer leibe került, befektetés volt; ékszer, amelynek mindig értéke van és manapság pláne emelkedik úgy az arany, mint a drágakő ára; egy olyan tárgy, amely az ő vagyonkájuknak szilárd és értékes darabja. Hogy is képes néhány semmi szóval túlnonni magát rajta?

— Hát csak neves, fölényeskedj (mindezt az asszony nem tette, csak közömbösen nézett maga elé) — íme a bizonyíték, hogy milyen könnyelmű teremtes vagy. Le nem lopták rólad, azt észre kellett volna, hogy vedged. Biztosan nem kapcsolad he rendszeren és kihullott. Nem veszek helyébe újat, esküszöm. Járj úgy, mint a proletár-asszonyok! Még a bundát is le kéne húzni rólad, még azt a selyem inget is, nem érdemelsz meg semmiféle finom uri dolgot.

Ez erős volt. Nem emlékszik az idejére, hogy ura ilyen gorombán beszélt volna vele. Katalin elfehéredett, Germuczy pedig megszegyenülten rugta felre Fikket, aki megrémülve bujt az ágy alá. Most kiment, hogy kigőzölje a fejét.

*

Germuczy egész éjjel hánkolódott. Dühös volt a feleségére, aki nemcsak, hogy elaludt, de még mosolygott is álmában, a fullasztó szobamelegben. Mintha rejtélyes örömeit lesüllyesztette volna az álom mélyébe, ahová Germuczy nem tudja követni őt.

Germuczynek másnap reggel első dolga volt felkeresni Harinká kapitányt, a rendőrség büntügyi osztályának vezetőjét.

Harinka sápadt, kövéres rendőrtisztviselő, mintha zaharinnal hizlalták volna föl, fanyarodva hallgatta:

— Nincs semmi támpont, ez itt a bökkenő. Jó, jó, hiszen strondelhetem a nyomozást, — tette hozzá olyan hangszíval, mint akinek jogában van azt is elrendelni, hogy a Malomárok vize visszafelé folyjon — de az úgy meglehetősen reménytelen. Feleséged önagysága nem gyanakszik senkire és még arra sem emlékszik, mint mondd, hogy délelőtt vesztette el.

vagy délután. Legjobb azt lehet megcsinálni, hogy értesítem az ékszerüzleteket és a zálogházakat, hogy ha valaki ilyen és ilyen ékszer akar eladni, azonnal telefonáljanak be hozzám. Nem mondom, megkerülhet az ékszer, ha például, valaki megtalálta és behozza, talán az sem árt, ha az esetet kiadjuk a sajtó számára.

Germuczy tiltakozva érintette meg a karjánál.

— Nem akarom, hogy bekerüljön az újságba. Egy részt, mert senkinek semmi köze, hogy nekem milyen értékű briliáns volt a birtokomban, másrészt...

Ezt nem fejezte be, de észébe jutott, hogy odakünn látta ölékődni Pusztait, aki ilyenkor veszi nyakába a várost, a vármezyét, a rendőrséget és a mentőket „anyagért”. Már látta is a líral költőt amint beül a szerkesztőségbe, színezi, találta az anyagot és közben a legocsmányabb gondolatársításai lehetnek.

— Utálom a sajtót, — mondotta hangosan — inkább vesszen az egész — Harinka vállat vont.

— De talán mégis meg kéne próbálni, hogy adj le egy apróhirdetést a kiadóhivatal megjelölésével. Talán lesz valami fogatnia.

Az apróhirdetés meg is jelent a rákövetkező napon. Germuczyék egy szót sem szóltak egymáshoz, csak komoran hallgattak az asztalnál. Nem az ékszer miatt, az asszony nem tudta elfelejteni az éjszakai zoromba jelenetet, Germuczy, amikor este lefeküdtek a családi kettős-ágyba, amelyet egy láthatatlan demarkációs vonal úgy választott el egymástól, mintha két különböző csillagzatot élének, észrevétlenül még egy reménytelen pillantást vetett az asszony fölére, de a fülönfüggő nem került meg, nagyon természetesen Katalin elrakta a pártját is. Nincsenek csodák — sóhajtott szomorúan Germuczy és igyekezett beleuvuzodni a csapásba.

Annak a napnak délutánján, amikor az apróhirdetés megjelent, egy fekete, kopottruhás, kiugró ádámcsutkájú, borostásarcu jelent meg a bankban és Germuczyt kereste.

— Ki maga? — förmedt rá, — mert még mindig zordon hangulatban volt.

— Veszprémi vagyok, szobapincér a Fehérhattyuból.

— Mit akar?

— Én... én vagyok kérem a becsületes megtaláló, azaz... a Híradónál egy kisasszony az igazgató urhoz utasított — szólt szepve és egy selyempapírosba begöngyölve, átnyújtotta az ékszer.

Germuczy arca egyszerre barátságossá vált

és szeme is megtelt a váratlan öröm tüzeivel

— No, ez derék dolog! Száz lejt kap, barátocskám! Hol találta meg, barátocskám?

— A hetes számú szobában, az ágyban. Germuczy kiejtette kezéből a csomagot, Elsápadt és megragadta a nyújtott karjánál.

— Hol, maga szerencsétlen? — Nem is én találtam meg, hanem reggel találta meg a szobaasszony, amikor takarított. Ő adta át nekem, miután elolvasta az újságot.

Germuczy undorral dobta oda az ötszáz lelest és egy pillanatra tusakodott magában, hogy ne dobja-e oda a fülönfüggőt is. Nem dobta oda. Büniel. Ézbekiáltó büniel. Ki hitte volna?

Ugy fogta meg óvatosan az ékszer a papírral együtt, mint egy skorpiót és belecsuszította mellényzsebébe. Be sem várta a hivatalos óra végét. Rohant haza, Katalint otthon találta, most ő ült a „rosszékben és valami könyvet olvasott.

Germuczy véstőlósán ragadta ki zsebéből a parányi csomagot:

— Tudod, mi van benne? — kérdezte és hangja reszketett e felindulástól.

— A fülbevaló.

— Az. De tudod, hogy hol találták meg?

Katalin ránézett és hideg futott végig a tagjain. Most már mindent elolvastott a férfi arcáról. Érezte, hogy a férfi visszafizet mindent, mindent fölényéért kamatostól. Tisztaságának, kümbreválóságának ára van a selyempapírosban. A rendőrséggel nyomoztatta ki és holnap őt szájára veszi az egész város. Vége — nincs tovább. Hiszen lehetne még élni... Germuczy könnyebben bocsátja meg a büniel, pláne, hogy az ékszer meg is került. De nem fog diadalmaskodni rajta. Tekintete egyszerre megkeményedett.

— Most már udsz mindent. De amit még szeretnél tudni, sohasem fogod megtudni.

Germuczy eltolta magától az asszonyt, rohant kifelé meggyzser megrázta öklét az ajtóban. A kutyá ágaskodott, ugrált a gazdájára, mit sejtette ő, hogy egy egész világ változott meg körülötte.

Amikor este Germuczy visszatért, hogy kiélje diadalát, — ma este éppen úgy, mint holnap, holnapután s ezentúl mindig — Katalin mozdulatlanul feküdt a perzsaszőnyegen, a kicsurgott vér végigfolyt a parketten, a kis forgópisztoly pedig árulkodóan csillogott a bergére mellett. A nagyszobában az összes csillárok égtek, mintha Katalin még ezzel is bosszantani akarta volna a spórolós Germuczyt.

SIRATÓFAL

Irta: Mécs László

Az ifjuságom fündervárosát már szétduzza az idő, mely eltör mindent. Új város nőtt, az ifjuságnál szürkébb, józan beton: a férfikor. S hová oly jó volt kirándulnia lábamnak: a virágos gombja nőtt, nőtt s láb-vérző hegy lett, zord Kálvária.

Én szeretem a férfikort is. Vissza nem sirok semmit. Am megszépítem a jelenem. Mert megmaradt a tiszta álom-városból egy fal: szűz hitem: minden téglának tündér arca van s mint Jeruzsálemben a bus zsidók, én a falnál néha kisirom magam.

Ó, régi Város, régi Európa! A népek lelke ház volt, béke-kék kristályból s bent szólt a testvéri nóta. — Most népek közt Sátán tűz éke ég, vulkánok egyre több Kálváriát fulnak az égig s győzők és legyőztek üvöltik a gyűlölet-áriát.

Kortárs vagyok. Élek, mert ez a törvény: Imádkozom, dolgozom, nevetek. Bár reng a föld itt mindent összetörvén, egy gyémántfal, az emberszeretet áll: minden kőnek Krisztus-arca van s hogy engem is ne nyeljen el az örvény: e falnál, gyónva, kisirom magam.

MOR-COC

svájci sapka:

a legolcsóbb,
a legjobb,
a legszebb.

Kapható minden jobb kötöttáru üzletben.

124

HARTMANN KÁLMÁN ÉKSZERÉSZ
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA, MINORITA-PALOTA

Késsel kutatja agyunk titkait

**Benedek László dr., a világhírű budapesti orvosprofesszor,
B. Zilahy Irénnek, az európai hírű primadonnának férje**

Kérdések, amelyekben „még nem foglalt végleges állást a legmodernebb idegorvostudomány...“

Budapest, Zürichben a szülészeti klinika előtt feltűnően elhelyezett tábla hívja fel a figyelmet, hogy a kocsis lassan hajtsa, a söfför ne túlködjön s a gyerekek ne lármázzanak. Ez a tisztult orvosi humanitás leng az egész zürichi klinika lélegzőkörül.

Csendet a betegeknek, kiméletek a szenvedőnek. Ez a környezet s ez a szellem tér életre emlékeink közül, mikor a pesti Üllői-ut egyik megállójánál leszállunk a viñlamosról s bekanyarodunk a legelső mellékútcán a sebészeti klinika mögé, ahol virágos környezetbe építve mered a magasba az idegklinikai jellegzetes épülete. Az ucca portálműve. A fák, bokrok és cserjék a téli hidegben is magukra vonják a figyelmünket. Az autók halkán suhannak a főbejárat felé. Bent az épületben lábujjhegyen járnak. Csend, meghatótság, rend és a hivatás iránt mindenkit kötelező tisztelet és fegyelem honol az egész épületben.

„Officium ante omnia!“

Ahogy megyünk fel az első emeletre, dr. Benedek Lászlónak, az elme- és idegklinikai világhírű professzorának, az Aradról elszármazott és immár világhírűvé vált B. Zilahy Irén férjének a rendelőjébe, egy táblát látunk a főfalon, amelyre ez a latin mondat van felírva: „Officium ante omnia“. Mellette Schaffer Lászlónak, a nemrég elhunyt nagy elmegyógyásznak a relíeije.

Benedek László klinikai rendelőjében fogad. A rendelő egyszerűbb, mint amilyen, nem lehet. Az íróasztal előtt egy másik, az íróasztalánál szélesebb asztal, egyébként olyan, mint a bankok és vállalatok igazgatósági szobáiban a tanácskozási asztal. Zöld posztóval van bevonva és előtte székek, nem igazgatósági tagok, hanem betegek részére. Benedek, a tudós némi szögletesége mellett szóban és gesztusban lendületes, kiforrótt formakészséggel beszél és éles különbséget tesz orvosi lap és politikai napilap között. Ehhez szabta mondandóit, amikor bejelentettem, hogy az agydaganatról és a szifofréniairól szeretnék vele beszélgetni.

— Professzor ur nemrég érkezett haza Amerikából, ahova előadások tartására volt meghívva. — mondom.

— A New-York University pszichiatriai klinikajának megtisztelő meghívására tartottam előadást az agydaganatok általam kidolgozott körjelzési eljárásairól, — válaszolta Benedek professzor. Ajánlalom volt bemutatni az agyvelő véredényrendszerének sztereoszkopos Röntgenfelvételeit.

Ahol még nem történt „végleges állásfoglalás...“

— Cushing hatása alatt hol alapítottak Európában agysebészeti klinikát?

— Önálló agysebészeti klinikák a stockholmi Olivecrona által vezetett, nemkülönben Oljenik intézete Amsterdamban és Cairns agysebészeti osztálya Londonban. Ezeket Cushing európai tanítványai szervezték meg. Ezen intézeteket — az amerikaiakat is — személyesen felkerestem, számos operációnál jelen voltam és meggyőződésem, hogy ezek az európai intézetek továbbfejlődést jelentenek.

— A szifofrénia gyógykezelésében megállapítható-e az utolsó években komoly haladás?

— 1930 óta u. n. végleges életfelfüggetlési módszerek terjedtek el a tartós alvási kezelés mellett, amelyek, mint sokk-kezelések ismeretesek és amelyekre nézve az elmegyógyászati szakintézetek állásfoglalása határozottan és véglegesnek még nem tekinthető. A kérdés még probléma-stádiumban van.

— Mik a professzor ur tapasztalatai és mennyi időre nyulnak vissza?

— Mint arra 1934-ben Budapesten és Berlinben megjelent könyvemben utaltam (ez a munka volt az első monográfiás feldolgozása az inzulin-sokk kezelésnek) inzulinkezelést serdüléskor kezdve, azonban szenvedő betegek bizonyos tüneteinek leküzdésére rendszeresen már Sakel előtt — 12 év óta — alkalmaztam. Negyven eset közül három sokk-kezelés is akadt a viszonylagos tulajdagnál folytán. 1934 óta rendszeresen és nagy kiterjedésben alkalmaztam a sokk-kezeléseket.

által megállapított eltéréseit, továbbá az agydaganatok széli zónájában általunk felfedezett kosárszerű véredényképződményeket, amelyek az agydaganatokat szinte kézzelfoghatóvá teszik. Nagy örömmel állapíthatom meg kutatásaimnak és előadásomnak általános sikerét épen az Egyesült Államokban, ahol az agysebészet hatalmas fejlődése történelmi jelentőségű.

— Változott-e az ideggyógyász szerepe és mi a modern ideggyógyász tevékenységi köre az agydaganatok kezelésében?

Késsel az agyban

— Annak a modern ideggyógyásznak, aki az agydaganat helyének meghatározásában és gyógykezelésében az idegsebészettel sikeresen kíván együtt működni, nemcsak a daganat fekvését és várható kiterjedését, hanem a daganat várható összehajlását és kifejlődését is meg kell határoznia a visszafejlődés-képesség szempontjából. Bizonyos esetekben pedig ki kell emelnie az agyvelő-ágyományok duzzadásra való fokozott készségét, amely az agyállomány fokozott kímélését kell maga után vonja az operáció alatt. Ezen ideális segítséggel nemcsak a műtéti javallat felállítása, hanem a gyökéres kiirtás lehetősége és a beavatkozás távolabbi kilátásai is megközelítőleg előre meghatározhatók.

— Minek tulajdonítható az a hatalmas haladás, amely az agydaganatok műtéti kezelése terén az utóbbi időben észlelhető?

— Elsősorban Havey Bushing fellépésének, akinek sikerült Bostonban nagyszerű szintetikus munkarendszert felépíteni, amelynek ideggyógyászai és sebészei, szemészei, röntgenológusai és pathológusai a legteljesebb munkafegyelemben, céludatosan és célbízatosan állottak a nagy klinikai feladatnak, az agydaganatos beteg gyógyításának szolgálatába. A végcélunk minden tudományos részleteit és minden agykórtani részleteit szigorúan alárendeltetett. Fanatikus kutatás-szeretetéjén és eszmegazdagságán kívül csak ilyen hatalmas kollektív munkaközösség magyarázhatja a néhány héttel ezelőtt elhunyt Cushingnak fogalommal lett történelmi jelentőségét. Természetesen a kedvező amerikai viszonyok sajátosságai: az áldozatkész beteganyag, az anyagi fejlődés lehetőségei is hozzájárultak az eredmények létrehozásához és megengedték a sebészeti útra a kis mezejére való koncentrációt és a technikának legkedvezőbb kifejlesztését.

— Mi a hatásmódja a görcskezeltésnek?

— Az inzulin-eszméletlenségben a mirigyelválasztások fokozódása mellett erőteljes izomgörcsök is jelentkeznek, amelyek a légzési izmokra is kiterjednek és rövidebb-hosszabb légzési kihagyásokat okoznak. Ezáltal az idegsejteknek oxigénnel való ellátása átmenetileg szenved. Ez az oxigénhiány tehető a kutatók szerint felelőssé a hatásért.

— Vannak-e régebbi vizsgálatok és megfigyelések, amelyek a görcsöknek gyógyhatására vonatkoznak?

— Elmegyógyászok már ötven évvel ezelőtt javulást állapítottak meg idült elmebajoknál az önkasztás kapcsán előálló izomrángások után. 44 évvel ezelőtt Wagner-Jauregg professzor is átmeneti javulásokról számolt be az önkasztás által előálló viszes agyvelői pangással kapcsolatos görcsös rohamok nyomán.

— A rendszeres görcskezeltésnek idült elmebajoknál hosszurányuló története van. Nagy kámforadagokkal folytatott görcskezeltés már 200 évvel ezelőtt el volt terjedve Európában. Már 1750-ből pontos leírásokkal rendelkezünk az elmebetegeknél alkalmazott kámfor-görcsökrol. Az angol Simmons leírásai előírást adnak a kezeléslről, mely az epilepsziás rohamot kiváltotta. Ezt a több, mint 200 éves módszert elevenítette fel Meduna előbb kámforral, majd a kámfor pótszerével: a cardiazollal. Newyorki előadásom idején alkalmam volt a Bowman-klinikán egy hasonló görcskezeltést: a Himwich-féle nitrogén-görcsöket tanulmányozni. Eze-

EGÉSZSÉGTELEN

1. az orr nyákhártyáit vízzel mossa. Ne szorjon fel orrába hideg vizet, mert azzal csak tagatja a nyákhártyákat és a kiválasztás még erősebb lesz.

EGÉSZSÉGTELEN

2. a fül belsejét éles tárggyal piszkálja. Tisztítsa a fülkagylót, de ne bántsa a fül belsejét, mert könnyen okozhat súlyos kárt hallásában.

EGÉSZSÉGTELEN, HA ELHANYAGOLJA SZÉKLETÉT

A rendes széklet igen fontos. Gondosan kell ügyelnie arra, hogy minden nap kielégítő székléte legyen. Ne várjon másnapig, ne várja meg, míg az ételmaradékok a belekben erjedni kezdenek és ártanak a szervezetnek, hanem szedjen azonnal Artin dragéet. Artin a megbízható hashajtó, amely enyhén hat, nem okoz görcsöket, de tökéletesen kiűri a beleket.

Artin

a megbízható hashajtó

A Dr. WANDER üzemek készítménye.

ket a vezetésem alatt álló budapesti ideg- és elme-klinikán mint legújabb görcs módszer, már alkalmazzuk. Ez utóbbi kezelések hatásmódja, sőt gyógyhatása még kétséges. A szifofrén betegek kezelése elsősorban intézeti lehet, már csak azért is, mert az aktívabb kezeléseknél káros szövődményei is lehetnek, amelyek csak óvatos szakzszerűséggel kerülhetők ki.

— Ennek a sokk-kezelésnek voltak-e tudományos eredményei is?

— Igen érdekes kísérleti eredményekről számoltam be könyv alakban megjelent munkámban (Berlin, Karger) az inzulin-sokk-kezelésekkel kapcsolatban észlelt észrevevési, szemléleti zavarok elemzésében. A kísérleti inzulin-sokkban nemritkán megváltozik átmenetileg a tér- és időérzés, a tárgyszemlélet, a mozgásérzés leépül, szakaszokra bomlik, nem olvadnak össze az egyes mozgásakciók tojális szemléletbe, hanem, mint egy rossz film-apparátussal való leadásnál, különálló képekre esik szét a környezeti személyeknek, tárgyaknak a mozgása. Hasonlóképpen saját szerű változások jelentkeznek a saját test, kiterjedéseinek, alakjának megelézésében, ahogy lélektanilag ki szoktak fejezni: a testémában.

A beszélgetés végét ért. Benedek professzor kikisér. Fehérköpenyes orvosok sietnek minden irányból. Kezdődik a rendelés.

PASZTOR JÓZSEF

Változások a Földközi-tengeren

IRTA: FREY ANDRÁS DR.

A nyár óta sok mindenben megváltozott az európai helyzet és az egész hatalmi csoportosulás. Kiderült, hogy mégsem világnézetű küzdelemről van szó, vagy ha igen, akkor nem a kollektív és a szabad rendszerek állnak szemközt egymással, hanem az egyik oldalon az a két nagy kollektívizmussal áll, amely szembe fordult, vagy soha nem is találkozott a humanisztikus görög-latin-nyugati hagyományokkal s a másik oldalon azok a nemzetek állnak, amelyek akár demokratikusan kormányozzák magukat, akár pedig fasiszta módszerrel, nem akarják elszakadni a keresztény civilizációtól és az egyéni szabadság nagyobb, vagy kisebb fokától.

A változás azonban nemcsak ilyen eszmei síkon nyilvánult meg az augusztusi szovjet-orosz-német közeledés óta, hanem más vonatkozásban is. Kiderült, hogy a Földközi-tenger és egész régiója más politikai szabályoknak engedelmeskedik, mint ahogy még augusztus elején is általában hittük. Mert ha még a nyáron mindenütt föltételezték, hogy a Berlin-Róma-tengely és annak Róma-Madrid-ága a Földközi-tengerre is kiterjeszti az elkövetkezendő angol-német mérközést, szeptember óta egyre tisztábban áll a világ, eljött, hogy az új szovjet-orosz-német nagyhatalmi ikerpár nemcsak, hogy nem rendelkezik egyik déleurópai hatalommal sem, hanem az is nyilvánvalóvá vált, a Földközi-tengeri népek valamennyien a maguk fejevel akarják megítélni, hogy valódi és saját érdekeik melyik oldalon és mikor szólíthatják harcba őket.

Mindenesetre érdekes az a párhuzamosság, amely a Földközi-tenger 1914-15-ös és 1939-es változásai között megfigyelhető 1914-ben szintén azt hitte a nagyközönség, de még a szakértők egy része is, hogy a Földközi-tengeri helyzet legerősebb vonása az olasz-francia ellentét. Ezzel szemben a helyzet az volt, hogy már 1882-ben, amikor Olaszország a német-osztrák-magyar megállapodásokhoz csatlakozva létrehozta a hármasszövetséget, külön jegyzőkönyvben kikötötte, hogy ez a szövetség nem irányulhat Anglia ellen. A kitencszázás évek végén azután az olasz-francia közeledés is létrejött, úgy hogy már az ekkor is elsősorban angol-német küzdelemnek minősített világháború kitört, a nagy európai mérközés mellett már egészen elhalványodott a Földközi-tengeri olasz-francia ellentét. Amikor tehát Berlin 1914-ben az olaszokat a maga oldalán vette számba, kettős tévedésbe esett. Mindenekelőtt figyelmen kívül hagyta, hogy a hármasszövetség jogilag sem kötelezte Olaszországot a hadbalépésre, egyrészt az előbb említett külön jegyzőkönyvvel fogva, amely előre kizárt minden olasz-angol konfliktust másrészt pedig a hármasszövetség ama paragrafusánál fogva, amely konzultációt írt elő, már pedig Berlin és Bécs elmulasztotta, hogy a belgrádi ultimátumot előre megbeszélje Rómával. Ez azonban csak jogi oldala az 1914-es helyzetnek, mert politikailag szintén nem lehetett számitani Olaszország hadbalépésére, még pedig azért nem, mert amikor Olaszország a másik két központi nagyhatalommal szövetségre lépett, akkor ezt kifejezetten válasznak szánta arra, hogy az előző évben a franciák az olaszokat megelőzve szállták meg Tuníziát, „Szicília meghosszabbítását.” Azonban ez az olasz-francia ellentét, amely Rómát közelebb vitte Bécshez és Berlinhez, a nyolcvanas évek óta alaposan megváltozott. Mert közben, 1904-ben, megkezdődött a francia-angol antant kialakulása, aminek következtében a marokkói válságban Olaszország már a két nyugati nagyhatalommal működött együtt, szemben II. Vilmos aspirációival.

A helyzetnek ez a módosulása pedig feltűnően emlékeztet a jelenlegire. A legfontosabb különbség inkább csak időbeli. Mert amíg a világháború előtt majdnem tíz évig tartott a Róma-Berlin és a Róma-Páris viszony fejlődése, addig a mostani háborút megelőző hasonló eltolódás nem évek, hanem hónapok alatt jött létre. Még májusban, amikor Milánóban megkötötték a német-olasz úgynevezett acélpaktumot, sokan azt hitték — valljuk meg, e sorok írója is — hogy ha Németország háborúba keveredik bárkivel és bármilyen okból, Olaszország automatikusan a segítségére siet. Ennek a hitnek az a föltevés volt az alapja, hogy Olaszország fegyverrel akarja érvényesíteni igényeit a Földközi-tengeri francia és angol birtokokkal szemben. Ma már tudjuk, hogy Olaszország az 1936. őszén megkötött tengelyszerződés és az 1939. májusában aláírt acélpaktum keretében éppúgy nem adta át magát semmilyen panirosformulának, mint ahogy 1882-ben is megállapította, hogy a hármasszövetség csak bizonyos esetekben funkcionálhat, vannak esetek, amikor nem. Pontosan még ma sem tudjuk, hogy a mostani olasz kikötés miben állott. Diplomáciai körökben azonban általában azt hiszik, hogy a milánói szerződésnek vagy írásbeli, vagy szóbeli függeléke van, amely szerint: Olaszország nem fog háborút viselni a legközelebbi három éven belül. Ovatosabb megfigyelők azt tartják, hogy ez a számszerű feltétel valószínűleg túlzott, föltevésük szerint a fasiszta kormány békés irányban sem volt hajlandó megkötöni a kezét, hanem azt a maga szuverenitását legjobb védő formulát választotta: Olaszország fogja megállapítani, hogy ha Németország há-

borút kezd, az mennyiben lesz tekinthető az olaszok ügyének.

Bármilyenek legyenek azonban a részletek, annyi kétségtelen, hogy Olaszországnak joga volt távolmaradni Németország háborújától. Ezenfelül azonban nyilvánvalóan látszik, hogy nemcsak joga, hanem oka is volt erre a magatartásra, most, ha az olaszok Németország oldalán akcióba léptek volna a Nyugat ellen, egyedül Berlint tudták volna a maguk oldalán. Augusztus 23-ig ugyanis, a szovjet-orosz-német meg nem támadási paktum aláírásáig a háborúban nagyjából csak a két középeurópai és a két nyugati nagyhatalom állott volna szemben egymással. Augusztus 23-ika óta azonban, mikor Ribbentrop Moszkvában Stalin-nál és Molotov-val már valószínűleg megbeszélte a messzebbmenő szovjet-orosz-német együttműködésnek legalább is az alapelveit, az olaszoknak azt kellett látniuk, hogy a májusi Berlin-Róma házasság után a németek meglepetésszerűen igen intím kapcsolatot kezdtek szőni a szovjetunióval, amely minden szempontból éles ellentétben áll Olaszországgal. Ez az ellentét nemcsak ideológiai, hanem hatalmi is. Olaszország egyik legfontosabb háttérje a Balkán s Moszkva keze aránylag könnyen érhet le Olaszország adriai hátába, akár a régen is tapasztalt pánszlávismus, akár pedig a bolsevista propaganda révén. A múlt század végén is gyakran volt egyik oka az angol-olasz együttműködésnek, hogy Róma és London párhuzamos célokat követett a Balkánon, mert amíg

Anglia a Fekete-tenger felé törekvő cári Oroszországgal szemben igyekezett erősíteni a szultáni Törökországot, Olaszország is elemi érdekének tartotta, hogy minél enyhébb legyen a Balkánon mind a két Északról jövő befolyás, Oroszországhé éppúgy, mint a monarchiáé.

A Földközi-tengerről szintén éppúgy távolmaradni igyekezik az orosz erőt Olaszország, mint Anglia. Ennek alapján föltételezhetjük, hogy Olaszországot — a nyitvatartott jogi lehetőségen kívül — nemcsak a szovjet-orosz-német közeledés fénye befolyásolhatta lelkileg, hanem gondolkodóba ejthette Rómát az is, hogy a két nagy északi kollektívizmussal szövetségese először a szovjet-orosz befolyás érvényesülését egy a Balkán, mint a Dardanellákon keresztül a Földközi-tenger egész keleti medencéje felé. Már pedig Rómában azt tartják, hogy az olasz biztonságot nem erősíti, ha a félszigettől Keletrre eső vidékeken a szovjetunió is közvetlenül cselekedni tudó nagyhatalommá válik.

Mindebből azonban arra lehet következtetni, hogy Olaszország máris átfált a nyugati koalícióba, korábban E pillanathon legfeljebb annyit lehet mondani, amit egy Budapesten élő szellemes idegen diplomata mondott, nevezetesen, hogy „Olaszország és az antant, jegyben jár.”

A Földközi-tengeri helyzet és benne az olasz külpolitika pedig nyilvánvalóan azért módosulhatott az egész nagy európai változás, elsősorban a német-szovjet-orosz szövetség következtében, mert kiűnt bármilyen nagy ellentétek választak is el egymástól a Földközi-tengeri nagyhatalmakat, elsősorban az olasz és a franciát, ezeket az ellentéteket az érdekeltek kevésbé tartják nyomasztónak, mint azokat a veszélyeket, amelyek Észak felől érhetik a Földközi-tengeri népeket.

Törzsvendég a kávéházban

Az Aradi Közlöny számára
írta: Stella Adomay

A „Törzsvendég” reggel kilenc órakor elfoglalta helyét a kávéházban. Asztala felhajtott székekkel várta, az újságos előhordta a lapokat, az üzletvezető lesegítette a kabátját.

— Világos kávét kérek, mint rendesen, — mondotta a törzsvendég — javító tejszínnel és öt cukorral.

Egy cukrot a kávéba ejtett, négyet zsebrevágott, majd a túlvilágos italhoz kért még egy kis javító feketét. Ettől tulsötét lett a kávé, mire megérkezett a javító tej.

Törzsvendég elolvasta az összes újságokat, kivágta a képeslapokból a divatojaldát a feleségének, a gyermekmellékletet a kisfiának, a keresztnevet sajtómagának, hogy legyen otthon mivel foglalkozkodni lefekvés előtt. Ezután hozatta az ebédlapot. Negyedóraig tanulmányozta, majd így szólt:

— Köszönöm, inkább hazamegyek ebédelni! Asztalomat kérem fenntartani, három órakor itt vagyok feketézni.

A hatszemélyes, uccára néző sarokasztal türelmesen megvárta a törzsvendéget.

— Feketét ne adjon, — mondotta a pincérnek — mert otthon ittam, hanem levélpapírt, borítékot, tintát, tollat kérek és délutáni lapokat.

Rágyújtott egy cigarettára, majd eszébe jutott, hogy otthon nincs gyufa. Kiűrtette az asztali gyufatartót. Megtetszett a hamutálca, zsebrevágta, mert a sógora gyűjti a hamutálcaikat. Hires gyűjtő, egyszer Nizzában még rendőrt is hívott a vendéglős, annyi hamutálcaát vágott zsebre.

Öt óra tájban eszébe jutott, hogy megéhezett. Hosszasan tárgyalt a pincérrel, majd átköltötte a telefonost a szomszéd büffébe, ahonnan hat deka sonkát hozatott egy darabban és hozzá házikenyereket. A telefonosnak borravalót nem adott, feltételezve, hogy úgy is többet számít az uzsonáért, mint amennyibe került. Hat órakor megtelt a kávéház és az üzletvezető megkérte, engedje meg, hogy az asztalához letelepedhessen egy házaspár. Törzsvendégünk megnézte a hölgyet, majd a kérelmet elvi okokból visszautasította.

Este négytagú családjával vacsorázott a törzsvendég. Elegánsan rendelt:

— Hozzon egy egyszemélyes kis imbiszt és négy terítékét!

Az adaggal nem volt nagyon megegyedve, azért hivatott a tulajdonost, akivel érdekes tranzakciót bonyolított le. A franciasalátát kicserélte sonkára, nyelv helyett libamáját kért, majd utána hozatott egy kis nyelvet franciasalátával, „mondja

még a konyhában, hogy nekem lesz és ne írják be!” felkiáltással. Vacsora után a csajád megejtette a hazulról hozott és délről maradt pozsonyi kiflit, majd Törzsvendég magához kérte a cigányt és elhuzatta úgy a maga, mint a családtagjai kedvenc nótáját. Honorárium címén megtanította a primást egy mono-ton nótára, amelyet még Mosztaból hozott haza, ahol békében katonáskodott, majd percut köszönt és kezét fogott a banda vezetőjével. A zenei élvezet után a család másfél órát romizelt hazulról hozott kártyával. A krétát és a táblát a kávéház engedte át. Távozás előtt megkérdezte a pincért:

— Nem volt ma semmi csülök az étlapon?
— De igenis, nagyságos uram, sertéscsülök és borjucsülök.

— Valamelyiknek a csontját pakolja be a kutyám számára. Nem baj, ha akad rajta egy kis hus is.

Rámájából kivette és zsebrevágta az esti lapokat, a törzsvendégnek járó husz százalék levonással kifizette a számját, majd felvette télikabátját. Az elősiető ruhatáros segítő kezét visszautasította:

— Nem öregem, az én kabátom nem jár ruhatárba. Hat évvel ezelőtt a Vigadóban letépték az akasztóját. Azóta tanultam!

Az ajtónál a zsakettes tulajdonos mély reverenciával köszöntötte. Feleségének imponált ez a tiszteletadás, meg is jegyezte némi büszkeséggel:

— Apjuk, úgy látszik, téged még a tulaj is imád ebben a kávéházban!

Mire a törzsvendég gögösen válaszolta:

— Meghiszem, hogy imádl! Elvégre belőlem ének...

Hasznos, értékes!

Mérsékelt áremeléssel kaphatók, új, használt

— kis és nagy —

írógépek

SZEGFU Str. Bratianu 7. Tel.: 11-44.

KISEBBSÉGEK A DUNAVÖLGYÉN

IRTA: BALLA KÁROLY

Néhány hétig ismét napirenden volt, sokat beszéltek róla, hozzászóltak és megvitatták, hogy azután ismét elsodródják az időszerség előteréből. Szép szavak porzottak el körülötte, méltatták jelentőségét, most pedig megint ott szunnyad a történelem színterén mögött, ahonnan pedig végeredményében mégis csak előtérbe kell kerülnie.

A dunai államok közötti együttműködésről van szó.

a Dunavölgy szerkezeti és természeti összetartozásának nagy eszméjét idézem, mert szeretném elmondani: az a kérdés-együttes sokkal jelentősebb, semmily közömbösnek érezhessük magunkat irányában.

Négy ország a Duna mentén

Ez az elgondolás nem divatossá vált, vagy válható jelszó és nem tetszetős politikai szappanbuborék. Talaja az a földterület, amelynek minden talpalatnyi területe szoros és elszakíthatatlan kötelékekkel fűződik egymáshoz.

Gyökere az ittélő népek küzdelme a létért.

Gyümölcse eddig — a történelem folyamán — csaknem mindenkor keserű, néha mérges volt. Pedig a Duna öntözi, a Duna, ez a hatalmas folyam: amelynek természetes kapcsolatokat teremtő földrajz-politikai és gazdaságpolitikai szerepének érvényesülnie kell végre. ha a partjai köré csoportosult népek át akarják menteni a történelem vihar-körzetén, a társadalom átalakulásának ezer külsőségben és millió lényegbevágó apróságban megmutatózó időszakán állami és nemzeti létüket.

A következőkben négy ország lakosságának nemzetiségi tagozódásáról és nagy vonalakban gazdasági adottságairól csoportosul majd néhány adat.

Négy ország viszonyait tesszük vizsgálat tárgyává.

mert ez a négy állam — Románia, Magyarország, Jugoszlávia és Bulgária — tekinthető ezidőszertől dunavölgyi országnak, miután a volt Ausztria és ami még megmaradt Csehszlovákiából, már nem számítható ide. Beolvadtak a nagy Német Birodalomba és így már nem tekinthetők ugyanabból a szemszögből, mint az önálló dunamenti országok A Német Birodalom, jóllehet leghatalmasabb hatóereje Európa délkeletének és ezzel egyértelműen a Dunamedencének — talán éppen ezért — soha sem lehet fényezője a Dunakonföderációnak, még eszmei elgondolásban sem.

Románia, Magyarország, Jugoszlávia és Bulgária összesen 739.776 négyzetkilométernyi területet foglal el Európában, több mint ötvenmillió lakossal. Azonban hiába keresnénk ezekben az országokban államhatárainál a néprajzi határokat, mert a nemzetiségi térképük Európában talán a legszínesebb. Tizenhatféle nemzetiség él a Dunamentén összevegyülve, szoros egymásravaltságra és olyan szövevényes kapcsolatokkal összefűzve, hogy ezeket a szövödményeket soha sem lehet a gordiusi csomó módjára kettévágni. Legfeljebb felhasználható ez a csomó, bölcsen és gyakorlati érzékekkel hasznosítható, mert hiszen a csomó nem mindig csupán megoldandó küszködés a száznak, hanem az erő megtévesztése lehet...

A Dunavölgye kisebbségei

Íme, a dunavölgyi országokban élő kisebbségi nemzetiségek számadatainak csoportosítása:

1. Horvátok	2.678.000	kisebbségi
2. Magyarok	2.100.000	kisebbségi
3. Németek	1.778.000	kisebbségi
4. Szlovének	1.150.000	kisebbségi
5. Macedónok	1.100.000	kisebbségi
6. Törökök	750.000	kisebbségi
7. Románok	592.000	kisebbségi
8. Ukránok	500.000	kisebbségi
9. Albánok	470.000	kisebbségi
10. Cigányok	310.000	kisebbségi
11. Szlovákok	255.000	kisebbségi
12. Bulgárok	220.000	kisebbségi
13. Szerbek	57.000	kisebbségi
14. Fatárok	50.000	kisebbségi
15. Görögök	45.000	kisebbségi
16. Örmények	15.000	kisebbségi

Összesen: 12.060.000 kisebbségi

Tehát, 50.000 000 összlakosságból 12.060.000, vagyis 24 százalék kisebbségi. Ez a számadat azonban még különböző helyesbítésekre szorulna, mégpedig olyan formán, hogy a kisebbségek arányzama emelkedne, mert a volt Csehszlovákia megszűnésével bekövetkezett területváltozások folytán Magyarország határai közé újabb nemzetiségi népcsoport került. Ennek pontos számadata azonban még nem kerültek hivatalosan közlésre és így a becslések nem számíthatnak adatként. (Forrásmunkák: Knauer-féle Weltatlas és Révai Lexikon, stb.)

Országokként a nemzetiségi elosztódás a következőképpen alakul:

ROMÁNIA NEMZETISÉGEI: 1.600.000 magyar, 750.000 német, 500.000 ukrán, 220.000 bulgár, 200.000

cigány, 180.000 török, 50.000 szerb. **Összes kisebbségek száma 3.500.000 lélek** Vallásszerinti megoszlás: 70,6 százalék görögkeleti, 7,2 görögkatolikus, 6,8 római katolikus, 5,3 protestáns, 5,8 zsidó, 1 százalék muzulmán. **Összlakosság: 19.500.000 lélek.**

MAGYARORSZÁG NEMZETISÉGEI (a volt Csehszlovákia bizonyos területeinek átcsoportosítása előtt): 478.000 német, 105.000 szlovák, 28.000 horvát, 16.000 román, 7.000 szerb. **Összesen: 643.000 kisebbségi polgár.** Vallásszerinti megoszlás: 65 százalék római kato-

likus, 27 protestáns, 3 egyéb keresztény, 5 százalék zsidó. **Összlakosság: 8.500.000 lélek.**

JUGOSZLÁVIA NEMZETISÉGEI: 2.650.000 horvát, 1.150.000 szlovén, 496.000 román (más becslések szerint csak 240.000), 470.000 albán, 350.000 német, 500.000 magyar, 150.000 szlovák. **Összesen: 5.966.000 kisebbségi sorban élő polgár.** Vallásszerinti megoszlás: 48,8 százalék óhitű szerb, 37,5 római katolikus, 17 protestáns, 11,2 muzulmán, 0,5 százalék zsidó. **Összlakosság: 14.730.000 lélek.**

BULGÁRIA NEMZETISÉGEI: 570.000 török, 110.000 cigány, 70.000 román, 50.000 tatár, 45.000 görög, 12.000 örmény. **Összesen: 857.000 nemzetiségi polgár.** Vallásszerinti megoszlás: 75 százalék görögkeleti óhitű, 12 százalék muzulmán. **Összlakosság: 6.090.215 lélek.**

A MACEDON-NÉPCSOPORT megoszlásáról nincsenek pontos kimutatási adatok. Macedónia részben jugoszláv és bulgár, részben északgörög tartomány, a Balkán-félszigeten, 34.893 négyzetkilométernyi területre becsülhető, hozzávetőlegesen 1.000.000 összlakossággal. Ebből Bulgáriában és Jugoszláviában megbízható adatok szerint 1.100.000 macedón él.

A Dunavölgye népcsoportjai

Népcsoportonként felosztva a dunai államok nemzetiségeinek táblázata az alábbi adatokat tartalmazza:

1. HORVÁTOK:	— — — — —	Jugoszláviában	— — — — —	2.650.000 lélek
		Magyarországon	— — — — —	28.000 lélek
2. MAGYAROK:	— — — — —	Romániában	— — — — —	1.600.000 lélek
		Jugoszláviában	— — — — —	500.000 lélek
3. NÉMETEK:	— — — — —	Romániában	— — — — —	750.000 lélek
		Jugoszláviában	— — — — —	550.000 lélek
		Magyarországon	— — — — —	478.000 lélek
4. SZLOVÉNEK	— — — — —	Jugoszláviában	— — — — —	1.150.000 lélek
5. MACEDÓNOK:	— — — — —	Bulgáriában és	— — — — —	
		Jugoszláviában	— — — — —	1.100.000 lélek
6. TÖRÖKÖK:	— — — — —	Bulgáriában	— — — — —	570.000 lélek
		Romániában	— — — — —	180.000 lélek
7. ROMÁNOK	— — — — —	Jugoszláviában	— — — — —	496.000 lélek
		Bulgáriában	— — — — —	70.000 lélek
		Magyarországon	— — — — —	16.000 lélek
8. UKRÁNOK	— — — — —	Romániában	— — — — —	500.000 lélek
9. ALBÁNOK:	— — — — —	Jugoszláviában	— — — — —	470.000 lélek
10. CIGÁNYOK:	— — — — —	Romániában	— — — — —	200.000 lélek
		Bulgáriában	— — — — —	110.000 lélek
11. SZLOVÁKOK:	— — — — —	Jugoszláviában	— — — — —	150.000 lélek
12. BULGÁROK:	— — — — —	Magyarországon	— — — — —	105.000 lélek
13. SZERBEK	— — — — —	Romániában	— — — — —	220.000 lélek
		Romániában	— — — — —	50.000 lélek
		Magyarországon	— — — — —	7.000 lélek
14. TATÁROK:	— — — — —	Bulgáriában	— — — — —	50.000 lélek
15. GÖRÖGÖK:	— — — — —	Bulgáriában	— — — — —	45.000 lélek
16. ÖRMÉNYEK:	— — — — —	Bulgáriában	— — — — —	12.000 lélek
		másutt	— — — — —	3.000 lélek

Amiről a számok beszélnek

Ezek a rideg kimutatás világához tartozó, mégis a való életet jelentő számsorok egymagukban is éppen eleget mondanak. Rámutatnak arra, hogy itt, a Duna völgyében miért nem lehet önálló, szélsőséges nacionalizmusról beszélni huzamosabb ideig egyetlen meglevő, vagy azóta eltűnt önálló államban sem. Magyarazattal szolgálhat a régebbi és a közelmúltban lejártszó történelmi eseményekhez és harsogva hirdetik, hogy itt valami megoldást kell találni.

Az Európában ujjáéledő nemzetiségi eszme szikrájától a gazdaságpolitikai adottságokban bőséges táplálékra talált 1848—49-es magyar forradalmi megmozdulást elsősorban és majd nem kizárólag a vele egyidőben éledő és mesterségesen ellene kiáltó egyéb nacionalizmusok felhasználásával tudta letörni Bécs. Mint ahogyan azután is, közel hét évtizeden keresztül, az ügyesen kevert nemzetiségi kérdés a néhai Monarchia testében tenyésző kórokozó volt az, amivel az egészséges népi erőket egyenként és külön-külön sikerült kordába szorítani.

Ezt megelőzően, vajon megvetette volna lábát Európa e részein a török birodalom, ha nem elszigetelten, egymástól elválasztottan harcoló kis népekkel áll szemközt? Vajon azok a néprajzi tünetek, amelyek a rokonság árnyalatát keverik el ezekben az országokban külső arculatián és belső életében egyaránt, vajon ha nem a széthuzást tápláló elemekként hatottak volna, nem bizonyulnának alkalmasnak a török áradat visszaszorítására?

Azóta pedig, hogy 1848. márciusából 1849. októberé lett, azóta is hány példa, kiálló jel mutatja mindkinek, akinek szeme van, hogy lásson és akinek füle, hogy hallja: Idegen, messzi érdekek adagolják a gyűlölködés mérget a Duna folyása mentén mindenkor és mindannyiszor, amikor az ittélő népek gyűlöletére, egymás elleni acsarkodására szákség mutatkozik.

Pedig milyen hatalmas erő összpontosul itt, ennek a hatalmas folyónak medencéjében. Micsoda hallatlan gazdasági tárház ez a vidék. Milyen kincsset jelentene, ha értékesítésben, külkereskedelmi és világgazdasági viszonylatban együttesen, közös arcvonalon állnának a dunai államok. Ha már a néprajzi vonatkozású számadatokat átvizsgáltuk, vessünk futó pillantást Románia, Magyarország, Jugoszlávia és Bulgária gazdaságpolitikai adottságaira is.

GABONANEMŰKÉSBEN a következő termelési mennyiséget képviseli a négy ország: Buza 134.940.000 métermázsra, rozs 11.726.000 métermázsra, zab 23.792.000, árpa 38.238.000, jengeri 258.598.000, burgonya 86.660.000, kender 1.280.0000, len 382.000, dohány 945.000, cukorrépa 4.194.000, gyapot 102.000, olíva-olaj 86.000 métermázsra.

ALLATÁLLOMÁNY: ló 5.074.000 darab, szarvasmarha 11.560.000, sertés 9.124.000, kecske 1.682.000, bi-

valy 448.000, juh 20.671.000, szamár és öszvér 182.000 darab.

GYAPJUTERMELES: 1.040.000 métermázsra.

BORTERMELES: 18.100.00 hektoliter.

BÁNYÁSZAT, KOHÁSZAT: Kőszén 1.059.000 tonna, barnaszén 13.297.000, pirit 17.000, só, 302.000, kőolaj 8.467.000, mangán 3000, ólomérc 62.000, bauxit 160.000, rézérc 44.000, króm 47.000, vasérc 50.000, nyersvas 140.000, acél 460.000 tonna, Arany 5719 kilogramm, ezüst 7234 kilogramm.

A nagy „csalétek“

Nagyszerű számok ezek, a gazdagság előlekei, de ugyanakkor komoly fenyegetést, állandó veszedelmet jelentenek a négy ország számára. Ez a rengeteg kincs, ez az emberi társadalom létezésének alapfeltételeit jelentő óriási anyagi tárház itt éppen a Duna mentén, csalétek. A nagy víziút természetes közlekedési lehetőséggel, a Közékelet felé vezető törekvések, amelyek a Duna folyását követik, a Fekete-tenger és az Adria partjain kihalozó nagyszerű összeköttetések — mindez azt jelenti, hogy a földi javak eme nagy tárháza magára vonja azoknak irigységét, akik hiájával vannak mindannak, amit itt meglelhetnek. Mint ahogyan magára vonja az üzérkedés szellemének figyelmét is. Vannak, akik kereskedelmi kapcsolatokkal, mindent behálózó pénzügyi összeköttetésekkel törnek a Dunavölgye felé, vannak azonban olyanok is, akik a hódítás egyszerűbb eszközeit vennék igénybe, egyszerűen azért, mert más eszközzel nem rendelkeznek.

Nem nehéz megfigyelni, hányféle „hatalmi érdek-kör“ találkozik itt, a Duna partjain, rangsúlyozza még ezt a szembetűnő körülményt, hogy egész sor másik ország szervesen bekapcsolódik a Dunavölgyének vérkeringésébe.

A gazdagság önmagában véve halott érték. A kincs értéke porszemnél is kisebb, ha felhasználatlan marad. S ha a gazdag csak maga szűcsöli vagyonának jólétét, értéktelen az emberi közösség számára. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy ha egy nép, vagy egy földterület népei dolgoz munkálkodással gazdagságot varázsolnak a mezőkre és kincseket hoznak fel a föld mélyéből, akkor sorsuk és jövőjük az elgázoltatás, a kihasználás legyen. A Duna völgye mindenki számára nyitott tárház, bőséges éléskamra, ahonnan bárki elvileg, amire szüksége van, ha megfelelő üzetséggel, saját munkája itt nélkülözött, tehát felhasználható termékeivel fizet.

Sajnos azonban mindez csak elvi elképzelés. Örök-ké kijátszott óhaj, erőszakkal elsöpört kívánság marad, amíg a Dunavölgyében éppen a nemzetiségi kérdés — ez a valamennyi dunai országot behálózó rondon kötelek — nem változik az ésszerűség és kardal megoldhatatlan kérdések gordiusi csomójává...

OTTO STRASSER, A JAKOBINUS, aki a német középkorban heresi a szocializmust

Az Aradi Közlöny számára írta: PARRAGI GYÖRGY

Az a filmszerű gyorsasággal, szinte robbanás-szerűen bekövetkezett fordulat, melyet a német Gestapo jelentése adott a müncheni bombamerénylet ügyében indult nyomozásnak, nem is annyira a Gestapo kezére került tettesnek, Georg Elsernek személyére hívta fel a világ figyelmét, mint inkább a jelentésben szereplő másik névre: Otto Strasser-re, akit a Gestapo azzal vádolt meg, hogy ő volt a merénylet szellemi szülőatyja. Azóta egy újabb jelentés még néhány merénylet tervével terhelt meg Strassernek a Gestapo által kiállított bünygyi nyilvántartó-lapját. Ha elolvassuk a Völkischer Beobachter retusáltján portréját Otto Strasserről, szinte beleludbörzik a hájunk és a XX. század legnagyobb politikai gonoszfevőjének képe rajzolódik elénk, akinek párja csak valahol az olasz renaissance aqua tofanával, gyilkokkaj dolgozó „cabinet noir“-jaiban található. Nem az újságírónak, hanem a rendőrnek, bírónak fejadata annak megajlapítása, hogy Otto Strasser csakugyan olyan elvegemült nihilista gonoszfevő-e, amilyenek a V. B. említett cikke bemutatja. Az újságíró Otto Strassernek csak azt az életét ismeri, mely a nagy nyilvánosság előtt zajlott le. Most ennek az életnek a harcai, eseményei elválaszthatatlanok a legnagyobb európai korproblémának, a nemzeti szocializmusnak történetétől, ezért Otto Strasser személyének az aktualitáson és a jelenlegi bünygy keretén túlmenő aktuálítása van és így nem végzünk érdektelen munkát, ha ismeretjük Strasser kapcsolatait, harcait és szaktitását a nemzeti szocializmussal.

Otto Strasser és a mai rezsim közötti kapcsolat a nemzeti szocializmus öskorába nyúlik vissza, amikor a hitlerizmus mustármagját elvetették egy müncheni kisköcsmőben. Az első hét párttag között volt a két Strasser-fivér: Gregor és Otto. Hitler pártigazolványa a hetes, Gregoré a kettes számot viselte. A mustármagnak a repülő szárnyakat a 2. bajor ezred propagandamestere: Adolf Hitler rendkívüli szónoki tehetsége kölcsönözze, a propaganda és ideológiai anyagot a két Strasser-fivér és Gottfried Feder szállította. Federnek köszönhető a nemzeti szocializmus azt a jelszavát, amellyel a kispolgári és falusi lakosságot hódította meg: a kamatrabzolgaság jelszavát. A Strasserek jelszava szerezte meg Hitler számára a masszívabb, a megbizhatóbb, az elszántabb és harcrakészebb tömegeket: a munkásságot. Strasserek ugyanis a német kapitalizmussal és kispolgársággal szembe forduló szocializmus felépítését sürgették, olyan szocializmust, amely felszabadítja a munkásokat, alkalmaztatja az egyoldalu kiszákmányolás alól. Ez volt az a jelszó, amellyel át tudta törni a nemzeti szocializmus a német ipari városok vörös banjiéit, amellyel sikerrel tudta megostromolni az elbürokratizálódó német szociáldemokrácia védőbástyáit, a munkásbiztosítókat, törvényhatóságokat, tartománygyűléseket s végül magát a Reichstagot.

Otto Strasser szocializmusa

A két Strasser-fivér szívet-lélekkel szocialista volt, olyan, amilyeneknek a népgyűlési beszédekben mutatkoztak a tömegek előtt. Gregor, a müncheni patikus, egész vagyonát rááldozta a mozgalomra. Elgondolása rokon volt a fasizmus nagy teoretikusának, Corrodini-nak felfelé, aki szerint a nemzet, a közösség érdekében csak a munkásság kész áldozatokat hozni, a plutokrácia erre képtelen. Epp ezért Gregor Strasser a párt anyagi eszközeit is magából a mozgalomból, a szocializmus építésére vállalkozó és ezért minden áldozatra kész tömegek filléreiből akarta előteremteni.

Fivére, Otto Strasser, egészen szélsőséges felfogást vallott, míg Gregor a szocializmust össze tudta egyeztetni a magángazdálkodás rendszerével, addig Otto totális szocializmust hirdetett, amely maradéktalanul megvalósítja a javak közös termelését és elosztását. Nem szabad azonban arra gondolni, hogy Otto Strasser marxista kollektívizmust hirdetett nemzeti alapon, mint fejté ezt évekkel később Ernst Niekisch, a német nacional-revolúciós mozgalom mult évben súlyos börtönre ítélt vezére. Egy angol szerző (Edgar Mowrer) egy nemrég megjelent könyvében nagyon találóan az angol praeraffaeliták szocializmusához hasonlítja Otto Strasser szocializmusát.

Amint a praeraffaeliták festési módjukban

igyekeztek visszatérni a régi naiv, primitív formákhoz, úgy Otto Strasser is a maga szocialista társadalmát a régi patriarchális társadalmi formákhoz és termelési rendhez való visszatérésben látta. Vagyis egy a mostani monopolkapitalista gazdasági rend előtti társadalom az ideálja, ahol a gyárak és nagyvállalatok helyett csak céhekbe tömörült kézművesek dolgoznak, mindenkinek csak annyi földje van, amennyit megművelhet, senki sem lehet a másik emeber bér-rabszolgája, a szükséges közművek az állam, a közösség tulajdonába mennek át. Tehát nincs nagytőke és nagybirto- kos, nincs plutokrácia és feudálizmus. Szöges el- lenléte ez ideológiailag a marxi bolsevizmusnak, amely a hegeli fejlődési dialektika alapján állva a mai kapitalizmus továbbfejlesztése által akarja felépíteni a szocializmust, a kapitalizmus alapján akarja tovább építeni a maga új gazdasági rend- jét, a megjövő kapitalista termelőeszközöket meg- hagyja, csak kisajátítja, míg Strasser álma: le- rombolni a kapitalizmust, a romok alját megtalálni a régi patriarchális formákat és azokra újra beren- dezkedni.

Otto Strassernek ez a patriarchális szocializ- musa alig talált volna visszhangra, ha minden naiv és primitív elképzelése eijenére nem mutatna ro- konvonalst a középkori német társadalmi berendez- kedéssel, amely a németiségnek mégis a leginkább testereszabotó társadalmi formája volt, amelyben legnagyobb kulturértékeket termelte és amely felé minden igazi német, különösen katolikus és déjné- met (és a Strasserek bajorok és katolikusok, még- pedig hívő katolikusok, egyik fivérük ma is ben- cés Bajorországban, Gregor gyermekeit kolostor- ban neveltették), a szívéből kicsorduló nosztalgia- val visszahajlik. A nemzeti szocialista-párt in- jektuális szárnyát, köztük számos Reichswehr-tisz- tet ezért vonzotta a Strasser-féle szocializmus. A munkástömegekre viszont lobogó forradalmisága, meg nem alkuvó radikalizmusa és a kapitalizmus elleni gyűlölet miatt volt igen nagy hatása Stras- sernek.

Otto Strasser megalakítja a „Fekete Front“-ot

Gregor és Otto, hogy a müncheni csoport be- folyását kivédje, áttelepülték székelyét Berlinbe és Észak-Németországba, ahol a marxizmus felgyvá- rai álltak. Szocialista jelszavával, amelyek élénk visszhangra találtak a centrum-pártot nem rég az- előtti faképnél hagyott fiatal jogászban: Joseph Göbbelsben, sorra hódította meg Berlin legvörö- sebb külvárosait a horogkereszt számára. Napila- pot is indított Berliner Arbeiterzeitung címen, amely csakhamar nagy példányszámot ért el. Ugyanakkor Otto Strasser eszméit, melyeket „Aus- bau des deutschen Sozialismus“ című nagysikerű könyvében fejtett ki, sajátosságosan összekeverve a középkori német romantikát Tolstoj és Dosztojev- skij humanista, keresztény szocializmusával, külö- nösen a párt ellátgárdájában, a berlini rohamosza- gosok és a szocializmus eszméit által meghódított volt Reichwehr-tisztek (Buchrucker őrnagy, Wandt hadnagy, majd a kommunistává lett Scheninger társa az ulmi Reichwehr-perben) között találak meleg fogadtatásra.

Az a nagyipari érdekeltség, amely korlátlan anyagi eszközökkel támogatta a nemzeti szocialis- ta mozgalmat, egyre növekvő aggodalommal nézte a Strasser-testvérek nagy befolyását a munkás- tömegekre és a rohamosztogosokra. Ettől kezdve a hivatalos pártvezetőség és a Strasser-testvérek gyakran jártak külön utakon addig, amíg Hitler fegyverszövetségé, a nagyiparos Hugenberggel Thüringiában, a thüringiai koalíció létesítése, amely először juttatott Frick jelenlegi birodalmi belügyminiszter személyében a weimari Németor- szágból ezt a Németországot megtagadó nemzeti szocialistát aktív minisztertséghez, végleg kenyér- törésre nem vitte az ellentéteket a párt vezetősége és Otto Strasser között. Hitler, Strasser és Auman, a sajtósövetség jelenlegi elnöke, az Elser kiadó- vállalat vezetője között, aki akkor a párt pénzügy- minisztere volt, drámai vitára került a sor, amely- nek eredményeképp Otto Strassert kizárták a párt- ból. Hitler szalonbolseviztának nevezte akkor Strassert. Ez megalakította a Schwartze Front-ot, amely ettől kezdve a kommunistáknál is elkesere- degtőbb ellensége lett a Hitler vezetése alatt álló

nemzeti szocializmusnak.

Gregor Strasser fivérének kiválása után még hosszabb ideig bennmaradt a pártban. Berlini te- vékenységének lefekezésére azonban már 1927-ben megindították az Angriff című lapot, Göbbels pedig ellenlábásával vált Gregor Strassernek a munkás- tömegek előtt is, 1932. novemberében Strasser le- mondott a pártban viselt tisztségeiről és mandá- tumáról is. Nemsokára ezután Pápen, az akkori kancellár megbukott és Hindenburg a minden par- lamenti támasz nélküli Schleicher tábornokot ne- vezte ki kancellárrá. Schleichernek akkoriban me- resz tervei voltak, mert egy szociális császárság hejyreállításának gondolatával foglalkozott, mint amely egyedül képes megakadályozni a nemzeti szocializmus gyeptürendszerű terjedését. Ehhez a gondolatához megnyerte Gregor Strassert, sőt a szociáldemokratákhoz közel álló általános szaka- szervezetek elnökét is, akiket be akart venni kor- mányába. Gregor Strassernak szánta az alkancellá- ráságot és a porosz miniszterelnökséget. Mint Otto Strasser annakidején megírta, a Schleicherrel folytatott tárgyalásokba belevonták titokban Röhm kapitányt is, a rohamosztogosok akkori vezérét. A Schleicher-féle koncepció, mint az események bebi- zonyították, halva született gondolat volt. Schlei- chert voltaképpen Pápen bukatta meg, aki az ál- tala reprezentált Herren Club nevében Schleicher háta mögött kiegyezett Hitlerrel. Schleicher így minden parlamenti támogatás nélkül maradt. Mi- vel hiába kért Hindenburgtól házfelosztási felha- talmazást, 1933. január 28-án lemondott kancellá- ráságáról. Hindenburg január 30-án kitűrt ne- vezte ki kancellárrá.

Ezzel megpecsételődött a Strasser-fivérek sor- sa. Otto Strasser csakhamar emigrációba kénysze- rült és először Prágában vert tanyát, ahol Deutsche Revolution című lapot adott ki és titkos rád- jóadóállomást létesített. Azóta szakadatlanul folytatja a harcot külföldről a hitlerizmus ellen, Fivérét, Gregor Strassert 1933. június 30-án meg- gyilkolták. Schleicher tábornokot és Röhm kapi- tányt pedig az 1934. évi Röhm-puccs idején vé- gezték ki.

Csak a

**GRAND
HOTEL**

LAFAYETTE-ben

lakjon Bucurestiben

Központi fekvés. Komfort. Olcsó. Otthonos.

CALEA VICTORIEI No. 11 - Telefon 3-3410

VIZCSÖPP A TENGERBEN

IRTA:

Móricz

Addig ment, addig ment amig az a jóleső érzése nem volt, hogy most aztán abszolúte nem tud tájékozódni ebben az idegen városban. A pályaudvar irányát is elvesztette.

— Na most az emberek közt vagyok, — mondotta magában s kissé fölmosolyodott. — Elveszttem... Senkit sem ismerek. Még a nefejüket sem tudom. Isten áldjon. Mult. Egy csepp a tengerben. Visz a Duna. Lássuk, lássuk, hogy

hát a vizcsöpp az Óceánba.

Az ucca végén, sárga lámpák éjjeli fényében néhány fiatal fiú állt sportruhában. Fehér dressz, fehér nadrágocska, versenycipő, hatalmas tüdők, izmos, barna, szőrös lábak és karok. Treniroztak a holnapi versenyre s oly komolyan vették, suttogva, összebujva beszéltek s nézték a „stopp-órát” s a város egyetlen vízszintes uccáján, ahol száz métert síkban tudnak találni — mert különben az egész város imbolygó terepen épült. — Komolyan, elszántan, szinte összeesküvészerűen dolgoztak. Szép volt, ahogy egy-egy gyönyörű fiatal test repülve és idomosan beleveszett az éjszakai világításba s szinte feloszlott, foszforeszkált, repülő holdfény.

Hirtelen tovább ment. Semmi sem újság, semmi sem idegen, ezt jól ismeri. Két perc alatt tájékozathatja magát.

Egy szűk téren, sőt nem is tér, ucca kissé szételebb darádvá — nagy tömeg ember álldogál siri csöndben.

Ez igen... itt bele lehet veszni...

Közéjük állt.

Trombitások s hangászok pengették, nyekkedték hangszereiket. Térzenét várt a nép. Már fel volt állítva az ideiglenes pódium s minden muzsikusa a helyén ült. A közönség türelmesen s oly hallgatagon állt, mintha álomberek volnának.

Térzene. A Szt. Márk-tér szebb. Husvét volt, gyönyörű este, fényes világítás, mesébe való, gazdag és csillogó illusztráció. A pompázatos templom, a félelmesen különös Campanile s a Procuratiák komor nyugalma... És az a tömeg, a világs minden részéből összeverődött gazdagok hullámzó tömege, tízezer milliomos a világ legszebb fogadótermében... Az egy pillanatra hangulatot adott.

De itt? Elfanyarodott a szíve. A vastag kis karmester, ferencjózsefkabátban izgett-mozgott, kurtán, szemüvegesen s a véres sörzött képű polgárok a rézhangszereknél.

Odapillantott egy pulpitusra. Wagner: „Tannhauser.”

Olvan ijedtség fogta el, hogy gondolkozás nélkül elszaladt.

Már egész sötétek lettek az uccák és szűkek és kezdtek idegenné és félőssé lenni.

Egy helyen hatalmas jódlizás hallatszott. Öblös fiatal, éretlen bariton öblögette vékonyan és vastagon. Megállt. Ez jó volt. Valami ősi, kedves és mély. Megkereste a korcsmát és benyitott.

Ez is jó volt. Alacsony és füstös, barna hely. Barna, surolt asztalok, amily sűrűn csak lehet s két lépcsőfokot lefelé kellett menni; faoszlopok tartották a mennyezetet, faragott négyzetes komoly fák s jobbra a belső asztalnál ült két diák, vagy mesterlegény, olaszosan fölkefélt, roppant hajú fiatalok s egy lány; ezek daloltak.

Leült az aító mellett a sarokba s alázattal

olvadt bele a millióba. A mestergerendán góth betűkkel hosszú verssorok: „Wo der Gastwirt selber sauft, wird sicher kein Getrank gekauft.”

Jó soká ült és senki se törődött vele. Nézte a dalolókat. Nagyon vidámak voltak, kevés ital mellett túlfutott melegen. Három négy fiú kacagott együtt egy túlfiatall leánnyal, aki közöttük ült. A kislány, ha rájött, úgy beszélt, mint a csicsergő madár, aztán elhallgatott és jelentéktelen lett. Kis kerekarcu barna lány, masnival.

Most bejött egy magas lány s neki megállott a szívverése. Magas karcu lány, aprószemű, kicsiny orru, vékony száju. De a testében, a mozdulataiban valami királynői. Szép?... Nem szép. Vékony bőru, picit szeplős. Kegyetlen. Valami ősi gonoszság benne. Hogy mit akar? Sört, Vacsorát. Percentett s ment.

S ő utánanézett fájoan, olyan roppant fájdalommal, hogy azt hitte megszakad a szíve.

A lány észre sem vette, figyelemre sem egy pillantásra nem illette, ment e félhomályos korcs

— Mit ajándékozzak neki?

— Uram, igen egyszerű:

1 MILLIÓ

Térjen be bármelyik sorsjegyrudába és vásároljon Állami Sorsjáték sorsjegyet.

Napiaink legértékesebb ajándéka lesz: a remény

AZ ÁLLAMI SORSJÁTÉK

HUZÁSA

JANUÁR 15. ÉS 18. ÁN

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

ELŐSZÖR
ROMANIABAN EGY
10 MILLIÓS
NYEREMÉNY

mában, a surolt asztalok között, egyenesen s még is könnyelműen, szeme a vig asztalon járt, odahecselődött a fiukhoz, kezében valami papír volt összegyűrte s belevágta az egyik legény kacagó arcába.

Oly furcsa volt ez a mozdulat. Oly öntudatos. Olyan mindenben túlévő. Aki mindent tud, próbált, megunt. Akinek már minden mindegy, de élni akar, mit neki, nevet! S mennyire nem áll jól a nevetés, mint egy fegyver úgy használja. S hogy lép. Milyen egyenes és mégis lompos. Sirokon táncol. De táncol.

— Miért van maga itt? — mondta neki. — Ki van itt s a világon, raitam kívül, aki magát szereti?... S ki volt?... Soha, senki... Lehet az, hogy maga itt él és ilyen vad és kegyetlen... Hm... elrontott élet... Most már nem lehet segíteni?... Ki az oka?...

A lány hozta az ételt. Elébe vetette. Volt a mozdulataiban valami példátlan könnyűség és közöny.

— Was sogen Sie? — Kérdezte az utast. — az ezt mondta:

— Was? dass: fene egye meg az egész világot... tengerestől, vizcsöppestől.

S lemondóan s bánatosan nézett a lányra.

MÓRICZ ZSIGMOND

HÖRNIG FRIGYES

harang és fémöntőde Arad, Str. Gh. Barițiu 10-12.

ALAPITTATOTT: 1840.

A legújabb haiszinesítés, modern frizura, festés és dauer **EIPERT**-salonjában készül, Str. V. Goldis 6. — TELEFON: 21-41.

Ahogy a háboru

gigászi gazdasági gépezete működik

Valóban csak pénz, pénz és pénz kell-e a háboruhoz? — Napoleon konzervatív hadigazdálkodásától a legújabb háboru gazdasági megszervezéséig

Ennek a háborunak, mint általában minden háborunak, két oldala van. Az egyik a látható oldal: a szemünk előtt lefolyó, sokszor megrendítően tragikus események sorozata, a másik pedig a láthatatlan oldal: az, ami az arcvonalak, Siegfried és Maginot vonalak mögött, túl az ágyukon, repülőgépeken és aknamezőkön, haditerveken és hadieseményeken is túl a gyárakban, az üzemekben, a bankokban és az irodákban, a minisztériumokban történik. A látható oldalról, a haditényekről a száraz, néhány szavas vagy az izgalmas hadijelentések számolnak be, a másik oldalról azonban csak keveset tudunk, pedig világtekintélyeknek elismert szakértők szerint a háboru legalább olyan mértékben dől el a gazdasági, mint a harcéri arcvonal eseményein.

Erről az arcvonaltól keveset tudunk, pedig már néhai Montecuccoli is megmondta, hogy a háboruhoz az a bizonyos három dolog: a pénz, pénz és pénz kell. Azok, akik ma háborut vezetnek, tudatában vannak annak, hogy a háboruhoz viszont nem csak pénz, hanem anyag, élelmiszer és egyéb áru is kell, ugyanakkor pedig meg kell akadályozni az ellenséget abban, hogy a háboru folytatásához nélkülözhetetlen árukhoz és anyagokhoz hozzájusson. Mindezeknek a kérdéseknek megoldására alakult ki a háborus gazdálkodás, amely országoként változik, de, amely minden országban mégis egy és ugyanazt a célt követi: az ország egész gazdasági életét a háboru szolgálatába állítani.

Háborus gazdálkodás még a háboru kitörése előtt

Maga a háborus gazdálkodás tulajdonképpen még a háboru kitörése előtt megkezdődött. Louis Marlio, az ismert francia közgazdász egyik legutóbbi tanulmányában rávilágított arra, hogy a háboru nagyhatalom: Németország, az Egyesült Államok, Franciaország, Nagybritánia, Olaszország és Japán fegyverkezési kiadásai, amelyek a világháboru kitörése előtt a költségvetések 25—35 százalékát tették ki és 1929-ben átlagban 20 százalékra csökkentek, a jelenlegi háboru kitörése előtt 45—50 százalékra emelkedtek. Ha a nemzeti jövedelmeket vesszük alapul és azokhoz arányítjuk a fegyverkezési kiadásokat, kitűnik, hogy ezek a kiadások a világháboru előtt a nemzeti jövedelmek legfeljebb öt százalékát tették ki, a jelenlegi háboru kitörése előtt pedig már elérték a 20 százalékot is. A hadfelszerelési kiadások ezekben az államokban 1929-től 1939-ig meghatszorosodtak.

A háborus gazdálkodás tehát még a háboru kitörése előtt megkezdődött. A tulajdonképpeni háborus gazdálkodásra azonban a hadviselő államokban csak most kerül sor.

Az első és legégetőbb kérdés: miből lehet fedezni a háborus kiadásokat? Itt két megoldás ki-

nálkodik. Az egyik az adók emelése, a másik államkölcsönök kibocsátása. Mindkettőnek megvan a maga hátránya és a maga előnye. Georg Bernhard annak a nézetének ad kifejezést, hogy amilyen mértékben az állam a háborus kiadások érdekében az adókat emeli, olyan mértékben csökken a normális fogyasztás, sőt felemésztődnek a megtakarított összegek is.

A világháboru kitörése előtt Bloch orosz államtanácsos könyvet adott ki II. Miklós cár támogatásával és ebben annak a nézetének adott kifejezést, hogy a jövőben nem lehet háborút viselni, mert a háboru olyan óriási kiadásokat követel, amelyek elviselése bármely nép számára lehetetlenül nehéz képez. Bloch elméletét látszólag éppen az 1914-es események cáfojták meg. A népek négyéves háborút küzdöttek végig, annak eljénre, hogy ez fantasztikus kiadásokat követelt meg.

Mint említettem, úgy az adóemelés, mint az

államkölcsönök útján való háborus gazdálkodás rendszerének meg vannak a maga hátrányai. Napoleon például a háboru kiadásainak fedezéséhez szükséges pénzt kizárólag az adókból és a legyőzött ellenfelekre kivetett hadisarcokból teremtette elő. Híteiről, kölcsönökről hallani sem akart és egyes történelmírók szerint bukásának egyik oka éppen abban keresendő, hogy nem folyamodott hitelekhez olyan időben, amikor legfőbb ellenfeje, Anglia kellőképpen ki tudta használni a hitelek előnyeit. Az angol háborus kiadások legjelentősebb részét ugyanis államkölcsönökből fedezték és 1815-ben Anglia háborus adóssága 900 millió fontot tett ki, vagyis oly nagy összeget, amilyen adóssággal addig az időpontig egyetlen állam sem rendelkezett.

Napoleon álláspontját igazolja azonban bizonyos mértékben az a körülmény, hogy a világháboru idején Franciaország pénzügyi nehézségeit éppen az okozta, hogy túlnagy mértékben vetették igénybe hiteleket és csak kisarányu adóemeléseket hajtottak végre. Franciaország világháborus kiadásai 210 milliárd francia frankra emelkedtek és ebből az óriási összegből mindössze 32 milliárdot fedezett a rendes költségvetés, míg 175 milliárd frankot kölcsönökből teremtetek elő.

Németországban viszont fordított volt a helyzet. Ott elsősorban adóemelésekhez folyamodtak és tartózkodtak a kölcsönöktől.

A kölcsönök jelentősége a háboruban

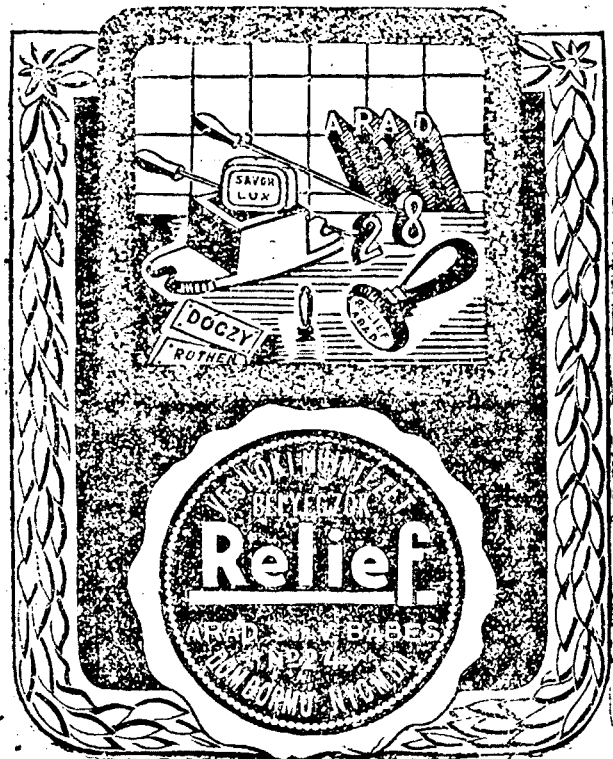
A most folyó háboruban az összes hadviselő államokban történtek már adóemelések. Németországban a 2400 márkán felüli jövedelmek esetében a jövedelmi adót 50 százalékkal emelték, a dohányra és sörre kivetett adót 20, a szeszadót 35 százalékkal szaporították. Az új adóktól a költségvetési jövedelmek 6 százalékos emelkedését várják. Szeptember 4-ikén adta ki a német kormány azt a rendelkezését, amelynek értelmében a fizetéseket bizonyos mértékben leszállítják és a különbözetest az állam javára fizelik be. Hir szerint új államkölcsön kibocsátására is gondolnak, ami azt jelenti, hogy a háborus kiadások előteremtésénél Németország más politikát folytat, mint a világháboruban és a háborus pénzügyi politika terén közeledik az angol-francia álláspontához.

Anglia háborus költségvetésének jelentős része szintén a kölcsönökön alapszik. Sir John Simon kincstári kancellár a folyó költségvetési évben 107 millió fontot akar az új többletadókból előteremteni, míg 940 millió fontot kölcsönökből remél behozni. A jövő költségvetési évben a többletadókból 226 millió fontra számít és az a terve, hogy az állam több, mint egymilliárd fontos kölcsönt vegyen fel.

Rendkívül érdekes javaslatot terjesztett elő a közelmúltban az állam háborus jövedelmeinek fokozásával kapcsolatban J. M. Keynes, a világhírű

angol közgazdász. Keynesnek az a véleménye, hogy a háboru alatt Angliában a munkabérek föltétlenül emelkedni fognak, elsősorban a munkáshiány következtében. Számítása szerint az alkalmazottak vásárló ereje ennek következtében 500 millió fonttal növekszik. Ennek az összegnek jelentős részét az alkalmazottak fogyasztási cikkekre költik majd el, aminek viszont az lesz a következménye, hogy a növekvő kereslet miatt a fogyasztási cikkek ára emelkedik. Az angol kormány legfőbb törekvése pedig az kell legyen, hogy a fogyasztási cikkek ára lehetőleg a háboru előtti szinten maradjon. Ennek a kérdésnek megoldása érdekében terjesztte elő tervét, amelynek lényege a kényszertakarékosság. Tervezte szerint az alkalmazotti fizetések egy bizonyos hányadát át kell adni az államnak részben egyenesadó, részben pedig kényszertakarékosság formájában. Az alkalmazottnál tehát egyelőre megállapított minimum marad meg. A kényszertakarékosságként szereplő összeget az állami letéti pénztár az alkalmazotti javára írja. Ezek az összegek a háboru végéig zárolva maradnak és a letéti pénztár két és fél százalék kamatot fizet utánuk. Kivételes szükségletek esetén azonban az alkalmazotti felhasználhatja ezeket az összegeket.

A háborus gazdálkodás gyakorlati keresztülvétele érdekében a hadviselő felek külön miniszte-

„MAJESTIC“ Samuel Motzen, Oradea

Finombörgyár
Különlegességek

Chevreaux
Velourcalf
Huntingcalf
Ovvelour és
Newbookcalf

riumokat, külön szervezeteket létesítettek.

A világháború idején Franciaországban csak 1917-ben keserű tapasztalatok után ismerték fel ennek a szervezetnek szükségességét. Ekkor alakult meg az a bizottság, amely a háború gazdasági részének felelősségét vállalta magára. A jelenlegi háború gazdasági megszervezését Franciaországban is annak kitérése előtt kezdték meg. Az elmúlt évben jelent meg az erről szóló törvény, amely új miniszteriumot létesített és egyetlen miniszter hatáskörébe osztotta a gyártás és az ipari cikkek elosztásának biztosítását, a szállítási kérdések megoldását, valamint a munkaerőkről való gondoskodást. A nemzetgazdaság kormánybiztosa gondoskodik a hadfelszerelési cikkek gyártásáról, ellenőrzi az árakat, a statisztikai hivatal munkáját, részt vesz a kormány gazdasági bizottságának ülésein, megszabja az újonnan kötendő kereskedelmi szerződések irányvonait. Ugyancsak a háború gazdasági megszervezésének tökéletesebb keresztülviteléhez tartozik a munició, valamint blokádmíniszterium létesítése is.

Angliában tudvalevőleg szintén működik blokádmíniszterium és külön miniszterium gondoskodik az ellátás megszervezéséről. Ezt a célt szolgálja a közelmuftban létrejött angol-francia gazdasági együttműködésről szóló egyezmény is.

Alfajában a háborús gazdálkodás lényege abban keresendő, hogy a gyár nem azt gyárt, amit akar, hanem amire az államnak szüksége van, a fogyasztó pedig ugyancsak nem azt fogyaszt, amit akar, hanem azt, amit az állam rendelkezésére bocsát, illetve bocsáthat.

Németországban az ipari üzemek már a béke idején a háborús gazdálkodás elveinek megfelelően dolgoztak, úgy, hogy a háború kitörésekor lényegében nem is volt szükség külön háborús gazdálkodás bevezetésére. Ezt a gazdálkodást a négy éves terv keretein belül Göring irányítja. Dr. Posse német államtitkár szerint a háború idején sorra leállnak majd azok az üzemek, amelyek nélkülözhető cikkeket termelnek, mert Németország egyetlen embert és egyetlen tonna nyersanyagot sem áldozhat fel melükés célokra. Ugyancsak dr. Posse szerint a fogyasztás bizonyos mértékben való csökkentése várható, egyben pedig folytatják az ócska, de még iparilag felhasználható anyagok gyűjtésének munkáját. A háborús gazdálkodáshoz tartozik az élelmiszer és ruhajegyek bevezetése is. A német élelmiszer egyik legfontosabb feladatát játja a mesterségesen előállított nyersanyagok kérdésének megoldásában. Conciato Petimatto olasz szerző szerint Németország jelenleg 4 millió tonna mesterséges benzinnel rendelkezik és egy év múlva a termelés az öt millió tonnát is eléri. A nyersanyagellátás terén Németország legnagyobb gondját ugyancsak Petimatto szerint a vas beszerzése képezi.

A háborús töke-hiányok

Ezek tehát azok a tényezők, amelyek a háborús gazdálkodást jellemzik. Van azonban a háborús gazdálkodásnak — Georg Bernhard szerint — még egy jellemzője. Még pedig az, hogy míg a békes gazdálkodásban a nyereségek tökéletesen és az újabb termelés céljait szolgálják, a háborús gazdálkodásban viszont nagy százalékban olyan cikkeket termelnek, amelyek nem szolgálnak a nemzetek töke szerves megújulására. Az, amit a háborús gazdálkodásban termelnek — elsősorban hadianyagok és hadfelszerelési cikkek — a háború során elpusztul és az így befektetett töke nem kerül vissza a gazdasági élet vérkeringésébe. A hadviselő államok gazdasági életében ennek következtében óriási "tökehiányok" keletkeznek. Ezek a tökehiányok egyaránt nagyok győzőknél és legyőzötteknél. A háború után ezeket a hiányokat nem tudták pótolni és ennek következménye volt az, hogy a világháború munkanélküliséggel, csődökkel, inflációval, polgárháborúkkal végződött.

Végeredményében a háború követő események mégis csak II. Miklós néhai tanácsosának, Blochnak könyvét igazolták, amelyben azt írta, hogy ma a háború olyan kiadásokat követel meg, amelyeket fedezni nem lehet.

*

Igy fest a háború gazdasági szervezete, a háború gazdasági része. Bernhard azt mondja, hogy akár hogyan is alakuljon ez a gazdasági szervezet, a végeredmény a gazdaság számára csak egy lehet: veszteség.

A tulajdonképeni veszteség, a tulajdonképeni legyőzött azonban végül is az marad, aki parányi kerékként morzsolódik a háború gigászi gépezetében, aki alól a háborús szélvész kirántja a talajt: a veszteség ő marad, akár egyik, akár a másik oldalon áll, a háborús üzem leglényegesebb és legszenvedelmesebb anyaga: az ember...

MOLNAR-TIBOR

Gondoljon gyermeke és hozzátartozójának egészségére és használja rendszeresen a kellemesen illatosított

„SENLASLO“

fertőtlenítő toalettaszappant, amely megvédi a gyakori fertőző betegségektől. Számos orvosianár szakvéleményén kívül, profesor Dr. Mihail Zolog, Dr. Konrád, a Cluj egyetemi klinikai vizsgálatuk alapján, okmányokkal igazolják, hogy a „Senlaslo“ szappan tökéletesen fertőtleníti, mindazonáltal nem ártalmas a bőrre, sőt azt puhán tartja.

Gondoljon arcbőrére és használja a jól bevált receptek szerint gyártott

„HEINRICH“-féle gyógyszappant

Csecsemők fürösztésére a „HEINRICH“-féle BABY (kövér-gyermek) szappan
Zsíros és fényes arcbőrnek a „HEINRICH“-féle BORAX-szappan
Száraz, érzékeny arcbőrnek a „HEINRICH“-féle NEUTRAL vagy LANOLIN-szappan
Szeplők és májoltok ellen a „HEINRICH“-féle EPE-szappan
Bőrviszketés, ekcéma, mitesser ellen a „HEINRICH“-féle KATRANY-szappan
Kéz- és lábizzadás ellen a „HEINRICH“-féle CHROM-szappan
Hajhullás és korpázás ellen a „HEINRICH“-féle PETROL-szappan

A magyarok keresztyénsége

Az Aradi Közlöny számára írta:

Simon Eger

aradi református lelkész

Ghibu dr. tovább folytatja támadását. Most már szélesebb harcra lép. Kétségbe vonja a magyarság keresztyénségét. Balászfalván tartott előadásában ezeket mondta: „A magyar keresztyénség sohasem volt sem szellemében, sem cselekedeteiben igazi keresztyénség. A magyarok alapjában véve mindig távol maradtak a keresztyén szellemtől. Ezt a megállapítást az a tény is igazolja, hogy később őt keresztyén egyház honosodott meg közöttük s mindeniknek vannak magyar hivei“

Ebből a megállapításból azonban mindenkélt az hiányzik, hogy mit ért Ghibu tanár ur igazi keresztyénségen? Abban ugyanis minden komolyan gondolkodó ember egyetért a tanár urral, hogy az egész világ mindaddig távol maradt az igazi keresztyénségtől. Ha az igazi keresztyénséget nem az egyes keresztyén vallások hitrendszerében keressük, hanem magában a názáreti Jézus Krisztus tanításaiban, a Krisztus cselekedeteiben pedig a mai keresztyénség tetjeiben, akkor látjuk ezt a maga megdöbbentő jelentésében.

Azt gondolom, hogy a tanár ur nem is ezzel az abszolút mértékkel akarta mérni a magyarok keresztyénségét. Ez a mérték ugyanis az egész világ és minden nép keresztyén volta fölött így szól: Megmérettél és híjjával találtattál. Inkább arról lehet szó, hogy mit tett a magyar keresztyénség a magyar nép vallásos és szellemi művelése terén, mennyire emelte a magyarság erkölcsi életét, egy szóval mennyire hatotta át a magyarság gondolkozását. Akkor pedig azt kell mondanunk, hogy nagyon szomorú és mostoha történelmi viszonyai között a magyarság a keresztyén hit és művelődés terén elismerésre méltó alkotásokat létesített. Gondoljunk a templomokra, zárdákra, az iskolák százaira, az egyetemekre, mindazokra az alkotásokra, amelyek szülőanyja a keresztyénség volt. Ha csak a babonákra gondolunk, amelyek a természeti embereket életét annyira befolyásolják, akkor is látjuk, mit tett ezen a téren a keresztyénség a magyarság szellemi életében. Különösen akkor tűnik ez ki, ha más népek mai életét nézzük. Azt semmi esetre sem hihetjük, hogy a tanár ur a babonáskodást tekinti a keresztyén hit fokmérőjének. Különösen Erdélyben tűnik ez ki, ahol a magyar keresztyénség a vallásos türelem, a népművelés és az egyházért való áldozatkészség terén más keresztyén nemzeteket századokkal előzött meg. Az igaz, hogy a magyarok között oszlopos Simonak nem termettek, de százával és ezrével állottak elő másfél századon keresztül keresztyén férfiak és nők, akik gyertyát fogtak és vért hullattak a pogány törökkel vívott harcokban a keresztyén hitért. Nem hihető, hogy látszólag vagy belső meggyőződés nélkül ezt a küzdelmet másfél századon keresztül folytatni lehetett volna.

Még kevésbé állhat meg a tanár urnak az az állítása, mely szerint a magyar nép azért sem tekinthető keresztyén szelleműnek, mert őt egyházra

szakadt. Itt két történelmi tényről kell cáfolatként fel-említenünk. A legkeresztyényibbnak mondott francia nép elindult az egyházakra szakadás útján, ami alapjában és hatásában nagy szellemi meggazdagodás és ebben egy világtörténelmi jelentőségű vérontás, a Szent Bertalan éj és a gyászos emlékü inkvizíció akadályozta meg. Évszázadokig tartó világháborúkban védelmezték vajdai keresztyén szellemű nemzetek az egyházakra szakadás jogosultságát. Az ő keresztyének hajálmegvető hitűsége szólal meg a gályarabságra hurcolt magyar református lelkészek énekében: Ha ez fogságban meg kell is mind halnunk, de néma bálványnak mi fejet nem hajtunk.

Azután ott vannak az angol vándorutak, akik keresztyén hitükért az önkéntes számkivezést választották és szigorú erkölcsi fejlődésüket és mely keresztyénségüket az Egyesült-Államok lelki fundamentumává tették és ahol a világon nincs annyi keresztyén egyház, mint éppen az elismerten keresztyén szellemű Amerikában. Minden keresztyén egyháznak meg van a maga jogosultsága, ha és amennyiben a Krisztus szellemét követi. Nézetünk szerint minden keresztyén egyház alkalmas az üdvösség munkálására és minden keresztyén egyház, amelyben Krisztus igéjét helyesen hirdetik, a keresztyénség szellemének öröke. És itt érkezünk el a tanár ur kijelentésének időszínterére és kutmérgező hatásának jelentőségéhez.

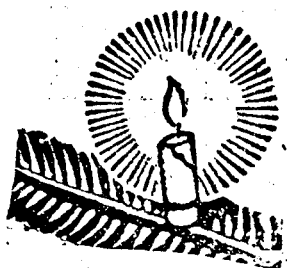
A keresztyénség, mint hitrendszer és világszemlélet minden egyházi alakulatában szemben áll a hitetlenség és a modern pogányság pusztító törekvéseivel. A keleti keresztyénség egységes és mélyen vallásos ága már lehanyatlott ebben a küzdelemben. A nyugati keresztyénség szintén egységes és keresztyén szellemű csoportját csak külső segítség mentette meg a vörös pokoltól. A nyugati keresztyénség másik ága, amely teológiai tudomány fáklyahordozója volt, ma erőszak alatt nyög, vagy némán tűr. Ma a keresztyénség van végső veszedelemben és így minden kicsinyes vagy részletkérdés felett van az az egyetemes és közös érdek: mentjük meg a keresztyénséget, védjük meg azokat az értékeket, amiket a keresztyénség jelent: a hitet, az emberszeretetet, a szabadviszályt, az emberi élet értékét, a törvények tiszteltét.

Férfigyengeség

kezelendő az „OKASA“ külföldi hormonos készítménnyel, dr. Lahusen utasítása szerint.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Kis doboz 350.— leírt nagy doboz 650.— leírt szállít vidékre. utánvétel ellenében dr. Guci gyógyszerár, Bucuresti, Calea Victoriei Nr. 33 (Frascati-palota). Kivánságra gazdagon illusztrált felvilágosító brosurát küld díjmentesen, zárt borítékban, minden felírt személynek „NIFAR“ S. A. R. Serviciul Stiintific AD Bucuresti, Str. Mama Rosetti 47.

ASSZONYOK ROVATA

Gárpincék divathemutatói

A háboru jegyében készülnek Páris legújabb modelljei

Az Aradi Közlöny számára írta: GUTHY BOSKE

„Inter arma silent Musae” — a háboru ban hallgatnak a muzsák — de bezzeg nem hallgatnak a divatkreatorok. Az asszonyok érdeklődését a divat iránt nem tudja elfojtani a fegyverropogás sem. Amikor a háboru Franciaországban kitört, a divat iránt érdeklődő asszonyok az egész világról nagy érdeklődéssel fordultak Páris, a divat Mekkája felé. Vajon mi lesz most a párisi divattal, mi lesz a párisi divatkreatorokkal?

Párisban a háboru kitörésének első néhány napján bezárták a divatszalonok is. Fantasztikus arányú anyagvesztéseik voltak. Az első téli kollekciókat ugyanis külföldi vevőknek tudták bemutatni, mert épp aznap, amidőn az utolsó európai vevő is elhagyta Páris, kitört a háboru: a párisi divatdámák vidékre menekültek és senkinek sem jutott eszébe, hogy toalettekkel törődjen. De a privát vevők elvesztésénél is sokkal nagyobb veszteséget jelentett, hogy az Európába szállított ruhák elkallódtak, a

Modern arcápolás, hajszálak, szemölcsök végleges eltávolítása. **FELTER KÖZMETIKA,** ESTI KIKÉSZÍTÉSI STR. EMINESCU 10.

szállítási terminusoknak a divatházak nem tudtak eleget tenni és így természetesen a már elkészített és feladott ruhákért sem kaptak pénzt. A divatszalonok egymás után mind becsuktak. Kivéve azokat a házakat, amelyeknek csak női vezetőik voltak. Molyneux — egyik legnagyobb párisi divatház tulajdonosa — bevonult katonának, Lelong, a Patou-ház vezetője, Creed és Piguet szintén katonák. Nyitva maradt a Chanel-ház, Lanvin és Schiaparelli. Sokan a divatházak közül elvitték kollekciójukat a Riviérára és ott mutatták be, az odamenekült francia divathölgyeknek.

A szakma azonban válság előtt állott. Huszonötezer divatiparos vesztette el a kenyerét. Tenni kellett valamit, ha nem akarták, hogy Páris divathegemoniája elpusztuljon és átadja a veze-

tést Amerikának. A párisi divatiparosok szövetsége a kormányhoz fordult segítségért. Kérte a divatiparra rótt terhek elengedését és segítséget ahhoz, hogy a divatszalonok az előrelátható nagy veszteségek ellenére is megnyithassák szalonjait, részben hazafiasságból, hogy az ipart megmentse, részben, hogy a sok-sok ezer varrólánynak és a divathoz csatlakozó egyéb iparágak munkásainak kenyeret tudjanak adni. A segítséget természetesen megszavazták és ma Páris minden divatháza újra nyitva van. Mme. Schiaparelli kijelentette, hogy addig, míg csak ellenséges bomba nem fenyegeti műhelyét, a helyén marad, csak ha közvetlen a veszély, megy Biarritzba és ott nyitja meg a szalonját. A Place-Vendomi palotáját pedig kórház céljaira engedte át. Chanel és Lanvin asszony uniformisokat tervez-

Szörmebundák

legújabb divat szerint

I. Nagy szücsmesternél, str. Alexandri 3. Szörmeárukban nagy választék!

nek. Érdekes ugyanis, hogy míg Londonban az asszonyok zöme valamilyen hazafias szolgálat ürügye alatt uniformist visel, addig Párisban egyáltalán nem látni uniformisba öltözött nőt. A háboru túlságosan hirtelen érte a franciákat, ilyen luxusra mint női uniformis tervezése és készítése nem volt idő. Még ma is egyszerű angolos kosztümjében ül a párisi propaganda hivatalban Mme. Denise Bourdet, aki egyik legaktívabb munkása a francia propagandának. Most azután lassankint elkészülnek az egyszerű, minden cífraságtól mentes női uniformisok, amelyeket az arisztokrata

Bóra Margit kalap-szalonjában Str. Horia, Neuman-palota mindig finom izlésű modellek kaphatók a legjutányosabb árban!

rangu ápolónők ép úgy fognak viselni, mint a leggyorsabb származású kórházi munkásnők.

Az ujonnan megnyitott divatszalonokban megkezdődött a munka, éppen úgy mint az 1914-es világháboru első hónapjának pánika után. Érdekes hogy a világháboru is augusztusban tört ki és ugyanabban az időben voltak zárva a divatszalonok akkor, mint a mostani háboruban.

A párisi demikollekciókban idén csak nagyon

kevés modellt mutattak és ezek is olványok voltak, amelyek a körülményeknek teljes mértékben megfelelnek. Molyneux kollekcióját két részre osztotta. Egyik része a bemutatott modelleknek Amerika számára készült. A párisi divatszakra elragadtatással emlékezik meg az amerikai vevőkről, akik a háborus veszedelem dacára sem hagyták cserben Páris. A Cleopereen Amerika minden számottevő divatházának bevásárlója megérkezett a bemutatókra. Az amerikai vevők számára Molyneux érdekes fantáziagazdag estélyruhákat kreált, amelyeknek legjellemzőbb sajátosságuk, hogy mind csak bokáig érnek. A széles krinolinok teljesen eltűntek a demikollekciókból. Molyneux kollekcióját természetesen a jól viselhető, egyszerű, angolos kosztümök dominálják. Tweedből, egyszerű puha szövethől készültek ezek a kosztümök, rövid harangszabású szoknyával, testhez szabott, csipőig érő kis reverses kabáttal. A kosztümekabátok legtöbbje öt gombbal csukódik. A revers vagy szörmeből vagy bársonnyal készült; a szövetnek bársonnyal való díszítése ugyanis egyik legjellemzőbb karakterisztikuma Molyneux demikollekciójának. A kosztümökhöz blúz helyett majdnem minden esetben pullovert mutat Molyneux, puha, a kosztüm színétől elütő színű trikóból. A kabát bélése megegyezik a pullover színével és anyagával és ugyanebből az anyagból készül a sál is. A szimkombinációk egyszerűek, praktikusak. Szürke barnával, szürke bordó-

A legjobb bucaresti és párisi modell kalapokat legolcsóbb árral **Papné Schweiger Anna** Bul. Reg. Maria 17., II. udvarban. **Alakítások legolcsóbb áron készülnek!**

val, palackzöld bordóvaj és rengeteg árnyalata a kéknek.

Molyneux szerint, divatszín: a „Maginot-kék”, az „Alert-kék” és az „R. A. F. (Royal Air Force)-kék”. Az R. A. F.-kék a pilóták uniformisának színe. A Maginot-kék szürkés árnyalatú, mint a francia katonák uniformisa, az Alert-kék pedig sötétebb árnyalat. A kollekciót tulajdonképpen ezek a kék színek dominálják. Majdnem több modell készült belőlük, mint fekete színből.

A kabátok ma legtöbbje bőhátú, kényelmes, úgy hogy azokat a kosztüm fölé is lehet viselni. Egyik legsikerültebb modell: fekete teljesen ha-

Bundák, szörmek legolcsóbban **Neuländer**-nél Fischer Eliz-palota

rangszabású szövetkabát, elől végig gombolva. A gombok, a gomblyukak fekete bársonyból készültek épen úgy, mint a nagy masni, amely áll alatt a gallér nélküli kabátot díszíti. Az uniformisok vonala Molyneuxt is inspirálja. Kollekciójában van egy tűzpiros angol kabát, fém gombokkal, nagy zsebekkel. Hűséges kópiaja a katonakabátoknak. A gombok majdnem minden esetben fémgombok, akárcsak a katonazubonyvok. Érdekes újdonság a kis fáklvaformájú foszforeszkáló üveg gomb, amely részben mint ruhadísz szolgál, rész-

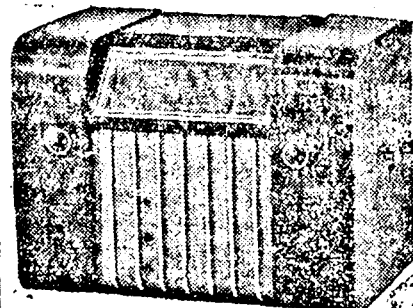
Korszakalkotó újítás a kézikötés terén!

Nem kell többé görnyedve, szemet rontva, éjjel-nappal kötni, mert az olcsó

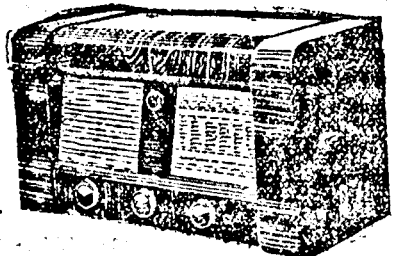
„TRICO-RECORD” kézi gyorskötő készülék új modelljével minden kötésminta kényelmesen elkészíthető, egytized idő alatt és kevesebb anyaggal.

A „TRICO-RECORD” gyorskötő hasznos beszerzés karácsonyra, mert egy család mezelhetését is képes biztosítani.

Ingyenes betanítás és bemutatás a VAJDA posztóárnyházban és minden kézimunka üzletben. Részletre is beszerezhető Mercur-könyvre. Vidékj. viszonteladók kerestetnek.

SCHAUB

GRAETZ

A rádiózás

két tündöklő csillaga!

A csúcsteljesítményű világvevők

A zöreijmentes csodáshangú mesterművek mesterműve.

Hallgassa meg minden kötelezettség nélkül!

Kedvező részletfizetéses feltételek

Állandó rádió-kiállítás!

HAMMER ZSIGMOND és FIA Bul. Regele Ferdinand 27. sz. TELEFON: 18-47.

Ben pedig praktikus háborus-ujdonság, mert este a sötétben világít.

A Molyneux kollekciójának bemutatóján szokatlanul nagy számú közönség volt jelen, főleg amerikaiak. A francia dámák közül megjelent Franciaország első asszonya, Camelin marsall felesége is.

Schiaparelli kollekciójában az aktuális ruhadarabok dominálnak, tehát szenteliünk ezeknek is pár sort, dacára, hogy nálunk hála Isten ezek a toalettek pillanatnyilag nem aktuálisak. Schiaparelli rengeteg „abri” (ovóhely) toalettet készít. Legtöbbször overalszerű derékkal egybeszabott nadrágszerű ruhák ezek, álltól a derékig zippzárral. A puha, meleg ovóhely ruhákat keppék vagy háromnegyedes kabátok egészítik ki, nagy kapucnival, amelybe éppen úgy, mint a kabátba, vagy a keppébe szörme vagy színes bársony bélés van.

Divatdámák a párisi légvédelmi pincében

Schiaparelli főleg kék színben készíti ezeket a ruhákat, színesre festett vakonddal, vagy laposra nyírott színesrefestett nyulprémekkel bélelve. A keppék úgy vannak dolgozva, hogy azok egy-két gomb kigombolásával plédé alakíthatók át. A mi elgondolásunk szerint felesleges luxus számba mennek ezek a toalettek, amelyeket ilyen tragikus körülményekkor kényszerű szükségben kell viselni. De gondoljunk azokra a luxushölgyekre, akik Páris nagy szállodáiban laknak és a légi riadók esetén kénytelenek a bárrá alakított pince-

Weinfeld Rózi kozmetika

Bul. Reg. Maria 18. (Volt Reinhart-ház) Telefon: 1094. Tanítványok alapos és szakkereskedő kiképzése

helyiségekbe leszaladni. Éjszaka, vagy hajnalban nem lenne stílusos, sem nappali, sem estélyruhát ölteni, viszont még bombaveszély esetén is dominál a hiúság ott, ahol a nemzetközi társaság ilyen nagy tömegben találkozik. A párisi Ritz-hotelben a pincehelyiséget amerikai bárrá alakították át, ahol a több órás légi riadó alatt kártyázik vagy iszik a társaság.

De térjünk vissza Schiaparellire. A korán besötétedő városban veszélyes az esernyő viselet. Tehát mind jobban aktuális az esőkabát. Schiaparelli gyönyörű kapucnis esőkabátokat készít, üvegszerűen átlátszó vízhatlan selyemből. A kabátokat élénk színű meleg shottis szövettel béleli.

Kollekciójában dominálnak a sötétszínű kosztümök: főleg feketék és tintakékek. A kosztümökkel ellentétben a bluzok élénkszínek, tarka csíkos zásu taftból, vagy jerseyből készülnek, mindig egészen magas, zárt nyakkal. Ha a kabát be van gombolva, úgy a színfoltot csak a kalapról majdnem minden esetben lecsüngő színes jersey fátyol adja. Schiaparelli délutáni ruhái nagyrésztben saját színben mintázott facone-szerű anyagból készülnek. A délutáni ruhákon gyakori az a lehatárolt kis gallér, amit a katonainfornisoknál is látni. A ruhák nagyrésztet nyakkendő díszíti, ugyan-

BOLDOG ÜNNEPEKET KIVÁN VEVOINEK Adesgo

abból az anyagból és ugyanabban a színben mint maga a ruha. Ugy a ruhákban, mint a kabátokban legszembetűnőbbek a zsebek. Óriási, gyakran bőrrel szegélyezett táskaszerű zsebeket látunk az uccai kabátokon, sőt a délutáni ruhákban is. Egyik legsikerültebb szövetroháját elől a szoknyán az öv alatt széles nagy zseb díszíti. A zsebek gyakran az övvel vannak egybeszabva és külön kapcsolhatók fel a ruhára.

Piguet, első háborus kollekciójában legsikerültebbek a délutáni ruhák. A délutáni ruhaanyagok között újdonság az ugra feltámadt gyapju-

mabélést használnak. A szürke, fekete-min-tás tweedekeket szíjszínűvel bélelik. Délutáni-ruha helyett nagyon sokan visejnek Budapesten is angolos szövetroháját.

Kiderült, hogy a leggyorsabban készített párisi divat inkább megfelel a budapesti nő életkörülményeinek, mint a régebbi ötlet, párisi modellek. Bár a téli szezon tetőpontját éri, nagyestélyi ruhát még alig-alig készítettek a pesti divatszalonokban. Itt is mindenki inkább a hosszúujjas, ugynevezett vacsorázóruha-típust kedveli. Nagy sikere van Schiaparelli átváltoztatható ruhájának, amely délutáni-

Estélyi toalettekre

valódi francia laméek, moirék, csipkék, tüllök dús választékban

MEDREA DIVATÁRUHÁZÁBAN OMESCU-PATIKA MELLETT

csipke. Négerbarna színben mutat ilyen anyagból modelt Piguet. Délutáni ruhái azonban legnagyobb részben feketék, fehér szatén gallérral, fehér gyöngy himzésű gallérral díszítve, vagy hóhé-her kaméliákkal élénkítve a kivágás körül. Gyakori a fényes szaténak matt anyagokkal való kombinálása.

Lanvin kollekciójában dominálnak a ruha hosszúsága, keppel ellátott kosztümök és a bőhátú kockás tweed sportkabátok. A kabátok Lanvinnál épp úgy, mint a többi kreatornál vagy elűtő szintű szövettel, vagy szörmével vannak bélelve. A szörmé-

ruha-hosszúsága, de az öv eltávolításával a szoknya meghosszabbítható és átalakítható estélyi toalette.

Párisban a háború a kalapdivatot is leggyorsabban rüszitette. A fantasztikus vonalú, kis, fejtetőn ülő kalapok majdnem mind eltűntek. Kényelmes, a fején biztosan új kalapok készülnek, hajszálak nélkül, majdnem mindig alacsony fejjel. A karimás-kalapok legtöbbször ovális formájú. Divatosak a turbánok és az egyszerű sapkák. Suzy vacsorázó-ruhákhoz kapucinszerű bársony kalapokat kreált.

Sok az újítás a cipődivatban is. Azok a hölgyek, akik a téli vidéken járják, szörmével bélelt cipőket vásárolnak. Ezek a cipők annyira kényelmesek, hogy sokan a párisi uccán is viselik. A legtöbb cipő legajább egy centiméteres vastagságú talppal készül a szörmebélés nyul-, vagy báranybőr.

Páris az elsötétítés ellenére még ma is vidám. A nagy és elegáns vendéglők közül a Maxim's, a Cabaret, a Tour d'Argent, a Petit Royal nyitva vannak. Tizenegy óráig a lezuhzott redőnyű helyiségek zsúfoltak. Ezekben a vendéglőkben még ma is nagyon sok jólöltözött divathölgyet látni. Érdekes, hogy a háborus divat nemcsak a toaletteket, hanem az ékszerdivatot is befolyásolta. Drága, briliáns

Higienikus, lelkiismeretes
kezelések, biztos eredmény-
nyel. Hormon pakolást,
ráncok ellen arc-torna.
Tanítványok alapos és
szakkereskedő kiképzése

vel bélelt kabátok soha sem voltak divatosabbak, mint az idén télen.

Érdekes, hogy a párisi divat, bár lokális jellegűnek tervezték, milyen hamar hódította meg a budapesti divathölgyeket. Soha a pesti szalonokban még ennyi szörmével bélelt, bőhátú, angolos

LEGSZENZÁCIÓSABB VÁLASZTÉK

VÁRJA ÖNT ASSZONYOM!

WEISZ SÁNDOR DIVATÁRUHÁZÁBAN
STR. BRATIANU 2.

TÉLIKABÁT ÉS RUHASZÖVET
ING-DEJALIN ÉS VÁSZN

MEG A RÉGI OLCSÓ ÁRAKBAN!

kabátot nem készítettek, mint amennyit az idén. A kabátok teveszorból, puha, bolyhos szövettel készülnek, majdnem mindig sötétebb színű szörmebélésű. A natúrszínű, világos drapp teveszört nyulriával, bibereffel, lyramacskaival, vagy sötét, fekete mintás oceleffel bélelik. A fekete és bordó kabátokhoz ezüstszerű mokus, lyramacska vagy pézs-

ékszereket alig látni. Hejyettük a nők inkább is szerencsemotívumokat, tejeaggatott karkötőket viselnek. Cartiernek van egy új modellje: lánc-karkötő, amelyről színes emailból kis katonák csüngenek. A francia fegyvernem minden egyes uniformis változata látható ezen a kis karkötőn. Kosztümök reverjén, kabátokon legdivatosabbak a miniatűr angol gárdista fej; a medvebőr kucsmák fekete ebenfából faragva, a katonabuz piros emailból, a sapka alatti szíja pedig apró kis briliánsokból. Nagyon divatosak a régi arany pénzekenből összeállított karkötők és láncok, a francia pénzeken kívül angol és a szövéses török pénzegységekből készítik ezeket.

Az egyszerű, természetesség utáni törekvés

Mozer István

szabósága, Str. Moise Nicoara 2.

Legújabb divatu

férfiöltönyök, télikabátok

legolesóbban készülnek

Angerer Sándor

uriszabónál
Mártaesi- és Consistorial-
uoca sarok.

Speciál-géppel varrott

pehely-paplan

egyedüli készítő

MÉDER

Strada Badea Cărtan Nr. 33.

Ugyszintén vatta-paplan- és matrackészítő

Legjobban a frizuradivatban látható. A szabályos hajépitmények teljesen eltűntek és helyüket a kesztyű, természetesen, hullámokba és hajgyűrűkbe fésült, félhosszú frizura foglalja el. A fejétőre fésült hajviselet ugyiszólván teljesen eltűnt.

Hogy ez az átmeneti háborús, egyszerű divat meddig tartja magát azt ma még senki sem tudja. A nagy tavaszi kollektciók mindenestre elkészülnek és a francia divatipar mindent el fog követni, hogy ezeket a modelleket minél több ország vásárlóink bemutathassa. Egyelőre a Franciaországba való utazás rendkívül sok nehézségbe ütközik,

Rádiókészülékek, oszillárok, villanszerelés és javítás legolcsóbban

SCHWARTZ ÁRPAD

electrotechnikusnál Arad, str. Ioan Petran 1.

amit azonban a már most folyó szabószövetségi tárgyalások igyekeznek megkönnyíteni. Egyelőre a Franciaországgal ellenséges államok divatiparosai nagyban készülnek Torinoba, ahol a december végi divatkiállításán a mostani demi-kollektció ruha- és kalapudonságait fogják bemutatni.

Idén télen ugyanis kiderült, hogy a franciaországi modelleket még az ellenséges országok divatiparosai is csak nehezen nélkülözik. Páris divathegemóniája megmaradt a háboru ellenére is.

GUTHY BÖSKE

Heti étlap

HÉTFŐ. Ebéd: Paradicsomleves, Hamelle vadásan, zsemlyegombóc, alma. Vacsora: Souka, tea, sajt.

KEDD. Ebéd: Gerstlileves, marhahus zeller-mártással, burgonya, diósztya. Vacsora: Jólárántotta, savanyupaprika, sülttök.

SZERDA. Ebéd: Sárgaborsóleves, rakott káposzta, rántott alma. Vacsora: Kakaó tejszínhabbal, vajkenyér, sajt.

CSÜTÖRTÖK. Ebéd: Bableves, sajkóskocka, narancs. Vacsora: Pirított borjúhús, burgonya.

PÉNTEK. Ebéd: Rizsleves, rántott gomba tataral, sárgarépaözelék, burgonyásogácsa melegen. Vacsora: Lágytojás, túró, vaj, retek, gyümölcs.

SZOMBAT. Ebéd: Tüdőtáskaleves, vágott borjúhús, párolt káposzta, alma. Vacsora: Felvágott, tea.

VASÁRNAP. Ebéd: Raguleves, töltött csirke, zsírban sült burgonya, rakott palacsinta. Vacsora: Paprikás burgonya kolbásszal, mignosz.

Uj férfidivat

Az Aradi Közlöny számára írta:
Sarlós Miklós

Férfidivatról általában azt állítják, hogy nem változik, amiben van is igazság. A női divattól pedig annyiban tér el, hogy ennek igenkevés önkényes követője van, míg a nők keresik sőt követelik az új formákat, színeket. Egy jól öltözött férfi lehe- tőleg nem öltözik divatosan és jogszívesebben mindig „ugyanazt” viselné. A férfiak jussák divatot keresni, vagy ebből gondot csinálni; jóllehet, szívesen veszik, sőt megkívánják a kereskedőt, hogy

Vésnök, érem és bélyegző készítő

CSÁKY

Ipari sáncák GYULA ARAD
vésése! STRADA BRATIANU 9.

A vesék tokeletes kimosásai

egy Urodonal kurával érjük el, amely biztosítja a hűgysav és a táplálkozásból eredő salakok kitakarodását, tehermentesíti a májat, fertőtleníti a vizelő utakat és ismét folyékonyá teszi a vért.

Az Urodonal állandó használata megóv a belső mérgezésektől, reumától, köszvénytől, ischiastól, börbajoktól, eihizástól és érelmeszesedéstől.

URODONAL

megmenti a vesét és hólyagot

KAPHATÓ GYÓGYSZERTÁRAKBAN ÉS DROGÉRIÁKBAN

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY MEGBIZHATÓ MÁRKA

meggyőzze őket a divatos ruhadarabok előnyösségéről. Milyen szívesen hagyják el az úgynevezett „félikabátot” (bárony gallerral) ma már csakis a kényelmes átmeneti viselik, ugyiszintén boldogan cserélték fej a keménykalapot a fekete puha „Eden” formával. A fekete ruha vagy kabát kivételével mindenhez és egész éven át ugyanezt a formát barnában viselik, mert mint szín mindenhez alkalmazkodik, mint forma pedig igen jól öltöztet.

A férfi ing télen (ill. sötét ruhához) még mindig fehér és nyersszin vezet, tavaszra pedig újból

az élénk színezés — keskeny és széles sávok a divat. Nyakkendőben szintén — majdnem kizárólag — a csikost forszírozják, egyrészt mert változatosabb, másrészt pedig fiatalosabb, fessebb mint az örökös kis miniat. Színj illetőleg a bordó és kék variáció, ez a két szín minden ruha és ing színével kellemesen hat.

A durva kötésű gumis térdharisnyán nem is próbálnak változtatni, mert ez az utóbbi evék legpraktikusabb találmánya.

Boldog karácsonyi ünnepeket

és mindennapos szórakozást hoz minden házba a

PHILIPS RADIO

KÉPVISELET ARAD ÉS A MEGYE RÉSZERE:

Philips Rádió Szalon, Rosenfeld Gézánál

(Uj Neuman-ház.) — TELEFON: 12-25.

FISCHER F. Bu! Regina Maria 19. Telefon 13-57.

Zsák
Zsineg
Kötéláru
Ponyva
Brasovi lótakarók

Kárpitos-áru
Matrac-rádl
L ó s z ó r
Tömlők
Kender

Ujévre NAPTÁRAK

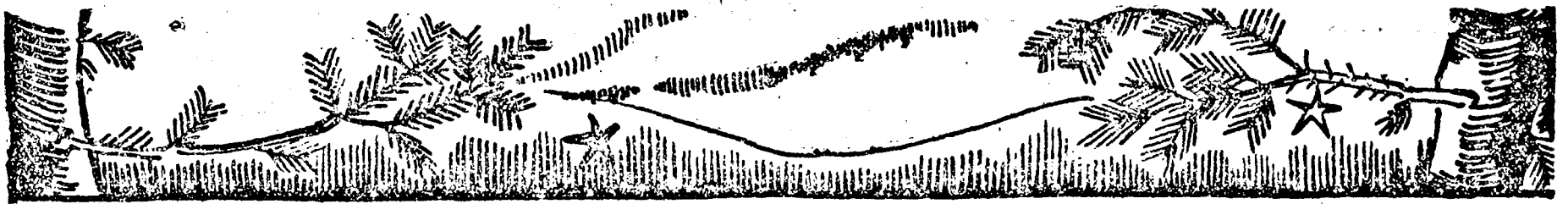
IRODABERENDEZÉSEK
PRAKTIKUS IRODASZEREK

MÉLYEN LESZALLITOTT ÁRAKON

MAX MOLNÁR & Co.

PAPIROSARUHAZA, ARAD

A SZINHÁZ FŐBEJÁRATAVAL SZEMBEN (v. BOHUS-PALOTA)

Erdélyi magyar ivók karácsonya

Magyar karácsony Bucarestben

*Az Aradi Közlönynek küldi:
Kakassy Endre*

Fekszem a prűcsen. A parányi dobkályhában már kialudt a tűz. Magamra huzom télikabátomat.

Bucuresti ezer templomában harangoznak. Vékonyhangú és vastag szavú harangok köszöntik a karácsonyestét. A gyár már déiben leállt s az udvarra lassan ünnepi csend uszlik be.

Aludni kéne, átaludni a karácsonyestét. Valami szép álom nintáján átlendülni a másnapba. Lakótársaim elutaztak már, ki Erdélybe, ki Moldovába. Unokabátyám, akinek jóvoltából az egyetem évi kezdetén e munkáslakás fedele alá jutottam, eddig talán Brassót is elhagyta... Hogy csomagoltak, hogy zajongtak? Fűtyszó, borotválkozás, nagyszabású mosakodások. Lemosták magukról a port, az olajat s elnyűtt izmaik szinte kérkedően duzzadtak ki a belső izgalomtól. Nyak kendők és seLYmes mellű ingek kerültek elő a ládák fenekéről. Hívták. „Vizsgára készülök” — mondtam. Mi jobbat mondhattam volna... Ők sem milliomosok. Nehéz munkával keresik meg azt a sovány órabért. Belevegýitsem siránkozó hangomat a készülődés lázas örömebe? Aztán mindössze három napról van szó. Ismét megtelik majd a szoba, felkölt a gyár szírenája s minden megy tovább a maga rendes útján.

Csak ez a nagy csend ne volna. Ráfekszik az ember mellére s el-elakasztja a szívet. Kihalt a gyártelep, alig két-három munkáslakásból hull ki világosság a havas udvarra.

Forgolódom. Makacsul kerülget az álom. Keresni kérdések bugyborékolnak fel bennem és erélyesen válaszolok rájuk: ha ide jöttem, hát itt kell maradnom! Igaz, nem fogadtak diszkapuval, remek dolgozatomról sem tud senki, amivel az érettségi előtt pályadíjat nyertem. Jelige: „1923”

... az év, mely most van kimúlóban. Nem jött hozzám a kormányelnök, hogyhát, „kedves öcsém, éppen megüresedett egy állantitkári állás”, ellenben én mentem el Rosenkrantz urhoz, a művészlelkű cimfestőhöz, hogy felajánljam neki iskolázatlan, de vakmerő ecsetemet. Napoleon-képet festettem kies műtermében s ezzel főújonként elláttuk magasabb művészeti igényektől nem fertőzött, külvárosi vevőkörének szükségleteit. Bucuszáskor abban maradtunk, hogy távasszal majd szól, ha a Napoleon-láz emelkedő irányzatot mutat.

Ennek már két hete. Azóta csak kószálok Bucuresti uccáin és böngészem az apróhirdetéseket. Az egyetemen pedig társtalannul ülök a pad végén és egy feltörekvő nemzedék színesen kavargó s a duzzadó életerőtől és céltudatosságtól szinte brutális életrohamban sodródok, mint messzi fa elkalódott levele, amely nem tudja még, merre ragadják a szelek.

Hová tartozom, hol is az én helyem?

Egészen besötétedett. Lámpát kellene gyújtani. Elindultak már a betlehemesek is, énekelik behalilik az uccáról... Jobb így a sötétben.

Uszni ebben a fekete, parttalan folyóban, messze, minél messzebb... De hova? Merre van a rév, ahol egy huszesztendős élet kiköthet s felépítheti reményeit, régi lobogó derűlátása virágos tanyáját. Márciusi ifjuság... a Kárpátoktól az Adriáig... A kopott télikabát alatt mesebeli korszak menetel és enyészik be a semmibe. Az asztalon tárgyilagosan világít a hideg felvágott fehér papírja. És mégis, ma karácsonyfák gyulnak ki és égig ér az a karácsonyfa, amelyet az ünnepelő magyar szívek emelnek. De alatta nincs hely számomra és nincs válasz a vissza-visszatérő kérdésre, amely liktető fájásként járja át a

A lengyel légionisták dalolva ébredtek, dalolva mosakodtak, dalolva főzték fekete-kávéjukat a dombhat mögötti tartalék-fedezékben. A mi első vonalunktól negyven lépésre ásták be magukat az oroszok az éj folyamán. Aki kidugta közülünk a fejét, halál fia volt. A kedélyes ifjú lengyelek előre kiabálták, hogy ők nem bolondok karácsony szombaján háborusdit játszani. S dalolva elvonultak a domb mögött.

Volnunk az ezredből összesen százharminc legénység, három tiszt, egy géppuska. A másikat személyzetestől tegnap tépte darabokra egy jól irányított tizenötörcs gránát. Mi százharminc egy ezred szélességének megfelelően volnunk szétosztva az első vonalban. Minden husz lépésre lapult az árokban egy ember. Háttal tartalék semmi.

Délben friss menetzászlóalj érkezett, vadonatúj csukaszürkében, puskaport még nem szagolt ujoncokkal. Lehetett százharminc ember, puska nélkül. A monarchia nem volt ilyen hosszú háborúra felkészülve. December végére az összes fegyver és ágyúfőzser-készletek kimerültek. Az ujoncokat azonnal biztatták, hogy majd elveszik a puskát a halottaktól.

Mi százharminc elől hevesen elkezdtünk lövöldözni. Ezalatt vagy kétszáz fegyvertelen halálraírt megürítette a rajvonalkat. Hadd lássa az orosz is, hogy erősítésünk érkezett. Vad puska-harc keletkezett, sokan meghaltak a fegyvertelenek közül, akik előre rohantukban jó céltárgyat mutattak.

Délután négykor a jobbszárnyon hangzott fel örült tüzelés. Ezuttal az orosz rohamozott és lekapcsolta a tőlünk jobbra álló osztrák népfőlöket. Egész ezredet. Mit volt mit tenni; a kezdődő szürkület lepe alatt „hátrább” fekvő állásokba „vonultunk”, mert az oroszok két oldalról végig

testet: hol az én helyem? Az ember lebeg az űrben, távol földtől, szülőtől és barátoktól és nincs mibe megkapaszkodnia, a szeretet horgonya céltalanul kalimpál a nagy semmisségben.

Kopognak az ajtón, benyit valaki. A hangjáról ismerem meg: Sárdi, a gépész, családos ember, a Szilágyságból való. Itt lakik hátul az udvarban. Benyit és boldog ünnepet kíván, aztán nehezen gördülő szavakkal előadja, hogy szívesen látnak, tiszteljem meg családját, hiszen egyedül vagyok. Feltápáskodom és máris ott ülök köztük. Ott van Ferenc, a sógor is. Sárdiné testvérbátyja, szép, pirosposztag parasztleány. Bankban szolgál, de már levetette az egyenruhát, és most fehér ingben és fekete lajiban ül az asztalnál a többiekkel együtt, a parányi karácsonyfa alatt, ezüstalmák, aranydiók és gyémánt zuzmók büvőkörében. Oda ültettek maguk közé az asztalhoz s amint csöndes jókívánsággal, egymás szemébe nézve összekoccintottuk poharunkat, valami kimondhatatlan megnyvugvas költözött a szívembe. Úrv éreztem, egész életemre megtalálom a helyemet

HÁBORUS KARÁCSONY

*Az Aradi Közlöny számára küldi:
Pleschinski Imre*

... tudták löni egész rajvonalkat, visszalopózkodás közben ismeretlen helyről egy-egy remekül céjzött lövést küldött utánunk ismeretlen mestertörzshöz. Az első géppuskás irányzómat találta hasba. Hang nélkül összerogyott. A másik egyetlen alantast tisztemet, Lázár zászlóst érte, mértani pontossággal a homloká közepén.

Beástuk magunkat egy dombélen és elkezdttünk imádkozni. Tőlünk jobbra és balra kilométerekre üres frontszakaszok. Ha erre az orosz rajjön, egyenként fogdos ki minket az árokból.

Az ezredtörzs ismeretlen helyre ért a front mögött. Előre üzentek, hogy az állást további parancsig mindenáron tartani kell.

Ottthon most karácsony este van. Kigyúinak a gyertyák a lefüggönyözött ablakok mögött. Jön a Jézuska a jó gyermekeknek.

Köröskörül metszően tiszta éjszaka volt. A csillagok éles rajza szikrázott a szürke égen. Félünkben időnként sűrű lövöldözéseket rendeztünk. Vegye tudomásul az orosz, hogy még itt vagyunk és sokan vagyunk. Közben egész éjszaka tört a nyavalya. Konzerv-marhahúst majszoljunk. Mozgókonyháknak, meleg ételnek se hire, se hamva. A hideg fagyú ize most is a nyelvemre toiakodik ahogy visszaemlékszem rá.

Éjfélkor az orosz árokból karének hangjai szűrődtek hozzánk. Szébbnél-szebb karácsonyi énekek, négy és öt szólamra. Könnyű nekik.

Éjjel kettőkor parancs jött, hogy zaj nélkül ürítsük ki az állást és vonuljunk hátra X. faluba az ezredtörzshöz. Az ezred két hét pihenőt kapott, hogy rendbeszedje magát.

Hajnali hatkor hóféherre meszelt lengyel házacska-hoz érkezttünk. Tisztára ki volt söpörve belül is az ünnep tisztelőjére. Barátságos gazda forró teát főzetett, tiszta forrásvízből, tiszta edényben. Még kockacukrot is kaparásztott elő a nyájas háziasszony valahonnan. Az egyik tisztára mosott abjokban, virágcserepben fenyőág, négy száloncukorral és papírlánccal. Az ablakokon át most tört be az első reggeli napsugár.

A gazda mosoiyogva elem toltá a párolgó teát és mondott valamit lengyelül.

A tolmács lefordította:

— „Jézus megszületett!”

Megszorítottam a kezét, belenéztem a szemébe. Magyarul válaszoltam:

— Igaz, pan gazda, Jézus megszületett...

Estélyi ruhákat

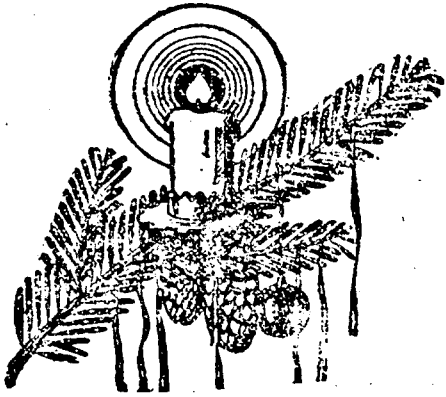
legszebben fest, tisztit

KNAPP modernül berendezett vállalata

Üzlet: Str. Bratianu 2-4 (Minorita-palota)

Üzem: Strada Episcopul Radu 10. szám.

ESETEIM MÓRICZ ZSIGÁVAL ÉS KUN BÉLÁVAL

A „Aradi Közlöny” 1939. évi kiadása

Kós Károly

Móricz Zsigmond ebben az esztendőben töltötte be hatvanadik esztendejét. S bizonyára úgy érezte, hogy most meg kell állania emberi életútján, hogy visszajelenthesse múltjában mai szemével és mai értelmével. A meghiggadt ember elfogult, lánsgával napvan esztendő távlatából megcsinálta gyermekkorának számadásait. A Tartozik és Követel rovatok lapjait kitöltötte a megfelelő számokkal, ahogy kell. És érzem, bizonyosan tudom, hogy a számok pontosak, a tételekből semmi ki nem maradt és becsempészett hazug tétel sincsen. Az „Életem regénye” az ő számára bizonyára kötelező életszámadás volt, de az én számomra gyönyörűség magyar mese és három hosszú őszi estén által Móricz Zsigával való találkozásom soha el nem múló emléke.

Eppen harminc esztendeje, hogy megismerkedtem vele. Amiről persze ő akkor nem tudott. Mert az úgy történt, hogy valami újságban olvastam, hogy megjelent egy Móricz Zsigmond nevű újságírónak „Hét krajcár” című novella köteté és a megjelenéssel kapcsolatban a cikkíró elmondotta, hogy ez a Móricz Zsigmond a felső-Tisza mellől, Szatmárból származott fel Pestre. Valami névjelen, kicsi faluból és kálvinista paraszti szülőktől.

Én akkor mérnöki diplomával a zsebemben Pesten próbálkoztam; erdélyi kispolgári családból való létemre rokonfalunál és nagyon nagyon árván. Nem tudom, ma hogyan van, de akkor kegyetlenül egyedül volt Pesten az, aki vidéki, sőt messzi vidéki léfere Pesten próbálta megvetni a lábát. Minél messzibbről és minél keletebből került, annál gyengébben voltak kilátásai, a belső Erdélyből való ember egy kicsit gyanus is volt. Ezt a gyanút a kálvinistaság csak erősítette, viszont a törzsökös nemesi származás, vagy valami pesti anyafiság enyhítette. Igen nagy előnye volt azonban a vidéki embernek, valamely szabadkőműves-páholyba való közvelel tartozása, vagy bár a közvetett szabadkőműves támogatás...

No, nálam ezek a támogató kellékek hibáztak és a cikkből úgy olvastam ki, hogy Móricz Zsigmond is híjjával volt a támogató előnyöknek, tehát é tekintetben is egy közösségbe tartoztunk; az ősmertelen, távolkeleti erdélyi és Partiumbeli hátrvidékről beszivárgott és scmmiféle kaszuba, vagy szervezetbe nem tartozó, kicsit gyanus és kálvinista szegénylegények szellemi szabadcsapataiba.

Fonatos indoka volt e sorsbeli közösségi tudatom annak, hogy Móricz Zsigával való megismerkedést keressem és akarjam. Mint ahogy azelőtt vajó esztendőben, 1908-ban, ugyanczen indokból fedeztem fel, a színjén Partiumbeli, szilágysági, kálvinista és szegény boeskoros falusi nemesivadékok. (S abban sem csalódtam.)

A megismerkedés könnyen ment: megvettem a „Hét krajcár”-t, elolvastam és — újra, meg újra elolvastam... És Móricz Zsiga megfogott velük. Egy életrevaló barátomul és bajtársamul fogadtam. Amiről ő persze színjén nem tudott, sőt bizonyára azt sem tudta, hogy a világon vagyok. De ez nem volt baj.

1914-ben nemcsak a világháború tört ki, hanem abban az esztendőben volt a szatnai református báj is. Nem kicsi dolog ez, mert háború volt még és lesz még, de szatnai református báj soha azelőtt nem volt és úgy látszik hamarosan nem is lesz. A báj kiálálója én voltam és szervezője, rendezője, vezérkari főnöke sógorom, Balázs Balázs, vagyis a „Dufla”, aki mutatós, aranyosan vidám legényember akkor, akit mindenki egyszerűen megszeretett és aki ma is nagyon nagyon kedves jó barátom. A bált február 1-ére tűztük ki és olyan meghívót rajzoltam neki, hogy a „Diszítő

Művészet” grafikai száma azonnal reprodukálta, s ezért a klisé, papírt, nyomást ingyen csináltatta meg, s így jótékony célunk egyik legényegesebb kiadási tételét takarította meg nekünk.

Meghívtuk a kalotaszegi környék minden valamirevaló csajádját és külön meghívám Pestről az én szegény jó komámot és építészbajtársamat, Zrumeczky Dezsőt, meg Móricz Zsigát. Más „idegen” senkit.

No, kapom postafordultával a komám válaszát, hogy készülnek s jönnek. Bizonyosan várhatom őket februárius elsején a hunyadi ájlamáson, mert a gyorsvonattal utaznak, aki Szatnán csak fűtyül, de nem áll meg.

Gyönyörűségesen szép télünk volt akkor. Hetek óta tiszta ragyogó napsütés, szikrázó, ropogós, porzó hó s talán azóta sem olyan tartós, jó szánunk.

A vonat pontosan érkezett meg és a vendégeim is mosolyogva, vidáman. S én is pontosan ott voltam az ájlamáson, hogy magam vihessem őket haza szánkával és csörgős lovakkal Szatnára. A kicsi szánkó szalmafonásos kasába bőven fűtettem a lábhoz puha meleg szénát és amennyi pokrócunk bundánk volt, azt is felpakoltam volt a vendégeknek. Mert foga volt a téjnek és az állomásról tizenkét kilométerünk hazáig.

A bálunk kitünően sikerült és bizonyos, hogy sem azelőtt, sem azóta nem volt ilyen bál Kalotaszegen; még ma is emlegetik azok, akik megérték és élnek, pedig éppen huszonöt esztendő telt el azóta. Lenn a faluban az állami iskolában tananyaggyűjtés után nemsokára kezdődött a tánc és reggelig tartott. Jó cigány, jó és sok étel, meg bor; s pezsgő is. Móricz Zsiga úgy forgolódt az emberek között, mintha közülük való lett volna. Mosolygott, beszélgetett, táncolt is és rengeteget jegyezett egész éccaka. Másnap még beszánkáztunk a faluba — maradékra és csendes beszélgetésre s este elutazott vissza Pestre. Hiszem, nem bánta meg, hogy eljött volt, mert ebből a muzsikás, vidám, szánkázó téli nappól született meg talán legnap sugarasabb írása, a „Nem élhetek muzsikaszó nélkül”.

De egy keljemeletlen emléket mégis vitt magával Szatnáról haza. Be is vallozza később őszintén: fázott nálunk. Hiába égett és ropogott a tűz még éccaka is nagy, nyitott, zöldmázás, kalotaszegi kemencénkben, csak dörzsölte össze a kezét és mosolyogva fázott. Pedig úgy gyurjuk a hosszú bukkfahasábokat a parázusra, hogy a kemény már nem bírta huzni a füstöt. De hiába volt minden, a pesti ember fázott és tudom, azóta se fejejtette el ezt a fázást, mert ennekelötte őt esztendővel egy rólam való írásban is megbosszantott veie.

...Most már jöhetne. A nyitott tűzhelyeket azóta zárt kemencékké alakítottuk át és ma jól tartják és adják a meleget s nem füstölnek, akár mennyi fát gyurunk beléjük. Ettől már nem kellene

ÓHAJ

Szeretnék benyulni
Minden egyes szivbe,
Nevemet felírni
Egészen belüire.

Fehér gyöngybetűkkel
Írnám oda szépen,
Ami jól látszana
Pici, piros szivben.

Ha valaki mégis
Le akarná szedni,
Akkor a sziv csendben
El fog majd vérezni.

MYLOR CONSTANTZA

félnie. S eljöhete néha egy kis téli beszélgetésre Szatnára.

De gondolom, most egyebért nehezebb itt való gondtalan találkozásunk, mert éppen huszonöt esztendő telt el azóta és közben sok-sok nehéz dolog történt velünk és körülötünk...

A „Hét krajcár” illusztrált kiadása az 1914-ben kitört háború miatt soha meg nem jelent. De a „Márkus”-rajzomról, mellyel Móricz Zsigmondnak egyik novelláját illusztráltam és eredetijét neki ígértem még a háború kitörésének évében, nem felejtkeztem el s ahogy hazaérkeztünk Szatnára, első dolgom volt előkeresni, hogy elküldhessem. Volt egy vaskos blokkom, abban őrizgettem azokat a rajzaimat, jegyzéseimet, amiket egy vagy más okból nem itéltem halálra. Ennek a blokknak a rendszer helye a rajzasztalom felső jobbsarka volt. Ott volt akkor is, amikor kerestem. Kinyitottam és keresgéltem a „Márkus”-t. Nem kaptam. Kétszer végigforgattam minden papírost, aki ott bent volt egymásra hányva, de a „Márkus” csak nincsen. Ellenben a kezembe akad egy cédula, ismeretlen ceruzairással: Utólagos engedelemmel civiszem emlékül Móricz-illusztrációt és hálás köszönetem hagyom helyette. Kun Béla. Lám, ez legaiább becsületes jóvaj! De hirtelen sehogy se jutott eszembe, ki légyen ez a Kun Béla?

Elővettem a feleségemet és lassanként kinyomoztuk, hogy talán egy, de lehet két éve, hogy keresett engem ez a Kun Béla, aki valamikor a kolozsvári kollégiumban egy osztállyal járt alattam s akivel ezen a réven barátomnak szójítottuk egymást. Emlékszem, okos, szorgalmas, de rettentően szemtelen és pökhendi zsidó fiu volt, osztálytársai átlag minden héten kegyetlenül elverték, de nem használt. Tanáraink sem szerették, mert konfidens volt; de jó tanuló volt, az bizonyos. Érettségi után Kolozsváron jogászodott és később munkásbiztosító-pénztárnál valami titkár feje volt. Akkor már ritkán találkoztam vele, hogy én Pestre kerültem a műegyetemre és csak nyaranként jöttem haza Kolozsvárra, de azt tudtam, hogy szenvedélyes műgyűjtő: könyvet, műtárgyat gyűjtött. És visszaemlékeztem arra is, hogy emlegette egyszer-kétszer, hogy nagy kedve volna engem Szatnán meglátogatni, hogy ott telepedtem meg.

No, hát ez a Kun Béla volt az a becsületlen jóvaj. Még haragudni sem tudtam reá igazában, mert más ilyen gyűjtő szó nélkül dugja zsebre, amire ráteszi a kezét. De bosszantott a dolog annál inkább, mert vissza már nem tudtam szerezni a rajzot; Kun Béla barátom már nem volt Kolozsváron: valami pénztári szabálytalanság miatt fel-függesztették és ő a városból eltűnt. Gondolom Pestre ment volt.

Őt esztendő mulva ez a Kun Béla a magyar szovjetkörtársaság diktátora lett...

Husz hosszú esztendeje tudomásom szerint kétszer járt Móricz Zsiga Erdélyben. Élete főművének, „Erdély” nagy hármaskönyvének (melynek első könyve a „Tündérkert” 1922-ben jelent meg) második és harmadik kötetéhez való anyagát kellett a helyszínen kiegészítenie. Látnia kellett a tájakat, a hegyeket, a városokat, falvakat és házakat, szivnia kellett a levegőt, ahol s melyben az egykori Erdélyország emberei éltek és cselekedtek. S talán látnia és beszélnie kellett az emberekkel, akiknek élő testében az egykori fejedelmi Erdély régi elporladt embereinek szivevére lüktetett.

Két éve múlt a téjén, hogy újra találkoztunk valóságosan. A „Budai Nagy Antai” pesti bemutatóján.

Emberi élete nagy és súlyos válságból alig kikerülve, hosszabb külföldi utra indulóban volt. Be volt pakolva minden utraulóval, talán a jegye is megváltva a hajnali vonatra, de az estéli bemutatóra eljött. Ott ült leányával, Virággal. Láttam, ült és nézett. Mozdulás nélkül. Nézte az én darabomat, halgatta az én szöveget. Láttam, mert néztem és ügyeltem. Aztán megkeresett. És szó nélkül megölelt. Árva hangot nem szólt, s ha nem szegyeltem volna, jól eset volna akkor sirnom.

Később mondogta aztán, hogy ha lehetne, szerezne, ha együtt vacsoráznánk meg valami csendes helyen. Neki ugyan utaznia kell hajnal előtt már, de azért, szeretne még velem együtt vacsorázni.

Ugy lett. Nagyon kicsi társaságban, jórészt mind erdélyiek és Erdélyből kiszakadtak együtt vacsoráztunk egy csendes, dunaparti vendéglőben. Egyetlen pohárköszöntő nem hangzott el és visszajött haza, mert a vonat nem várt.

Bucszáskor újra csak szó nélkül megölelt. És nagyon-nagyon közel éreztük magunkat egymáshoz és csendesen beszélgettünk. Kós Károly.

**A legszebb
karácsonyi ajándék**

„modern“ gyermekágy, babaágy,
nickelezett fászláda a legolcsóbban kapható

FLEISCHER vas- és fémbutor
gyárában
TESTVÉREK Str. I. Russu Sirlanu 15.

KARÁCSONYÉJJELE

IRTA:

Hunyady Sándor

Körülbelül tizenhat éves lehettem, ami gyönyörű kor, viszont akkor is kellemetlen, ha az embernek nincs lakása és éhes. Nekem pedig nem volt lakásom és eléggé éhes voltam, miatt tavaszi felöltöbe és sárga félcipőbe öltözve sétáltam a New-York kávéház előtt. Holott tél volt, december, karácsony híres éjszakája.

Rám ebből a karácsony éjszakából semmi haszon nem származott. Sőt még kietlenebbé tette a dolgot, hogy az utcák kongóan üresek voltak. Olyan volt a város, mint valami színpadi díszlet egy bűnügyi drámában.

A nyájas olvasó elhíheti, hogy nagyon rossz kedvem volt. Ha véletlenül van nálam egy dinamitpatron, talán el is helyezem valamelyik szép, nagy ház kapulécpsője alá. Pedig talán nemcsak a külvilág hibája okozta, hanem a magam hibái is, hogy ilyen szabálytalan helyzetbe jutottam. Többek között gőgös voltam. Azt hiszem, dühből szöktem el hazáról és dachból nem panaszkodtam el senkinek, hogy nincs hová lehajtani a tejemet.

De ez nem fontos ma már. Nem is emlékszem tisztán a körülményekre. Csak az az érzés él még bennem, amikor szabad akaratomat gyakorolva, átmentem a körút egyik oldaláról a másikra, dideregve a havas esőben és főlénve a házakra, melyeknek sok ablaka még fényes volt, az arany négyzetekben kivilágított karácsonyfák, csillagokkal, ezüst hajjal és zvertyákkal.

A kóbor farkas érzése lehet ilyen, amikor a tél és az éhség beveri a falu alá és a kerítések mellett sompolygva megszimattolja a bőség szagát.

Egy órák kirakatában megnéztem: negyedegy volt. A legkényelmetlenebb idő. Még előtttem áll az egész éjszaka. Kiontítottam kalapom karimájából a vizet, kiköhögtem egy kisebb operariát, átkozódtam egyet a Gargantuából, majd elsóhajtottam magam gyötrelmesen és őszintén: „Uristen! Hatalmas Isten! Jó-ságos Isten!”

Ezekután körülnéztem. És annak a háznak a falán, amelyben a régi Meteor-kávéház volt, egy Stollwerk-automatát pillantottam meg.

Régebbi gyártású kortársaim emlékezni fognak ezekre az automatákra. Két fillért kellett beléjük dobni. Ha ez megtörtént, savanyu bonbon, vagy valamilyen csokoládét dobta ki érte.

Most be kell vallanom, hogy nem voltam egészen szegény. Volt két fillérem, helyesebben egy krajcárom, amely összeget semmire nem tudtam elkölteni a néma karácsony éjszakában.

Odaléptem az automatához, megnéztem a kis zománctáblákat, a nyílások körül. „Üdítő bonbon” — ez egy pillanatig csábított. Aztán mégis a „tejsokoládé”-t választottam. Azt képzeltem talán, hogy jólakom.

Bedobtam a krajcárt. Meghúztam a fogantyút. Az automata megreccsent, megrázkódott és mintha megbolondult volna, összes nyílásain önteni kezdte magából azt, ami összegyűlt benne.

Ömlött belőle a cukor és a pénz. Száz meg száz krajcár, egész rézúthatag. Koppantak a krajcárok, a földre hulltak, körülgurultak. Lehajoltam és a markommal söpörtem össze a kincset, ahogy a pusztában vándorló nép a mannát. Nem volt ott senki, nem látta senki, hogy tömöm teli duzzadásig zsebeimet a kősziktából fakadt vagyonnal.

A cukrot nem számoltam meg. De azt soha nem fogom elfelejteni, hogy hat korona negyvenkét fillér volt az automatában. Eppen elég hozza, hogy megváltson az éjszaka további szenvedéseitől.

Ugy is lehet mondani a dolgot, hogy a véletlen egy elromlott automatához segített. Talán ez az igazság. De hátha nem? Annyi apró, művészi jel mond ellene. Az a reflexszerű kör, amelyben az automatát megláttam. Nem is láttam meg, szinte elélem állt, rámkialtott. És az ezüst és kék sugárzás, amely fellobbant előttem. Lehet, mert a csokoládék ezüstpapírba voltak csomagolva, rájukragasztva kékszíni, kicsi képek? És a bibliai hang, a csorgó pénz pengéssel Ralngó örömem növelte volna meg a krajcárok zenéjét? — Nem tudom! Csak azt tudom, hogy a csodát nem érdemeltem meg. Hitetlen, gyűlölködő, kis pogány voltam. Dehát ez nem számít. A csodák nem választanak ki baránykákat, nem csinálnak vérképvizsgálatot, sem világnézeti stichpróbát, mielőtt megtörténnék.

Sátoros ünnepek

*

Karácsonykor híre jó meg,
Átvirrasztjuk a szent estoét,
Bölcsőnek jön, csillagnak jön.
Szeretjük, mint kicsifestoért,
Karácsonykor megdaloltat,
S lábujjhegyen járat minket,
Karácsonykor szép csodával
Kápráztatja szemünket.

Husvétkor a bizonyosság jó,
Jön a király, jön a bárány,
Jön a kereszt, jön a váltáság
Tővis árán, szegek árán.
Husvétkor a fénye jó meg,
Melytől hőkken a sötétség,
Meggyőzetnek a Tamások,
Hinni kell őt, nincs több kétség.

Pünkösdkor a gyávákhoz jó,
Galambszárnyán jóreménynek,
Jön léleknek, tüzes nyelonek,
Uj erőnek, friss keménynek,
Husvét megoált, pünkösdkor átvált
Aratónak, hitvallónak —
Rendelését hozza rólunk
Pünkösdkor ama fentvalónak.

R. Berde Mária.

BERETVÁS ÉS SARLÓS

BUDAPEST,

IV., Váci-ucca 20.

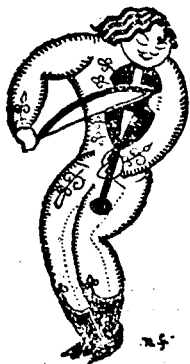
FEHÉRNEMŰ KÉSZITŐK NYAKKENDŐ KÜLÖNLEGESSÉGEK

Udvarhelyi csárdában

IRTA:

Tamasi Csoma

ELBESZELÉS

Már túl vagyok a hidon, amikor észreveszem, hogy megjött az este. A lámpák gyéren és nehezen kizökögnek a sötétben, amelyből szinte megcsönep a pára. Az emberek is gyéren tünedeznek és mezsugorodva bujnak el mellettem. Kietlen bizony ez a város, mint a ráncos, öreg árva. Rossz kedvében szeretne engem is haza küldeni az udvari szállóba, de akaratommal a fekére nővők könnyen. Csak éppen azt nem tudom hamarjában, hogy melyik vendéglőbe menjek vacsorázni. De az éjtem még ebben is felvilágosodik idejében, mert eszembe jut, hogy van itt egy vendéglő, hova a megbízható és hazafias magyar szövívők szoktak járni s azoknak is a java. Nem volna érdektelen megszavaztatni ezt a javát, ügyvédek és más jöttök szellemeket, hogy vajon neki megbízható és hazafias vagyok-e én is, de itt az uccán s ebben a kedvezőtlen időben lehetetlennek látszik ilyen nagy demokráciát üzni. Így tehát önfelüen és habozás nélkül arrafelé veszem az utam.

Nagy veszteség, hogy nem tudnék valakit magammal hozni, mert az illető mindjárt megdicsérhetne engem, ahogy bétévődik az ajtó. Bizony módos hely ez egy ekkorácska és ilyen szárnyaszegett városban! Három étkező tereme is van. Az egyiket ugyan gondosan elzárták a másik kettőtől s itt az ajtó előtt a helybéli urak sápadt szelleme áll, hogy a külső világ elvesztése után legalább egy szobára szóló háborítatlanság jogait védje. De a másik kettő szabadon terül a népnek, s különösen ez a külső mutatkozik népszerűnek.

Már nézem is az asztalt.

A muzsikus bandát elhagynám ugyan, mert sem művészetnek, sem szórakozásnak nem állhattam soha a cigányt. De felesleges volt éppen most dacolni a magyar szokással, amely minden veszélyben állott és áll rendületlenül. Megindulok hát az asztalom felé s ahogy elhaladok a banda előtt, nagyot hajlik felém a primás. Szót nem kockáztat azonban, mert nem ismer engem. Ez a néma meghajlás a tiszta nyelv semlegeség, a mely figyelmet rejt magában mindenki iránt. Ritka és népszerűtlen foglalkozás ez ma Erdélyben s láthatólag terhes a primásnak is, mert odahajlik a többiekhez s úgy tudakolja fölük, hogy nem ismernek-e engem. Aztán egyöntetűen kezdenek vizsgálni s ezzel a kutatóssal már társasjátékká alakul a nyelvi semlegeség. Igen, tulajdonképpen csak most érkeztem meg ide, amikor elindult a kutatás anynyelvem után. Ez a legjobb vívmánya nálunk az Időnek, ez a népszerű és megszokott keresztretjvény, amelybe Erdély husz év óta egész lelkét belétezte s amelyet folyton tükéletesít még most is. Megfejté az ismeretlen emberek nemzetiségét. Minden mozdulatunkkal, hogy ebben a keresztretjvény tudományban mesterek legvünk. Nagyrésziüknek még az a szerencse sem adatott meg, mint ezeknek a cigányoknak, mert ők a nyelvi semlegeség védelme mögött nemzetiségüket a művésztükbe vetették.

De mi hova vessük?

Egyszerre megszakad ez a gondolat, mint a vadmadár sora mely nedű keserves kitartással mindig elér célját. Megszakad, mert a banda megzendítette szerszámait. Figyelem a dallamot, melyet elsőnek fülünkbe küldenek, mint valami előérsőt.

Egy kicsit román, s egy kicsit magyar.

Óvatosan és tapogatózva röppen ide és oda, mint valami félenk, megriadt madár. Felemás a szárnya s önmaga sem tudja, hogy pacsirta legyen-e, vagy rigó. Így repdes a fülem mellett megkínzottan és formáját veszítve, s ahogy nézem, szégyenbe borulok lassan, mert erdélyi vagyok s tudom, hogy ezt a felemás, megkínzott madarat neveite számomra husz év alatt Erdély. És helyi sas helyett, vagy kövér békegalamb helyett most ezt kihalja nekem, aki úgy jöttem ide, hosszú testi és lelki bójt után.

Egyszerre erős ellenkezés tör fel belőlem és hevíttel mondom:

— Nem kell!
— Nem tetszik szeretni? — hajlom a kérdést. Akkor veszem észre, hogy a pincér áll mellettem. Valahonnét hátulról közelített meg, nyilván a belső tereméből. S raitacsipett, amin kerekken, egy kissé méltatlankodva utasítottam vissza a gondozatlan erdélyi madarat.

— Bocsánat — mondom.

Erre a pincér rámutat az étlapra, amely eddig is ott feküdt az asztalon. Több apró tétel után valami igen kéregetesen uralkodik rajta, nagy betűkkel és egészen keresztülírva, román nyelven egvedül. Bár habozás nélkül szeretem az olyan vendéglőket, ahol a közszellem inkább az étlapon van, mint a tizhelyen a fazakakban, itt Udvarhelyen mégis jólesnek magyarul választani az ételek között.

— Ez mit rejt magában? — kérdelem.

— Disznótóros vacsora — mondja a pincér.

— Hogy van elkészítve?

— Magyarosan.

Hát akkor nem kell elcsüggedni, gondolom magamban, hiszen valahogy mégis kikerekedik az, hogy Erdélyben vagyunk; az írás román, az elkészítés magyar, s még csak a szász hiányzik.

— Van-e jó szászvidéki boruk? — kérdelem.

— Van.

Csak egy fejet kérek ebből, mert erős fajta, bár ezzel a félel tudjak megbirkózni egyelőre. A pincér is osztja gondolkodásomat bár az üzlet ellen beszél. Ahogy elmegy, félszememet a bandára vetem, amely kopott és cigányban olyan eredeti, mintha valamelyik pesti filmet látnám. Csak éppen a helyi hiányzik, aki e zeneszó mellett polgárisodjék valamelyik tűzről távolpattant menyecskevel. Még gyönyörködöm bennük, ki tudja meddig, de nyílik az ajtó s a látómezőmben három ember ereszkedik belé. Az egyik harisnyás öreg székely, a másik nagybajszu iparos, míg a harmadik meszerleánynek tetszik. A formája is hozza, hogy a székelynek s a legény, s a nagybajszu csak főnök lehet. Bort kérnek egyenesen s rögtön kijszák a poharat. Akkor a legény sűrűni kezdi a nyakát, de olyanforma mozdulatokkal, amiből jó nem szokott származni. Már szinte füstöl a tenyere a nyakán, majd egyszerre felugrik s összeszorított szájjal, fojtottan csak annyit mond, hogy s most megöli. Nem lehet tudni, hogy kit akarna megölni, de annyi bizonyos, hogy nincsen itt a szerencsétlen, mert az ajtót nézi a legény.

Mint a szélkakas a szél irányába, arrafelé

fordulnak a cigányok is.

Nagy csend van.

— Ereszkedjél vissza — mondja csendesen a székely.

A legény visszajüt és ölt. Lassan megülepedik újra a csend s a virágzó hékében fogy előlem is a disznótóros vacsora és könnyű a borosüveg. A hangulat egészen olyan, hogy jöhetnének immár a rózsaszínű báránylelkők is bátran, de akkor ismét felugrik a legény.

Most bizony elmegy, olyan vérszesen viseli magát.

— Tégy úgy, mint az előbb! — szól újból az öreg.

Nagy élvezetükben a cigányok is megvakaroznak, ahogy visszajüt a legény. De mint a madár, ha roppan az ág, egy pillanat alatt úgy kurtul meg a nyakuk, mint bátranéz a legény s a szeme villámlik a bandára.

Jobb lesz, ha húzzák egyet.

Ahogy megszokták a szerszámok, eleresztik a legény, majd a végén kivieszi a bicskáját és az asztalra vájja. Most azonban nem szökik fel s nem szól az öreg sem, hanem inkább a borral foglalkozik. Közben urak jönnek s hévonnulnak a zárt szobába. Ismerem őket, szinte valamennyit; s ahogy elmézem sorjában és egyik-másikkal köszönést is váltok, egyre csak azon csodálkozom, hogy tíz-husz esztendő alatt nem változtak semmit. Mint a kő; se nem kisebbek, se nem nagyobbak. Ha nem mozdulnának napról napra s így este, bizonyára rajtuk is meghonosodnék a moha s kőfaragók kaparnák le róluk, amikor eljön az építés ideje.

Kicsi idő múlva egy rendőr is bétön és körül néz. Nem mutatja, hogy miképpen van melegegdedve velünk, hanem az urakra is rávívja egy kukkintásra az ajtót, majd elmegy a konyha felé hátra. Mintha szerencsét kívánna neki az öreg székely, rögtön felemeli a poharat, megissza fenéig a bort, aztán a szemét kicsiro huzza és rá szól a fiára:

— No Emre, most nem akadályozlak meg.

Egy kicsit gondolkozik a legény, majd lassan feláll, a bicskát pontosan a szobába teszi és köszönés nélkül kimegy. Valami furcsa marad a levegőben, valami szimat, amelyből beröplődik a lélek és a vér. A cigányok meredten nézik az ajtót, két pincér dugaszolt üvegekben bort visz az uraknak.

Mint a kard, amit hüvelyébe tesznek, úgy ott hon érzen magam ebben a pincérben.

**Női, férfi és gyermek
luxus-cipőkben a vezető márka**

WE-EGO cipők nagy választékban

Apponyi Testvéreknel

Primariával szemben.

WE-EGO cipők nagy választékban

Iványi Menyhértnel

Arad, Bulevardul Regina Maria

A kezéd:

játékos. Csupa lágy mozdulat.
Nyugtalan szeszélyes hangulat.

Ilkszer! Sápadt gyémánt korona.
Életszántáson kuszó véres borona.

Csók között lett vágyból öntve.
Jaj! ne szorítsd soha öködbe...

Égő bibor... csupa rejtelem,
Engedd a szivem bele temetnem.

Dr. R. MARTOSSY MARGIT

Régi vers egy téli sétáról

Messzire belátható,
Sík mezőség, csupa hó!
Rajta semmi szenny, sötétség.
— Mintha volna szűz menyasszony
Mletellen, hűs íhérség
Fátvában nászra vitt —
Hangja sincsen, semmi kétség:
Minden fehér, s alszik itt.

Lépteim, hogy meg ne sértsék
Ézt a csendet, ezt a szentet,
Szinte csak suhannak és még
Nesz se zörren a havon.

... Nézem egyre, hallgatom.

Tiszta, néma szűzféhérség —

De jaj, rekedt károgaásra

Már e szűzi csend riad —

Vedlett variuraj miatt.

Mélynek lomha szárnyalása

Mind csak egy körön kering.

S ott a berki friss csapásra,

Látom, le is csapna mind.

Ámde most hogy észrevettek:

Szétrebbenek egyre-másra,

S míg kíváncsiság siettet,

Rejtelem varázsa von:

Lassu lépteim futásra

Váltva már, s a lábaim

Elszánt, nehéz dobbandás

Döng a felporzó havon.

Most megállok! Itt van im,

Már a cél és épp előttem,

A havon egy lányul körben

Égnek — oh, beh torz dolog! —

Haragos piros nyomok,

Vérnyomok!

Állok néma döbbenetben,

Míg szemem csak jár, figyel —

De sem közel, körülöttem,

Sem tovább a messze ködben

Semmi válasz, — semmi jel

Nem árul egy annvit el.

Hogy vajon falánk mohó vágy,

Gyilkoló, vak szenvedély,

Vagy csak játékos szeszély

Volt-e ami itt a hó lágy,

Felszínéről így beszél?!

Semmi válasz... Ám e táj

Szűz varázsa megtörötten

Omlik szét, hogy szinte fáj.

Es bár köd is lepie már,

Szél sodorjon ut havat

Még reá, de jaj, hó ködben,

Rejtve, titkon, elfödötten,

Az a folt csak ott marad —

S mindenütt az ég alatt,

Közel, s távol ezer döbönt

Hang is rázug: szent-való!

Az a folt csak ott marad —

Ott marad, s így szerte körben

Már e hó sem az a hó,

S nem is lesz már (mi különben

Csak nemrég volt) az a csöndben

Szenytelenül szunnyadó,

Néma, szűzi tiszta hó —

TOMPA LÁSZLÓ.

KACSO SÁNDOR:

BUTA BABONASÁGRÓL

A nagyok életének titkai bontakoztak akkor előttem. Ünnepe szombajára kaptam meg az első harisnyát s a keményszáru csizmácskát. Igaz, a harisnya szürke volt, holoft apám fehérét viselt, hát én is fehérre vágytam volna.

— A nemes emberek szürkét viselnek! — vi-gasztalt apám. Csak később értem meg, hogy azért nemesített, mert a fehérharisnyán hamarabb látszik a piszok.

— Hát apám nem nemes?

— Én is az vagyok, csak nem folytatom. Be-lőled ur lesz, hát dicsekedhetsz vele...

Láttam a mosolygásából, hogy tetszem neki. Bátyáim is, akik vakációzó gimnázisták voltak, ve-lem változták otthoni vidámságra a szent este han-gulatát. Csak magába, kenyérenkül szerettem a kolbászt pedig a „jobb nap, mint kolbász” nekünk is szigorú törvény volt. Közre fogtak hát, hogy megtanítanak „rendesen” enni. Egyik a kolbászt vágta apró darabkákra, a másik a kenyeret nagy fajtókra s vezényelték: Kis darab kolbászt, nagy falás kenyeret! Jó volt ez a játék. A karácsonyesti illatot a kemencén fortyogó töltöttkáposzta adta hozzá. Azt csak az éjjeli miséről hazajövet sza-bad majd megkóstolni. Bátyáim nagyot kacagtak, mert — a kenyér különösen — egyre nehezebben csuszott le a torkomon. A szemem meredezett, de vállaltam a játékot tovább.

— Jézusmária! Még halárra etették ez a gyermekeket! — pillantott felénk anyám.

— Nemes ember nem hal meg az evéstől! — nézett rám kajánul az egyik bátyám.

— De egy ekkora gyermek! Hátha csömört kap! — zsörtölődött anyám. A csömör szó új volt s annyira félelmetes, hogy nyomban a halál kép-zete társult mellé az agyamban. Éreztem is, hogy beteg vagyok.

— Ne félj — mondta a másik bátyám —, csak újévig bírd ki. Akkor megtudjuk, hogy a jövő évben meghalsz-e, vagy nem.

— Hogy tudjuk meg? — kérdeztem remegve.

— Mindegyikünk részére felállítunk egy-egy fahasábot a hóba. Amelyiké reggelre ledől, az meg-hal abban az esztendőben...

Két napig lázasan feküdtem. A harmadikon ki-erőszakoltam, hogy kimehessek. Győzött a halálfe-lelem, de nem mertem bátyáimmal beszélni róla. Az udvaron a szolgáltegnő fát fűrészelt, tőle kér-deztem meg:

— János, nem tudja, mikor lesz már újév?

— Még hármát alszunk s osztán ezt írjuk: 1907.

Krétát kapart elő szőregyja zsebéből s a szá-mot az ölföldalára írta. Lassan telt el a két nap. Ó-év estéjére azonban megpendültem. Majd vá-lasztok én magamnak oty hasábot, de olyan! Es-tére külön vittem fát magamnak az udvar sarkába. Bátyáimnak ez fel is tűnt s egyiknek eszébe jutott

karácsonyesti rajdalmam. A megnyílt keskeny ré-sen is mélyre láthatott a gyermeki lélek rejtelmei-be, mert ellágyult és megölegetett: Ne félj öcs-kös, addig élünk, amíg meg nem hajunk! Azért csak tovább is félttem s nem mertem lefeküdni. Hogy lehessen elaludni, amikor életem sorsa kint áll a hóban? Vagy talán már el is dűlt? Probáltam kikukucskálni a jégvirágos ablakon, de csak a há-zak és istállók havas kucsmát láttam. S valami rezgő özőnjést, amit a ritka köd hintázva tenget a holdvilág fényén. Bátyáim dióba kártyáztak, nem figyeltek rám. Kiosonjom az ajtón s oda a hasá-bokhoz. Alottak mind, csak az enyém, mintha megdőlt volna egy kissé. A szivem a torkomban dobogott. És lázasan dobogott az agyam. Tenni kellene valamit... Tán odafagyasztni a fát a földhöz... Vizzel megmógnni az alját... De ha vizért bemegek, észrevesznek... Aztán meg-villant előttem valami s már cselekedem is. Ugy tettem, ahogy Gulliver oltotta el Lijiputban a ki-rályné lángoló palotáját...

És elolvadt a hasáb melől a hó és eldőlt az én életem fája!

Lehet, elájultam, mert úgy találtam magamra újra, hogy ülök a hóban s homlokom a csiz nács-kám szárán pihen. Egy-két könnyecsepp is bujtott a csizmámra, de már határozottam. Bátoran és átszel-lemülve tértem vissza a házba bátyáimhoz.

— Te hol jártál, gyermek? Tán megnézted a fákat?

Komolyon bólintottam.

— Na akkor nem is ér semmit az egész. El-rontottad a varázslatot.

Nem értették, hogy miért tört ki belőtem vi-lharos zokogás. Vigasztaltak, hogy ugyis csak buta babona az egész. Én is csak később értem meg, hogy furcsa életbiztosítási kísérletem milyen hasz-nos mekövése volt a halál varázslatának.

Az iskola

Rajzó kas volt a fülledt iskola
s kis társaim zendülő, mérges méh...
Nem repültem rajukkal ki soha.
De a füllánkjuk néha ma is éret.

HORVÁTH IMRE

Jó rum

Nincs félelem, mit ő le nem igazhat.
De elpárolog hirtelen a jó rum.
Főlem nőnl látok egy sárga házat:
Saluti et solatio aegrorum.

HORVÁTH IMRE.

ZWACK UNIKUM

az Ön házi-orvosa, mert fájós gyomrát az meggyógyítja.

ZWACK LIKÖR

az Ön kedvese, mert mindig öröme telik benne

ZWACK CONIAC

az Ön védangyala, mert megvédi a grippától.

ZWACK RUM

az Ön hű barátja, mert nélküle izletlen lenne a teája

Ha nincs **ZWACK VERMOUTH** és **MALAGOS**, minden ebéd és lakoma rossz.

Miért kapható mindenütt?

Mert világvizonylatban is vezető márka!

Az „Aradi Közlöny“ karácsonyi „KICSINYEKNEK-NAGYOKNAK“ rejtvénypályázata

Az „Aradi Közlöny“ amikor csak lehetőség nyílik reá, mindig szeret hatalmas olvasótáborra minden rétegének megfelelő meglepetésekkel kedveskedni, hasznos ismereteken felül, nívós szórakozást nyújtani. Mai tartalmas ünnepi számunkban, kedves meglepetésként, nemcsak az elmesportot kedvelő NAGYOKNAK, hanem az utánpótlást képviselő KICSINYEKNEK is alkalmat adunk feltűnő szórakozásra. A kellemes szórakozást mindkét csoport részére, a hasznossal közzük össze, mert a helyes megfejtők között, egész sereg értékes és szebbnél-szebb ajándéktárgyat osztunk ki nyereményként.

A karácsonyi „KICSINYEKNEK-NAGYOKNAK“ rejtvény pályázat feltételei a következők: Az Aradi

Közlöny rejtvénypályázatán minden olvasónk részt vehet — természetesen a felnőttek a „NAGYOKNAK“, gyermekek pedig a „KICSINYEKNEK“ részben — ha az alant található „Pályázati Szelvény“-t feltöltik és gyermekek az őket illető — kivágva, azt pontosan kitöltve, a helyes megfejtéssel együtt borítékba zárva, az Aradi Közlöny kiadóhivatalába, legkésőbb 1940. január hó 5-ig eljuttatja. A boríték „Rejtvénypályázat kicsinyeknek“ vagy „Rejtvénypályázat nagyoknak“ felirással látandó el.

Később érkező pályázatokat nem fogadunk el. Egy szelvényvel csak egy megfejtő és csak az egyik pályázaton vehet részt. Ha valaki mindkét csoportban verseng, úgy mindkét szelvényt a megfelelő megfejtés-

sel külön-külön borítékban juttassa el. A „KICSINYEKNEK“ csoportban természetesen csak gyermekek pályázhatnak.

A karácsonyi „KICSINYEKNEK-NAGYOKNAK“ rejtvénypályázat pontozásos verseny, az egyes rejtvények helyes megfejtése a följéle írt pontmennyiséget kapja, így a díjazás sorrendjét is a szerzett pontmennyiség határozza meg.

A helyes megfejtéseket az „Aradi Közlöny“ 1940. január 6-iki számában ismertetiük, a verseny eredményeit pedig a beérkezett pályázatok gondos felülvizsgálása és pontozása, majd a zsüri ellenőrzése után egyik vasárnapi számunkban közöljük.

Kellemes ünnepi szórakozást, jó eredményt kívánunk.

Nyereményeink a következők:

„NAGYOKNAK“ csoport

- Hatszempélyes chrom-alpaca evőeszközkészlet (6 nagy kés, 6 nagy villa, 6 nagykanál, 6 kiskanál) diszes, díofa-furnirozott etűt-ben, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Finom barna bagaria bőrből készült női nagy komiázsziós táská, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Finom férfi bőr zsebtárca és külön aprópénztárca, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Zeiss-Ikon 4 1/2x6-os modern, rollfilmes, 16 felvételes fényképezőgép, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Hatszempélyes színes, modern, komplett vízvezeték, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Négyszempélyes, modern halaskészlet, külön színes üvegtállal, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Nagy, színes, modern üveg gyümölcsöstál, Szabó Albert-cég ajándéka.
- Valódi bőr női retikül, Kramarovics József bőrdíszműves-cég ajándéka.
- Selyem férfinvakkendő, Goldstein Lajos divatruházának ajándéka.
- Egy nagydoboz finom csokoládé, a „Csokoládé Király“ (Str. Metianu) ajándéka.
- Egy üveg finom pezsgő, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Egy üveg finom likőr, a Zwack-likörgyár ajándéka.
- Egy üveg finom likőr, Flora-likörgyár ajándéka.
- Modern éjjeliszekrény-lámpa, Matuz András iparművész ajándéka.
- Egy doboz finom csokoládédesszert, a „Charlotte“ bonboneria (Fischer Eliz-palota) ajándéka.
- Hatszempélyes likőrös-készlet, diszes dobozban, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Hatszempélyes, komplett, modern, színes üveg téstás-készlet, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Egy doboz finom csokoládé-bombon, a Königstorfer-cukrászda ajándéka.
- Hat darab fényképes levelezőlap, a Foto-Sport fényképészeti műterem ajándéka.
- Villamos zseblámpa, égővel, a Hammer Zsigmond és Fia-cég ajándéka.
- Színes üvegtálca, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Hat darab fényképes levelezőlap, a Foto-Sport fényképészeti műterem ajándéka.
- Színes üveg gyümölcsöstál, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Hat fényképes levelezőlap, Sándor Jenő-fotószalon (a lutheránus templom mellett) ajándéka.
- Egy csokor báli ruhára való selyem-művirág, a Textil A. B. C. divatüzlet (a lutheránus templommal szemben) ajándéka.
- Bérlét 10 borotválkozásra, Jäger Tivadar fodrászszalon (Bul. Reg. Ferdinand 29.) ajándéka.
- Cukordoboz színes üvegből, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Vaj-tálca színes üvegből, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Tíz díj: egy-egy modern regény, az Aradi Közlöny ajándéka.

„KICSINYEKNEK“ csoport

- Társasjáték-készlet diszes fadobozban, u. m. Sakk, táblával, dominó, halma, roulette, tábla és fapálcika játékok, leírással, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Footballverseny-társasjáték, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Motorkerékpárverseny-társasjáték, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Ezeremester kézügyességi játék, az Aradi Közlöny ajándéka.
- Egy doboz 1/4 kgr. finom csokoládédesszert, Málics-cukrászda ajándéka.
- Nagy tábla Stollwerk desszertcsokoládé, Fiume (Stein József) kávéüzlet ajándéka.
- Egy doboz csokoládé bombon, a Corso bonboneria ajándéka.
- Négy díj: egy-egy ifjúsági regény, az Aradi Közlöny ajándéka.

„Kicsinyeknek“

Keresztrejtvény

Megfejtése 10 pont

1		2	3	4	5	6	
			7				
8	9		10				11
12		13			14	15	
16						17	
18			19		20		
21			22	23			24
			25			26	

Vízszintes sorok:

1 Minden jó gyermek jutalma (a nyíl irányában folytatva). 7. Van ilyen karácsonyfa is. 8. Négyes, római számmal. 10. Seben képződik. 11. Helyrag. 12. Balkezes. 14. Csuhaj-pária. 16. Leányév. 17. Feleslegesen ékes ökönyakravaló. 18. Észak, idegen nyelven. 20. Egy filmkomikus neve. 21. Fordítva kettős mássalhangzó. 22. ... mars. 24. Azonos betűk. 25. Egyszerű gép.

Függőleges sorok:

1. Egyformán öröm a karácsony (a nyíl irányában folytatva). 2. Görög betű. 3. Szegénykének nincs karácsonyfa. 4. Leány becézője. 5. Ez is az. 6. Csont, románul. 9. Magának énekel. 11. Ilyen a keze annak, aki sok cukorkát torkoskodik a karácsonyfáról. 13. Kopasz. 15. Rádió keresztül is halljuk. 19. Urinó. 20. Embertömeg. 23. Felsőfok. 24. Éktelea személynévmás. 26. Megszólítás.

Betűrejtvények

Megfejtésük 2-2 pont

Do Do Do	bal bal bal
nem lát	vaj vai

Névjegy-rejtvények

Megfejtésük 2-2 pont

KASZAB OLGA	BEREND ORZSE	KOVESDI RÓZSI
-------------	--------------	---------------

Fenti három kislány napójának foglalkozását megtalálod a nevében.

Verses rejtvény

Megfejtése 2 pont

Nyolc betűből állok, mesteremre várok
S ha doigozik velem, nagy lármát csinállok
Első két betűm egy kicsinyítő képző,
A második kettő idegen névelő.
Öt betűmet minden ember fején látod,
A három-négy-ötöt könyvekben találod.
Az utolsó három mesterember neve,
S nem egyszer én vagyok neki a jobbkeze.
Első két betűmet ragaszd szépen hátra,
Harmadikat dobd el, s megmarad „apácska“.

„Nagyoknak“

Betűrejtvények

Megfejtésük 2-2 pont

1. ÁT	ÁT	2. tt	rakett	
3. G Ö R				ÖR
4. VE		5. SZIVR		
Dr. KÁLLAY				

Ki írta?

Megfejtése 1-1 pont

1. A löcsei fehér asszony
2. Kreutzer szonáta
3. Aranyember.
4. Éjen és jégen át.
5. Dorian Gray arcképe.
6. Hotel Imperial.
7. Gólvakalifa.
8. A takácsok.
9. Az éhség.
10. A töke.
11. Vadkacsa.
12. William Clissold világa.
13. Örök szolgaság.
14. Borkman John Dániel.
15. A Foryste börzén.

Pályázati szelvény

Az ARADI KÖZLÖNY karácsonyi „nagyoknak“ rejtvénypályázatára.

Név: _____

Pontos cím: _____

Pályázati szelvény

Az ARADI KÖZLÖNY karácsonyi „kicsinyeknek“ rejtvénypályázatára.

Név: _____

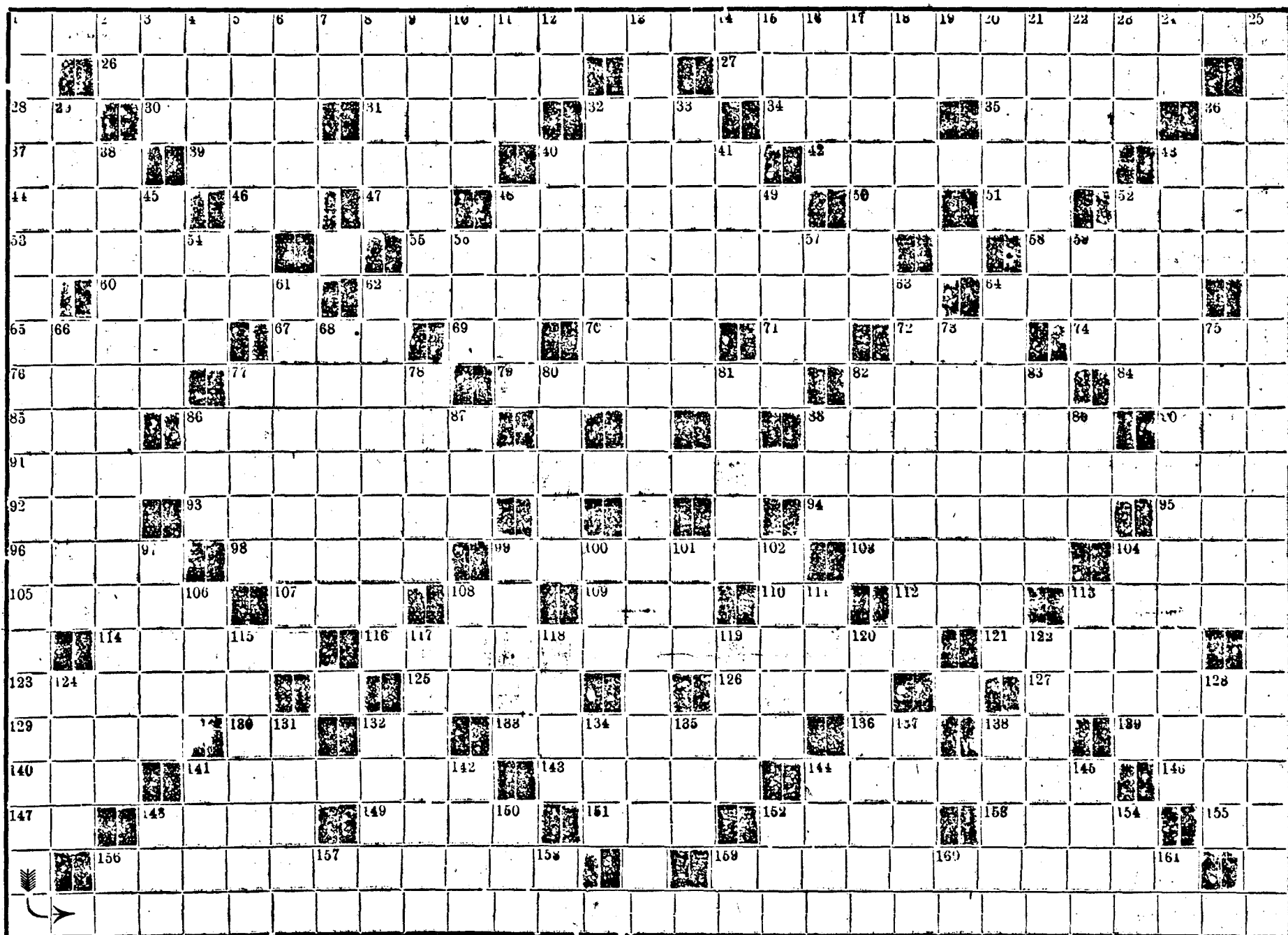
Pontos cím: _____

KARÁCSONYI KERESZTREJTVÉNY

Megfejtésül a vízszintes 1, 62, 91 és a függőleges 1, 13, 25 sorok küldendők be.

Beküldési határidő 1940. január 6, este 6 óra.

Megfejtése 20 pont.

Vízszintes sorok: 1. Bibliai idézet. 26. Zavaros hírkára mondják ezt a perzsa eredetű varázsigét. 27. Két középkori fegyver. 28. Minden fogházban van. 30. Női becenév. 31. Híres német autó-versenypálya. 32. Így kezdődik az „abc”. 34. Ezzel tele vagyunk. 35. Francia művészet. 36. Csaknem akó. 37. Szin. 39. Megkövez — latinul. 40. Illem. 42. Diszkrét író. 43. Angol sör. 44. Állam — idegen nyelven. 46. Angol kocsi eleje. 47. Területmérték. 48. Megvendéget. 50. Anyag. 51. Időjelző. 52. Eszméletét vesztő. 53. Albán város. 55. Hajdan ez okozta a nyomdász-betegséget. 58. Latin béke (e = a). 60. Ügynök. 62. Gazdátlan tőszágra mondják. 64. Harmadik — angolul. 65. ... sive = bezárolag. 67. Női becenév. 69. Sok van Finnországban. 70. O-val, oxigénus levegő. 71. Az „s. k.” latin formája. 72. Tud. 74. Költemény — idegen szóval. 76. A Tisza mellékfolyója. 77. Ósrégi magyar név. 79. Sárny ur neje. 82. Villanygő-márka. 84. Város az Egerfolyó mellett. 85. Őrző. 86. Ismert aradi téli szabadfürdőző volt. 88. Tizedes — latinul. 90. Mulik. 91. Idézet a bibliából. 92. Hiányos hely. 93. Ez igazán nem nedves, hiszen két „a”-val bizonyítja. 94. Csöcselék — németül. 95. Igekötő. 96. Eppen csak. 98. Község Arad mellett. 99. Ilyen irodák is van. 103. Madagaszkári folyó. 104. Elemparány. 105. Férfinév. 107. Utlan imi. 108. Személyes névmás. 109. Desinficiáló szer. 110. Egyiptomi napisten. 112. Szumatra-ban van. 113. Litván város. 114. Üzlet. 116. Karácsonyi cukorkák csomagolási módja. 121. Amphion király neje. 123. Címzés. 125. Pozitív elektród. 126. Fordítottáig „kür”

ragasztva, kézápolás lesz belőle. 127. Arab vizipipa. 129. Fegyvernem. 130. Étlen vés. 132. Autójelzésünk. 133. Magánjelenet. 136. Francia kötőszó. 138. Felpapa. 139. Ótlan spanyol ur. 140. A volt közös hadsereg főparancsnoksága. 141. Középeurópát nevezik így. 143. Az ilyen „trop”. embergyűlölő. 144. Hades, az alvilági isten lakhelye. 146. Két személyes névmás. 147. Tatár fejedelem, de „a” nélkül. 148. Angol kéz. 149. Háziállathimje. 151. Beszédrész. 152. Fafajta. 153. Értékjelző. 155. Francia arany. 156. Modern hadászati eszközök. 159. Minden foglalkozás alapfeltétele.

Függőleges sorok: 1. A római Szent Péter-templom egyik harangjának felirata, magyarul (a nyh írányában). 2. Rag. 3. Abszolút röviden. 4. Az edény, melybe Krisztus vért felfogták. 5. Török kard. 6. Afrikai kérődző. 7. Kicsinyítő képző. 8. Az anyaehevettes. 9. Ilyen a Maros vize. 10. Magyar férfinév. 11. 75%-os társ. 12. Azonos betűk. 13. Bibliai idézet. 14. A. A. A. 15. Exkirály. 16. Tétlen testedzés. 17. Japán faj. 18. Aradmegyei község. 19. Tűz teszi. 20. Több török szultán névé. 21. Ezen a hegyen kötött ki Nőé. 22. Semmivel egyenlő. 23. Kóporsó felírás. 24. Kettős más-salhangzó. 25. Molière egy aforizmája. 29. Ilyen virág a pipacs. 32. A házépítés első téglasora. 33. Éktelen botrány. 36. Az alkáliák oldata. 38. A betlehemi járás is ez. 40. Női becenév. 41. Jassz szerencséje. 43. Jézus Krisztus születési helye. 45. Mészáros száma. 48. Libatepértő szokott ilyen lenni. 49. Estélyi ruhakelme. 52. Aviatikusra mondják. 54. Ul, magyarul. 56. Szemé-

ságharcot átaludt novellahős egyik neve. 61. Címzés. 62. Neves olasz válogatott labdarúgó volt. 72. Keles, talyog tudományos neve. 64. Egy földközítengeri északi szél neve. 66. Magasságkülömbésmérő. 68. Pápai palota. 73. Igen kemény fehér fém. 75. Angol női név. 77. Vivómérvény. 78. A legnagyobb szeretet. 80. Aki átad. 81. Prémállat. 82. Őel — táviratban. 83. A mohamedán Messiás. 86. Cés. 87. Egy nevelő és egy mutatós. 88. Tájszólásos sár. 89. Felelet, melynek se füle, se farka. 97. Egy fafajta — román neve. 99. A jónál jobb. 100. Spanyol folyó. 101. Női becenév. 102. Emberszabásu majora félneve. 104. Köhögés elleni cukorka. 106. Hiányos súly. 108. Angol sziget. 111. Franciaül szerint-et jelent. 113. Német nemesi kötőszó. 115. „Az utolsó vacsóra” alkotója. 117. Mexikói város. 118. Mértani test. 119. A zsidóság visszatelepülési akciója. 120. Földrész. 122. Pestmegyei község, hol 1849-ben megverték a császári hadakat. 124. Ceruza. 128. Egyesülés. 131. Autómárka. 132. Kényszerunka. 134. Jugoszláv város. 135. A kínai népvallás megalkotójának egyik névé. 137. Megtölt. 138. Kapus mezében van. 141. Bolygó. 142. Aradi Korcsolyázó és Siedő Műkedvelők. 144. Éktelen égtáj volna, de az „s” kiagyott. 145. Ilyen helyiségbe nehéz bemenni. 148. Elvetik. 150. Fordítottáig olasz ut. 152. Sok van e rejtvényben. 154. Zétlen rét. 156. Tessék? 157. Kicsinyítő képző. 158. Igekötő. 159. Híres urlovas gróf monogramja. 160. Középosztásországi törpe állam névbetű. 161. Tréfa kezdete.

Fabrica de ghete

S. A.

TELEFON: 47, 4-32.

Cipőgyár Rt.

Táviratcim:

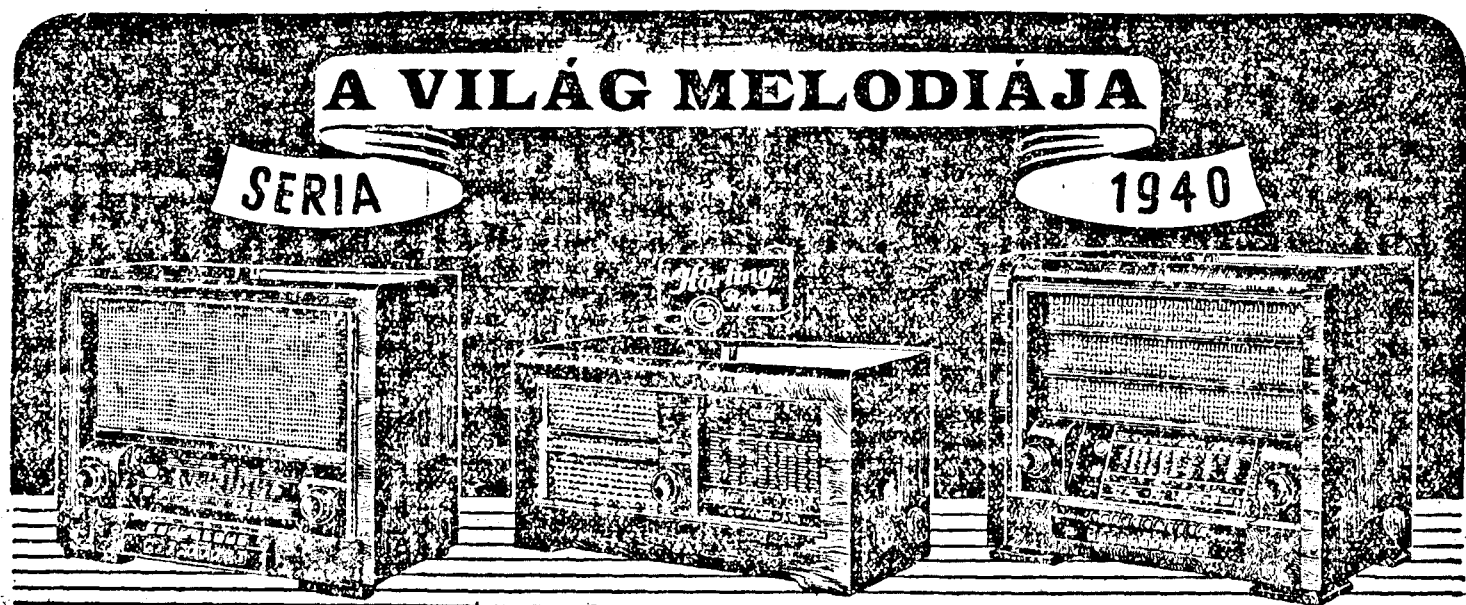
Carmenshoe Oradea.

ORADEA

**Ajánlja férfi-, női és gyermekcipő-gyártmányait,
valamint különféle anyagokból készült házicipőit**

Gyártmányaink kaphatók Aradon kizárólag:

APPONYI TESTVÉREK és IVÁNYI MENYHÉRT
cégeknél

AMATUS 40. NOBILIS 40. HONORIS 40. DOMINUS 40.

6 lámpás super, acél
csövekkel, automata-
vevő gombnyomással!

4 lámpás super acélcsövekkel
Nagy hangerő! Nagy szelektivitás!
Nagy teljesítmény!

8 lámpás luxus-szuper
acélcsövekkel, 2 hang-
szóróval, 10 gombnyomással!

KÖRTING-RADIO

A nő szerepe az új Európában

Aradi hölgyek elképzelése a nő újonnan kialakuló szerepéről a társadalomban

Nagy átalakulások tüzeiben forr a társadalom, de ennek a tűznek fénye még nem világítja meg a holnap életkereteinek körvonalait, csak sejtetni engedi azt, hogy mit hoznak az elkövetkezendő napok. Az ember azonban örökké a holnapot tükrözi és a gondolat országútján elkalandozik. Mérlegeljük, hogy milyen fordulatok, milyen jellemények várhatók és igyekszünk megrajzolni magunknak a képet, amelyben talán még nekünk is, de azoknak, akik közvetlen utánunk következnek, feltétlenül élnünk, illetve élniük kell. Ilven, a holnap felé irányuló találgatás jegyében született meg az alábbi kérdés is, amelyre az ARADI KÖZLÖNY a város hölgytársadalmának néhány ismert egyéniségétől kért választ. A kérdés röviden így foglalható össze: Milyen lesz a nő helyzete a háborút követően kialakuló társadalomban? Ime a feleletek, amelyekben röviden összefoglalva vázlatos képet nyerünk arról, hogyan képzelik el maguk a nők helyzetük várható új alakulását:

Dr. Széll Lajosné:

A nő helyzetének újalakulása már folyamatban van.

Az asszonyok gazdasági függetlensége mindjobban előtérbe jut, de nem a család és az otthon rovására.

A mai egészséges nevelési módszer, tanulás, sport, testnevelés megedzi, szellemileg kifejleszti a nőt ugyanolyan mértékben, mint a férfit.

A jövő asszonya már nem kizárólag feleség, anya és házvezető, aki mindent a férjétől vár, kér, saját maga, gyermekei és a háztartás részére, hanem a férfi egyenrangú társa, aki nemcsak az élet örömeit kívánja élvezni hanem részt vesz a létért való küzdelemben is. A nő, aki maga keresi meg a kenyerét, tudja, hogy a pénzkeresés nem könnyű munka, azt meghecsijli s automatikusan megtanul bánni a pénzzel, maga is produktív munkát végezve, megosztja a férfi anyagi gondjait s ha a balszerencse következtében a család fő munkakéntelen lesz, maga fog tudni gondoskodni a háztartásról ellátásáról.

Az új női típus kialakulása, talán strukturálisan tázza meg az otthon és a család fogalmát.

A modern otthon új alapokon kell, hogy felépüljön. Azok az asszonyok, akik napi 7-8 órai munka után, friss impressziókkal, boldogan térnek haza, a következő nyolc órában szívvel, lélekkel teljesítik háziasszonyi, anyai kötelességeiket, idejük van arra is, hogy társadalmi életet éljenek s karitatív munkát végezzenek.

A korai haladva sokkal türelmesebbek s megértőbbek lesznek a fiatalokkal szemben, szorosabb baráti viszonyban élnek majd a gyermekekkel, akikről nem fogja majd a szülő elválasztani egy olyan szakadéktól, amely most tátong a múlt és a mai generáció között.

Nagy Imréné br. Bedeus Zelma:

A történelem egyes korszakai természetszerűleg változásokat idéztek elő a nő társadalmi helyzetében is. Ezek a változások azonban a múltban jelentéktelenek voltak, mert a nőt meghagyták igazi hivatásában, családanyának. Nemcsak a keresztényeknél, de az ókorban, a rómaiaknál és görögöknél a nőt, az anyát különleges tisztet és megbecsülést vette körül, mert a családot a társadalom, az állam alapvető pillérének tekintették és a nő helyzetét, igazi hivatását a családban, az anyaságban látták.

A kereszténység tanítása szerint minden szeretet és erkölcs forrása az anya, — és helyzetét a társadalomban — még a múlt században is, kizárólag csak a családban tartja helyesnek. Ezen az általános, törvényszerű felfogáson a világháború utáni gazdasági válság kényszere nagyon sokat változtatott. Kitermelte magából a kenyérkereső-, a dolgozó-nő típusát. Ez nemcsak önállóvá tette a nőt, de egyéniségét is kifejlesztette. Ez már egy nagy ugrás volt és a kitartottság megalázó helyzetéből való — erősen sufragetteizáló, célzatosan hamis jelszóval — felszabadulását jelentette. Hála Istennek ez utóbbi csak szörvénys eset, mert a nő családban végzett munkája a modern ember szemében teljesen egyenértékű a család szempontjából a családapa munkájával, amely megszerzi a fenntartáshoz szükséges eszközöket.

A nemzeti szocialista és fascista államokban, ahol a munkán épül fel minden, a nő munkáját a családban nagyobb értéknek itélik, mintha

gyárban, vagy egyéb üzemben dolgozna. A családot — ellentétben a bolsevista világnézettel — vissza akarják állítani arra a piedesztálra, mely megilleti.

Ma ismét két történelmi kor megújulásán állunk és nehéz, sőt lehetetlen még megjósolni, hogy Európa politikai és társadalmi képe hogyan fog kialakulni. A nő helyzetét — szerény véleményem szerint — nem látom olyannak, amely nagyobb változásnak lesz majd alávétve.

A természet örök törvénye szabja meg a nő helyzetét, az évmilliók tanúsága is ezt bizonyítja. A nő nem lehet más a jövőben sem, mint családanya.

Dr. Raicu Aurélné:

Hogy milyen lesz az új Európa, — kérdés, amelyre találó feleletet adni dicséretére válna minden államférfinek. Tehát a nő szerepe és fejlődési iránya is a szerint fog változni, ahogyan az új Európa ki fog alakulni: politikai, gazdasági és társadalmi téren.

Bármiképpen is változzék meg öreg Európánk képe, bármilyen államformában is éljen a nő: az átlag nőnek, tehát a legtöbb nőnek, nem lehet más szerepe, mint az otthon és a család ápolása, amely minden modern államnak az alapszéljét képezi.

Száz százalékos szószólója vagyok minden megmozdulásnak, ami a nő felsőbbrendűségét igyekszik alátámasztani, de mégis azt mondom, hogy nagyon sok baj származik abból, hogy a nőnek máris, minden téren igen nagy a szerepe és a legkisebb ott, ahova a Teremtő állította. E szerepből régen kiesett. Versenyre kel a férfival, aki mellett megértéssel kellene haladnia. Ellentétes érdekel vannak, külön jogokat formál, ahelyett, hogy szövetkezne vele a nehézségek leküzdésére, ami által nem teremtene disharmoniát maga körül és otthonát, családját nem tenné másodrangúvá.

Mert a nők többsége (bocsássanak meg) helytelenül értelmezi az emancipációt, megeléjkezően arról, hogy az nem csak jogokat jelent, hanem kötelességeket is. Tehát elsősorban mégis csak azzá kell maradnia és lennie a nőnek, aki az otthonnak a melegségét, tisztaságát, megnyugvását nyújtja, a mai alandó és nehéz küzdelemben élő férfi számára.

Ha azonban a kivételes nőt ez nem elégtel és hivatottságot érez magában más célok betöltésére s amikkel a közjót elősegítheti, úgy minden erejével és tudásával tegye azt az emberiség javára.

Szerintem azonban nem ártana, ha az elkövetkező új Európában a nő szerepe kicsit visszafejlődne és hosszasan tartózkodna azon az úton, ahova eredeti hivatása állította, hogy csökkentse azt a sok rosszat, ami minden oldalról körülölel mindnyájunkat.

Czettelné Salgó Pirokska:

— A nők éppen eléggé bebizonyították az utolsó 25 év alatt azt, hogy jóformán minden vonalon egyenrangú munkát végeznek a férfakkal. Ennek ellenére minimális maradt a befolyásuk azokon a helyeken ahol az embreiség sorsát in-

Bevezetett iparüzem gépekkel berendezve eladó, cím a kiadóhivatalban.

tézik: a közügyek, a politika és a diplomácia terén. Az eredmény nem igazolja a férfiak fölényét, 25 év alatt a második világháborútól sem tudták megmenteni az emberiséget.

Valószínű, hogy ezt a férfiak maguk is belátják és hogy a háború befejeztével nemcsak a nőknek az eddiginél is fokozottabb munkájára, hanem humánusabb, megértőbb lelkiségére is szüksége lesz a szadista gonoszságtól megcsömörített világnak.

Az anyaság ösztöne tiltakozik az ellen, hogy a gyermekeiket a gyűlöletre és a háborúra neveljék és ennek a háborúnak el kell hoznia azt, hogy a nők a férfakkal teljesen egyenrangú szerepekben segítsenek megteremteni a minden ember számára elérhető munkás és békés életet.

Prohászka Elvira:

Ma, amikor még azt sem tudhatjuk, hogy milyen lesz az újabb vérzőn és vajdó küzdelem után az eljövendő Európa, nehéz ennek az ismeretlen világnak asszonyáról képet rajzolni. Hiszen a nő — a lelkes világnak ez az örökké változó mimikrije — korának mindég hűséges tükrökepe volt.

A keresztényháborúk alatt szende és vallásos, a renaissance asszonya bele-bele kóstol a humanista művészet és tudomány néki eddig ugyancsak idegen méregébe. A rokokó dámája fényűző, kacér és könnyelmű, mint az akkori élettempó, a szecesszió nője vad és rendszertelen, mindenhez hozzákezdő, semmit be nem végző, fejlődést, tudást szomjazó örök diáklány, míg a háború utáni nő illúzió nélküli reális lény, csak az eredmény és haszon érdekli, s csöpp sem üt el praktikus korának milliójából.

A felelet magától adódik: az új Európa nője olyan lesz, mint maga az új Európa.

Más kérdés, hogy milyen szerep vár itt rá?

Minden szerep, — mondom én — amit be tud tölteni.

Már pedig, — s erre éppen mimikri-természete adja meg a biztosítékot — igen sokféle szerepre alkalmas.

Ahogy a múltban eszmény és nemes cél tudott lenni, hogy a férfi erejét megszárszorozza, úgy kell világító fátylaja legyen a jövőnek is. De viszont nem állhat meg ennél a passzív kötelességnél, hanem személy szerint is részt kell vennie a küzdelemből. Ma, mikor a Kolontav asszonyok diplomáciai munkát végeznek, mikor a világ legnagyobb emberbarát intézménye a Vörös Kereszt nagyrészt női vezetés alatt áll, mikor Oroszországban női ezredeket soroznak, nem tagadhatjuk, hogy a jövő nagy és fontos szerepet szánt a nőnek.

Ezt a szerepet egyformán jól betöltheti a női diplomata, vagy az egyszerű családanya, az iparvállalat vezérigazgatójának s a feketekötényes kis bolti lány, a tótékony egyesület melegsívű elnöknője s a segítségre szoruló nyomorgó profetárnő. Mert az a szerez, ami a jövő asszonyának jut nem csak lehetőség többé, hanem kötelesség: küzdeni, minden szellemi és fizikai erőnkkel, nőiességünk és anyaságunk meggyőzőhetetlen győzvével, küzdeni tőle, szóval betűvel és ímával, küzdeni azért, amiben a mai világ oly szegény, küzdeni — a békéért!

Allöldi Ila:

Hogy a nő szerepe és elhelyezkedése milyen lesz, az attól függ, hogy milyen átalakuláson megy Európa keresztül.

Ha az az irányzat győz, amely szerint a családi élet és a házi tűzhely régi jelentősége megszűnik, a gyermekek neveléséről az állam gondoskodik és egészen kiveszi a gyermeket a családi körből, úgy a nő, amennyiben tehetsége és rátermettsége megengedi, átveheti a férfiak munkakörét, bármilyen pályán karriert csinálhat, vagy, mint fizikai munkás állhatna meg helyét az új körülmények között.

Ha a másik, az ezzel ellentétes világnézet győz, az meghagyná a nőt az ő régi hivatásában, ahol a mai asszony oly kitűnően áll helyt, amikor az igazi női hivatást követi és a családi élet keretein belül teljesíti kötelességét, ugyanakkor

SZABÓ LAJOS vas- és fémáru-üzeme

Arad, Calea Saguna 110. — Telefon: 25-36

Gyárt: vakuum és desztilláló készülékeket, melegviz-tartály „Boiler” fürdőhengert, festőde és szeszgyári berendezéseket, továbbá vas, réz- és alumíniumból készült munkákat, valamint minden ezen szakmába vágó cikkeket és javításokat. — Autogén hegesztés!

Balázs Magda kozmetikája

Plata
Avram Iancu
21. szám

gyakori esetekben a legnehezebb, férfiaknak való munkakört tölti be. Ennek az asszonytípusnak a legragvóbb példája Mme Curie, aki egyszemélyben Nobel-díjas tudós, amellet a legkitűnőbb anyja és a legideálisabb feleség is volt.

A nő helyes ösztönrel meg kell, hogy találja a józan közénutat. Ne legyen az uniformizált típus, amelyből minden nőiség kivesszt, hanem legyen öntudatos munkatársa a férfinak és vivja ki azt a helyet a társadalomban, amelyre képességei predestinálják. Bizzuk a választást a nőre. Aki vállvetve akar dolgozni a férfjakkal, az legyen politikus, diplomata, ügyvéd, orvos, vagy akár katona is, de aki az örök női hivatást helyezi ezek fölébe, az maradjon minden körülmények között annak, amire hivatva van — nőnek.

Szalai Gili:

Tulhaladott álláspont ma már annak vitatása vajon a nő, akár szellemi, akár fizikai adottságok kérdésében a férfival egyenrangú-e.

Amikor a világ legtekintélyesebb államainak parlamenti képviselői között, csakugy, mint a diplomáciában, az orvosi laboratóriumokban, a bíróságoknál, a katedrán, az irodalom és művészet minden árában, a szellemóriások, a Nobel-díjasok között nőket éppugy találunk, mint férfiakat, amikor másfelől az olimpiai bajnoknok nagy tömege, a légi- és szárazföldi haderők hősnői, a sok kiváló sportlédi mind élő bizonyítékai annak, hogy tudatos edzés, erős akarat és kitartás árán a női test acélozottsága, rugalmassága, ellenálló-képessége a férfivel egyenlő nivóra emelhető, nem férhet többé kétség ahhoz, hogy a háboru utáni idők nőjének a kvalitásai éppugy meg lesznek a legkülönbözőbb hivatások betöltésére, mint a férfiakéi. Más kérdés azután, hogy az érvényesülési lehetőségeknek ezek tág körében felnőző-e a nő energiáját, sokszor nőiessége rovására? A feleletet e kérdésemre a háboru utáni Európa szelének iránya fogja diktálni. Ha sikerül féket vetni a szemünk előtt dúló, emberek és értékek millióit megsemmisítő, szörnyű háborunak s helyreáll az európai béke, a nőnek talán még fokozottabb mértékben lesz az a hivatása, hogy a megbolygatott családi élet régi melegének papnője maradjon: a feleség, az anyja szent hivatását az eddiginél is nagyobb önfeláldozással fogja betölteni s a háborus szenvedések könnyei is hamarabb száradnak fel majd.

Ha azonban minden emberfeletti erőlködés dacára sem sikerülne megállítani a háborus lavinát s amitől az Ur óvjon mindannyiunkat, a háboru szele Északról-Délig, Keletről-Nyugatig feltartóztatathatlanul mindent végigsenerne, egy összeomlott kulturájú Európában a nő hivatása nem szorítkozhatnék csupán az otthon, a családi szentély tüzésára és a szociális munkára a romok újjáépítésénél is.

Bármennyire is felemelő volna a női nemre az újjáépítő munkában való egyenrangú közreműködés tudata, a női ideál mégis csak az, hogy kölcsönös megértés s az emberszeretet nyomán elült viharok után az elkövetkezendő új Európának nője sokoldalú adottságát természetadta hivatásának minél nemesebb betöltésében élhesse ki.

Vlad Alexandru tábornok-polgármester Arad városvezetőségének terveiről beszél

Karácsonyi nyilatkozat a helyi közigazgatás időszerű kérdéseiről

Vlad Alexandru tábornok, Aradváros polgármestere a következő nyilatkozatban ismertette a helyi közigazgatás terveit, célkitűzéseit és közvetlen, napirenden szereplő megvalósításait:

— A rendkívüli idők és rendkívüli körülmények természetesen rányomják a maguk bélyegét mindenre, így a városvezetőség terveire is. A nemzetközi és belső vonatkozású események, általában

a helyzetet nem enged meg semmiféle nagyobbarányu befektetést, sőt ellenkezőleg, tartózkodásra készíti a közügyek vezetőit és minden lépést alaposan meg kell gondolnunk.

— Ami a helyi közigazgatás ügyvitelét illeti, elmondhatjuk, hogy a város vezetésének átvétele után mutatkozott első nehézségeken túl vagyunk. Szükséges azonban, hogy minden erőnkkel latbavetve munkálkodjunk az eddigi eredmények fenntartásán. Az elért megvalósítások felhasználása, az egész helyi közigazgatási gépezetnek mai menetében való fenntartása szerepel elsősorban munkaterveink között.

— Legfőbb gondunk a további megvalósítások terén az utépítés és az utburkoltak karbantartása, illetve megjavítása.

Erre — számításunk szerint — legalább tízennygy millió lei szükséges és bizony gondot okoz, hogy honnan teremtsük elő ezt a jelentős összeget. Mindenesetre, a városvezetőség majd megtalálja a módiát, hogy utépítési munkatervét megvalósítsa, mert ezen a téren végre olyan viszonyokat kívánunk teremteni, amelyeket olyan nagy város, mint Arad, megérdemel.

— Fontos célkitűzésünk az iskolákkal kapcsolatos sok-sok munka elvégzése is. A Vánatorului-uccai iskola helyzetének végleges és megelégedésre méltó rendezése, a Babeş-uccai árvaháznak elemi iskola, óvoda céljaira való átalakítása, valamint az összes, hatáskörünkbe tartozó iskolakérdések megoldása.

— Sorrendben következik ezután — de megoldás szempontjából természetesen párhuzamos az elmondottakkal, — a színházépület használhatóságának tisztázása, ugy a kávéházak, mint más szempontok vonatkozásában.

Szeretném végre megteremteni itt, a rendelkezésre álló hely felhasználásával és megfelelő tervek alkalmazásával azt a nagy vendégipari üzemet — kávéház és étterem berendezéséről lenne szó — amelyet már rég tervezünk és amelyre bizony, szüksége van Aradnak.

A víz- és csatornázási vezeték hálózatának kiterjesztése állandóan folyamatban van és terveink szerint a most következő hónapokban ezen a téren nagyobbarányu fejlődés következik.

Az újonnan létesült városrészek fokozott bekapcsolása a víz- és csatornahálózatba, most már megvalósul majd, ami városrendészeti szempontból, Arad fejlődésének szempontjából fontos állomás.

— Ezzel függ össze a többi városrendezési terv, Megfelelőbb külső képet akarunk adni a városnak.

szépíteni akarjuk Aradot és ezeket a terveket kiterjesztjük az újonnan létesült városrészekre is. Így például a Romaniilor-ut körüli új villanegyed nagy-szabású rendezése rövidesen megtörténik. Itt ezen a környéken kiépítik a városi úthálózatot, megfelelően rendezik a már meglévő utakat, ami pedig a járdákat illeti, a gyalogjáróhálózat alapos és célszerű kiépítéséhez már a környék valamennyi háztulajdonosának hozzájárulását megnyerte a városvezetőség. Ez végeredményében valóban az itteni ház- és telektulajdonosok érdeke is, mert ha a városrendezési terveket itt, ebben a villanegyedben keresztülviszik, ez természetes hatással lesz az értékesítési és a bérleti viszonyokra. Hozzá tartozik ehhez

a vízvezeték és csatornahálózat kiépítése is ezen a környéken.

Meg akarjuk javítani a közúti gépkocsiforgalmat is, aminek érdekében elsősorban új kocsik beszerzése szükséges. Az, hogy az új kocsik beszerzése nem történhetett máris meg, nem a városvezetőség, vagy a közüzemek vezetőségének hibája, rajtuk kívülálló okok gátoltak. Most már ott tartunk, hogy

rövidesen üzembe állíthatunk három új kocsit.

— Mindenesetre, az összes munkaterveket megelőző, legfontosabb gondunk az, hogy minden pazarlást megakadályozzunk.

Takarékoskodni akarunk, nehogy súlyosodjék a város lakosságának közteherviselési helyzete. Mindent elkövetünk, hogy amennyiben lehetséges, a közönség anyagi kötelezettséget mérsékeljük,

természetesen amennyire ezt a költségvetési keretek, a feltétlenül szükséges kiadási tételek és általában a

helyzet engedi.

— Így azután természetes, hogy nagyobb építkezések, vagy egyéb hasonló beruházások nem szerepelnek terveink között.

Államvédelmi célokra jelen költségvetés keretén belül több mint négy millió lelt ittattunk a kormányának és kötelességünk teljes tudatában ugyanilyen összeget veszünk fel jövő évi költségvetésünkbe, ugyanerre a célra.

Arad mintegy kilenc millió leiel szerepel majd a városok nemzetvédelmi adakozásában.

— Azt reméljük, hogy jövőre végre megvalósíthatjuk a régen tervezett felsőtemetői új ravatalozó-csarnokot, ezenkívül pedig a most készülöben levő vásárcsarnokon kívül még egy ilyen eladási központot kívánunk létesíteni. Az

új vásárcsarnok a Central-mozgóképszínház helyén és nem felhasználásával épül majd, teljesen korszerűen.

A Mihai Viteazul-téri vásárcsarnok köré aszfaltburkolatot szeretnénk létesíttetni, míg a Central-mozgóképszínház környékén addig is, amíg itt is felépül a vásárcsarnok, rendezzük a kövezési hiányosságokat,

új utburkolattal pótoljuk a helyenként bizony szinten használhatatlan kövezetet.

— Ezek azok a tervek, — fejezte be nyilatkozatát Vlad Alexandru tábornok-polgármester — amelyekel meg akarunk valósítani és a szempontok, amelyeknek figyelembevétele feltétlenül szükséges a tervek megértéséhez és a keresztülvitel megítéléséhez.

Karácsony szellemében a Magyar Népközösség segélyakciójáért!

A Romániai Magyar Népközösség karácsonyi segélyakciójára még mindig újabb és újabb adományok érkeznek. A nemes emberbaráti érzéstől áthatott adakozók önkéntes adományaikkal igyekeznek segíteni az arra rászorultakon és enyhíteni nyomorukon, hogy legalább a szeretet ünnepét jobb körülmények között tölthessék. Az ARADI KOZLONY közönsége még az utolsó napon is eljuttatta általunk önkéntes adományait, amelyek a következők voltak:

L. V. I.	100 lei
Pálffy Péter	100 lei
Bánffy Sándor	200 lei
S. J.	100 lei
Mózes István, Siria	200 lei
B. C.	200 lei

ÖSSZESEN: 900 lei

Eddig általunk eljuttatott önkéntes adományok: 59.305 lei

ÖSSZESEN: 60.205 lei

A karácsonyi segélyakcióra a Magyar Népközösség a Iosif Vulcan-ucca 12. sz. ajatti helyiségében a mai napon a következő adományok érkeztek:

Daubner Gyula	200 lei
Dr. Weij Károly	200 lei
Dr. Kalkó Károly	100 lei
Szolárik Bertuska gyermekruhák, cipő, játék,	
Kunerj Ernő élelmiszerek,	
Hadfy Márta egy pár cipő és	100 lei
Kiss Ernő	100 lei
Farsang János	400 lei
Bencze Lajos	200 lei
Anyos Géza ötvenes	100 lei
Rudnyánszky Béla ötvenes	100 lei
Wagner Ödön ötvenes	100 lei
Sándor László ötvenes	100 lei
Dekker Ödön Zimbró	100 lei
Mateovits N., Zimbró	100 lei
Bokor János	100 lei

ÖSSZESEN: 2000 lei

Frakk és szmokingok legszebb kivitelben

Rendy -nél készülnek.
Plata Avram Iancu 21

Modern butorok és autók kárpitozása

legolcsóbban:

Papp Sándor

Str. Lae Barna 58. — Telefon: 2858.

Rum, likör, cognac, bor és pezsgő specialitások legolcsóbban beszerezhetők. Tavernában

Bársony-ház. Hídeg ételkülönlegességeink a konyhaművészet remekei. Rendelésre házhoz szállítjuk. — Telefon: 2177.

HIREK

Csendes éj, isteni éj...

dalolja kicsi és nagy a karácsonya alatt, mikor hangok ujjonganak, a gyertyák fénylenek s a szívekben urrá lesz a szeretet. A karácsony öröme már egészen összeforrott a gyönyörű ajátatos énekekkel, melynek szövege az imakönyvekből sem hiányzik. De ki ismeri a dal szerzőjét? Ki ismeri a dal eredetét?

Egy kis osztrák község, Arndorf iskola épületén szerény emléktábla hirdeti, hogy a dal szövegét Josef Mohr papköltő szerezte s Franz Xaver Gruber orgonista-tanító zenésítette meg.

Érdekes a népszerű, szívreható ének keletkezésének története. 1818. decemberének 24. napján Mohr, az akkori segédlelkész írta a verset és nyomban átadta Grubernek, hogy szerezzen hozzá zenét és hangszerelje is két szülő hangra, karénekre és gitárkíséretre. Gruber már másnap elkészült művével, melyet szentesten nagy sikerrel elő is adtak. Arra azonban aligha gondoltak a szerzők és énekesek, hogy 120 évvel később az emberek milliói fogják karácsony ünnepén zengeni, az afrikai keresztény négerék éppúgy, mint Amerika keresztény indiánjai.

— „Stille Nacht, heilige Nacht“

— AZ ARADI KOZLONY LEGKÖZELEBBI SZÁMA Karácsony-ünnep után, december hó 28-án, csütörtökön reggel jelenik meg a szokott időben. Boldog ünnepeket!

Finom fehérneműek, függöny és paplanok

Ruttkay & Boty

cégnél, Arad, Blv. Reg. Maria 8.

— MEGHALT FOCKER. Newyork. (Duna-posta), Focker, az ismert amerikai repülőgéptervező szombaton hirtelen elhunyt.

Célszerű karácsonyi ajándék

Meleg ház c pő 195.— leiért

Hócsizmák, gyermekcipők

legolcsóbban

SÁNDOR cipő-áruházában

Bul. Reg. Ferd. 11

— A kormány tagjai egyhavi fizetésüket ajánlották fel hadfelszerelésre, Bucurestiből jelentik: A legutóbbi minisztertanácsban a kormány valamennyi tagja egyhavi fizetését ajánlotta fel a hadfelszerelés céljaira. Ez a példaadás ösztökélheti mindazokat, akik eddig még késlekedtek a jegyzésben.

— Székrekedésekben szenvedő, bogyadt, levert, dolgozni képtelen egyéneknek a bélmozgást reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz csakhamar megélienkiti, az emésztőcsatornában összegyűlt salakot kiüríti, a vérkeringést szabadrá teszi s a gondolkodó- és munkaképességet emeli. Kérdezze meg orvosát.

— UJ DARABOT IRT NYIRÓ JÓZSEF. Kolozsvárról jelentik: Nyiró József befejezte új történelmi tárgyú szindarabját, melynek témáját az erdélyi történelemből merítette. A szindarab — amelynek címe „Új haza” — Budapesten kerül bemutatásra.

Gyermekhintások, fotel, babakocsi, kézmunka-, kenyér- és mindenféle kosarak, ruha-, haj-, fog-, parkett- és gyökér sűrítőkefék, sziták, labtörők, nád- és tollporolók, oltokseprők, stb. olcsó árban kaphatók

KREBS ÉS MOSKOVITZ cégnél, új Neuman-ház

— Turisztika. A Kárpát Egyesület 25-én kirándulást rendez a menedékházhoz. Indulás reggel a 7.55 órai villamossal, visszaérkezés 26., vagy 27-én este. Igazolványokat mindenki hozzon magával. Érdeklődni: Muzsai-ruházletben, tel. 15-79.

— Házasság. Stolzenberg Irénke és Pataky Zoltán folyó hó 26-án, este fél 8 óraker tartják esküvőjüket a minoriták templomában.

Szemüveget venni kényes, nehéz...

de jól kiszolgálja Önt

GÁRDONYI

a 20 éves gyakorlattal bíró szaktársaság, Bulev. Regina Maria 22.

— Eljegyzés. Kurzweil Károly és Kovács Magdolna jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— VARSÓ MÉG ROMOKBAN VAN. DE A SZÍNHÁZ MEGNYILT. Párisból jelentik: A Havasügyenység jelenti, hogy bár Varsó sok városrésze még telve van a bombázások romjaival és alig néhány háznak van ablaka, a hatóságok rendelkezése mégis elhatározta a színház megnyitását. A varsói színházi évadot a „Mézeshetek” című darabban nyitják meg.

Fogait épen, száját egészségben tartja

DIANA

— Felfüggesztették dr. Boila Romulust egyetemi tanári működésétől ügyének végleges bírósági befejezéséig. Bucurestiből jelentik: Ismeretes, hogy az ifjúi törvényesség egyévi elzárásra ítélte Boila Romulust, a kolozsvári egyetem jogi karának tanárát, hivatalos hatalommal való visszaéléseiért. Boila Romulust most felfüggesztették egyetemi működésétől mindaddig, amíg az ítélet elleni fellebbezés elintéződik és a bíróság végleges döntést hoz ügyében.

LIP-LOP PÁLI és egyéb ifjúsági könyvek

Töltőtollak és más ajándékok

POLGÁRNÁL

— Százötvenezer lelt loptak egy kisjenői urlasszonytól. Kisjenőről jelentik Dr. Grosz Sándorné bejelentette a csendőrségen, hogy meglopták, ismeretlen tettesek behatoltak hálószobájába és az egyik szekrényben őrzött kazettájából 150 ezer lelt készpénzt loptak el. A tettesek kézrekerítésére megindult a nyomozás.

Végkiárusításból kimaradt asztalneműeket lakásomon árusítom.

I. GRÜNBERGER Moise Nicoara-u. 1. sz. I. em.

— A „Vasárnap” karácsonyi száma az erdélyi-magyar folyóiratirodalom eseménye. Az idén, a súlyosodó időkhöz alkalmazkodva, a „Vasárnap” nem a külső pompa, hanem a belső tartalom tekintetében igyekezett karácsonyi meglepetést szerezni olvasóinak és ez a törekvés sikerült is. Az ünnepi szám vezető cikke Márton Aron erdélyi püspök írása: Az egyház és a nevelés. Lakatos Ottó dr. minorita rendfőnök, a háború és szenvedés között beköszöntő karácsonyról ad mélyhatású gondolatébresztőt. A városzerte máris nagy népszerűségnek örvendő Kis Vasárnap (a Vasárnap karácsonyi gyermekmelléklete) ma szintén megjelent. Návrádi Ágoston róm. kat. igazgató-tanító szerkesztésében. A kis magyarok kedvence máris ez a gyermekmelléklet, melynek két jótulajdonosa van: hogy élénk és hogy olcsó. Beszerezhető a Vasárnap kiadóhivatalában (Arad, Str. Bratianu 2.), valamint a Kerpel-Universala- és Polgár papir- és könyvkereskedésekben.

Modern ezabásu

frakk és szmoking készül

BARANYI

uriszabónál Arad, Str. Bratianu 17.

— Az ülő életmód következtében jelentkező bajoknál, különösen renyhe bélműködésnél, aranyeres bántalmaknál és emésztési zavaroknál, reggelként éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvízzel igen jó eredményeket lehet elérni. Kérdezze meg orvosát.

— Egy angol katonai repülőgép rázuhant a falusi templomra, Londonból jelentik: Egy angol katonai repülőgép csütörtökön a northhumberlandi Broomhill község templomára zuhant. A templom kigyulladt és teljesen leégett, a repülőgép pedig összetört. A gép három repülője elpusztult.

Karácsonyi ajándékba

Kodak Box kamarák Lei 460.—.

A'bumok nagy választékban.

FOTO CENTRAL

ARAD, Strada Eminescu 4. sz. („Corso” mozival szemben).

— VESZEDELMEZ TŰZVÉSZ PUSZTÍTOTT AZ ÓKIRALYSÁGBAN. Balti. Fajesi községben tegnap óriási tűz volt, amelynek 14 ház esetét áldozatul. A tűz egy asztalos házában keletkezett reggel 9 óraker és csak este 9 óraker tudták eloltani. Tizennégy család fedél nélkül maradt.

Legolcsóbb a tűzifa

minden minőségben vagon, ö!, sulyra

„FOCUS” faterlepen

Piata Stefan cel Mare 10-11 szám. Telefon: 14-91.

— Rendőri hírek. Benita József munkanélkülit a Radnai-uton eszméletlen állapotban találtak. Beszállították a kórházba, ahol megállapították az alkoholemérgezés tüneteit. — Novác An-

Finom gyapju és nyulszőr férfidivat kalapok legnagyobb választék, közismert olcsó árban

„SOLID” kalap és férfidivat üzletben,

ARAD, BUL. REJ. FERDINAND 21.

tal 57 esztendőes lakost holtan találtak Tribunal Dobra-uca 2. szám alatti lakásában. A halál körülményeinek megállapítására megindult a vizsgálat.

Kedves vevőimnek, rokonaimnak és ismerőseimnek, kellemes Karácsonyi ünnepeket kíván

G A R L A T Y A.

vas- és fűszerkereskedő.

len- és pamu:vasznakat, kimaradt asztalneműeket lakásomon árusítom.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAK:

VASÁRNAP:

HAJOS gyógyszerár, Bulev. Regina Maria 8.

KAIN gyógyszerár, Calea Banatului 1.

NIEDERMAYER gyógyszerár, Str. Gojdu.

HÉTFŐ:

WEISZ gyógyszerár, Piata Avram Iancu 12.

JANKA gyógyszerár, Bulev. Reg. Ferdinand.

Dr. DICK gyógyszerár, Str. Mărăsesti 1.

KEDD:

FÖLDES gyógyszerár, Str. Eminescu.

KÁRPÁTI gyógyszerár, Bul. Reg. Ferdinand

ROZSNYAI gyógyszerár, Piata Avram Iancu

SZERDA:

KAIN gyógyszerár, Calea Banatului 1.

VOJTEK gyógyszerár, Bulev. Regina Maria

DANCIU gyógyszerár, Piata Mihai Viteazul

BERNATH gyógyszerár, állomással szemben

BERGER gyógyszerár, Saguna-ut.

CSÜTÖRTÖK:

ANGEL gyógyszerész, Piata Catedralet 16.

OMESCU gyógyszerár, Bulev. Reg. Maria 16

KESZTENBAUM gyógyszerár, Strada Mărăsesti 68.

Modern képkerevezést és üvegezést legolcsóbban vállalkoz

Szabady Béla Mărăsesti-uca 6. sz.

Jó minőségű hálószobák, szelők, matracok legolcsóbb beszerzési forrása, részletre is **POLONYI** Bulev. Regele Ferdinand 28.

SPORT KÖZLÖNY

A negyvenéves Aradi Atletikai Club

Irta: HENTSCHEL ISTVÁN

Ajg egy hete, hogy városunk egyik legnagyobb és legrégebbi sportegyesülete előtt hajtotta meg az ejismerés zászlaját Arad sportársadalmá, újabb ünneplésre készülődünk, hogy a 40 éves múlttra visszatekintő ARADI ATLETIKAI CLUBOT köszönjük jubiláros közgyűlése alkalmából. Rövid néhány esztendő alatt immár a negyedik aradi sportegylet, amely évtizedeket hagy maga után és működésének tejjességében készülődik jövő feladatainak elvégzésére. Hatvannárom, hatvan, negyven és harmincéves múlttra tekintenek vissza Arad egyletei és ezek a számok jegélenkebben amellet szólnak, hogy ebben a városban a kultúra melyen gyökerezik a faljban és szólnak amellet is, hogy a város lakosságát az egészséges szellem, a festi kultúra ápolása hatja át. Arad messze földön az egyetlen város, ahol évenként ismétlődnek a jubiláris közgyűlések, hirdelve az utóző munkásságot minden irányban és ebben a szerepben az AAC közmegelegedésre tevékenykedett. Arad sportjának nagyarányú fejlődését azzal az öntudatos, tervszerű és gondos sportpolitikával segítette elő, melyet négy évtizeden át kifejtett. Az a megértő céludatosság, amivel a sportágak meghonosítását értékelte, másokban is növelte a jelkesedést és követést.

Az AAC hivatását mindig komolyan fogta fel és a sport érdekét hűségesen szolgálta. Sikerének nyitja az, hogy mindig átértette a testnevelésnek megbecsülhetetlen jelentőségét a nemzeti géniusz és erő kialakítása szempontjából. Magas sportkultúráját az ország legjezesebb néprétegeiben ismerette és megbecsülte jepte az a sok értékes győzelem, amely Fóthy Nándor, a Mudintestvérek, Szathmáry Kálmán, Alj János, Duffner János és száz és száz mások névéhez fűződnek. Az AAC hírnevét naggyá ezek a sporthősök tették, akik az emberi tevékenység minden terén munkálkodtak. Az AAC éljrehívói és mindenkor vezetői mind a jelkes sportemberek táborából kerültek ki és munkájukkal, sportbeji kapcsolataikkal lépésről lépésre meghódították a város sportársadalmát. Az AAC az egyetemes embersporttal a legbensőségesebb kapcsolatban volt és van ma is. Bátor és sikeres munkát folytatott negyven éven át és minden sportmozgalomban kivette részét. Elégjeljele nézhet vissza az elmúlt évtizedekre és büszkén mutathat rá azokra az érdemekre, amiket a honi sport népszerűsítése terén szerzett. Hogy egy egylet négy évtizeden keresztül fenntartotta magát, megmérhetetlen munkát, fáradságot, odaadást és felelősséget követelt tőle és ezt megkapta támogatás alakjában tagjai nagy tömegétől, akik minden nehézséget leküzdő hittel sorakoztak zászlaja alá.

Negyven év alatt megtanulták értékelni sport-szerű és lovagias cselekedeteit, hátrorságot és bárátságos érzelmeit a többi egyletek irányában.

Az AAC elmúlt, küzdejmekkel és sikerekkel felteli negyven esztendeje összeesik a sportélet kifejlődésének legfontosabb, eredményekben jeggzda-

gabb éveivel és amint a múltban, úgy ezután is legyen Arad sportéletében hangadó vezéregylet és dolgozzék tovább fáradhatatlanul, akkor biztos lehet, hogy a sportársadalom nálája fogja kísé-
ni nagyszerű kulturmunkáját. Aradváros sport-szerető közönsége köszönti a jubiláris egyletet és bizik abban, hogy arról az utról, melyen halad, nem tér le

Ujjáélesztik a labdarugó Baján-Kupát

Athén. A görög labdarugószövetség most állítja össze jövő évi nemzetközi műsorát és ennek kapcsán sikerült egy-egy tavaszi mérkőzésre lekötnie Jugoszlávia és Bulgária válogatóit együtteseit. Ezzel kapcsolatban megkeresést intézett a román szövetséghez aziránt, hogy járuljon hozzá a Baján-labdarugó kupamérkőzések ujra való megrendezéséhez, melyeknek alapja a görög szövetség által már lekötött mérkőzések lennének.

A román szövetség álláspontja az, hogy hozzájárul a kupamérkőzések újakezdéséhez, ha főbbé nem tesz vitássá az általa már megnyert első kibocsátású kupa kérdését. Ha ezen az alapon a fejek — főleg Bulgária — meg tudnak egyezni, úgy a kupamérkőzések már 1940. tavaszán megkezdődhetnek.

Magyar csapatok karácsonyi műsora

Budapest. A magyar csapatok közül számonsan játszanak a karácsonyi ünnepek alatt és a műsor az alábbi:

VASARNAP: BSK—Ujpest Belgrádban,
BATA SK—Szeged Borovon.

HÉTFÖN: Vojvodina—Ferencváros Ujvidéken.
Jedinstvo—Ujpest Belgrádban,
BATA SK—Szeged Borovon.

KEDDEN: Kispest—Wiener SC Budapesten.
Jugoszlavia—Ferencváros Ujvidéken.

O BARCELONABAN a karácsonyi ünnepek alatt érdekes teniszmérkőzések lesznek. Olaszország, Portugália és Spanyolország férfi- és hölgybajnokai fogják egymással összemérni erejüket.

Gyönyörű
vágott és eserepes virágok
SCHARM MÁRIA
virágüzletében szereshetők be. Csanádi Bankpalota.

O RENDKIVÜLI SÜLYOSAN BÜNTETTE a magyar uszó és atlétikai szövetség azokat a válogatott versenyzőket, akik az idei bécsi főiskolai világbajnokságokra kapott felszerelési és más tárgyakat idejében nem szolgáltatották vissza a szövetségnek. Az uszószövetség hat versenyzőt május 1-ig, az atlétikai szövetség pedig 14 versenyzőt augusztus 1-ig tiltott el a sporttevékenységtől. Ezen ügyvel kapcsolatban az ökölvívőszövetség is fegyelmi vizsgálatot rendelt el több versenyző ellen.

Az AMTE nagy bálja
Szilveszterkor lesz
a „Központi“ összes helyiségeiben

TEKESPORT

Az őszi forduló zárómérkőzéseket az AAC és Transilvania nyerték

A körzeti csapatbajnokság őszi fordulójának zárómérkőzése pénteken este nyertek lebonyolítást, melyek után már csak a Fortuna—Infratirea B) csapatok mérkőzése van hátra. A pénteki mérkőzéseken az AAC győzött nagy biztonsággal a Tricolor ellen, illetve a Transilvania jó teljesítménnyel, melynek értékét még az a körülmény is emeli, hogy egy játékosuk rosszullete miatt csak tízenegy emberrel állott ki a csapat. Eredmények a következők:

AAC—Tricolor 219:178. Az atléták utolsó őszi mérkőzésüket, jó átlagukat játszva, biztosan nyerték, az ezúttal biztonság nélkül játszó Tricolorral szemben. Az atléták menetei 61+62+44+52, míg a Tricolor menetei 36+44+53+45 voltak. Az AAC ezzel a győzelemmel a bajnokság második helyét foglalta el: AAC: Böszörményi, Schmelzter, Wingeron, Szalma, Bardócz, Lengyel, Varga S., Blaskovits, Brunhuber, Mezei II., Török, Pálffy. — Tricolor: Tóth, Ferenczi, Román, Pascu P., Allár, Wolf, Balla, Paiték, Tusz I. Rózsa, Szirbusz, Varga I. Biró: Curila.

AAC B)—Tricolor B) 182:163. A tartalékcsoportok „derby“-jét az atléták nyerték meg a végküzdelemben, az utolsó menetét gyengén játszó Tricolor ellen. Menetek: 26+52+53+51, illetőleg 50+42+44+27. AAC: Pewsek, Horváth II. Tricolor: Zeich, Varga, Tusz II., Szentmihályi, Bodea, Kleindl, Komlós, Spiegel, Botos, Polareczky, Kleindl II. Wéber

Legolcsóbb lemekezési vállalat
LACSÁN temetkezése

Bulevardul Regele Ferdinand 4. — Saját készítmények!

Transilvania—Fortuna 188:158. A tízenegy emberrel játszó Transilvania, multheti kisiklás után, ismét magára találva biztosan győzött jó eredménnyel, a rapszódikusán játszó Fortunával szemben. A Transilvania 52+49+44+43-as meneteivel szemben a Fortuna 18+36+52+52 meneteiket ért el. A csapatok így állottak fel: Transilvania: Faludy, Macskássy I. Tamás, Réfalvy, Nicoara, Naschitz, Szigeti, Wagner, Szuck, Sommer, Hetzer. Fortuna: Molnár, Moncut, Botka, Czibre, Csete, Nédasky Kacsó, Minichshofer, Bina, Nuver, Tamás, Albu, Biró: Strzalka

Transilvania B)—Fortuna B) 161:103. A jóimkőző Transilvania-tartalékgárda könnyen győzött — csak 10 emberrel kiálló Fortuna-reserve ellen. Transilvania: Puskál, Jaeger, Balogh, Bota, Fejes, Bontovits Blum, Fürbacher, Filimon, Gombos, Martini, Szabó, Fortuna: Schwartz, Bedő, Gligorescu, Bátori, Fogel, Juhász, Micici, Muntean, Juhász II., Orcea. Menetek: 34+51+35+41, illetve 25+24+22+32.

Az AAC karácsonyi tekeversenyén a csapatverseny sorsolása a következő: Hétfőn délután 4 órakor AAC B)—Tricolor, 5 órakor AAC—Metalurizstul Kedden délután 4 órakor vesztesek, 5 órakor győztesek mérkőznek az AAC-kupáért.

Köszönetnyilvánítás

A mi drága jó fiunk tragikus elhunyt feletti bánatunk enyhítésére, ismerőseink és jó barátainktól oly sok vigasztaló levelet kaptunk, hogy azokra külön-külön válaszolni lelki erőnk nincsen, miertis ezuton mondunk minden egyes hozzánk küldött levélért hála és köszönetet.

Köszönetet mondunk továbbá mindazoknak, kik ártatlanul elhunyt fiunk koporsójára virágokat hoztak és annak a nagy gyászoló közönségnek, amely koporsóját körülállta és kis lelkünkért, könnyeit hullatta.

Menczer Oszkár
és családja.

Vegyen ujjévre ajándékot!

Rádiót,
Vasalót,
Csillárt

K O C H-nál

Str. Eminescu 2. Kedvező fizetési feltételek!

Szerezze be idejében
pezsgő-szükségletét
DENOEL-pezsőgyár ARAD,
Piata Avram Iancu 16.

Legszébb, leghasznosabb **DAIMON** zseblámpa **Kalmár József**, ARAD, Str. Brătianu 1. — Friss karácsonyi ajándék egy speciális **DAIMON** Kapható: **Kalmár József**, Daimon-elemek állandóan raktáron

AZ EMGE ARADI FIÓKJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

Magyar gazdák karácsonya

Az Aradi Közlöny számára írta:

Kalmár József

A karácsony a szeretet ünnepe. A szeretet és az öröm édes testvérek. Csak együtt érzik jól magukat. Ezért van az, hogy a szeretet mindenütt örömet igyekszik okozni és hogy ahol az öröm árván, szeretet nélkül jelenik meg, nyugtalanul keres, nem érzi magát kielégített biztonságban, míg a szeretet érzésével hozzá nem tudja magát kötni az élet egyénfeletti, önzésfeletti egészéhez.

A szeretet ünnepe, az ajándékozás ünnepe. Aki nek többje van, megosztja feleslegét azokkal, akiket szeret, akikkel a lélek testföltölti birodalmában egyet érzi magát. Ajándékokkal igyekeznek örömet okozni egymásnak a rokonok, a barátok, a közös munka együttesében, egymáshoz közel került emberek.

De az ajándékozás lehetősége nem örökké nyitva álló kapu mindenki számára. Vannak nehéz időszakok, nehéz egyéni vagy társadalmi helyzetek, amikor a főlegleg megszűnik, amikor a szeretet érzése kénytelen lelki mivoltának szerény megjelenési formájában megmaradni és nem csillogtathatja meg az anyag világában az ajándékozás ünnepi színeit.

Van az úgy is néha, hogy volna kedvünk ajándékozni, van is kinek, van is miből, de nem tudjuk, hogy kezdjünk hozzá, mit adjunk, hogy adjuk oda. Hogy szép is legyen, jó is legyen, hasznos is legyen, amit adjunk és hogy az egészen meglegyen a helyes formája, minden zavaró mellékkörülményt kizáró tökéletessége...

Valahogy mi gazdák is így vagyunk ezzel. Együtt-érzésünk, testületi szellemünk az utóbbi évek alatt szépen megerősödött. Tele vagyunk jóindulattal, szeretettel egymásért minél hamarabb és minél több életrevaló új intézményt létrehozni. Mert hiszen tudjuk, hogy amit egymásért tesszünk, azt saját magunkért, családunkért, utódainkért tesszük. Azt is tudjuk, hogy sok mindenfélét tehetünk és ebben a tekintetben inkább a lehetőségek nagy száma hoz minket zavarba, amelyek között nehéz a válogatás. Viszont a megvalósítás anyagi lehetősége tekintetében még nem lett közöttünk tudatossá a sok kis elszigetelt erő összefogásából eredő meghatározódás. Egyéni szerény viszonyaink tudatában nehéznek, elérhetetlennek látunk minden nagyobb szabású megvalósulást.

De lássunk egy kézzelfogható példát. Vajon mi, Románia nyugati határmegyéiben élő magyar gazdák, mivel ajándékozhatjuk meg egymást úgy, hogy testvéri érzésünknek ezzel méltó kifejezést adjunk?

A mi esetünkben nem nehéz a válogatás. Közös mindannyiunkban az a vágy, haladunk a korrallal fejlődünk tudásban, mesterségbeli ügyességben, üzleti jártasságban. Gazdagodjunk ne csak anyagiakban, hanem az élet teljesértékűségéhez nélkülözhetetlen lelki, erkölcsi javakban is.

Mesterségbeli haladásunkat régen nagyrészt a gyakorlati példák figyelése és követése utján valósítottuk meg. A jól kezelt uradalmak, mintagazdaságok ebben a tekintetben is eléggé meg nem becsülhető hivatást teljesítettek. De hol vannak ma ezek a gazdaságok? Szórványosan maradt meg egy-kettő és fehér holló közöttük az, amelyik a gazdasági válság és egyéb nehézségek között is fenn tudja tartani régi színvonalát.

Segítségünkre jött az E. M. G. E., itt-ott a gazdasági kamarák tanfolyamaikkal. Van kitűnő gazdasági folyóiratunk; az Erdélyi Gazda. Sokat ódotnak ezek is. De a rövid, legtöbbszörre a gazdasági téli pihenő idején tartott tanfolyamok időben s módszereikben egy kissé távol vannak a munkák valóságától és nem mindenkit tudnak teljes meggyőző erővel rávezetni arra, hogy a tanultakat az életben meg is valósítsák. Erre a nyomtatott betű utján adott tanítás is csak csekélyebb mértékben képes.

Sokkal hathatósabb módja a gazdák képzésének egy rendszer, gyakorlatias beállítású gazdasági iskola. Amelyben télen elegendő idő áll rendelkezésre, hogy a hallgatók az elméleti ismereteket elsajátítsák, nyáron pedig a tanultakat az iskola kis, 30-40 holdas gazdaságában gyakorlatilag is keresztülvigyék. Ahol megismerhetik a legújabb nemesített növényfajtákat, a tisztavérű állatfajtákat, a növénytermelési művelési módokat, a haszonállattartás, takarmányozás gyakorlati fogásait. A leghasznosabb gépeket és eszközöket. A kertészetet és gyümölcstermesztést. Az iskola mintaszövetkezetében a szövetkezeti ügyvitel gyakorlatát. Az iskolával összefüggő intézetben az egészségi követelményeknek megfelelő életmódot. Az egész intézményt átható rend, tisztaság, csin és belső szellemét.

Ilyen iskolája a magyarságnak négy van már Erdély belső területén. Alföldi megyéink magyar gazdaságának nagy hátránya az, hogy aki lát ilyen

iskolába akarja járni, többszáz kilométer távolságra más éghajlati és gazdálkodási viszonyok közé kénytelen őt elküldeni. Hátrány helyett szegényt írtam volna, ha nem tudnám, hogy eddig nem csak rajtunk mult minden. De közeledik kisebbségi életünknek az a szakja, amelyben már csak rajtunk fog muini és ami eddig csak baj volt és hiány, az akkor bizony szegynné válna, ha meg nem csináljuk...

Hátra van még a felelet arra a kérdésre, amely sokak előtt a legnehezebben megoldhatónak látszik: a „miből” kérdése.

Erre a felelet megkapóan egyszerű és világos. Ha minden magyar gazdakezen levő hold föld után 10 lejt (két és fél kiló buza árát) össze tudunk gyűíteni, akkor egy 80 tanuló számára beállított iskolát minden felszerelésével: birtokkal, épületekkel, tanári lakásokkal, állatokkal, gépekkel, könnyű szerrel létrehozhatunk. Ugyanennek a hozzájárulásnak egy tizedrésze elegendő az iskola évi fenntartásához.

De talán sokaknak elméjében fog felmerülni az az ellenvetés, hogy az iskolában egyszerre csak 80 növendék lesz felvehető, az egy emberöltő alatt kiképzendő okleveles gazdaiifjak száma nem lehet több 1200-nál. Magyar gazdaság pedig ennél sokkal, de sokkal több van. Hogy kívánhatjuk azoktól, akiknek gyermeke nem számíthat arra, hogy az iskola növendékei közé felveszi, hogy mégis bár csekély hozzájárulással is, részt vegyen a költségekben?

Erre csakis az az egy felelet lehet, hogy mihelyt

kialakult közöttünk, gazdák között az igaz keresztlényi és szakmai együttérzéstől áthatott testületi szellem: legott egy test és egy lélekből álló eszmei egésznek kell, hogy társadalmunkat érezzük, amelyben a szűkebbkörű egyéni érdek alárendeli magát a nyilvánvaló közös érdeknek.

Adja az ég, hogy a következő esztendő meghozza mindnyájunk által annyira nélkülözött és oly hő vágygal kívánt testi és lelki békességet s hogy ennek számunkra érlelődő gyümölcseképpen a jövő karácsony ünnepén az alföldi magyar gazdasági iskola létesítésének komoly elindításával ajándékozhatunk meg egymást.

— „TRANSYLVANIA” Általános Biztosító R. T. Az utolsó közgyűlés elhatározta a társaság alaptőkéjének 12 millió leiről 20 millió leire történő felemelését. Ennek megfelelően a társaság összesen 8 millió lei értékben 8000 darab egyenként 1000 leies új részvényt bocsátott ki s ezek jegyzésére 1939. október 20-tól november 1-ig hirdetett határidőt. Az ujonnan kihcsátott részvények 1939. december 31-ig befizetendők és 1940. január 1-től részesednek osztalékban. Ertesülésünk szerint a legrégibb belföldi biztosító társaság részvényjegyzési felhívása a jelenlegi nehéz és alig áttekinthető gazdasági viszonyok ellenére meglepően szép eredménnyel járt. A tőke az ország minden részében olyan érdeklődéssel fogadta az új részvényeket, hogy alig pár nap alatt messze túljegyezték a megszabott összeget, úgy hogy az igazgató-tanácsnak kellett az új részvényeket egyenlő mértékben elosztania, mert az igényeknek csak egy része volt kielégíthető. Ez a nagy érdeklődés kétségtelenül a leghasznosabb igazolása az intézetbe helyezett bizalomnak, amit az állandóan jó üzletmenettel, az ismert, szolid üzleti alapelvekkel, a körültekintő, biztos tőkeelhelyezéssel, valamint az ország minden biztosító társasága között a legjavobb alapszabályszerű tartálekokkal érdemel ki.

A SZÍNHÁZ KARÁCSONYI MŰSORA

Vasárnap d. u. fél 4-kor	Zsimberi-
Hétfő d. u. 3 órakor d. u. 6 este 9	
Kedd d. u. 3 órakor d. u. 6 este 9	zsombori
Szerda d. u. 6 órakor este 9	
Csütörtök este 9 órakor	szépasszony
Péntek este 9 órakor	
Szombat este 9 órakor	

Operette 3 felvonásban.

Írta:
ERDÉLYI MIHÁLY

December 31-én d. u. 6 és este 10 órakor
Szilveszteri kabaré-est
a Kulturpalotában

A hosszú élet titka

Evszázadokon keresztül izgatta a bölcseket és álmodozókat egyaránt a „Bölcsek köve”, a bíbros szer, amellyel nemcsak aranyat lehet csinálni a közönséges fémekből, hanem korlátlan időre meghosszabbítja az emberi életet is. Persze senki nek sem sikerült megtalálnia a csodálatos italt, azonban, — amint ez rendszerint történni szokott, — a sok hiábavajó kísérletezés közben értékes és hasznos eredményeket értek el. Így a tudomány feljegyzte, hogy egy svéd orvos olyan folyadékot kevert össze, amelynek páratlan gyógyhatását kortársai egyöntetűen elismerték és amelynek leírását még a hivatalos gyógyszerkönyvekbe is felvették. A svéd tudós tájalmányának stílszerűen az „Elejelixir” nevet adta.

Hogy ennek az itálnak a rendszeres fogyasztása valóban hosszú életet adott, azt bizonyítják régi svéd krónikák, amelyek feljegyzik, hogy az orvos és utódai mind száz éven feletti korú érték el, és a család legfiatalabb tagja százötven éves korában hunyt el, de akkor sem természetes halállal, hanem egy fáradtságos lovaglás közben lezuhant lováról és halálos sérülést szenvedett. Az „Elejelixir” nek csupán egyetlen hibája volt, hogy kellemetlen íz miatt senki sem itta szívesen. Sokan megpróbálták élvezhetővé tenni, de egyedül csak a hollandiai Boonekamp cégnek sikerült egy olyan italt készítenie, amely mellett, hogy megtartotta a svéd „Elejelixir” eredeti gyógyhatású tartalmát, mégis kellemes ízű és élvezhető volt. Így készült el a „Boonekamp of Maag-Bitter” nevű rendkívül népszerű és világhírű ital, amelyet Newyorkban ugyan úgy ismernek, mint Sanghaiban, Londonban ugyan úgy, mint Captownban. Hiába kísérleteznek különböző hangzatos elnevezésű más gyomorkeserűkkel vagy hasonló itallokkal, izben, zamathat és főleg gyógyhatásban még csak meg sem közelíthették a „Boonekamp of Maag-Bitter”-t.

Romániában az eredeti recept alapján és a vajódi nyersanyagokból ezt a nemes italt egyedül az aradi FLORA likörgyár gyártja és az hatásában pontosan olyan, mint a hollandi készítmény. Rendszeres fogyasztás által bárki meggyőződhetik arról.

Az aradi FLORA likörgyár nagy áldozatok árán szerezte meg a gyártási titkot, mi újabb bizonyossága a híres vállalat magas színvonalának. Ez különben általánosan elismert tény, mert nemcsak a „Boonekamp of Maag-Bitter”, a csodálatos életelixir, hanem többi készítménye (Lichtwitz likörök, special-krémlikörök, Flora krémlikörök, Jamaica rumok, Cognacok, stb.) is közkedvelt, és nemcsak minőségben, hanem kiállításban is elsőمرت vezető márka.

CSONT

**elsőrendű
uriszabósága**
Modern frakk- és
szmoking-
öltönyök

TELEFON:
2569

Palatul Banca Românească

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

VASARNAP, DECEMBER 24.

Bucuresti, Radio-Romania. 9.55: Istentisztelet. 12: Időjelzés, vizállásielentés. 12.05: Lemezek. 13: Időjelzés, sportközlemények. 13.10: Victor Predescu zenekara. 14: Hírek 14.20: A zene folytatása. Alexandru Grozuta énekszámával. 15: Gazdasági tanácsok. 15.15: Román zene lemezeken. 15.30: Karácsonyi ünnep közvetítése a bucaresti-i Teatrul Nationalból. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.05: A hétről. 19.15: A Domnita Balasa templom énekkara karácsonyi dalokat ad elő. 19.45: Gala Galaction tanár előadása. 20.05: Maxim Vasiliu énekel. 20.25: Pásztorálék lemezeken. 21: Szent Est. 21.30: Hangjáték. 22.45: ACT énekkar.

Budapest I. 9.45: Hírek. 10: Görögkatolikus istentisztelet a Fő-uccai Szent Florián templomból. A szentbeszédet Balogh Bálint bb. kanonok, esperes-plébános mondja. 11: Római katolikus istentisztelet a terézvárosi templomból. A szentbeszédet Dudás Miklós dr. hajdudorogi püspök mondja. 12.15: Evangélikus istentisztelet a Deák-tér: templomból. Prédikál Raffay Sándor dr. püspök. 13.20: Időjelzés, időjárás és vizállásielentés. 13.30: Beszékart-zenekar. 14.45 Hírek. 15: Hanglemezek. 17: Mindenki karácsonyára. Közvetítés. 18: Hírek. 18.15: Felvidéki karácsony. 20.25: Karácsony este. 21.35: Különböző nemzetek karácsonyi dalai lemezekről. 22.05: Koncert-zenekar. 23.10: Zenekari művek lemezekről. 24: Éjféle mise közvetítése.

Budapest II. 12.15: Kurina Simi és cigányzenekara. 16.05: Regőcsesport.

Belgrád. 13: Lemezek. 14.10: Népdalok. 15: Lemezek. 17.15: Népszerű műsor. 19: Rádiózenekar. 20.40: Népdalok. 21.20: Karácsonyi dalok. 21.50: Rádiózenekar. 22.50: Népdalok. 23.20: Orgonahangverseny. 23.50: Lemezek.

HÉTFŐ, DECEMBER 25.

Bucuresti, Radio-Romania. 12: Időjelzés. Az Ur születése. 12.05: A cotroceni-i vokálháros. 12.35: Grigoras Dinicu zenekara. 13: Időjelzés. 13.05: A zene folytatása. 14: Stroe és Vasilache vidám órája. 14.15: Könnyű zene lemezeken. 15: Művészeti és kulturális közlemények. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Táncclemezek. 20: Román könnyű-zene énekesek lemezei. 20.30: Népzenekek hangversenvei lemezekről. 21: Operettnyitányok lemezekről. 21.31: Keringők, polkák és mazurkák lemezeken. 22: Filmzene lemezeken. 22.30: Jazz. Lemezek. 23: Lemezek.

Budapest I. 9.45: Hírek. 10: Református istentisztelet. 11: Egyházi ének és szentbeszéd. 12.30: Evangélikus istentisztelet. 13.20: Időjelzés, időjárás és vizállásielentés. 13.30: Budapesti Hangverseny Zenekar. 14.45: Hírek. 15: Hang lemezek. 16: Harsányi Gizi meséi. 16.55 Böszörményi Nagy Izabella zongorázik. 17.30: Az Operaház előadásának közvetítése. A babatündér. 18.10: Hírek. 18.55: Ismert nótafák, elfelejtett nóták. 20.15: Hírek. 20.25: A sánta sas. Vaszary Gábor vidám csevegése. 20.40: A

Nosztly-fu esete Tóth Marival. 22.40: Hírek időjárásjelentés. 23.10: Melles Péla zenekara.

Budapest II. 12.15: Szórakoztató hanglemezek. 16: Az Operaház előadásának közvetítése. Janosi és Juliska. 19: Mária. Karácsonyi. Nvári Andor elbeszélése. 19.25: Exotikus zene hanglemezeiről. 19.40: Kabok Győző Gárdonyi-verseket szaval. 20.05: Beethoven: III. szimfónia. Hanglemezeiről. 21: Hírek. 21.20: Kortész Lajos karácsonyi dalokat énekel. zongorán kíséri Kain Kató. 21.45: Balázs Kálmán cigányzenekara muzsikál. 22.50: Időjárásjelentés.

Belgrád. 13: Népdalok. 14.10: Rádiózenekar. 15: Lemezek. 18.45: Népies zene. 19.20: Karének. 19.50: Karácsonyi dalok. 20.40: Népies zene. 21: Pichler Milán énekel. 21.30: Hangkép. 22.30 Hírek. 22.50: Rádiózenekar.

KEDD, DECEMBER 26.

Bucuresti, Radio-Romania. 12: Időjelzés. Petrica Motoiu zenekara. Lia Craciunescu énekszámával. 13: Időjelzés. 13.05: A zene folytatása. 13.35: N. Cucu xilofonozik és Doina Suchici -kkordeonozik. 14.05: Maria Lucea énekel. 14.25: Könnyű zene lemezeken. 15: Művészeti és kulturális közlemények. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Palettzene lemezeken.

Radio-Romania. 19.50: Hírek magyarul.

Bucuresti. 19.50: A balettlemezek folytatása.

Bucuresti, Radio-Romania. 20: Nicolae Rosu előadása a bor lekéről. 20.15: Petre Munteanu és Gh. Stefanescu énekelnek. 21: Rádiózenekar. Margareta Metaxa énekszámával. 22: Táncclemezek. 22.40: Stanescu-testvérek zenekara. Ion Luican énekel.

Budapest I. 9.45: Hírek. 10: Unitárius istentisztelet. 11: Római katolikus mise. 12.15: Görög katolikus egyházi ének és szentbeszéd. 13.20: Időjelzés, időjárás- és vizállásielentés. 13.30: Az Operaház zenekara. 14.45: Hírek. 15: Magyar Imre és cigányzenekara. 16.25: Katona-zenekar. 18: Hírek. 18.15: Szabó Kálmán jazz hármasa. 18.40: Mennek a vonatok. Hangjáték. 19.25: Nagykovácsi Ilona énekel zongorakísérettel. 19.45: Közvetítés a magyar-olasz vízipólómérkőzésről. A Nemzeti Sportuszodából beszél Pluhár István. 20.15: Hírek. 20.25: Régi emlékek, régi operettek. Hangverseny. 21.50: A Waldhauer-Kerpely vonósnégyes. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23.10: Magyar Revü táncczenekar játszik. 23.40: Farkas Péla cigányzenekara muzsikál. Kálmár Pál énekel. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Budapest II. 12.40: A Nemzeti Múzeum kamara-zene matinéja. 18.10: Mezőgazdasági felőra. 18.40: Bura Sándor és cigányzenekara. 19.45: A kassai rádió műsorából. Karácsony a Kárpátalján. 21: Hírek. 21.25: A rádió szalonzenekara. 22.35: Időjárásjelentés.

Belgrád. 13: Népdalok. 14.10: Havái négyes. 14.40: Hírek. 15: Hitrina Tatjana énekesnő. 19: Templomi közvetítés. 20.40: Népdalok. 21: Tapolski Zlatko hegedűművész. 21.30: Niemecsek —Statin négyes. 22.30: Hírek. 22.50: Csai Kovács Sarivan énekesnő. 23.20: Lemezek. 23.40: Hírek.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1933 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapítottatott meg: **Alkalmazást keresők, elvesztett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu.** Egyéb apróhirdetés szavankint **2 leu.** A fenti rendelet értelmében az apróhirdetések ára előző évezetendő

OKTATÁS.

Egyetemet végzett fiatalember a román nyelv tanítását, liceumista diákok korrepetálását vállalja szerény igényekkel, esetleg lakás, vagy ellátás ellenében. Ugyanaz keres tiszta, butorozott szobát. Cimeket a kiadóba kér. 60

Gimnáziumi tanár, francia és német nyelv és irodalomból ad leckeórákat. Cim a kiadóban. 5773

ALKALMAZAST KERES

Német kisasszony egész- vagy félnapra állást keres. Cimeket a kiadóba kér. 63

Estikönyvelést, levelezést, mérlegkészítést, könyvek rendbehozását vállalja autorizált könyvelő. Cim a kiadóba. 62

Tanyásgazdának ajánlkozik a foglalkozásban perfékt, 37 éves férfi. Cimeket a kiadóba kér. 92

ALKALMAZAST NYER

Kiszolgáló-kisasszony, lehetőleg gyakorlati: azonnalra kerestetik. Jelentkezés 11-12-ig. Teicsarnok, Str. Crisan 8. 88

Rendszeres házmesterné kerestetik. Str. Alexandri 11. Dr. Reinerné. 75

LAKÁS

Különbejáratu, butorozott szoba kiadó. Bul. Reg. Maria 15., L. 2. 83

Butorozott szoba magánháiban kiadó. Ugyanott borszivattyu és talajöntözőgép eladó. Str. Dna Balasa 18G. 61

Bérelnek a lütvő osban házat. Istállóval. Cimeket a kiadóba. 96

Komfortos lakásomból olcsón kiadnék egy kis szobát Aradon tanuló, vidéki leányoknak. Cim a kiadóban. 77

Bul. Dragalina 16. sz. alatt négyszobás, központijütéses, parkra néző, teljesen modern urilakás kiadó. Bővebbet a házfelügyelőnél. 58

Háromszobás, modern, újonnan festett, szép lakás kiadó. Bul. Reg. Ferdinand No. 50. 5701

1800 leiert

kiadó a belvárosban 4 szobás, fürdőszobás balkonos lakás. Cim a kiadóban. 5035

Kiadó a Malul Muresului 2. sz. házamban levő kétszobás, földszintes, uccai, modern lakás azonnalra Dr. Angel. 4994

Kiadó 2x2 szobás, fürdőszobás, modern lakás. Piata Luptei No. 19. és Str. Dr. Ioan Petran 4. 84

Négyszobás, összkomfortos lakás azonnalra is kiadó. Bul. Carol 37. 5354

Elegánsan butorozott, földszinti, uccai szoba, centrumban, külön előszobával, közvetlen fürdőszobával január 1-re kiadó. Str. Take Ionescu 7. 5758

VÉTEL ÉS ELADÁS

Levélbélyegeket veszek, jömegárut, ezrével. Jobb cimleteket külön. Keremek a most forgalomban levő Carol I.-ből a 3.— 4.— 8.— 10.— 12.— és 16.— leleteket, vagy teljes sorokat. Str. Dr. Romul Veliciu No. 1., etaj, apartamentul No. 6. 71

Harzi kanárik eladók. Zelenák Stefan, Arad-Buzsák. Str. Mircea Vodá 32. 59

Férfi télikabát, szmoking, csipkefüggönyök, ágyszerítők, egy ágy és egy éjjeliszekrény, képek, stb. eladók. P. Avraam Iancu 5-6, ajtó 3., I. emelet. 95

VÉTEL-ELADÁS

Pianinot, jókarban levőt és 3x2 m. méretű perzsaszőnyeget megvételre keresek. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. **85**

Modern klubfotelok, hálók, ebédlők, kombinált szekrények eladók. Comiso biz. üzlet, Dacia-kávéház mellett. **86**

Zongoráját keresek sürgősen. Comiso biz. üzlet, Dacia-kávéház mellett. **87**

Menyasszonyi koszorú, fátölkülönleges-
ségek legolcsóbban: „Hunia”, Arad, Str.
Metianu No. 2. **5781**

Perzsabunda, prima állapotban eladó.
Megbízott: Tempo, Fischer Eliz-palota.

Kályha, öntöttvasból, fa- és szénfűtésre
alkalmas, eladó, Bul. Carol 5. **64**

Egy szuper Lorenz hálózati rádió, 4+1,
eladó. Str. Dimitrie Raicu 9. **91**

Veszek használt kerékpárt
varrógépet és gyer-
mekkocsit. Eladók viszonteladónak is
zseblámpát és rádióelemet, eredeti,
gyári áron. Motorica, Cal. Banatului,
10. szám. Telefon: 21-92.

Sr-bakkancs, 38-as számú, olcsón eladó
Str. Iosif Vulcan 9. **5778**

Prima kövérdísznö állandóan kapható
Str. Gen. Coanda 77. **5642**

Belváros szívében

főterre torkoló utcában, egyemeletes
ház, 2x3 szobás modern lakással, egy
millió leírt eladó. Megbízott:

Kiss Lajos „URANUL”

INGATLANIRODAJA.

Str. Eminescu 2., I. em.

Telefon: 2661.

Dióhálók modern formában, olcsó kom-
binált szobák, íróasztalok, recamierek,
ebédlők nagy választékban olcsón kap-
hatók. Süllyesztős varrógépek nagy vá-
lasztékban. Zálogcéduláját olcsón hosz-
szabbítunk, előleget nyújtunk. Tempo
bizományi-üzlet, Fischer Eliz-palota
5433

HATSCHEK

INGATLANFORGALMI IRODA

Arad, Bulev. Carol 46. (Lakás ugyanott)
TELEFON: 26-95

Előnyös ajánlatai:

Füldék: Arad határában 32 kat.
hold prima szántó, tanyával, 3 rész-
ben is. — Aradmegyében 42 kat. hold
II. oszt. szántó, tanyával, halastóval,
vasutótól 4 km., kedv. fiz. felt. 700 ezer.
— Arad határában 17 kis hold, á 18.000
— Timisoaravében, vasutótól 3. Timi-
soara-tól 32 km.-re, müttől 1 km.-re,
72 kat. hold szántó 1.350.000. — Tel-
kek: Körúti saroktelek, 50 m. front,
250 ezer. — Körút és főter között sa-
roktelek, nagy front 270 ezer. — Bul.
Carolon 146 öles, 20 m. front, alkalmi
árban, 200 ezer. — Gloria-nál, földuton,
égészen elől, 120 öl, 200 ezer. — Pat-
riánál, normal telek, 130 ezer. — Da-
cilor-u. elején, saroktelek, 36 m. front
108 öl, 135 ezer. — Cal. Romaniloron
115 öl, 115 ezer. — Ugyanott elefelez-
hető kettős saroktelek, 30 m. front,
273 öl, 170 ezer. — U. o. vízvezeték uc-
cában 23 m. front, 108 öl, 80 ezer. —
Uj társadalombiztosítónál főter mel-
letti villatelek 300 ezer. Iparkamaránál,
körúti 450 ezer. — Cal. Victoriei-en,
156 öl 80 ezer. — Szőlők: Hegyköz-
ségben, dombháton, 2 kis hold hiányta-
lan csemegeszőlő, kolna, lakás, teljes
felszerelés, 30 hl. hold, kádak, stb.
250. a szőlő köré ültetett, válogatott
gyümölcsfával, 90 ezer. — Villamos-
megállónál, községháza mellett, 7 kat.
hold prima szőlő, felszereléssel 350
ezer. — Nagy községben 7 kt. hold pri-
ma szőlő, válogatott gyümölcsfák, nagy
lakás, felszerelés, központi megállónál
800 ezer. — Covasint-on, a 8. megálló-
tól 10 percre, déli fekvésű 4 kat. hold
prima szőlő 120 ezer.

Belvárosi

aszfaltos utcában 3 és 2
szobás lakással, biró ház
eladó 560.000 leírt. Egye-
dülly megbízott:

Elemér Bratianu-ü. 5. Tel.: 1664

Egy generaljavított Fordson Iaco re-
gulátor szíjtárcsa és eke eladó. Kaiser,
Str. Gen. Grigorescu 4. **94**

Salgóné

Cal. Banatului és Avram Iancu-ter sarok
Keres megvételre megbízó részére bu-
torokat, szalonokat, gyári és perzsa-
szőnyegeket, ezüstneműt, antik ékeze-
reket, dísztárgyakat, varró- és írógé-
peket, stb. **5473**

Menyasszonyi koszorú, fátölkülönleges-
ségek legolcsóbban: „Hunia”, Arad, Str.
Metianu No. 2. **5781**

INGATLAN

Belváros főútvonalán

emeletes, kettéosztható, teljesen jókar-
ban levő emeletes ház, részben parket-
tás, fürdőszobás lakással, üzlethelyisé-
gekkel, 1 millió 500 ezer. — Főter mel-
lett masszív ház, részben fürdőszobás,
lakással, üzlethelyiségekkel, 1
millió 50 ezer. — Centrum közelében
teljesen jókarban levő ház, 2 uccára
nyíló, 50 m. fronttal, 8 lakás, fürdőszoba,
950 ezer. — Bul. Carolon kétéves, eme-
letes, új ház, több összkomfortos lakás-
sal, 1 millió 150 ezer. Ugyanott villa-
szerű ház, 5 lakás, parketta, fürdőszoba,
750 ezer. — Belváros főútvonalán masz-
szív ház, nagyforgalmu üzlettel, értékes
telekkel, 10 százalékos jövedelemmel,
650 ezer. — Központ közelében kétuc-
cára nyíló emeletes ház, iparteleppele, 3
szobás, parkettás, fürdőszobás lakások-
kal, 150 ezer jövedelemmel 1 millió 200
ezer. — Belvárosban új ház, iparmü-
hellyel, 3 sz., parkettás, fürdősz. la-
kással, 600 ezer. — Villanegyedben
emeletes ház, 2x3 szobás lakással, nem
teljesen befejezve, 575 ezer. — Bul. Reg
Ferdinandnál bérház, fürdőszobás laká-
sokkal, 48 ezer jövedelemmel, 400 ezer.
— Piacnál 5 lakásos ház, üzlettel, 375
ezer. Ugyanott 7 lakásos ház, 48 ezer
jövedelemmel, 375 ezer. — Földhirtó-
kok, malmok, szőlők eladók. Bankkül-
csönök közvetítése.

H a á s z

Ingatlanforgalmi Irodája Arad
Str. Eminescu 20-22.

Telefon: 22-24.

Négyszobás, fürdőszobás, összkomfortos
új aradi ház, szép kerttel, kökerítéses
olcsón eladó. Cim a kiadóban. **5746**

Ház és birtokeladások

A közeljövőben vissza nem vonható
árón, ARADON: Piata A. Iancu mel-
lett, 12 sz. zalék hozam, lei 1.400.000. —
Belváros: 3 és 2 szobás, fürdőszobás
uriház 560.000. — Főter bérház három
millió, kétemeletes 4 millió. Magánhá-
zak 320.000 leitől. Bérházak 250.000
leitől. — Belvárosi telek 190.000. —
Patriánál 170.000, Gloria-pályánál 160
ezer és 100 ezer. — Befejezetlen eme-
letes, kétlakásos, marosparti villa, 320
ezer. Aradmegyei 200 nagyholdas bir-
tok, 6 szobás lakással, melléképületek-
kel, alkalmi áron, 4 és fél millió, mely-
ből hosszule áratu, átvehető teher 1
millió, a föld azonnal birtokbavehető.
— TIMISOARAN: 7 százalék tiszta ho-
zam, lei 1 millió 8.000 ezer. Modern
háromemeletes, 10 százalék hozam, 4
és fél millió, 2 emeletes 2.800.000. —
Józsefvárosban 10 százalék hozam, 4
és fél millió kedv. fiz. felt. Gyárvárosi
bérház, 12 százalék hozam, 500.000. —
Ugyancsak Timisoaran villák, magán-
házak 380.000 leitől. — TELKEK. —

Elemér ingatlaniroda,

Arad, Bratianu 5. — Telefon: 1664

KÜLÖNFÉLEK

Elveszett egy brilliáns függő Bul. Carol
83-tól a Piata Avram Iancu-n keresztül,
Str. Eminescu utvonalon. Megtaláló nagy
jutalom ellenében adja le Pollák szállí-
tónál, Str. Moise Nicoara 1. alatt. **74**

Vidéki pékséget berendezéssel bérbe-
vennék. Cim a kiadóban. **72**

P. Catedral 1. és Metianu sarokület-
helyiség és 2x2 szoba; fürdőszobás, eme-
leti lakás kiadó. Bővebbet a házmaster-
nél. **57**

Külvárosban

autóbuszmegálló mellett, nem messze
a belvárostól, 240 □-öl telek, istálló
és kocsislakással, havi 1200 lei hozam-
mal, 160 ezer leírt eladó. Megbízott:

Kiss Lajos „URANUL”

INGATLANIRODAJA.

Str. Eminescu 2. sz., I. emelet.

Schutz-posztóüzlet felett. Telefon 2661.

**Fehér
Kereszt
nagyszálloda,**

ARAD

Tel.: 11-46.

hideg, meleg folyóvíz
Legtisztább!
Legolcsóbb!

ERIKA *trófépszállító* — ARAD,
Str. Alexandri 5. Telefon 1391,
a Nationalkasszák aradmegyer képví-
selete, fordító, leíró és sokszorosító
iroda.

A
legjobb, a
legolcsóbb.
Mélynyos
fizetési
feltételek!

Hotel Central

ARAD,

a város központjában
ujjonnan átalakítva!

**Központi melegfűtés,
folyó hideg-melegvíz!**

TELEFON: 15-96.

Tiszta, oszondos, olcsó!

Felvezünk azonnalra

nagyon jó fizetéssel

elsőrendű munkásokat
és segédmunkásokat:

- 40 bádogost,
- 40 lakatost,
- 40 asztalost (az asztalosok
negyedrészenek gépmunkát is
kell tudni),
- 10 vasmunkást,
- 5 vaszertergályost,
- 20 kerékgyártó munkást,
- 10 electromos és autogén-
hegesztőt.

Ajánlatokat sürgősen kérünk:

Prima fabrica de moniaj
CLUJ, Str. Baciú 14.

HATSCHEK

INGATLANFORGALMI IRODA

Arad, Biv. Carol 46. (Lakás ugyanott)
TELEFON: 26-95.

Előnyös ajánlatai:

3 millió 800 ezer: Primariánál, fő-
tér, emeletes bérház, 4 üzlet, 9 közép-
nagy, több kis lakás, 600 öl telek, cca
10% jöv. — 3 millió 200 ezer: belvá-
rosi kétemeletes bérház, közepnagy, ma-
dera lakások, netto 183 ezer hozam. —
2 millió 600 ezer: körúti emeletes, nagy
lakásokkal, park. — 3 millió 200 ezer:
belvárosi emeletes bérház, 2 üzlet, hét
közepnagy lakás, mind elő, nirdő, cse-
léusz, parkett, 3 kis lakás, pince, házma-
lakás, jó jöv. — 2 millió: térrenező át-
járóház, 2 üzlet, modernizált lakások,
(nagy rész parkett, fürdősz., 10% jöv.
— 1 millió 700 ezer: a Corso mellett
főemeletes, öt bérleményes, nagy kert,
front — 1 millió 350 ezer: piactéri eme-
letes, üzletes, 8 bérleményes, netto
5,5% hozam, kedv. fiz. felt. — 1 millió
300 ezer: ugyanott 3 telekre osztható
complexum, 150 ezer jöv. — 1 millió 250
ezer: állomás táján emeletes bérház,
196 ezer hozam. — 1 millió: színház-
hoz közel, emeletes sarokház, összkom-
fortos 3 sz. lakások, nagy front, —
900 ezer: Bul. Reg. Ferdinand-nál eme-
letes bérház, 14 lakás, 10% jöv. — 870
ezer: Financiaránál 3 lakásos, nagy
telek s front. — 850 ezer: körúti eme-
letes villa, 4 szoba, hall, összkomfort,
nagy sarok-kert. — 800 ezer: 1-es autó-
busziárát mentén emeletes bérház, 4,
3, 2, 1 sz. részben fürdősz. lakások, 10
bérlemény, 90 ezer jöv. — 750 ezer:
Sugárutnál 5 bérleményes, 700 öl tele-
lekkel, üzlettel. — 700 ezer: 3-as sz.
autóbusziárát megállójánál sarokbér-
ház, 2 üzlet, 2 közepnagy, fürdőszobás,
4 kis lakás, nagy kert, pincék, raktárak;
jó jöv. — 675 ezer: Stroiescu-uccánál
üzletes sarokház, 3x2 sz. elő, fürdősz.
parkett, több kis lakás, nagy kert és
front, jó jöv. — 650 ezer: körút mellett
6 bérleményes, alapincézett, 200 öl tele-
lekkel, 10% hozami. — 620 ezer: Cent-
ral mozinál alapincézett 2x3, 2x2 sz.
teli lakás, kert. — 575 ezer: Iparos
Kulturhához közel, alapincézett, 3, 2
s 1 sz. lakások, cca 1 hold kert. —
540 ezer: ugyanott, alapincézett, ma-
gasföldsztes 3 sz. elő, fürdő, cselédsz.,
parkett, mosókonyha (szobák egy front
ban, mind uccára nézők) külön 3 sz.
teli lakás. — 500 ezer: új magasföld-
szintes, 2x2, 1x1 sz., mind elő, fürdő,
cselédsz., 400 öl kert. — 490 ezer: Iancu-
cuter táján 1x3, 2x2, 2x1 sz. teljes
lakás, pince. — 450 ezer: belvárosi
9 lakásos, 46 ezer jöv., közművek. —
400 ezer: ugyanott 3 sz. hall, elő,
fürdőszoba, esslingeni rollók, cserép-
kályhák, külön kis lakás, kert. — 400
ezer: Ugyanott 1x3 sz. fürdősz. 2x1 sz.
komplett lakások, jó jöv. — 380 ezer:
Murespartii ui-3 sz. villa, elosz. ter-
asz, parkett, pince, közművek, kert.
— 350 ezer: Szerbtemplom táján 2x2,
8x1 sz. teli lakás, pince, 42 ezer jöv.
— 320 ezer: ugyanott magasföldszintes,
2x2 sz. fürdősz. lakások, pince, görredő-
nyók. — 300 ezer: állomásnál, földuton,
5 lakásos átjáróház, 300 öl telek, kedv.
fiz. felt. — 260 ezer: aszfaltos földuton
sarokház, üzlet, 2 s 1 szobás lakások,
pince, jó jöv. — 250 ezer: belvárosi 2x2
1x1 sz. alapincézett lakások, összköz-
művek, 140 öl telek, telekárban. —
240 ezer: kaifolikus gimnáziumnál 1x2,
3x1 sz. teli lakás, pince, közművek.
— 220 ezer: Sagunánál, földuton, 1x2,
2x1 sz. teli lakás, 300 öl kert. — 210
ezer: Baritiu-uccánál 2. és 1 sz. laká-
sok, közművek. — 200 ezer: perntavai
ui 3 szobás, nagy kert. — 180 ezer:
Seminariumnál 2 és 1 szobás lakások,
görredőnyók. — 160 ezer: gyermek-
kórháznál 3 teljes lakás, 400 öl gyü-
mölcsös, jó hozam, telekárban. — 120
ezer: mureseli új 3 szobás, magas-
földszintes, 250 öl kert. — Kölcson be-
táblázásra.

**Vadászkürt
Szálloda**

Arad. — Központi fűtés,
hideg-meleg folyóvíz!

Telefon Interurban 16-73.

Téli és estélyi, ruhákat fest, tisztít Markovits Károly
szépen és jutányos áron STR. DUCÁ 7., Auer mellett.

Legújabb jelentéseink:

A nyugati hatalmak megszakítják a Szovjettel a diplomáciai viszonyt

Helsinki. Itteni politikai körökben mind há- tározottabban számolnak azzal, hogy a nyugati hatalmak megszakítják a diplomáciai kapcsolatot a Szovjettel. A Stefani párisi távirata igazolni látszik ezt a feltevést. A Stefani szerint francia politika körökben úgy tudják, hogy

Páris és London elhatározták a Szovjettel való diplomáciai összeköttetés megszüntetését.

Daladier miniszterelnök egy és háromne-

gyed órás expozét tartott az államtanács mai ülésén. Előadásában részletesen ismertette a finn helyzetet és térképeken mutatta meg a minisztériumainak a finn hadsereg csodálatos ellenállását. Megállapították, hogy a szovjet-hadsereg súlyos vereséget szenvedett, mert néhány helyen a kiindulási ponton túlra vetették vissza a finnek az oroszokat. Majd ezután ismertette Daladier azokat a terveket, amelyek szerint

Finnországot még hathatósabb módon támogatják.

Kivégezték a finn népkormány elnökét

Stockholmból jelenti a Havas-ügynökség: A svéd fővárosba érkezett hírek szerint a finn népkormány tagjait letartóztatták. A híradás még hozzáteszi, hogy

Kuusinen Ottót, a népkormány elnökét állítólag Moszkvában kivégezték.

A hirt nem erősítették meg.

Helsinki hírek érkeztek, amelyek megerősítik, hogy a Kuusinen finn ellenkormány tagjait letartóztatták, sőt ellenőrizhetetlen jelentések szerint a kormány vezetőjét, Kuusinent kivégezték.

Stalin elbocsátotta a Finnország elleni hadműveletek vezérét

London. Az orosz sajtó Moszkvából úgy értesül, hogy

Stalin elbocsátotta Mereskov tábornokot a leningrádi katonai körzet főparancsnokát, a Finnország elleni orosz hadműveletek vezérét.

Hirtelen elbocsátásának oka az, hogy megfelelő előkészítés és haditerv nélküli villámháborút indított a finnek ellen. Mereskov tábornokot két nappal ezelőtt a Kremlbe rendelték, hogy igazolja magát és kihallgatása állásának elfüggesztésével járt.

A Daily Telegraph azt jelenti, hogy az erős fagy mindenütt visszavonulásra kényszeríti az elcsüggedt és kiéhezett orosz csapatokat. Petsamo körül már eddig mintegy husz mérföldet hátráltak. Megkezdtek az orosz csapatok a visszavonulást a norvég határ mentén is. A Ladoga-tótól északra a finnek üldözik az oroszokat, már eddig is felmorzsoltak két hadoszlopot és Tolvajervinél egy harmadik oszlop szétverésére került a sor. Csak ezen a frontszakaszon az oroszok vesztesége harmincezer halott és huszonötezer sebesült.

Cáfollják Mussolini újabb békefelvételének hírére

Párisból jelentik: A Havas távirati iroda Kopenhágán keresztül érkezett jelentése szerint a Berlingske Tidende dán lap úgy tudja, hogy római, berlini és vatikáni körökben olyan felfogás alakult ki, hogy rövidesen újabb lépéseket tesznek a fegyverszünet megkötésének érdekében. (Rador.)

Berlin. Himlernek, a német S. S. csapatok vezetőjének római tartózkodásával kapcsolatban határozottan cáfolják német illetékes helyen, hogy Mussolini miniszterelnök békejavaslatot nyújtott volna át Himlernek. Ezzel

szemben londoni jelentés szerint abból a körülményből, hogy Himler feltűnően megrövidítette római tartózkodását arra, következtettek, hogy magával vitte az olasz kormányelnök békejavaslatát.

Római körökben románcnak minősítik az United Press jelentését, amely szerint Mussolini üzenetet adott át Himlernek Hitler birodalmi vezér számára és amely üzenet bizonyos fajta karácsonyi békeajánlatot tartalmaz. Megállapítják, hogy ez a jelentés a képzelt szüleménye.

Az oroszok tavaszig felfüggesztik a hadműveleteket

A Daily Express szerint az orosz hadvezetőség úgy döntött, hogy a Finnország elleni hadműveleteket a tavaszi hónapokig felfüggeszti.

A finn harctéren járó orosz katonai szakértők kijelentették, hogy az orosz hadsereg elsáncolja magát a jelenlegi állásokban és a további előnyomulást a kedvező időjárásig elhalasztja.

Helsinki. (Rador.) A finn vezérkar decemberi legutolsó hadjelentése ezeket tartalmazza: A kareliai földszorozson újabb támadásokat kezdtek az oroszok, amelyeket a finn csapatok visszavertek. Petsamo környékén Kaakma közelében harcok folynak és itt a kik

kelbányák vidékéről hatalmas robbanások zaja hallatszik. Az ellenség felhasználva a fő lésköri viszonyokat támadásokat intézett a tengeli támaszpontok ellen és azonkívül számos támadást hajtottak végre az ország belsőjében és a hadműveleti területeken is. Helsinki, Tampere, Hangö, Abo, Rouma, Borgo, Sortavala és Viipuri városokat, valamint számos falut bombáztak. Állítólag több mint 300 repülőgép jelent meg Finnország felett.

A Baseler Nachrichten jelenti, hogy az önkéntes svéd hadtestek szervezése mind nagyobb méreteket ölt. A hadtesteket úgy szervezik meg, hogy a svéd semlegességéből eredő kötelezettségeket sérelem ne érje. A svéd önkéntesek finn tisztek vezetésével, a finn had

sereg egyenruhájában harcolnak.

Stockholmból jelenti a Havas-ügynökség: A svéd lapok kiemelik a finn hadsereg Saja melletti nagy sikerét, amely az oroszok félelmetes hadierejét megbénította. Az oroszok annyira biztak győzelmükben, hogy külön zenekart szerveztek, amely a Helsinkibe való bevonuláskor játszott volna. A finnek az egész zenekart a hangszerekkel együtt elfogták. (Rador.)

Ardrágítás címén letartóztatták Simon Böske volt férjét

Budapest. (Dunaposta.) Brammer Pál ismert budapesti textilkereskedőt, aki valamikor Simon Böske szépségkirálynő férje volt, ardrágítás miatt előzetes letartóztatásba helyezték. Ardrágítást ügvényt már napok óta tárgyalták, de szombaton nem hoztak ítéletet, csak Brammer letartóztatását rendelték el.

December 28-án látogatja meg a pápa az olasz királyi párt

Róma. Hivatalosan jelentik, hogy XII. Pius pápa december 28-án, délelőtt fél 11 órakor a Quirinál királyi palotába meg, hogy látogatást tegyen az olasz király és császárnál és hitvesénél.

Gamein és Gort karácsonyi napiparancsa

Párisból jelentik: Gamelin tábornagy, St Charles Forbes tengernagy, Gort tábornok és Cyril Nevall tábornagy a karácsonyi ünnepek alkalmából napiparancsot intéztek a fronton harcoló katonákhoz. Gamelin tábornagy napiparancsában többek között a következőket mondja:

— A francia hadseregben harcoló hátrásak nevében szeretetteljes karácsonyi jókívánságot tolmácsolom a brit birodalom minden katonájának, de elsősorban a Franciaországban küzdőknek. A karácsony a jövő ünnepe és a jelen háború erőfeszítéseiben mi a jövőt készítjük elő, amely olyan lesz, amilyenek mi akarjuk, mert bátorságunk tántoríthatatlan.

Gort tábornok a franciaországi angol expedíciós hadsereg főparancsnoka napiparancsában ezeket mondotta:

— A brit expedíciós hadsereg ismét Franciaországban tölti karácsony ünnepét. Sokan vannak olyanok közöttünk, akik visszaemlékeznek az elmúlt háborúra, amelyben nyavancsak egy nagy francia hadvezér parancsnoksága alatt harcoltak. A szövetséges haderő egy és ellenáll minden támadásnak. Kétségetlen, hogy csak veszéllyel és nehézséggel kell szembeállnunk, de legvívjuk ezeket. Kívánok mindnyájatoknak kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újévet. (Rador.)

Letartóztatták a Transilvania biztosító volt sikkasztó tisztviselőjét, aki e len a bucaresti-i rendőrség körözövelet bocsátott ki

Az elmúlt nap folyamán előállították az aradi rendőrségre Stanciu Ioan külkülömgyei Ghijora községbeli 26 esztendőes tisztviselőt, akit a határ közelében vettek őrizetbe. A rendőrségen Marcu Viorel rendőrtiszt a bűnügyi osztály főnöke és Sava Mihai csoportvezető detektív kezdte meg Stanciu kihallgatását, akiről megállapítást nyert, hogy a bucaresti rendőrség körözövelet adott ki ellene bűncselekmény elkövetése miatt. Stanciu Ioan régebben Aradon volt tisztviselő. A Transilvania biztosító-vállalat alkalmazásában állt és 4000 lei felvétele után eltűnt Aradról. Az aradi törvényszék Stanciu Ioant hat havi elzárásra és kétezer lei pénzbírságra ítélte és miután büntetését nem töltötte ki, elfogatási parancsot bocsátott ki ellene. A volt tisztviselőt kihallgatása után az ügyészségre kísérik.

Magyar bál, január 20. Fehér Kereszt.